

Riksdagens protokoll

2012/13:81

Onsdagen den 20 mars

Kl. 09.00 – 22.57

Protokoll
2012/13:81

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 14 mars.

2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM76 Direktiv om gemensamt system för skatt på finansiella transaktioner *KOM(2013) 71* till skatteutskottet

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:318

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:318 Sveriges Turkietstrategi

av Jacob Johnson (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 april 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 13 mars 2013

Utrikesdepartementet

Gunilla Carlsson (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

Interpellation 2012/13:319

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:319 3:12-reglerna
av Leif Jakobsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 mars 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 13 mars 2013

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:327

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:327 Sveriges långsiktiga utvecklingssamarbete
av Hans Linde (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 april 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang och resa.

Stockholm den 13 mars 2013

Utrikesdepartementet

Gunilla Carlsson (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Jörgensen

Expeditionschef

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2012/13:77 till socialutskottet

2012/13:89 till skatteutskottet

2012/13:107 och 109 till socialutskottet

2012/13:110 till trafikutskottet

2012/13:116 till socialutskottet

Skrivelse

2012/13:80 till utrikesutskottet

EU-dokument

KOM(2013) 133 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 maj.*

KOM(2013) 145 till arbetsmarknadsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 maj.*

Föredrogs och bordlades åter
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2012/13:AU7
Socialutskottets betänkande 2012/13:SoU11

6 § Subsidiaritet och proportionalitet

*Subsidiaritet och
proportionalitet*

Föredrogs
konstitutionsutskottets utlåtande 2012/13:KU14
Subsidiaritet och proportionalitet (KOM(2012) 373).

Anf. 1 BILLY GUSTAFSSON (S):

Herr talman! Det här är ett utlåtande från konstitutionsutskottet beträffande Europeiska kommissionens rapport om subsidiaritet och proportionalitet.

Jag skulle inledningsvis vilja säga att det är med viss besvikelse som jag noterar att dessa frågor inte tycks röna något större intresse och engagemang heller i vår egen riksdag. Därför är jag väldigt glad över att åtminstone Lars Elinderson kommer att ha ett inlägg i diskussionen.

Jag beklagar att det inte är fler som intresserar sig för det här, för vad handlar det om, kolleger? Jo, det handlar om makt och demokrati och fördelning av befogenheter mellan medlemsstaterna och unionen. För mig är få frågor större än demokrati och maktutövande, och därför beklagar jag att inte fler verkar vara intresserade.

Jag vill betona att jag inte säger att det är odemokratiskt bara för att ett beslut fattas av unionen. Däremot säger jag att det är fel om vi inte medvetet har tagit ställning för att ett beslut på unionsnivå är att föredra framför ett beslut i respektive medlemsland. Så länge vi gör medvetna ställningstaganden är det inga problem. Problemet uppstår om det sker mer av sig självt.

Därför tycker jag att det är angeläget att de här frågorna får en ökad uppmärksamhet; annars finns det just en risk att utvecklingen med allt fler beslut på unionsnivå blir något av ett självspelande piano. Det menar jag är demokratiskt och principiellt väldigt olyckligt.

Herr talman! Konstitutionsutskottet gör sedan några år tillbaka en uppföljning av hur vi här i riksdagen arbetar med subsidiaritets- och proportionalitetsprövningarna. Vi från KU redovisade denna uppföljning för några månader sedan här i kammaren. Det utlåtande som vi nu redovisar till kommissionen bygger på dessa redovisade iakttagelser.

Det finns tre områden som jag kort skulle vilja kommentera. För det första finns det en fördragsfäst skyldighet att lagförslag som kommer från kommissionen och andra förslagsställare måste motivera varför det ska fattas beslut på unionsnivå. Här har vi under flera år kunnat konstatera att det alltför ofta är bristfälliga motiveringar eller att det till och med saknas motiveringar för varför det ska fattas beslut på unionsnivå.

Jag anser för egen del att tydliga målbeskrivningar och motiveringar är en förutsättning för att man ska kunna göra en seriös bedömning, för om sådana inte finns begriper jag inte riktigt hur man över huvud taget kan göra en prövning. Man måste ju ställa den emot någonting, och finns

det ingenting att ställa den emot begriper jag inte hur man kan göra prövningen.

Från utskottet har vi därför i total enighet pekat på en rätt intressant möjlighet som jag vill lyfta fram här, och det är när motivering saknas skickar vi helt enkelt tillbaka förslagen. Om man nu, som jag, är av uppfattningen att det inte går att göra prövningen är det logiskt att säga att vi skickar tillbaka det. Men det är klart, herr talman, att om det ska få någon betydelse måste vi få andra medlemsstater att göra på liknande sätt. Annars blir det naturligtvis ett slag i luften.

För det andra vill jag lyfta fram att jag tror att det vore värdefullt med en översyn som leder till en förändring av två delar i protokollet som handlar om subsidiaritetsprövningen, nämligen den så kallade åttaveckorsfristen. Jag tror att man måste titta på den, för den förhindrar ibland att vi kan få ett samlat svar från olika medlemsstater.

För det tredje tror jag att man behöver titta på de tröskelvärden som finns i fördraget när ett förslag kan bli omprövat. Hittills har vi inte nått dessa tröskelvärden vid något tillfälle. Det borde väl ändå leda till någon form av eftertanke angående om tröskelvärdet är för högt eftersom vi aldrig har nått det.

Slutligen vill jag kommentera ytterligare något som vi har tagit upp. Utifrån mina utgångspunkter handlar det här om kompetensfördelning. För ett par månader sedan kunde vi konstatera ett ökat inslag av kompetensöverföring från medlemsstaterna till unionen. Det behöver inte vara fel, men det jag vill lyfta fram för kammaren är att det är viktigt att vi följer denna utveckling och sätter in den i ett längre tidsperspektiv. Det är lätt att vi inte ser skogen för alla träd om vi inte tar ett par steg tillbaka och ser det i ett perspektiv.

Därför tror jag att det är viktigt att vi ändå skaffar oss en uppfattning om hur den långsiktiga utvecklingen av unionsrätten ser ut och hur den påverkar kompetensfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna.

Herr talman! Jag tog inledningsvis upp att det för mig här handlar om demokrati och makt. Därför vill jag avsluta, kanske något ovanligt, med några personliga reflexioner.

Som jag ser det handlar den prövningsrätt som regleras i fördraget och som närmare beskrivs i protokollet till fördraget om att det ges en möjlighet att påverka den fortsatta hanteringen. Jag menar att den möjligheten är det lilla landets verktyg. Om vi tänker efter så sker prövningen ur subsidiaritets- och proportionalitetshänseende vanligen i slutet av, kanske rent av som sista länken i, en längre process.

Om ett stort medlemsland tidigare i processen markerar att de inte är särskilt intresserade och att det inte ligger i deras intresse är jag helt övertygad om att det påverkar processen mycket mer än om det är ett litet land som för fram att man är tveksam.

Detta kommer säkerligen att förnekas av de allra flesta. Men jag är övertygad om att det fungerar så i ett mellanstatligt samarbete mellan länder som är så olika storleksmässigt. Jag är dock beredd på att det kommer att vara en hel del som inte håller med mig.

Med denna min uppfattning i botten är det min övertygelse att vi måste bli bättre på att samverka mellan länder som har likartade intressen för att på det viset kunna använda det lilla landets verktyg. Verktyget är

den fördragsfästa rätten till den här prövningen och att kunna uppnå tröskelvärdet.

Jag tror också att vi i riksdagen skulle behöva förbättra vårt eget arbete med dessa prövningar, tillsammans med att vi blir bättre på att hitta allianser och samförstånd med andra länder. När fackutskotten prövar frågan om vi skulle kunna lämna subsidiaritetsvarning eller inte är jag övertygad om att det är lätt att uppfattningen i sakfrågan tar överhanden och gör att de konstitutionella och därmed principiella frågorna om demokrati och maktaspekter kommer i bakgrunden.

Utän att själv ha tagit ställning fullt ut skulle jag vilja peka på några idéer som jag hoppas att man i den pågående utredningen av riksdagsordningen har tagit sig an. Det borde man rimligen ha gjort, eftersom detta är principiellt oerhört viktiga frågor. Jag utgår från att det kommer ett förslag. Som ett inlägg skulle jag vilja lyfta fram två idéer om hur vi kanske skulle behöva resonera om att förändra arbetet i riksdagen: Ska vi inrätta ett särskilt utskott med ansvar för subsidiaritetsprövningarna? Eller ska vi formalisera samverkan mellan fackutskotten och konstitutionsutskottet när det gäller de här frågorna? Jag har inget svar. Det är funderingar och idéer som jag vill lyfta fram. Jag hoppas och ser fram emot att den pågående utredningen av riksdagsordningen kommer med några fräscha förslag i det här avseendet.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utlåtande KU14.

Anf. 2 LARS ELINDERSON (M):

Herr talman! Jag tackar Billy Gustafsson för hans inledning. Till att börja med ska jag kommentera en del av de mer filosofiska resonemang som han avslutade sitt anförande med. Jag vill markera att det råder en väldigt stor enighet inom konstitutionsutskottet i de här frågorna, inte bara när det gäller det här utlåtandet, utan över huvud taget i frågan om hur vi ska värna innebörden av subsidiaritetstanken.

Den fråga som jag tänkte kommentera lite grann och som Billy uppenbarligen ansåg vara något kontroversiell är frågan om stora och små länder behandlas olika inom samarbetet. Jag tycker att det är ganska uppenbart att det är så som Billy säger. Därför är det också viktigt att subsidiaritetsprövningen kommer så tidigt som möjligt i processen. Inte minst de senaste dagarna tycker jag att det manifesterats väldigt tydligt att länder hanteras olika för samma typer av problem.

Hanteringen av den cypriotiska bankkrisen är ett väldigt tydligt exempel. Man sade mer eller mindre: Ni får hälften av de pengar ni behöver – resten får ni plocka in hur ni vill. Detta ledde till att den cypriotiska regeringen lade fram ett förslag som nästan på alla punkter står i strid med de övergripande regler som vi har varit eniga om inom EU för att undvika en så kallad *bank run*, det vill säga att bankkunderna går till bankerna och tar ut sina pengar.

Man kan tänka sig vad som skulle hända om en sådan situation uppstod i Frankrike eller Tyskland. Inte skulle EU-institutionerna och Internationella valutafonden behandla dem som man har behandlat Cypern. Det är ganska anmärkningsvärt att man har hanterat dem på det sättet. Detta är ett exempel som jag anser ger stöd till en av Billys avslutande reflexioner.

EU-samarbetet bygger i hög grad på subsidiaritetstanken. Den politiska makten ska ligga hos medlemsstaterna. Bara frågor som medlemmarna inte kan lösa på egen hand ska EU besluta om. Det här finns klart reglerat. Kontrollmekanismerna för subsidiaritetsprincipen styrs av protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Protokollet infördes redan genom Amsterdamfördraget och fastställer att vissa åtaganden ska respekteras under själva utarbetandet av lagstiftning. Därefter har protokollet förstärkts och förbättrats genom Lissabonfördraget, framför allt när det gäller de nationella parlamentens roll i granskningen och uppföljningen av hur principen ska tillämpas.

Jag delar också Billys uppfattning när det gäller behovet av en bred diskussion kring de här frågorna och hans frustration över att frågorna inte väcker större intresse. Särskilt i dessa dagar av interna kriser och problem inom EU-samarbetet är det viktigt att diskutera hur formerna för samarbete skulle kunna förbättras. Det är bland annat det som den här frågan handlar om.

Subsidiaritetsprincipen ålägger bland annat kommissionen att innan den föreslår lagstiftande rättsakter ta fram en grönbok. Motsvarande krav ställs också på andra EU-institutioner. Det gör det möjligt att begära in åsikter från nationella och lokala institutioner och från det civila samhället om lämpligheten i ett förslag till lagstiftning, i synnerhet när det gäller subsidiaritetsfrågan.

Protokollet lägger för övrigt också till kommissionens skyldigheter att till varje utkast till lagstiftande akt låta det följa med ett dokument som visar att man respekterar subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, det vill säga den motivering som finns. I Lissabonfördragets förnyade protokoll kopplar man de nationella parlamenten till kontrollen av den här principen.

De nationella parlamenten har, som Billy också var inne på, två möjligheter. För det första har de oppositionsrätt under utarbetandet av förslag till lagstiftning. De har möjlighet att hänvisa ett förslag till lagstiftning till kommissionen om de bedömer att principen inte respekteras. För det andra kan medlemsländerna bestrida en lagstiftande rättsakt i EU-domstolen när de anser att subsidiaritetsprincipen inte respekteras. De nationella parlamenten kan inte stoppa ett lagförslag, men kan begära att det omprövas. Prövningen måste gå fort. Parlamenten har bara åtta veckor till sitt förfogande.

Konstitutionsutskottets roll i den här granskningen består framför allt av två delar. Utskottet gör i efterhand en sammanställning av de enskilda granskningar som utskotten gjort under året och drar slutsatser av denna. Denna granskning lämnade vi här i kammaren för några månader sedan. Dessutom lämnar vi ett utlåtande med anledning av kommissionens årliga rapport om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen inom hela unionen. Det är detta utlåtande vi lämnar i dag. Som Billy Gustafsson redogjort för är det ett enigt utlåtande.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att det råder stor enighet i riksdagen om rollfördelningen mellan EU och dess institutioner å ena sidan och den nationella nivån å den andra, även om det finns enstaka exempel på frågor där vi drar olika slutsatser.

Detta är tredje gången som vi behandlar kommissionens rapport om hur subsidiaritetsprövningen har tillämpats inom hela EU. Efter hand har

våra slutsatser blivit alltmer kritiska, både till hur andra medlemsländer behandlar, eller ofta snarare avstår från att behandla, subsidiaritetsfrågan och hur kommissionen och andra organ tillämpat reglerna. Uppföljningen visar till exempel att cirka en sjuandedel av de utkast till lagstiftningsakter som underställdes subsidiaritetsprövning under perioden saknade subsidiaritetstiveringar eller innehöll bristfälliga sådana. Flera av riksdagens utskott har också påpekat att befintliga tiveringar ofta varit knapphändiga eller svårbegripliga.

I de fall subsidiaritetstivering saknas bör det, enligt utskottets mening, betraktas som ett åsidosättande av protokollet. Utskottet menar därför att ett sådant lagförslag borde skickas tillbaka till förslagsställaren för utformning i enlighet med fördraget och dess protokoll.

Utskottet är också tveksamt till subsidiaritetkontrollens effektivitet när det gäller de nuvarande formerna. En fråga gäller i vilken utsträckning som invändningar tillgodosätts i den antagna lagstiftningen. Flera olika förhållanden understryker dessutom vikten av att bevaka hur den långsiktiga utvecklingen av unionsrätten påverkar kompetensfördelningen mellan unionen och medlemsstaterna inom ramen för fördragets bestämmelser.

Herr talman! Konstitutionsutskottet kommer också i fortsättningen att bevaka dessa frågor. Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i konstitutionsutskottets utlåtande.

Anf. 3 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det kan tyckas förmätet att jag lägger mig i diskussionen eftersom jag instämmer väldigt mycket med både Billy Gustafsson och Lars Elinderson.

Jag vill ändå för den intresserade allmänheten och ledamöterna berätta lite om hur ett utskott kan hantera den här frågan, nämligen det skatteutskott som jag tillhör sedan elva år. Även om det är relativt få ärenden behandlas de väldigt noggrant. Jag kommer att tänka på Lina Sandells psalm *Jag kan icke räkna dem alla*, för det har blivit allt fler ärenden som subsidiaritetstiveras.

Just det som vi hanterar i skatteutskottet, som jag känner till bäst, är ett sådant område där EU egentligen inte ska agera. Men i praktiken är det väldigt många frågor som kommer till vårt lilla utskott. Det finns en vacker engelsk beteckning, CCCTB, och som ligger på allas våra läppar och förklaras som den gemensamma konsoliderade skattebasen. Jag kan inte säga exakt, herr talman, vad det betyder på engelska.

Vi hanterar också en sådan fråga som om det ska vara moms på ideella föreningar, en mycket stor fråga för väldigt många svenskar. Skatteutskottet har lämnat yttranden, har varit nere och träffat kommissionsären Semeta och så vidare. Det handlar om, precis som Lars Elinderson och Billy Gustafsson har sagt, vilken makt vi ska överföra till EU. Där är det noggrann prövning, åtminstone i skatteutskottet, för vi ska egentligen inte föra över någon makt eller något inflytande alls. Däremot kanske vi måste samordna beräkningsgrunder och liknande så att det blir en gemensam redovisning.

Det finns också anledning att påpeka att allmänheten kan gå in och titta på vilka yttranden ett utskott har gjort och vilka frågor som kommer från utskottet. Och på riksdagens föredragningslista finns frågor upptagna så att man i förväg kan se vilka frågor som blir aktuella.

I huvudsak håller jag väldigt mycket med Billy Gustafsson och Lars Elinderson. Detta är en fråga som bevakas alldeles för lite av pressen, för det står nästan aldrig någonting om detta. Detta är en brist. Däremot tycker jag inte att man kan säga att vi, åtminstone det utskott som jag tillhör, slarvar med den här frågan, utan vi arbetar intensivt efter måttet av förmåga. Sedan hoppas vi att EU-kommissionen någon gång lyssnar till våra invändningar.

Allra sist, herr talman, vill jag säga att konstitutionsutskottets utlåtande är väldigt bra, för det pekar på att det svenska parlamentet faktiskt har tagit möjligheterna från Lissabonfördraget ad notam och varit det allra flitigaste parlamentet i att skicka motiverade yttranden till kommissionen. Det är en viktig sak att betona när man tycker att vi kanske borde vara ännu duktigare. Andra parlament kanske borde skärpa sig ännu mer.

Anf. 4 BILLY GUSTAFSSON (S) replik:

Herr talman! Jag måste börja med att tacka Gunnar Andrén för att han gick upp i den här debatten. Jag blev så glad och begärde replik nästan av den anledningen.

Jag satt och tänkte: Hoppas att han säger någonting nu som jag kan begära replik på, så att jag åtminstone kan göra ett klarläggande. Om mitt inlägg kunde uppfattas som att jag har uppfattningen att fackutskotten i vår riksdag skulle vara slarviga ber jag om överseende, för det var absolut inte det jag menade. Problemet som jag tog upp handlade om att alldeles oavsett hur professionella våra fackutskott i vår riksdag är i subsidiaritetsprövningen räcker det inte för att kunna påverka var beslutet sedan landar, var makten hamnar någonstans så att säga.

Jag skulle gärna vilja se en dialog med samtliga fackutskott, inte i första hand om hur ni jobbar internt utan hur ni jobbar med att skapa en dialog med andra medlemsstater för att uppnå det nödvändiga tröskelvärdet, som jag kallade det, för att få ett förslag omprövat. Är det vanligt i ditt utskott, Gunnar, att ni gör på det sättet?

Avslutningsvis: Tack för att du gick upp i debatten!

Anf. 5 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag tackar för denna innovation som vi har sett här, att Billy Gustafsson begär replik på grund av att han har fått instämmanden. Detta är ju lite speciellt, men jag tackar honom för det.

Billy Gustafsson ställde i sitt inledande anförande en intressant fråga: Arbetar vi bra nog? Ni har ett förslag som man kan överväga, och det finns andra förslag om att det kanske ska vara ett särskilt utskott. Man kan naturligtvis alltid diskutera om vi arbetar tillräckligt bra med detta.

Du ställde frågan vad vi gör i utskottet. Jag har inga riktigt bra och konkreta förslag på hur vi skulle kunna göra annorlunda. Men den väsentligaste frågan är hur vi gör detta publikt – och det kanske var den fråga som Billy Gustafsson ställde i slutet – för att få fler än vi som sitter här och den stora allmänheten medveten om att det ligger i farozonen att makt överlämnas till EU utan att vi riktigt är medvetna om detta. Framför

allt känner inte publiken till det, och det är det som är det största problemet, som jag ser det.

Men jag har tyvärr inte några direkta förslag på hur vi skulle kunna göra annorlunda, annat än att försöka göra det som vi har beslutat mer intressant. Vi har från skatteutskottet endast lyckats vid något enda tillfälle. Men CCCTB skrivs det väldigt lite om i det här landet.

Anf. 6 BILLY GUSTAFSSON (S) replik:

Herr talman! Sannolikt är det ovanligt att man begär replik om man inte är motståndare till den som har hållit sitt anförande. För mig är avsikten med replikskiften att gemensamt söka sig framåt för att hitta någonting som är bättre. Vi behöver inte försöka slita håret av varandra varje gång vi begär replik. Jag tyckte att det i det här fallet kändes angeläget att begära replik, eftersom jag uppfattade att Gunnar Andrén och jag är överens om att det är viktigt att fler kan ta till sig de här frågorna.

Jag ska bara avsluta med att säga att vi väl kan ta varandra i hand på att vi ska försöka jobba för att få fler att inse vikten av subsidiaritetsprövning. Den är principiellt oerhört viktig, därför att den är en väsentlig del i hur vårt land kommer att utvecklas i framtiden i förhållande till andra länder, i förhållande till unionen.

Detta är inte bara en administrativ uppgift utan i högsta grad en politisk uppgift, och det är vår uppgift att få andra politiker men också samhället i övrigt att inse värdet och vikten av det.

Anf. 7 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag håller naturligtvis med Billy Gustafsson i allt han säger. Sverige är i hög grad i de här sammanhangen en förhandlings- och konsensusdemokrati. Vi ska vara eniga. Strid och samverkan kan vi ha när det gäller regeringsbildning och sådant, men detta är en annan sak.

Arbetar vi tillsammans med andra parlament? Jag kan bara referera till skatteutskottet. Vi har i skatteutskottet under senare år i alla fall haft besök av det danska skatteutskottet och det finska skatteutskottet, däremot inte av det norska, för Norge tillhör inte EU. Men när man bjuder in andra blir det ofta den nationella skattepolitiken, i skatteutskottets fall, som kommer att diskuteras i förhållande till någon annan och alltför lite – vi måste rannsaka oss även där – på EU-nivå. Nu är dock skattepolitiken, som jag företräder, ett område som egentligen ingen av oss vill ha in i EU-sammanhang, och där föreligger stor enighet. Så det är lite speciellt.

Jag vill avsluta med att tacka konstitutionsutskottet för detta utlåtande, som jag när jag läste det – det är inte alla som har det under huvudkudden – tyckte var väldigt intressant. Det var skönt att läsa det, och jag hoppas att alla som har lyssnat på debatten kommer att ta del av det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Föredrogs
konstitutionsutskottets utlåtande 2012/13:KU15
Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten (KOM(2012)375).

Anf. 8 BILLY GUSTAFSSON (S):

Herr talman! I utlåtande KU15 redovisar utskottet sina synpunkter på och ställningstaganden till den rapport som EU-kommissionen har lämnat rörande förbindelserna mellan kommissionen och de nationella parlamenten. Rapporten från kommissionen handlar om medlemsstaternas viktigare yttranden utifrån det så kallade Barrosoinitiativet, som kom för ett antal år sedan. Det handlade om hur den politiska dialogen mellan de nationella parlamenten, kommissionen och EU:s institutioner ska kunna öka och förbättras.

Det finns anledning att påminna om – alla kanske inte har hört det – utifrån vilka konstitutionella förutsättningar vi kan föra en politisk dialog från det här huset och ut i Europa. I regeringsformen, det vill säga en av våra grundlagar, regleras det att det är regeringen som har huvudansvaret för att företräda Sverige utanför Sveriges gränser. Vi har samtidigt en ordning som gör det möjligt för riksdagen att fatta beslut om utskottens utlåtanden exempelvis över grön- och vitböcker och andra EU-dokument, men de beslut som riksdagen fattar över utskottets utlåtanden saknar konstitutionell bindning. Det kan vara viktigt att veta. Regeringen kan under ett parlamentariskt ansvar företräda en annan uppfattning vid till exempel ett rådsmöte än den uppfattning som kommer till uttryck i ett kammarbeslut i anledning av ett utskottsutlåtande.

När det gäller riksdagens möjligheter till direktkommunikation med bland annat kommissionen är det egentligen endast utifrån en utgångspunkt, nämligen det vi pratade om i förra ärendet, subsidiaritetsmekanismen. Det är den enda konstitutionella förutsättningen för riksdagen att ha kommunikation utanför landets gränser utifrån vad som regleras i riksdagsordningen. Jag kände att det kunde vara viktigt att veta för den som inte kände till det att det här är de konstitutionella förutsättningarna.

I utlåtandet lyfter vi fram några saker, herr talman, som jag skulle vilja poängtera. Först och främst vikten av en nationell demokratisk process, och det ställer jag mig bakom för egen del. Det är lite grann det som vi pratade om nyss. Demokratin kan inte bara vara ett skyltfönster, utan det måste också finnas ett innehåll. Därför är det viktigt att vi har en demokratisk process i respektive land inför besluten i EU. Man kan av rent principiella skäl ha den uppfattningen att det är viktigt att människors tillit och förtroende finns för de beslut som fattas inom ramen för samarbetet inom unionen. Jag är av erfarenhet övertygad om att ju bättre besluten är förankrade, desto bättre blir de även i sak. Vi kan rimligen inte säga att vi är de enda som har begripit det och därmed de enda som kan komma fram till bra beslut. Om vi har en process där många är medverkande bör det rimligen leda till bättre beslut.

Detta är en av de stora utmaningarna i EU-projektet som sådant. Utan medborgarnas stöd kommer EU-projektet på sikt att förlora i legitimitet och erodera.

Lars Elinderson gjorde några reflexioner över det som nu sker på Cypern. Ta det till er och fundera lite på hur det kan bli när människor upplever att besluten fattas långt ifrån deras egen vardag. Jag tror att det är viktigt att människor känner att besluten inte försvinner från deras vardag. Vissa beslut måste naturligtvis tas gemensamt för att de ska få någon verkan. Vissa åtgärder måste vidtas gemensamt därför att det inte finns några nationsgränser som stänger in miljöproblem och liknande. Men det viktiga är förhållningssätt och attityder. Det är viktigt att EU:s institutioner inte agerar utifrån att målet skulle vara att ge EU mer makt än vad som ligger i medlemsstaternas och deras medborgares intressen. Utgångspunkten måste i stället, herr talman, vara att kompetensfördelning bygger på respekt för varje medlemslands specifika förutsättningar och konstitutionella traditioner.

Jag skulle vilja fästa kammarens uppmärksamhet på några ställningstaganden och markeringar som görs i utlåtandet. Vi markerar att kommissionen naturligtvis kan ge rekommendationer till enskilda länder exempelvis om den ekonomiska politiken. Ekonomisk politik är någonting vi diskuterade för några veckor sedan i samband med den så kallade finanspakten. Kommissionen kan alltså ge rekommendationer, men det är då viktigt att de just är rekommendationer, ett uttryck för kommissionens uppfattning men inte bindande för medlemsstaterna. Det är viktigt.

I Sverige är det den här församlingen som ytterst beslutar om utformningen av den svenska ekonomiska politiken. De politiska avvägandena och vägvalen gör vi på egen hand.

Medborgerliga fri- och rättigheter med bland annat skyddet för den personliga integriteten är, hävdar jag, en av hörnstenarna i vårt svenska samhällsbygge. Därför är det viktigt att vi har uppmärksamheten riktad på den målkonflikt som kan uppstå när det i sig kan vara önskvärt med en åtgärd till skydd för samhället och medborgarna men samtidigt vara ett hot mot eller tveksamt för den personliga integriteten. Målkonflikter är till för att lösas, men för att kunna lösas måste de upptäckas. I EU-samarbetet är det därför viktigt att det finns en parlamentarisk insyn och kontroll för att uppnå en balans mellan åtgärder för att skydda samhället och medborgarna å ena sidan och åtgärder till skydd för der enskildes rättigheter å den andra. Härvidlag gör vi en angelägen markering i utlåtandet. Vi framhåller just vikten av att det finns en parlamentarisk övervakning av såväl Europols som Eurojusts verksamhet.

Herr talman! Jag utgår ifrån att riksdagen även den här gången beslutar i enlighet med utskottets förslag och avslutar därför med att yrka bifall till utskottets förslag i utlåtande KU15.

Anf. 9 KARL SIGFRID (M):

Herr talman! Som utskottskollegan Billy Gustafsson berättade är detta ett utlåtande som är ett svar på en EU-rapport om kontakterna mellan å ena sidan medlemsländernas nationella parlament och å andra sidan EU-kommissionen. Vårt svar bygger dels på egna iakttagelser, dels på yttranden som vi har hämtat in från andra utskott.

Som vi i konstitutionsutskottet har sagt flera gånger tidigare tar vi här i riksdagen gärna emot all information som vi kan få om EU:s lagstiftningsarbete, och helst i ett så tidigt skede som möjligt. Om vi vill ha inflytande måste vi veta vilka förslag som kommissionen planerar att lägga fram så att vi på ett seriöst sätt kan ta ställning till dem. Samtidigt måste kommissionen ha i åtanke att när riksdagen gör ett uttalande utgör inte det uttalandet Sveriges officiella ståndpunkt. Utåt är det, som Billy Gustafsson också påpekade, regeringen som företräder landet.

Med jämna mellanrum utformar EU-kommissionen budgetrekommendationer till enskilda medlemsländer. Även i det arbetet vill kommissionen involvera nationella parlament. Det är en nyhet i det här betänkandet jämfört med tidigare betänkanden. Vi hanterar ju de här rapporterna från EU-kommissionen en gång om året.

Finansutskottet har lämnat två kommentarer till det här förslaget att involvera riksdagen även i budgetrekommendationsdiskussioner, och vi i KU instämmer i dessa.

Den första kommentaren är att vi även fortsättningsvis bör ha en nationell demokratisk process när vi slår fast den svenska ståndpunkten. Det är riksdagens viktigaste ingång i EU:s lagstiftningsarbete. Billy Gustafsson pratade om vikten av en nationell demokratisk process. Jag tror att det syftade på ungefär samma sak som jag vill säga.

Den andra kommentaren är att EU:s budgetrekommendationer saknar juridisk betydelse. De är just rekommendationer som enskilda medlemsländer kan välja att beakta eller inte beakta om man inte tycker att de är särskilt kloka, vilket de kanske inte alltid är.

Ska det ske en direkt dialog mellan kommissionen och riksdagen om budgetrekommendationerna ska det ske på riksdagens initiativ och på villkor som riksdagen bestämmer. I praktiken kan det handla om att riksdagen anordnar öppna utfrågningar av personer från EU-kommissionen.

Just nu pågår det också ett arbete med att skapa en starkare parlamentarisk kontroll av Europol, den europeiska myndigheten för samverkan mellan nationella polismyndigheter. Efter att arbetet försenats anser justitieutskottet, och även vi, att åtminstone den nya, reviderade tidsplanen ska hållas. Eftersom polisverksamhet, även när den är berättigad, kan begränsa enskildas frihet och enskildas personliga integritet är det önskvärt med mer demokratisk insyn. Kontrollen av Europol bör dessutom vara resurseffektiv, precis som all annan verksamhet, vilket bland annat betyder att den helst bör ske utan att vi behöver bilda några nya myndigheter.

Med de kommentarerna yrkar jag bifall till utskottets förslag i utlåtandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU8
Högskolan.

Högskolan

Anf. 10 LOUISE MALMSTRÖM (S):

Herr talman! Häromveckan uppvaktade jag en ettåring. Vår närmaste granne fick ett barn förra året som vi emellanåt får sitta barnvakt till. Därför har vi haft förmånen att följa den här lilla krabatens första år i livet. Som ni vet är utvecklingen explosionsartad de första åren, och märkligt nog glömmar man bort det när ens egna barn har lämnat småbarnsstadiet.

Därför är det fantastiskt med påminnelser kring det där obändiga ”jag kan” som små barn utstrålar. Det är fantastiskt att så konkret bli påmind om hur ny kunskap och nya insikter hela tiden förändrar oss som individer. Den där drivkraften att lära nytt, anta nya utmaningar och fortsätta omforma sig själv till något som inte är på förhand givet finns i grunden hos varje liten människa. Även om man växer upp under de mest ogynnsamma förhållandena finns det där fröet någonstans, och så länge man ger det den allra minsta näring upphör det inte att växa förrän livet självt upphör.

Jag tycker att det är mycket goda argument för att ta till vara varje människas kraft och utvecklingspotential och för att erbjuda goda möjligheter till livslångt lärande.

Herr talman! Därför är det med en viss sorgsenhet jag kan säga: Säg mig om ni har en högskoleutbildning, så ska jag säga er vem ni är, åtminstone rent statistiskt!

Om ni har en högskoleutbildning vet jag till exempel att det är ganska osannolikt att era föräldrar enbart har grundskoleutbildning eftersom det bara är 21 procent av barnen till sådana föräldrar som läser vidare, till skillnad från 84 procent av de forskarutbildade föräldrarnas barn. Jag kan gissa att ni bor nära ett stort, anrikt universitet, att ni har goda familjeinkomster, att ni i större utsträckning än snittet har god hälsa, är aktiva kulturkonsumenter, läser skönlitteratur och utnyttjar ert demokratiska mandat, både i allmänna val och som aktiva samhällsmedborgare. Och om ni säger att ni är professorer kan jag dessutom statistiskt bestämma ert kön till män.

Det mest uppenbara dilemmat i detta är att vi misshushållar med mänskliga resurser genom att inte arbeta mer aktivt med breddad rekrytering. Det finns verktygslådor för sådant arbete, både för lärosätena själva och för politiken. Men i och med att det arbetet prioriteras ned i stället för att belönas är snedrekryteringen på väg att öka igen.

Precis som förr finns i dag en stor begåvningsreserv som står och stampar och som både vill och har förmåga till högre studier, men som vi inte erbjuder någon plats. I värsta fall får de inte sin drivkraft att lära nytt tillvaratagen alls. I alla värsta fall landar de i försörjningsstödsstatistiken, och förutom de mänskliga kostnader som uppstår i och med att man inte känner sig behövd kostar de samhället miljontals kronor.

Herr talman! Det är allvarligt nog att vi inte har högre ambitioner vad gäller breddad rekrytering och att kvinnor, trots att de presterar bättre

genom precis hela utbildningssystemet, väljs bort ju längre upp i karriären de hamnar. Det hotar faktiskt hela akademins legitimitet i samhället. Det är allvarligt att vi inte förmår ta till vara kompetensen hos hela befolkningen.

Men det blir än allvarligare när vi lyfter blicken och ser hur mycket vårt land verkligen behöver de där individerna som inte får chansen. Om vi ska klara den internationella konkurrensen behöver vi en betydligt större andel eftergymnasialt utbildade. Vi har sagt att åtminstone 50 procent behöver gå vidare till högskola eller yrkeshögskola. Det är egentligen inte någon särskilt hög siffra. Det är fler än så som vill läsa vidare och fler än så som gör det i många andra länder.

Men i en tid när söktrycket är högt och omvärlden investerar i högre utbildning för framtiden väljer regeringen att sänka ambitionerna när det gäller den andel som går vidare till högre studier och dra ned på antalet platser.

Om vi inte hade byggt ut högskolan i hela landet och arbetat aktivt med att bredda rekryteringen under 90-talet och början av 2000-talet hade vi redan legat i strykklass. Nu är vi "bara" medelmåttor, med lägre ambitioner än länder som Storbritannien, Polen, Danmark och Holland.

För mig blir det omöjligt att inte se att 10 000 färre platser i år innebär 10 000 stängda dörrar i ansiktet på 10 000 individer fyllda av just det där "jag kan, jag vill, jag törs" som finns någonstans inom oss alla. Antalet platser behöver öka, inte minska, inte minst med tanke på att antalet 20–25-åringar ökar även i år och med tanke på hur hög arbetslösheten är. Men det får naturligtvis inte ske på bekostnad av kvaliteten.

Sambandet mellan lång utbildning och etablering på arbetsmarknaden är linjärt. Det är oerhört viktigt med anställbarhet, och yrkeshögskolan är ett lysande exempel på hur det kan fungera när det fungerar som bäst. Den skulle kunna spela en ännu större roll om den tilldelades fler platser. Men även högskolestudenters utbildning behöver ha god anknytning till arbetsmarknaden, och studie- och yrkesvägledning måste fungera väl genom hela utbildningssystemet, så att studenter kan fatta beslut på goda grunder.

Jag vill påminna om att det också finns andra utmaningar än matchningsproblematiken. Att de mest studiemotiverade når anställbarhet på så kort tid som möjligt är faktiskt inte det enda målet för högre utbildning. Vi har fler samhällsutmaningar att angripa – klimathot, ojämlikhet, ohälsa, bristande demokrati. Vårt samhälle skulle må bra av mer kritiskt tänkande, mer bildning, mer kreativitet och mer innovationskraft.

Den som studerar på högskolan förbättrar inte bara sina chanser på arbetsmarknaden avsevärt och bidrar till Sveriges tillväxt, utan han eller hon utvecklas också som människa, ser sammanhang och får nya perspektiv på tillvaron. Ju fler som tar del av högre studier, desto större motvikt blir det till den devalvering av bildning, kunskap och kultur som jag tycker mig kunna se i vårt samhälle i form av antipluggkulturer, försämrad läsförståelse, ökad främlingsfientlighet, triviala kvällstidningsrubriker och alltmer idiotiska tv-programsidéer.

Eftersom vi lever i en tid där de tekniska möjligheterna för att bilda sig och ta del av ny kunskap i en öppen utbildningskultur ökar för var dag som går måste vi också använda dessa möjligheter i samhällsbygget

om vi ska kunna utgöra en motvikt till det som är förenklat och fördummat.

Herr talman! Jag vill avsluta med en vädjan till majoriteten i utskottet att tillsammans med oss i bred majoritet anta alla dessa utmaningar. Släpp er gamla debatteknik som går ut på att ta billiga poäng genom att påstå att vi måste välja mellan kvalitet och kvantitet och att vi bara bryr oss om det senare. Släpp den politik som orsakar skandalrubrikerna och de oroade inläggen, inte bara från oss socialdemokrater utan också från så vitt skilda håll som TCO, Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen, ett flertal lärosäten och ENQA, för att nämna några.

Det finns en oro för att vi aldrig kommer att klara konkurrensen med så låg andel högskole- och yrkeshögskoleutbildade, oro för matchningsproblem och misslyckade rekryteringsförsök, oro för den ökade snedrekryteringen, oro för ett kvalitetsutvärderingssystem som ensidigt premierar vissa saker och inte håller måttet internationellt och oro för kompetensförsörjning i hela landet.

Dimensionera högskolan och yrkeshögskolan efter efterfrågan och förmåga. Stäng inte dörren i ansiktet på dem som både vill och kan. Ta till vara den naturliga nyfikenheten och den inneboende kraften hos de individer som står och stampar och vill in. Gör en seriös översyn av högskolelandskapet för att kunna utveckla, och eventuellt avveckla, med goda argument i stället för godtycklig strypning. Att bara backa upp en handfull elitinstitutioner är varken en framgångsrik lösning på de framtida utbildningsbehoven eller på hur man ökar kvaliteten i den högre utbildningen och forskningen. Sverige behöver både stora breda universitet och specialiserade mindre högskolor.

Gör allt detta för alla de 10 000 i år och 20 000 nästa år som står och stampar, vill in och är fyllda av lusten att lära och "jag kan också".

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 11 men står naturligtvis bakom innehållet i samtliga våra reservationer och i det särskilda yttrandet.

(Applåder)

Anf. 11 JABAR AMIN (MP):

Herr talman! I dag debatterar vi högskolan och de villkor som ska gälla vid ansökan till och i högskolan. Redan för ett och ett halvt år sedan väckte vi från Miljöpartiet en motion om vikten av att meritpoäng ska ges även till dem som läser modersmål och inte bara till dem som läser moderna språk.

Hösten 2010 började nya regler att gälla för antagning till högskolan. Genom att läsa särskilda så kallade meritkurser får eleven extra poäng, meritpoäng, att lägga till sitt meritvärde och därmed förbättra förutsättningarna att komma in på en särskild högskoleutbildning. En del av dessa meritkurser är de i moderna språk. Det gäller bland annat fördjupningskurser i moderna språk. Syftet är att få fler att läsa språk på gymnasiet. Alla språk som läses enligt kursplanen för ämnet moderna språk är meriterande.

Det nuvarande meritpoängssystemet begränsar tyvärr många elever genom att det utgår från att svenska är alla elevers modersmål. Många elever i den svenska skolan läser i dag svenska som andraspråk. Vid sidan av har de sedan modersmålsundervisning samt kurser i engelska.

Att utöver detta aktivt välja att läsa ytterligare kurser i så kallade moderna språk innebär att dessa elever läser mer språk men inte belönas för det i meritpoängssystemet.

Miljöpartiet menar att elever som av olika anledningar bedriver modersmålsstudier inte ska missgynnas av det nuvarande meritpoängssystemet. Om vi över huvud taget ska ha ett meritpoängssystem och premiera språkkunskaper vid antagning till högskolan anser vi att kunskaper som eleven tillägnat sig genom studier i modersmålet naturligtvis ska vara meriterande på samma sätt som moderna språk. Med anledning av detta föreslår vi att regeringen ska få i uppdrag att verka för att även kunskaper i modersmålet ska ge meritpoäng.

Herr talman! Under de senaste decennierna har teknikutvecklingen gått i rasande fart. Hela samhället håller på att digitaliseras. Det som för några år sedan mer eller mindre var omöjligt att på ett enkelt och snabbt sätt få reda på kan man nu få veta genom några klick på tangentbordet. Den nya tekniken har fört mycket positivt med sig, och allt fler människor och länder använder sig av nätet. Sverige är ett av de länder i världen som har den mest teknikvänliga befolkningen, delvis på grund av breda satsningar.

Allt tyder på att framtidens utbildningar kommer att vara mer beroende av nätet. En växande andel studenter väljer i dag att studera genom nätutbildningar eller distansutbildningar. Mellan 2003 och 2009 ökade antalet svenska nätstudenter från 20 000 till 40 000 helårsstudenter. I dag läser 80 000 studenter hela eller delar av sin högskoleutbildning på nätet, vilket motsvarar 14 procent av helårsstudenterna.

Svenska högskolor erbjuder årligen omkring 3 500 fristående kurser, 90 yrkesexamensprogram och 130 generella program på nätet. Just därför är det viktigt att se över hur möjligheten till större användning av nätutbildningar och distansutbildningar kan utvecklas.

Herr talman! Bedömning är en helt central del i skolans arbete med att stimulera lärande och kunskapsutveckling. Alla processer som bidrar till att göra lärandet synligt för eleven är viktiga för elevens framtida utveckling.

Bedömning för lärande synliggör elevens kunskaper och effekterna av undervisningen så att lärarna kan förstå bättre vad som fungerar i undervisningen och vilka behov eleverna har. Därför måste bedömningen av elevens prestationer utformas på ett sådant sätt som gynnar elevens utveckling mot de mål som läroplanen fastställer.

En granskning som Skolinspektionen gjorde 2011 visade dock på att endast en liten andel av de nyexaminerade lärarna fått tillräcklig utbildning i bedömning. Man fann att många lärare är osäkra på hur de ska bedöma yngre elevers kunskaper och inte alltid utgår från de krav som ställs i kursplanerna.

Det saknas ofta ett samband mellan målen för undervisningen, det som sker i klassrummet och hur eleverna sedan bedöms. Ett sätt att förbättra situationen är att stärka bedömningskompetensen i lärarutbildningen.

Herr talman! I Sverige finns det i dag ca 40 Waldorfskolor. Dessa skolor är godkända av Skolinspektionen som fristående skolor och undervisar enligt Waldorfskolans läroplan. Waldorfskolorna har alltsedan

50-talet varit en viktig del av det svenska skolväsendet som på många sätt har bidragit till utvecklingen och mångfalden av den svenska skolan.

Det har tidigare funnits en integrerad utbildning för att bli behörig Waldorflärare. Denna utbildning har genomförts av Waldorflärahögskolan, först i samarbete med Lärarhögskolan i Stockholm och sedan med Stockholms universitet. Tyvärr har Stockholms universitet för ett tag sedan avbrutit detta samarbete. Sedan en tid tillbaka är utbildningen av Waldorflärare därmed inte längre en integrerad och finansierad del av den svenska lärarutbildningen.

Samtidigt har regeringen i en förordning beslutat att Waldorflärare är behöriga att undervisa i Waldorfskolor. Å ena sidan ställer regeringen krav på att lärarna ska vara behöriga och utbildade Waldorflärare, å andra sidan tar regeringen inget ansvar för att finansiera denna utbildning.

Det är mycket märkligt, menar vi, att regeringen ställer krav på Waldorfläraryt utbildning men inte säkerställer att denna lärarutbildning, på samma sätt som all annan lärarutbildning i Sverige, finansieras offentligt. Det är regeringen som har det övergripande ansvaret i denna fråga.

Vi menar att det inte duger att, som regeringen gör nu, skylla på att detta är en sak enbart för universiteten själva och Waldorflärahögskolan att komma överens om på tu man hand. Det som behövs för att vi även i fortsättningen ska ha tillgång till utbildade och kompetenta Waldorflärare i Sverige är att regeringen tar initiativ för att säkerställa Waldorfhögskoleutbildningens existens.

Vi vet att regeringen nu har börjat samtala med Waldorfläraryt utbildningen och utlovat förbättringar, men hitintills har vi bara hört fagra löften och inte sett någon verklighet.

Regeringen har skapat ett stort problem som kan bli Waldorfskolornas slut i Sverige. Det måste regeringen ta ansvar för.

Det som nu efterfrågas är vad regeringen avser att göra för att säkerställa att Waldorfläraryt utbildningen i Sverige finns kvar, är fullt finansierad och att vi kan känna oss trygga med att det även i framtiden kommer att finnas behöriga Waldorflärare i Sverige.

Herr talman! Med det vill jag avslutningsvis yrka bifall till reservationerna 7 och 10, men vi står självfallet bakom alla våra reservationer.

Anf. 12 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Trevligt att vara här! Det är många vänliga ansikten som jag känner igen. Kul att se er igen! Och jag menar det.

Jag tänker fatta mig kort i dag. Jag tänker koncentrera mig på en av de motioner jag har väckt som berör högskolan.

Även om det finns orosmoln, som berördes i det första inlägget i dag, är det fortfarande så att Sverige ligger högt vad gäller andelen människor som genomgår en högre utbildning. Vi har en förhållandevis väl utbyggd högskola vad gäller antalet utbildningsplatser. Vi har även vad jag anser vara en ganska hygglig geografisk spridning på våra högskolesäten.

Ändå finns det brister i våra utbildningar, vilket bland annat Riksrevisionens rapport från 2009 om anställbarhet efter högskolestudier visar. Samtidigt som rapporten visar att vissa högskolor har ett mycket väl utvecklat system för samverkan med näringslivet under studierna visar den också att det är betydligt sämre ställt vid andra högskolor vad gäller denna samverkan.

Kvaliteten varierar och den varierar ganska ordentligt. Det är någonting som borde väcka oro både hos vår regering och hos våra beslutsfattare. Det handlar trots allt om att våra studenter ska vara anställbara efter avslutade studier. Det handlar också om att vi ska få ned arbetslösheten, inte minst när det gäller våra ungdomar, samtidigt som vår konkurrenskraft måste stärkas.

Ett nära samarbete mellan högskola och näringsliv underlättar för våra studenter att etablera kontakter med näringslivet, vilket naturligtvis ökar chanserna att man som student erhåller ett jobb efter avslutade studier. Ett sådant samarbete ökar dessutom möjligheterna att verklighetsanpassa studierna så att de är optimerade, och det här är viktigt, i förhållande till de krav som dagens näringsliv ställer på utbildningen.

Ytterligare ett problem som Riksrevisionen lyfter fram är att uppföljningen av studenternas anställningsmöjligheter efter avslutad utbildning inte sker i den omfattning eller med den kvalitet som är önskvärd. Om det nu är som så att det brister vad gäller uppföljning och utvärdering är det naturligtvis mycket svårt att veta om en viss utbildning är optimerad efter dagens arbetsmarknadsbehov.

Herr talman! Nu är det så att det har skett förbättringar. Det har till och med jag insett. Jag läste det faktiskt i går. Det är glädjande. Men det finns mer att göra på området. För att säkerställa att man gör relevanta utvärderingar fortlöpande menar jag att det ska skrivas in i högskolelagen, och då ska det alltså tydligt framgå att lärosätena ska ha en skyldighet att fortlöpande följa upp examinerade studenters erfarenheter av sin utbildning, men också vilken framgång de röner när de är klara med sin utbildning. Hur ser det ut? Har de fått jobb? Hur länge går de arbetslösa? Vart har de tagit vägen? Har de studerat vidare? Det här är oerhört viktigt. Det menar jag ska skrivas in i högskolelagen. Det har åtminstone inte skett. Jag dubbelkollade det för säkerhets skull i högskolelagen i går.

Det är dessutom så att det fortfarande finns brister. Nu har vi inget högskoleverk längre, men för bara några månader sedan påtalade Högskoleverket att det fanns ett antal brister. Man menar att det gäller en avsaknad av "mätbara indikatorer och mål för samverkan med arbetslivet". Det är ändå en ganska allvarlig kritik. Jag menar att det naturligtvis måste åtgärdas.

Med det vill jag yrka bifall till reservationerna 3, 6 och 8.

Anf. 13 BETTY MALMBERG (M):

Herr talman! I slutet av 1980-talet var jag aktiv inom studentfacklig verksamhet. När jag knappt 20 år senare kom in i riksdagen träffade jag kolleger från den tiden för att förhöra mig lite om vad det är som är på gång nu. Vad är det för viktiga frågor som vi bör ägna oss åt och fördjupa oss i?

Det de svarade mig gjorde mig rätt beklämd. De sade: Du, Betty, det är precis samma frågor som var aktuella när vi var aktiva. Det handlar om kvalitet i högre utbildning, gymnasifiering av högskolan, studiefinansieringen och invandrarakademikernas situation. Det är tragiskt att höra och tragiskt att så många år får förflyta utan att någonting händer.

Desto bättre känns det i dag med en alliansregering vid rodret. Äntligen ser vi att något börjar hända.

Kvalitet har hamnat i fokus, och den påverkar numera till viss del även resursfördelningen. Dessutom har mycket resurser satts in för att ge bättre förutsättningar för lärosätena att faktiskt erbjuda utbildningar med kvalitet och inte bara många studieplatser. Visst måste det göra skillnad för kvaliteten att regeringen sedan den tillträdde har ökat anslagen per studieplats inom humsamsektorn med hela 60 procent. Visst är det också kvalitet att vi bättre matchar studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov, i synnerhet av de dyra utbildningsplatserna såsom läkare och tandläkare där antalet nybörjarplatser har ökat med 44 respektive 36 procent. Detta medför att presumtiva studenter i dag faktiskt har en rimlig chans att antas till utbildningen i Sverige och inte prompt måste bege sig till länder såsom Rumänien, Ungern och Polen för att möjliggöra sina önskade studieval. Visst gynnar det också kvaliteten att alla lärosäten numera kan söka examensrätt inom smalare profilområden och att kvalitetsutvärderingssystemet fokuserar på studenternas resultat och inte bara på lärosätenas interna kvalitetsarbete.

Kvalitet i högre utbildning hänger ju också samman med förkunskaper där hela utbildningssystemet utgör en sammanhållen kedja. Alliansregeringen har där satt ett ökat fokus på kunskap, tidigt stöd och tidig hjälp alltifrån lågstadiet och upp genom gymnasiet. Vi har dessutom skärpt kraven på förkunskaperna för att uppnå grundläggande behörighet till högre utbildning, och vi har infört meritpoäng för att uppmuntra fler att läsa fördjupningskurser i språk och matematik. Nu krävs det faktiskt godkänt i svenska, engelska och matematik. Många skulle nog tycka att det är en självklarhet, men så har tidigare inte varit fallet. Detta är ett sätt att medvetandegöra de unga om den arbetsinsats som kommer att krävas och samtidigt markera att högskolestudier ställer krav på ökat ansvarstagande och ökad självständighet jämfört med gymnasiestudier.

För några år sedan presenterade Högskoleverket en rapport i vilken de hade tillfrågat universitetslärare om nya studenters kunskapsnivå. En majoritet av lärarna hävdade då att förkunskaperna hade förändrats de senaste åren – dess värre till det sämre. Lärarna ansåg att studenterna hade det svårare än gårdagens studenter att uttrycka sig skriftligt, att de var svagare i matematik och att de hade för ytliga kunskaper till och med i engelska – det tror vi faktiskt inte eftersom vi tror att svenska studenter är duktiga i engelska. Det var universitetslärarnas uppfattning. De var också oroade av att motivationen och ambitionen brister hos studenterna. Dessutom menade lärarna att många studenter kräver alltför mycket hjälp och service och att de inte tar ansvar för sina studier.

Dåvarande universitetskanslern Flodström var bekymrad då han kommenterade rapporten. Han såg flera orsaker till den uppkomna situationen, däribland låga förkunskaper men också den bristande konkurrensen till olika utbildningar, vilket gör att det generellt sett krävs lägre betyg för att komma in. Det här är också en konsekvens av att antalet platser inom högskolan har byggts ut i en utsträckning som gör att konkurrensen är borta. Han menade därför att universitet och högskolor står inför stora utmaningar.

För det första måste studenter med goda förkunskaper bli utmanade av sina studier. För det andra måste högskolorna jobba för att lyfta upp en grupp studenter från en låg kunskapsnivå till en fullgod akademisk nivå. För det tredje måste universitet och högskolor förmås bibehålla sina

krav på kvalitet så att de inte sänker ribban för att studenterna ska bli godkända.

Nu är det ännu för tidigt att veta vilken effekt reformerna på utbildningssidan som Alliansen har genomfört kommer att få för den högre utbildningen. Men jag tror att det är viktigt att hålla fokus på de uppräknade utmaningarna som Flodström såg också för de närmaste åren.

En ytterligare fråga som diskuterades mycket då jag var studentfackligt aktiv var, som jag nämnde, invandrarakademikernas situation och deras svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Gruppen av utlandsfödda med akademisk utbildning utgör i dag en tredjedel av dem som har flyttat till Sverige, men bara hälften av dem har ett arbete som motsvarar deras utbildningsbakgrund och yrkeserfarenhet. Då liksom nu är detta ett stort resursslöseri, och det är glädjande att regeringen nu tar krafttag för att försöka råda bot på situationen.

Det sägs ibland att Sverige har världens bäst utbildade taxichaufförer och att där finns både hjärnkirurger och ingenjörer bland dem som kör oss. Hur sant detta är vet väl ingen exakt. Men då länsstyrelsen i Västsverige drev projektet Korta vägen har jag fått mig berättas att när de sökte personer med läkarbehörighet hittade de några som jobbade som stuveriarbetare i Göteborgs hamn och andra som sålde korv på torget. Det är inte klokt hur vi misshushållar med mänsklig kompetens.

Nu finns det hur som helst kompletterande utbildningar för flera olika yrkesgrupper, till exempel jurister, lärare, läkare och sjuksköterskor. En rad uppdrag har också lagts ut för att möta ett ökat behov av validering. Metoder ska förfinas och vidareutvecklas, och Universitets- och högskolerådet, UHR, har gjorts ansvarigt för all bedömning av utländsk utbildning alltifrån gymnasienivå till högskoleutbildningar. Det här har tidigare varit uppdelat på flera myndigheter, men nu blir det en portal in. Det kommer att underlätta och tydliggöra arbetet. Vidare ska åtgärderna följas upp. En första delrapport väntas i oktober. Detta är bra för samhällsekonomin, och vi måste naturligtvis inse att detta är stimulerande för den enskilde som tidigare har lagt ned tid, kraft och möda på att skaffa sig en akademisk utbildning och sedan inte har fått dra nytta av den i sitt nya land.

Herr talman! När jag läser oppositionens motioner förvånas jag. Ambitionerna och visionerna med högre utbildning är svåra att identifiera, i stället presenteras allmänt skrivna förslag som vi har sett flera gånger tidigare år. Socialdemokraterna till och med upprepar ett förslag om att införa ett treterminssystem. Den möjligheten har funnits sedan början av 1990-talet. Det är tråkigt att vi inte lyfter upp diskussionen och tar till oss av vad som faktiskt fungerar i dag och i stället fokuserar resurserna och diskussionerna på sådant som vi faktiskt behöver förbättra.

Splittringen mellan partierna i oppositionen är dessutom total. Av alla reservationer är det faktiskt bara en som lyckats samla åtminstone de tre rödgröna partierna.

Detta visar att det på utbildningsområdet finns en spretig politik från fyra oppositionspartier som ska ställas mot en enig allianspolitik i de viktiga framtidsfrågorna som högre utbildning är.

Min förhoppning är, avslutningsvis, att studenter som är aktiva i dag om 20 år inte ska mötas av samma besked som jag fick om att inget har

hämt, utan att de stora och viktiga samhällsfrågor som de jobbar med nu faktiskt har klarats av och att man har gått vidare.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Michael Svensson (M).

Anf. 14 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Betty Malmberg talar mycket om kvalitet. Det är naturligtvis avgörande. Hon pekar mycket på vad bristande grundutbildning kan leda till för utmaningar i högre utbildning. Det är också intressant.

Apropå att vi ska fokusera på sådant som vi är överens om vet vi båda två att kvaliteten behöver öka, särskilt inom humsamområdet. Många studenter har så lite lärarledd tid som fyra timmar i veckan, ingen möjlighet till praktik och för lite handledartid när de skriver uppsatser och så vidare.

Om ni väljer att fokusera så pass mycket på kvaliteten, vilket jag tycker är bra, undrar jag varför ni inte har högre anslag än vi har för kvalitetsförbättringar.

Anf. 15 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Det var också en fråga att få! Jag har precis berättat om hur vi har ökat anslagen inom humsamområdet med 60 procent per utbildningsplats. Här har vi gjort krafttag, och det har vi gjort i samband med att vi sitter i majoritet. Vi sitter vid makten, och vi genomför de enorma resursförstärkningarna i ett sådant läge. Det talar sitt eget språk.

Jag skulle vilja ställa en annan fråga till Louise Malmström, som uppehöll sig mycket vid detta att fler måste få chansen till högskoleutbildning. Jag håller naturligtvis till stor del med om det Malmström nämnde och när hon sade att det är viktigt att vi måste svara upp med antal platser.

Jag läste en skrift som heter *En högskolevärld i ständig förändring*, som Högskoleverket gav ut precis innan det blev Universitetskanslersämbetet, där universitetskanslern pratar lite om överutbildning. Han reflekterar över det: Överutbildning, finns den? Det universitetskanslern nämner där är att man inom högskolesektorn i dag börjar debattera att det finns en inflation i högskoleplatser, och just detta att när hälften av en befolkning i princip har universitets- och högskoleutbildning eller yrkes- högskoleutbildning är risken att populariteten minskar. Där nämns också en rapport som FAS gav ut 2006 som säger att ”var tredje anställd ... har högre utbildning än jobbet kräver” och att ”gruppen ’underutbildade’ är konstant medan gruppen ’rätt utbildade’ har minskat”.

Jag tycker att det är en viktig reflexion, och jag skulle gärna vilja höra hur Louise Malmström ser på den frågan.

Anf. 16 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Först tycker jag att vi inte så mycket behöver debattera resursförstärkningarna som vi är överens om. De här resursförstärkningarna är ju någonting som vi har varit överens om. Jag menade de 200 miljoner som vi har lagt men som inte ni har lagt på kvalitetsförbättringar.

Sedan tror jag inte ett smack på det där att vi skulle vara på väg in i ett samhälle där vi har för hög utbildning. Jag tror att det är en myt. Sambandet mellan hur man etablerar sig på arbetsmarknaden och vilken utbildning man har är fortfarande linjärt. Det finns länder som har betydligt större andel utbildad befolkning än vi, så jag tror inte att vi ligger i farozonen för det på många år.

Jag tänkte på det här med kvalitet och kvantitet, och jag undrar varför ni bara resonerar så när det gäller inom högskolans snäva ram. Man kan faktiskt välja både kvantitet och kvalitet inom högskolan, och för den delen inom hela utbildningsområdet, och därmed stärka Sveriges konkurrenskraft, skapa jobb och se till att lösa matchningsproblematiken. Men då måste man välja bort kvantitativa satsningar på andra områden där det är mer osäkert om de skapar jobb eller inte. Man kan nämna krogmoms-sänkningar eller kraftiga sänkningar av bolagsskatten som sådana exempel.

Ni kan väl inte mena att detta att ha högre ambitioner när det gäller utbildningsområdet är en mindre kvalitativ satsning än att det ska bli billigare pommes frites på krogen eller läx-RUT till exempel?

Anf. 17 BETTY MALMBERG (M) replik:

Herr talman! Jag förstod mycket väl att det handlade om de extra pengar som ni har avsatt för kvalitet. Samtidigt handlar det om att vi har gjort dessa kraftfulla förstärkningar under pågående tid när alliansregeringen sitter på kassakistan. Det är tack vare en ansvarsfull ekonomi och tack vare en god överblick och god ekonomisk hushållning som vi har måktat med att göra dessa stora, kraftiga förstärkningar som vi har gjort och också de stora, kraftiga förstärkningar som vi gör bland annat på de dyra utbildningarna, som jag nämnde, där antalet nybörjarplatser på läkarutbildningen ökats med hela 76 procent.

Jag delar inte Louise Malmströms syn på detta med överutbildning. Jag tror personligen att det är en fråga som vi måste ha lite mer fokus på. Det handlar inte om att det blir så mycket bättre om man gör saker längre och gör saker dyrare. Om man ser att den andel som har rätt utbildning och rätt kompetens för jobben minskar tycker jag nog att man bör tänka på och reflektera över det, och inte avfärda det så lätt med att bara säga att det handlar om den högre utbildningen.

Varför? Ja, ser vi på den här frågeställningen finns begreppet försörjningskvot, som Statistiska centralbyrån räknar fram. Ser vi då på hur många vi som är yrkesarbetande i dag ska kunna försörja kommer vi att få en ansträngd situation om inte fler går in i utbildning tidigt och kanske fler läser en utbildning som är mer anpassad för de behov vi har på arbetsmarknaden.

Det här tror jag är viktigt. Vi talar om etableringsålder, och den är 29 år i Sverige i dag. Vi måste se hur vi ska kunna hantera den ekvationen för att få en god välfärd.

Anf. 18 ROGER HADDAD (FP):

Herr talman! Jag vill först yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Folkpartiet och alliansregeringen har de senaste åren fattat ett antal strategiska beslut för att höja kvaliteten i grund- och gymnasieskolan

men också i den svenska högskolan. Målet är att hålla en internationellt sett hög kvalitet. Vi har tidigare debatterat och fattat beslut om nya satsningar inom forskningsområdet, men högskolan är också av central betydelse för vår välfärd och Sveriges utveckling. Betänkandet tar upp många delar, men jag vill här fokusera på ett antal områden där jag tror att de största skillnaderna finns mellan Alliansen/Folkpartiet, och de rödgröna, i synnerhet Socialdemokraterna.

För det första gäller det synen på lärosätenas roll och ansvar. Vi har i regeringen aktivt verkat för och bidragit till att öka den akademiska friheten. Hur rektor använder sin budget, hur lärosäten lägger upp sina utbildningar, vilka moment de satsar på och hur de väljer att bedriva sin undervisning är lärosätets ansvar, inte riksdagens. I många S-motioner glömmes man tyvärr bort denna viktiga princip och vill detaljstyra högskolornas verksamhet. Min fråga blir: På vilket sätt vill Socialdemokraterna öka den akademiska friheten?

För det andra gäller det utbud av högskoleplatser och kvalitetsuppföljning av desamma. Oberoende av de tillfälliga satsningarna på extra högskoleplatser visar statistiken, trots en marginell minskning sedan 2011, att andelen studerande vid Sveriges högskolor och universitet aldrig har varit så hög som i dag – drygt 320 000 studenter.

Efter Louise Malmströms inlägg måste jag påminna om, eftersom Socialdemokraterna enbart fokuserar på akademiska studier, att vi har en yrkeshögskola med väldigt goda resultat. Där finns 40 000 studerande, och en stor andel av dem har redan en akademisk utbildning men har valt att gå över till yrkeshögskoleutbildningar därför att det är ett mer effektivt sätt att komma ut i arbetslivet. Jag säger detta för att lite grann nyansera Socialdemokraternas betoning av hur viktigt det är att öka antalet platser.

Herr talman! För många studenter är studier vid högskolan en viktig investering för ett framtida yrkesliv, och det är viktigt att det så långt det går skapas utbildningsmöjligheter för enskilda som vill utvecklas och därmed stärka sina karriärmöjligheter.

Detta får dock inte innebära – som man ibland kan få intryck av i vissa S-motioner eller för den delen i de interpellationsdebatter man kan ta del av här i kammaren nästan varje tisdag – en okontrollerad expansion av antalet högskoleplatser utan några som helst krav på kvalitet. Lärosäten som lockar studenter ska premieras. Lärosäten som klarar examensgranskningarna är de som främst ska få bedriva högskoleutbildning på statens uppdrag. När det gäller indikatorer som följer lärosätenas samverkan med det omgivande samhället är det angeläget att regeringen återkommer i ärendet. För arbetet med att utveckla indikatorerna finns också medel avsatta i statsbudgeten.

Universitetskanslersämbetet har vidare hittat en bra modell där man granskar hur studenterna når examensmålen. Vi ser också tydligt i ämbetets granskningar att de utbildningar som ifrågasattes under förra och förrförra årets granskningar har avvecklats vid lärosätena, vilket är positivt.

Den tredje skillnaden är synen på resursfördelningssystemet. Detta hänger ihop med min punkt om kvalitet i högskolan. Resurser är viktiga, men de ska i första hand finansiera utbildningar på universitet och högs-

kolor som håller måttet. Bra lärosäten gynnas av ett sådant system, och det är mycket positivt.

Herr talman! Jag tolkar S-motionärerna som att de inte är riktigt tillfreds med kvalitetsindikatorn som fördelningsprincip. Min fråga blir då: Vilken annan princip eller fördelningsnyckel ska vara vägledande när staten fördelar skattepengar till lärosätena?

Att regeringen beslutade att införa ett nytt system föranleddes också av dåvarande Högskoleverkets önskemål. Det gäller både resursfördelningssystemet och kvalitetsutvärderingssystemet.

Det är först i och med ikraftträdandet av det nya systemet med kvalitetsbaserad resursfördelning, som för övrigt trädde i kraft den 1 januari 2013, som vi har fått en tydlig koppling mellan kvalitet och resursfördelning. Det är kärnan i Folkpartiets och Alliansens högskolepolitik. Om detta säger Socialdemokraterna ingenting. Att efter knappt tre månader kritisera detta är inte trovärdigt.

Det finns fortsatta utmaningar i högskolan. Arbetet med att förbättra kopplingen till arbetslivet är viktigt. Arbetet för jämställdhet är också viktigt. Här inväntar vi de utredningar och det arbete som Delegationen för jämställdhet i högskolan har gjort liksom att regeringen har beslutat om nya rekryteringsmål för professorer.

Det är också viktigt att kvaliteten i utbildningarna höjs och att antalet sökande ökar på vissa strategiskt viktiga utbildningar där söktrycket är lågt, till exempel lärarutbildningarna. Här har vi i Folkpartiet och Alliansen beslutat om ett antal åtgärder direkt inom högskolepolitiken men också andra faktorer som karriärtjänster och lärarlegitimation som förhoppningsvis indirekt kan öka söktrycket på lärarutbildningen. Det är åtminstone min stora förhoppning.

En annan viktig utbildning är civilingenjörsutbildningen. Vi fick nyligen nyheter om att det kommer att saknas 30 000 ingenjörer. Här gör vi satsningar på gymnasiet genom ett fjärde tekniskt år. Vi har haft en försöksverksamhet som har varit mycket positiv, och regeringen har meddelat att den kommer att förlängas. I årets budget utökas också antalet platser på civilingenjörsutbildningarna, men resultatet kommer senare, för utbildningarna tar fem år att fullfölja. På sikt ska vi öka intresset för detta också genom satsningen på matematik i skolan – grundskolan och gymnasieskolan – och med ett ökat inslag av matematik i lärarutbildningen.

Sammantaget satsar vi på högskola och universitet. Vi gör historiska satsningar på forskning. Detta är viktiga prioriteringar som den här regeringen gör, och det är helt rätt. Det förvånar mig att ordet kvalitet provocerar så mycket, men det är ändå det som är utgångspunkten för det här politikområdet.

(Applåder)

Anf. 19 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Roger och de andra i Alliansen kan tala så mycket de vill om överutbildning och om att kvantitet är ett problem och så vidare, men jag har svårt att tro att vi inte någonstans i grunden ändå är överens om att Sverige ska bli en alltmer kunskapsbaserad ekonomi. I och med det kommer det att efterfrågas fler med eftergymnasiala utbildningar.

Roger! I protokollet kan du läsa mitt anförande. Då kan du se att jag konsekvent pratar om eftergymnasiala utbildningar. Jag nämner både

högskola och yrkeshögskola tillsammans vid ett flertal tillfällen. Vi är troligen överens om att morgondagens arbetsmarknad ändå kommer att kräva högre kompetens, inte lägre. Annars är ni väldigt udda om ni tror att det krävs mindre kunskaper på framtidens arbetsmarknad.

I det sammanhanget är det intressant att fråga om du känner dig nöjd med att din regering har satt ett mål för andelen eftergymnasialt utbildade som redan är uppnått ett helt decennium i förväg. Är du nöjd med att 13 OECD-länder har en högre andel unga högskoleutbildade än vi? För mig är det uppenbart att vi har för låga ambitioner, men du kanske har andra idéer om vilka som ska samverka med andra länders akademiker där det kan vara betydligt högre procentandel än vad vi har.

Du talade också om att antalet studerande var högre än någonsin just nu. Det vore ju väldigt märkligt om det inte vore så med tanke på att de senaste årens kullar har varit betydligt större än tidigare.

Anf. 20 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! Jag ska komma med några kommentarer. Det var väldigt många frågor.

Den här regeringen har satsat på högskolan. Den här regeringen har satsat på forskningspolitiken. Att vi skulle sänka ambitionerna eller inte satsa på politikområdet utbildning och forskning är fel.

Sedan vill jag kommentera påståendena om att vi skulle sänka kraven samtidigt som arbetsmarknaden söker folk med högre kompetens. Det är därför vi har gjort om gymnasieskolan. Er gymnasieskola var det 30–35 procent som lämnade utan slutbetyg. På yrkesprogrammen var det 40 procent som lämnade skolan utan slutbetyg. Ändå vill ni att de ungdomarna ska förberedas till högskolan. Vi kan se att övergångsfrekvensen från yrkesutbildning till högre studier inte är mer än 40–50 eller kanske 60 procent.

Vi satsar på kvalitet. Kvaliteten i gymnasiet påverkar starkt kvaliteten i högskolan. Vi fick i går signaler om att man talar om en gymnasifiering av högskolan, och så var det också när jag studerade på högskolan. Tror du verkligen, Louise Malmström, att er expansiva politik skulle förbättra detta? Det låter som om det viktigaste är att öka antalet platser och att alla ska komma till högskolan, men vart de sedan tar vägen, om de över huvud taget kommer ut och om de kommer ut i arbetslivet, verkar vara av sekundär karaktär.

Jag håller inte med. Det kostar flera miljarder av skattebetalarnas pengar. Vi fokuserar i alla våra inlägg på kvalitet. Ni nämner det knappt.

Anf. 21 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag nämnde kvalitet vid ett flertal tillfällen. Jag tycker inte att vi bara ska satsa på kvantitet, men problemet är att man har skapat ett system där man inte kan se var kvaliteten finns. Man tittar väldigt ensidigt och får kritik från ENQA för att inte hålla måttet internationellt. Då är frågan om det verkligen är kvalitet.

I din gymnasieskola, Roger, är det ännu fler som vill bli akademiker. Om ni tror att de nya jobben ska växa fram någon annanstans har ni gjort bort er totalt. Ingen vill ju söka de utbildningar på gymnasiet som inte kan leda till vidare studier. Var ska de nya jobben växa fram?

Andelen 20–25-åringar ökar fortfarande. Det är inte rättvist att man ska ha sämre möjligheter att ta sig in på högskolan bara för att man råkar tillhöra en viss årskull. Dessutom påverkas trycket på högskolan minst lika mycket av konjunkturen som av storleken på årskullarna. Ska man komma till rätta med snedrekrytering och kompetensbrist i hela landet får man inte stirra sig blind på de yngsta årskullarna.

Anf. 22 ROGER HADDAD (FP) replik:

Herr talman! När arbetsmarknadsläget var skakigt utökade vi antalet platser. Sedan gjorde vi en justering.

Vi drar ned lite grann, men Socialdemokraterna och Louise Malmström drar också ned. Du erkänner inte det, Louise Malmström, men det står i ert budgetalternativ.

När det gäller kvalitetsindikatorerna och kvalitetsutvärderingssystemet har Lars Haikola, som är universitetskansler, sagt att vi efter europeiska förhållanden har ett bra system som han försvarar. Han, som professionell, säger att vi har ett bra system. Det är det vi vill arbeta med. Jag vet att de rödgröna inte tycker om det, men jag litar mer på Lars Haikola än på Socialdemokraterna i det här ärendet.

Nu är det ingen gymnasiedebatt, men jag vill ändå säga att vi har skärpt kraven för att komma in på gymnasiet – från tre ämnen till åtta ämnen på yrkesprogrammen och från tre ämnen till tolv ämnen på studieförberedande program – och har sagt att när man lämnar gymnasiet ska det ställas krav i alla ämnen, matte, svenska och engelska. Förr kunde man undanta ett ämne. Det kan man inte nu. Man ska ha en gymnasieexamen för att få en grundläggande allmän högskolebehörighet.

Men detta spelar ingen roll för er. Ni envisas med att killar och tjejer på fordonsprogrammet ska ha högskolebehörighet. Även om bara ungefär 60 procent får slutbetyg är anställbarheten 90 procent, fick jag i förrgår höra av Lars Calmfors, som är professor. De ska ut i arbetslivet!

Det är viktigt att ställa krav på de utbildningar som verkligen är studieförberedande och högskoleförberedande. Det är det som ytterst kommer att avgöra kvaliteten på högskolans utbildningar.

Anf. 23 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! I går fick en artikel ur Universitetsläraren på webben spridning på sociala medier. Det var en universitetslektor som heter Ebba Lisberg Jensen som hänvisade till ett debattinlägg i Upsala Nya Tidning i januari, som man kallade för ett veritabelt nödrop. Där skrev man att svenska studenter inte har det viktigaste redskapet för att tillgodogöra sig en humanistisk utbildning. De har nämligen inte språket.

Dessutom hävdade man att universitetslärare numera förväntas tillhandahålla busstidtabeller till sina studenter. Man pekade då på att vi curlar våra unga alltför mycket.

Som ung och före detta student – det var ungefär ett år sedan jag slutade studera på deltid – och även som politiker i utbildningsutskottet blir jag såklart orolig när jag läser detta.

Man undrar också: Var ska man börja analysera detta, om vi nu för en sekund tänker oss att det här stämmer? Jag vet av egen erfarenhet att detta inte stämmer för tusentals människor. Men var börjar man, om vi nu ska analysera detta för en minut?

De personer som artikelförfattarna hänvisar till är ungefär 20 år. De började skolan för 13, 14, 15 år sedan. Och de lärare som de hade i skolan påbörjade sin utbildning senast i mitten av 1990-talet, troligtvis mycket tidigare än så.

Jag drar upp det här resonemanget för att peka på att högre utbildning inte går att se isolerat. Det går inte att se bara den tid man är i den högre utbildningen för att analysera vad som går rätt och vad som går fel, utan man måste börja långt tidigare än så.

Svensk högre utbildnings resultat beror ju på faktorer som ackumuleras under en väldigt lång tid. Det kan vara så att vi inte har den viktigaste debatten för den framtida svenska högre utbildningen här i dag. Den hade vi kanske för någon vecka sedan när vi diskuterade förskolan, grundskolan eller gymnasieskolan.

Sverige har haft en spännande tid när det gäller propositioner för ökad kunskap. Vi antog för en tid sedan en ny innovationsstrategi. Vi antog för några veckor sedan en ny forsknings- och innovationsproposition. Väldigt mycket har det handlat om just att stimulera innovation och samverkan mellan samhällets olika sektorer, däribland givetvis akademien. Men det går inte att tala om innovation och samverkan utan att tala om studenter. Den viktigaste faktorn när det gäller att sprida kunskap från forskningen ut i samhället är givetvis de studenter som befinner sig i systemet och som plockar ut detta till arbetsgivare, till föreningsliv och till offentlig sektor.

Här har det som sagt hänt en hel del positivt. Men det finns mycket kvar att göra. Det finns goda exempel som borde spridas ytterligare. Vi har i de här debatterna ofta talat om studentmedarbetare, alltså tanken att du varvar dina studier med ett arbete som är kopplat till dina studier. Det här konceptet kallas studentmedarbetare, som sagt.

Det finns goda exempel som borde spridas. I Region Skåne har man varit duktig på att tillskapa sådana här platser för att främja samverkan mellan akademi och näringsliv och offentlig sektor men också för att knyta till sig ny och bra kompetens. Är det någonting svensk offentlig sektor behöver så är det olika saker som gör att man blir en bättre och mer attraktiv arbetsgivare.

Vi har, precis som tidigare år, diskuterat kvantitet och kvalitet i den här debatten. Kvantitet är ju också en kvalitet. Det är viktigt att så många som möjligt kan gå sin drömutbildning. I vissa fall är drömutbildningen den som ligger nära hemmet. Därför är det viktigt att den högre utbildningen är utbyggd i hela landet, precis som den är i dag.

När vi pratar om kvantitet kan vi än en gång konstatera att det är fler i dag som tar del av den högre utbildningen än det någonsin varit tidigare, än det någonsin varit under socialdemokratiskt styre.

En ökad kvantitet får aldrig ske till priset av minskad kvalitet. Det här var någonting som skedde under flera år, flera decennier. Man utökade antalet platser, men det skulle hela tiden finansieras inom ramen. Det var fler platser men inte mer pengar.

Nu har vi vänt trenden. Vi visar att en utbyggd högre utbildning och en utbildning som fler än någonsin tar del av går att kombinera med högre ambitioner när det gäller kvalitet. Och vi visar att vi satsar riktiga miljoner och riktiga miljarder när vi faktiskt sitter på makten. Det är lätt

att lägga in mer pengar när man är i opposition och inte måste ta ansvar för en helhet. Men vi visar att vi klarar av både och.

År 2013, om vi jämför med år 2011, är det 800 miljoner mer tillsatt på humsamområdet, humaniora och samhällsvetenskap. Och svenska studenter, inte minst de som studerar dessa ämnen, kan vara trygga i att vi har en regering och en politik som sakta men säkert stärker kvaliteten i utbildningen och undervisningen. Det var inte länge sedan motsatsen var fallet.

När jag nu ändå talar om kvantitet och kvalitet kan jag säga att det har bollats mycket med de olika målsättningar som finns. Från oppositionen hänvisar man till det faktum att regeringen har en målsättning om antalet personer i högre utbildning som är i linje med det vi redan i dag ser, ungefär 40 procent.

Och om man på allvar ser alla människor som enskilda individer som har egna mål och egna drömmar som de jobbar mot menar jag att det enda mål man kan ha för den högre utbildningen är att alla som vill ska ha möjlighet att ta del av en högre utbildning.

I dagsläget handlar det ackumulerade målet för Sverige om alla svenskar som vill ta del av en högre utbildning. Det är ungefär 40 procent. År efter år har vi faktiskt haft fler platser i den högre utbildningen än antalet människor som söker. Det hade mycket väl kunnat studera fler i den högre utbildningen om det hade varit fler som sökt, eftersom antalet platser har varit större än antalet sökande.

Det är det mål man kan ha. Det innebär också att den samlade svenska målsättningen blir vad den blir. Om 60 procent av dem som nu går ut gymnasiet absolut söker sig till den högre utbildningen, verkligen vill det och jobbar hårt för detta är det givetvis 60 procent som vi ska försöka tillskapa högkvalitativa platser för. Det är enligt mig den enda målsättning som man kan ha.

Under den första mandatperiod som Alliansen hade makten, 2006–2010, tog vi en rad beslut för autonomi och självstyre. Jag tror att en viktig del i att vidareutveckla den svenska högre utbildningen och vidareutveckla kvaliteten är att lägga mer makt och befogenheter i händerna på administratörer och pedagoger ute på våra lärosäten.

Det är helt enkelt så att hundratals och tusentals kloka administratörer och pedagoger tillsammans och i inbördes konkurrens kommer att vara smartare, oavsett hur kloka människor vi placerar på Utbildningsdepartementet. En tro på ökad autonomi är inget annat än en tro på alla de duktiga pedagoger och administratörer som verkar i vårt högskolelandskap.

Nu har jag bara tre sekunder kvar, men jag tror att jag drar ut lite på tiden, för jag skulle vilja prata om några trender man kan se i den högre utbildningen i Sverige och globalt.

Vi ser att distansundervisningen fortsätter att öka. Dessutom ökar distansundervisningen på ett sådant sätt att många studenter kombinerar studier på campus med distansundervisning på det egna lärosätet eller andra lärosäten.

Globalt ser vi samma sak. De amerikanska toppuniversitetet och de globala toppuniversitetet erbjuder mer och mer av sin undervisning fritt på nätet eller mot en mindre kostnad.

Det är givetvis en stor utmaning för hela den globala högre utbildningen och för den svenska högre utbildningen att även det här området håller på att globaliseras. Om ett antal år kan det mycket väl vara så att det är lika naturligt att läsa en distansutbildning vid Stanford, Harvard eller Oxford som att läsa vid Mittuniversitet, KTH eller Chalmers.

Svaret på hur vi hanterar den här utmaningen har inte jag, utan det är samma sak där. Det handlar om hundratals och tusentals kloka människor ihop. Men jag kan gissa att svaret handlar om en ökad samverkan över nationsgränser och att man kanske inte bara kombinerar studier vid olika svenska lärosäten utan kanske läser både på Högskolan Dalarna och vid Stanford University.

Vi kan också se att fler aktörer knackar på dörren lite lätt i det svenska högre utbildningslandskapet. Det mest kända exemplet är väl tanken om att tillskapa Johan Skyttes högskola, alltså en fristående lärarutbildning. Ett antal aktörer har sagt att de vill jobba fram ett nytt institut, en ny akademi, som utbildar framtidens lärare.

Jag tror att det här är början på en trend där fler aktörer tar på sig ledartröjan för att utveckla den högre utbildningen. Jag tror att det är bra.

Som sagt: Aldrig förr har så många människor tagit del av den högre utbildningen i Sverige. Och aldrig förr, vågar jag lova, har man kunnat kombinera en så pass hög kvantitet med en så pass hög kvalitet.

Det här är allianspolitik när den är som allra bäst. Det innebär att vi lägger riktiga pengar på detta viktiga område när vi faktiskt har möjlighet att göra detta.

(Applåder)

Anf. 24 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Vi lägger fler platser *och* mer pengar till högre kvalitet, Emil. Och vi har samma krav som ni för att skapa en budget som går ihop. Men vi gör lite andra prioriteringar.

Emil talar väl om hög utbildning i hela landet och möjligheten att utnyttja distansutbildning. Det tycker jag är spännande och bra. Den öppna utbildningskulturen skapar verkligen fantastiska möjligheter, om man tar till vara dem. Tyvärr har man sett en del nedskärningar när det gäller infrastrukturen för distansutbildningar de senaste åren.

Vi har föreslagit en ordentlig, nationell översyn av högskolelandskapet eftersom vi tror att tillväxt och välfärd förutsätter en högre utbildningsnivå i hela landet och hos hela befolkningen, och jag uppfattar att du hade lite samma ingång här.

För att ett litet land som Sverige ska kunna leva upp till så höga ambitioner som vi har behöver den nationella politiken för högre utbildning möjliggöra mångfald, variation och olikhet. Vi behöver såväl breda universitet som specialiserade mindre högskolor för att uppfylla kunskapsbehoven och skapa kvalitet i grundutbildning och forskning.

Det som har skett de senaste åren är långsamma strypningar av vissa högskolor, utifrån bristfälliga och ibland närmast godtyckliga kriterier.

Jag undrar hur du vill att det framtida högskolelandskapet i Sverige ska se ut och varför ni inte vågar säga ja till en sådan översyn som vi föreslår, där man kunde gå på djupet och se vad som är kvalitetskriterier i olika delar av landet, om det eventuellt ska slås samman eller läggas ned – men att man gör det på goda grunder.

Anf. 25 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Louise Malmström börjar med att hävda att Socialdemokraterna i ännu högre grad än regeringen kan satsa på både högre kvalitet och högre kvantitet. Då får jag tillåta mig att säga, Louise Malmström, att förtroendet är lite naggat i kanten, för detta är inget som ni praktiserade när ni faktiskt hade makten. Vi har bevisat att det går att göra det i praktiken och inte bara när man har – i det här fallet – privilegiet att sitta i opposition.

Det har varit ett ständigt återkommande tema från oppositionen de senaste åren att vi ska göra en översyn av det svenska högre utbildningslandskapet. Jag kan känna att det är att göra det lite lätt för sig. Frågan är vad den översynen ska komma fram till och vad som är grunden för den. Jag kan känna att det i viss mån är ett argument som gör det enkelt för oppositionen att opponera sig mot vissa förändringar och säga: Vi vill faktiskt göra en översyn, och efter den kommer allt att bli bra.

Innan vi lägger skattepengar på att tillsätta utredare och genomföra översyner är det bra att veta vad man ska komma fram till eller varför man gör det. Men jag kan inte se något tydligt tecken på just detta. Jag ställer mig frågande till varför man ska lägga energi på detta, när det finns så många andra utmaningar att lägga tid, energi och pengar på inom den högre utbildningen.

Anf. 26 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Ibland kan det vara klokt att lägga lite skattepengar på att förbereda reformer i stället för att slänga ur sig dem, skjuta från höften och sedan liksom få ta hand om hur det landar.

Vi bejakar förändringar. Men det ska finnas goda argument för vilka förändringar man gör. Om sektorn uppfattar att kvalitetsutvärderingssystemet har stor utvecklingspotential, för att uttrycka det diplomatiskt, och om det får kritik för att det innehåller allvarliga brister och kan leda till bristande förtroende för svensk högre utbildning internationellt, då får det allvarliga konsekvenser.

Om då högskolornas resurser fördelas utifrån det kanske man ska se över lite grann vad som är kvalitet. Då kanske det visar sig att Halmstad är bäst på att koppla sina utbildningar till näringslivet, apropå det vi pratade om tidigare om anställbarhet och snabbt ut i arbetslivet, att Högskolan Väst kanske är bäst på breddad rekrytering, vilket också är ett viktigt kriterium, att det kan vara Karlstad som är bäst på att samverka med det omgivande samhället och så vidare.

Om man då drar undan förutsättningarna för dem genom långsam strypning – utan att veta riktigt vad man gör och vad man förlorar – då undrar jag om du inte är lite rädd för att man helt enkelt kastar ut barnet med badvattnet.

Anf. 27 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:

Herr talman! Det här gör vi hela tiden. Det pågår en ständig översyn. Varje klok regering utvärderar hela tiden genomförda reformer och försöker vässa dem lite mer.

Jag tror att svensk högre utbildning i ännu högre grad behöver fokusera på kvalitet oavsett var den finns i landet. Jag tror att vi måste fokusera ännu mer på samverkan med övriga näringslivet. Vi tar viktiga steg

vartenda år, varenda gång vi lägger fram en proposition. Senast var det på forskningssidan, där vi satsar mer än någonsin på detta viktiga.

Det sker hela tiden, och det är givetvis ingen emot. Men det du vill ha är en lite luddig översyn som låter dig opponera på sådant som händer utan att själv visa korten. Det ser jag inget större behov av. Däremot ska vi absolut, som jag nämnde, fortsätta att höja kvaliteten i hela landet. Vi ska fortsätta att sätta fokus på samverkan och de saker som du nämnde. Där är vi helt överens.

Men en översyn får du presentera lite bättre argument för att jag ska gå med på.

Anf. 28 YVONNE ANDERSSON (KD):

Herr talman! Högskolepolitisk debatt är spännande – eller hur? Som sista talare kommer jag ändå att ta upp lite av de stora drag som jag funderade på när jag förberedde den här debatten.

Sverige är en kunskapsnation. En allt större andel av svenska ungdomar går vidare till och är i dag inom vårt system för högre utbildning. Den högre utbildningen har två viktiga mål. Det ena är det som vi i huvudsak har uppehållit oss vid i dag: att förbereda inför arbetsmarknaden, att skaffa riktigt kompetenta människor som kan klara av att utveckla och fortsätta på vår arbetsmarknad. Men högskola och universitet har också ett annat mål: det breda bildningsidealet, bildningen som upprätthåller en kultur och ett samhälle inför framtiden.

Jag kommer naturligtvis att tala om framtidens arbetsmarknad, som är en viktig del, eftersom den är väldigt kunskapsinriktad. Dagens och morgondagens samhälle kräver medborgare med hög utbildning och god yrkeskompetens – så god yrkeskompetens att man också kan svara mot en flexibilitet i arbetsuppgifter.

Dessutom ska vi klara den internationella konkurrensen och skapa ekonomisk tillväxt i ett land som är en kunskapsnation. Då behöver vi också locka studenter med de villkor som gör att just Sverige blir det goda land där man ska studera.

Vi har i vårt land länge haft ett alltför teoretiskt utbildningsutbud. Det tilltalar inte alla. Nu har vi äntligen en riktigt bra yrkeshögskola på plats. Vi har följt den under några år och sett att den är populär och har oerhört gott rykte och goda resultat. Den står i sin tur på två ben: den kunskap som ska generera produktion av varor och tjänster men också vetenskap med förankring i forskningsresultat.

Det är viktigt att finna vägar för att få in ungdomar på arbetsmarknaden i både praktiska yrken och mer teoretiska yrken. Alla måste ges möjligheter och förutsättningar att utvecklas och komma vidare i livet efter vars och ens förmåga. Därför har Högskoleverket under många år haft ansvar för uppdrag som rör studenter och arbetsmarknad tillsammans, till exempel via examensarbete eller att man har fått arbeta delvis. Från den 1 januari 2013 är det Universitets- och högskolerådet som har det ansvaret.

Herr talman! Samhället investerar pengar och kompetens i utbildning, som i sin tur möjliggör att arbetsmarknadens behov av kompetent arbetskraft kan tillgodoses och att individen bildas i vid mening. Studenter i sin tur investerar tid, engagemang och inte minst pengar i en utbildning. Då

måste såväl samhället som den enskilde garanteras att utbildningen håller absolut högsta kvalitet.

Därför är det tydliggjort att vi i dag har ett högre golv – min kollega Betty Malmberg har på ett föredömligt sätt beskrivit hur det har åstadkommit – för att också kunna visa det gentemot de internationella konkurrenter som svenska universitet har i dag.

Utbildningen ska kvalitetsgranskas, och det görs i dag. Den delen vill vi utveckla. Incitamenten har delvis fått kritik periodvis. Men vi vill gärna utveckla det vidare, och från vårt håll är det peer review som vi tror kan bli en framgångsfaktor när det gäller att mäta kvalitet. Det är helt enkelt en metod som innebär att kolleger går in i varandras verksamheter och granskar den.

Vi i Alliansen är inte färdiga med allt som rör högskola och universitet. Vi har gjort stora ekonomiska satsningar, och vi har gjort stora förändringar. Vi kommer att fortsätta med dem, vi kommer att ta in de uppföljningsresultat som kommer, och vi kommer att gå framåt sakta på olika områden.

När det gäller utbildning för studenter från andra länder välkomnar vi, precis som tidigare, att många får studera i Sverige. I dag får många betala för det, precis som man gör i andra länder. Men vi har ett generöst stipendiesystem som är olika beroende på vilket land man kommer från. Därmed vill vi ta till vara alla de människor och studenter som vill söka sig till Sverige så att de ska få en möjlighet.

Men studenter kräver något från utbildningsprogrammen som jag känner att jag gärna vill ta upp här. Vi behöver fler hela utbildningsprogram som ges på ett världsspråk. I Sverige är det engelskan som ligger närmast till hands. Vi har många lärosäten i landet som på ett föredömligt sätt ger kurser och avgränsade delar av utbildningar på engelska. Men vi har fortfarande alltför få som ger hela utbildningsprogram på engelska. Den dag som vi kan ge det kommer det att attrahera många fler studenter från andra länder som vill komma till vårt land. Vi i Alliansen vill öppna upp för dessa möjligheter.

Vi vill också betona vikten av att kvaliteten finns hela vägen. Det gäller till exempel forskningen. På ett lärosäte med en bra lärarutbildning är det viktigt att man också har en förankring till den viktiga skolforskningen. Det är därför som vi har lämnat den utbildningsvetenskapliga kommittén med ambitionen att få detta som vetenskapsområde så att hela denna verksamhet nu ska vara möjlig för varje lärosäte.

I och med den utökade möjlighet till autonomi som Alliansen har gett lärosätena ger vi förutsättningar för varje lärosäte att på ett självständigt sätt forma sin verksamhet i fråga om innehåll med ökad kvalitet, med en bättre pedagogik och med andra möjligheter som finns. Då ger vi en frihet. Där känner jag att vi skiljer oss från oppositionen, som hela tiden tror att vi i detta rum, eller åtminstone på andra sidan vattnet, kan avgöra hur pedagogiken ska vara och hur man ska ta till sig forskning och annat.

Ett viktigt konkurrerande medel för oss i Sverige när det gäller våra lärosäten, utöver att ge program på engelska och utöver att ge de förmånliga villkor som utländska studenter har, är själva boendet. Där tror jag att vi har mycket mer att göra, och där arbetar regeringen febrilt.

Boendet är en central del av vår tillvaro, oavsett om man är student från Sverige eller från något annat land. Bostadsbristen är ett problem.

Det är särskilt bekymmersamt när någon har fått en utbildningsplats och inte kan ordna med boende. Inför varje terminsstart brukar bostadsbristen för studerande vara ytterst påtaglig.

År 2010 beslutades det om ett pilotprojekt beträffande andrahandsuthyrning av bostäder som vissa lärosäten – de största – får ägna sig åt. Stockholms universitet har gjort det. Detta projekt ska utvärderas 2014. Naturligtvis kan många av oss tycka att detta system borde införas redan nu. Behövs det egentligen en utvärdering? Men så är det sagt, och vi hoppas på ett bra resultat av denna utvärdering. Förmodligen kommer detta att kunna permanentas. Det är åtminstone min och många andras förhoppning.

Sedan finns det naturligtvis andra möjligheter att klara studentboendet. Man kan låta universiteten själva få bygga studentbostäder och kanske ge ytterligare gynnsamma villkor för studentkårernas egna bolag. Det gäller att få en byggare som kanske bygger upp ett campus. Det blir ett långt kontrakt, och man hyr ut till studenter. Det görs bland annat på Linköpings universitet, och Lunds universitet diskuterar denna lösning.

Vi måste också diskutera och underlätta regelverket. Där har regeringen gett Boverket i uppdrag att rensa i regelverket. Endast regler som påverkar människors hälsa och säkerhet ska anses självklara.

Regeringen gör mycket på detta område, och mer kommer att göras.

Slutligen vill jag återigen säga att vi aldrig ska låta debatten om högskola och universitet handla enbart – även om det är en mycket viktig del – om den direkta användningen av utbildningen i arbetslivet. Universitet och lärosäten har en stor betydelse för hela vårt samhälle och för hela vår kultur när det gäller bildning i vid mening. Därför har Alliansen satsat med ett rejält anslag på humaniora och samhällsvetenskap.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

9 § Klimatpolitik m.m.

Klimatpolitik m.m.

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2012/13: MJU11
Klimatpolitik m.m.

Anf. 29 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! Världen är på väg mot fyra katastrofala graders uppvärmning. Under några veckor, eller kanske bara några dagar, i höstas diskuterades detta intensivt i medierna, kring köksbord och kring fikabord på arbetsplatserna. Sedan upphörde diskussionen nästan helt. Varför? Var det på grund av ointresse? Nej, jag tror inte det. Det var kanske snarare på grund av uppgivenhet och på grund av att medierna inte tillräckligt väl granskar och rapporterar om frågorna och kanske framför allt på grund av bristen på politiskt ledarskap. Vi måste fortsätta diskutera.

I höst släpper FN:s klimatpanel, IPCC, sin nya rapport. Alla är överens om att denna rapport kommer att visa att läget är mycket allvarligare än vi trodde och vad som visades när IPCC släppte sin förra rapport. För första gången kommer rapporten att ta upp de återkopplingsmekanismer som finns inbyggda i klimatsystemet och som vi absolut inte bör överträda. Det är ett mycket allvarligt läge, och för varje dag som ingenting händer skärps allvaret.

Ofta sägs det att klimatet är vår tids ödesfråga. Det är helt rätt. Jag invänder inte mot det. Jag brukar också säga det. Men vad betyder det egentligen? Det handlar såklart om allvaret i frågan. Hur vi lyckas med att hantera frågan är helt avgörande för vår framtid och rentav för vår överlevnad. Vi får helt enkelt inte misslyckas.

Men det är också just det som man ska komma ihåg. Det betyder att vi har en möjlighet att faktiskt lyckas. Ibland när larmen duggar tätt kan situationen kännas hopplös. Men så är det inte. Vi kan göra något, och vi ska göra något. Det är vårt ansvar att göra något och att göra vårt yttersta.

Det handlar inte bara om att stoppa utsläppen. Det skulle vi faktiskt rent tekniskt kunna göra mycket snabbt. Den stora utmaningen är att avveckla utsläppen och samtidigt fortsätta att utveckla samhället och världen, att skapa bättre förutsättningar för människor och att skapa rättvisa och jämlikhet. Det är det som klimatpolitiken handlar om. Det är inte bara en fråga om vilka energikällor eller vilken produktionsteknik vi använder utan om vilket samhälle och vilken värld vi vill leva i.

Herr talman! Det vi debatterar i dag är miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 11 *Klimatpolitik m.m.* I betänkandet behandlas 75 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2012 om såväl nationell klimatpolitik som klimatpolitik inom ramen för EU-samarbetet och det globala samarbetet. Jag vill här beröra några av förslagen.

Klimatförändringarna är av naturen gränsöverskridande problem och kräver därför gränsöverskridande lösningar. Det måste hänga ihop, från den enskilda individen upp till den globala nivån. Detta kan kännas tufft. Internationellt fortsätter utsläppen att öka, och varje år åker stora delegationer till internationella förhandlingar och återkommer i det närmaste tomhänta. Visst går det framåt, men sett till de behov som finns är resultatet av klimatförhandlingarna helt otillräckliga.

Världens länder enades i Durban om att ta fram ett nytt internationellt avtal till 2015, men det ska enligt planen inte börja gälla förrän 2020. Det betyder att även om man får till ett nytt avtal – och det har vi inte sett än – skjuter vi utsläppsminskningarna framför oss. Ju senare de globala utsläppen viker av och börjar minska, desto mer dramatisk blir därefter takten vi måste minska utsläppen i om vi ska klara tvågradersmålet, vilket är det minsta vi bör göra.

Detta reser som sagt varningar om att vi är på väg att inte nå upp till de målsättningar vi har satt. Vi är i stället på väg in i en värld där temperaturen ökar med tre till fyra grader – kanske även ännu mer. Enligt FN:s klimatpanel innebär fyra grader att öknarna breder ut sig över världen, till exempel i Spanien och Sydeuropa, att stora problem med stormar och skogsbränder hotar regnskogens existens, att kustöversvämningar kommer att drabba miljontals människor – och så vidare och vidare i all förskräcklighet.

Hittills har alltså de internationella klimatförhandlingarna inte levererat tillräckligt för att skydda människor, och de kan inte heller garantera att utsläppen minskar. I stället för att fortsätta med den strategi man hittills har haft borde alltså regeringen fundera över en ny strategi i klimatförhandlingarna. Med en strategi som bygger mindre på hot och mer på förtroende och respekt kan vi nå framåt i klimatförhandlingarna.

En av knäckfrågorna i de internationella förhandlingarna är frågan hur utsläppsminskningar och anpassningsarbete i fattiga delar av världen ska finansieras. Världens rika länder har varit rätt frikostiga med att ställa ut löften som de sedan inte har levt upp till. Det skadar inte bara det arbete med anpassning i fattiga delar av världen som behöver ske utan undergräver hela CDR-principen, som är grundläggande i det internationella klimatarbetet och innebär att vi har ett gemensamt, delat ansvar för problemen och lösningarna.

Vi som har stått för de historiska utsläppen och också har störst möjligheter att ställa om måste ta detta ansvar, inte bara på hemmaplan utan också genom att hjälpa till att finansiera arbetet i andra delar av världen. Här måste Sverige ta en mycket tydligare roll för att hitta nya finansieringskällor. Där är regeringen alldeles för passiv. Vi pekar bland annat på att man ska öronmärka intäkterna från ETS och även hitta nya källor, som internationella skatter på till exempel flyg och sjöfart. Vi måste diskutera olika alternativ betydligt mer konkret, och regeringen måste ta en aktiv roll och driva på både inom EU och i det internationella samarbetet.

Det måste också till en annan strategi för utsläppsminskningarna. EU bör inte bara för sin egen skull utan även för att kunna spela en mer konstruktiv roll i förhandlingarna skala upp sina målsättningar om utsläppsminskningar till åtminstone minus 30 procent till 2020. Där har regeringen vacklat betänkligt, eller rättare sagt: Miljöministern har vacklat betänkligt. Det är svårt att veta vad den svenska regeringens position över huvud taget är.

Sverige måste ta en mer aktiv roll inom EU, och EU måste ta en mer aktiv roll i världen. Här har Sverige hamnat på efterkälken. När det till exempel gäller den reformering av EU:s handel med utsläppsrätter som så uppenbart är nödvändig hamnade Sverige tydligt på efterkälken. Vi välkomnar såklart att regeringen till slut ställde sig bakom de förslag som finns från kommissionen om att reformera systemet för att få det att funka, men medan andra länder, som Storbritannien, var ute och aktivt drev kommissionen framför sig satt Sverige tyst in i det sista innan man tillkännagav sin position.

Sverige måste vara mer aktivt, annars blir orden om att vara föregångare bara just ord. Detta gäller inte bara internationellt och inom EU utan också på nationell nivå. Svensk klimatpolitik har tappat takten sedan den borgerliga regeringen tog över. Här behövs långsiktighet, och här behövs ambitiösa målsättningar – men här behövs också konkret politik.

Ett förslag som finns med i betänkandet är ett förslag som förekommer under olika namn och som det ofta pratas om under olika namn. Man kan välja att kalla det ett klimatpolitiskt ramverk, en klimatbudget eller en klimatlag. Det är ett förslag Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet står bakom. Det gör vi just för att vi ser behovet av långsiktighet i klimatpolitiken. Det behövs ordning och reda

och förutsägbarhet. Det är så man hanterar klimatutmaningen och också använder den för att skapa nya jobb och säkra välfärden. Det kan man inte göra med en klimatpolitik som svajar hit och dit och är osäker.

Klimatpolitiken måste sättas som en ram eller sättas i centrum för politiken. Här kan vi hämta inspiration till exempel från Storbritannien. Det kan låta tråkigt med ett klimatpolitiskt ramverk, men poängen är ju att sätta upp ett långsiktigt mål och dela upp det i budgetperioder med tydliga tak för att få styrning på klimatpolitiken med en årlig uppföljning som underlag för budgeten. De förslag man lägger fram på andra områden måste testas eller prövas mot klimatmålet. Vi behöver få ordning på klimatpolitiken.

När regeringen eller representanter för regeringspartierna tillfrågas om behovet av ett sådant styrande ramverk blir man lite fundersam. Några säger att den politik som bedrivs nu räcker. Centerpartiet säger sig vara för som parti, och samtidigt säger miljöministern att det är just detta Naturvårdsverkets arbete med Färdplan 2050 syftar till. Man blir lite förvirrad. Hur är det? Finns det en majoritet i Sveriges riksdag för att genomföra ett klimatpolitiskt ramverk? Varför gör vi då inte det?

Jag tror att de partier som ställer sig bakom ett sådant förslag inser allvaret i frågan, och vi borde i så fall ta saken i egna händer. Eller är det detta som är på gång? Ska man lyssna på miljöministern? Är det detta som är på gång? Är det detta regeringen tänker genomföra? Det vore bra med ett klagörande på detta område.

Herr talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till reservation 19.
(Applåder)

Anf. 30 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! I går kunde vi läsa i tidningen att 80 procent av Sveriges unga har klimatångest. Det är ingen sjuklig reaktion att ha klimatångest, utan det är tvärtom en ganska frisk reaktion när världen rusar på mot fyra graders uppvärmning trots att vi vet att fyra graders uppvärmning vore en total katastrof.

Fortsätter vi så här klarar vi inte tvågradersmålet, och då vet vi ändå att redan två grader egentligen är för mycket och att vi kanske borde försöka hålla oss under en och en halv grad om vi ska undvika katastrofala effekter. Trots att vi vet allt detta – trots att vi innerst inne vet vad vi borde göra – gör vi så lite. Inte konstigt att man får ångest! Men mitt i denna ångest finns också ett stort hopp: Just för att vi vet allt detta och vet vad vi borde göra är det faktiskt bara att göra det.

Redan nu skapar driftiga människor jobb genom att utveckla förnybar energi, genom energieffektivisering och genom de andra strategier som behövs i omställningen till ett klimatsmart samhälle. Redan nu ser vi kloka människor som själva ställer om och visar hur man kan hitta andra livsstilar som förenar hög livskvalitet med lägre klimatpåverkan. Det som saknas är inte kunskapen eller tekniken, utan det är det politiska modet.

Det handlar om modet att inte bara lyssna på dem som ryggat för alla förändringar, oavsett i vilken riktning, utan också lyssna på alla de ungdomar som inte tycker att politiker tar klimatfrågan på allvar i dag. Det handlar om modet att lyssna på de enskilda och de företag som redan i dag försöker vara en del av lösningen och kräver av sina politiker att vi

också ska vara det. Vi ska skapa de ramar som gör det lönsamt att ställa om och som gynnar den gröna omställningen där det lönar sig att göra de klimatsmarta valen både i affären och i bolagens styrelserum.

För att skapa dessa ramar tror jag att vi behöver ett klimatpolitiskt ramverk, ungefär på samma sätt som vi har ett finanspolitiskt ramverk för att se till att ekonomin inte kajkar i väg. I Storbritannien har man sedan ett par år en klimatlag där politiker över alla partigränser enas om ett långsiktigt klimatmål och en utsläppsbana på vägen dit som man sedan är skyldig att följa.

När det gäller hur man väljer att göra det är det upp till varje regering att utifrån sin politiska hemvist ta fram de konkreta åtgärderna. Det man inte kan förhandla med är att man ska nå målen. På samma sätt som man inte får tricksa med siffrorna i budgeten får man inte tricksa med utsläppssiffrorna. På samma sätt som budgeten måste gå ihop i slutändan måste utsläppen gå ned i slutändan med den engelska klimatlagen.

Till sin hjälp har man ett klimatpolitiskt råd, ungefär som vi har ett finanspolitiskt råd i Sverige. Precis som vårt finanspolitiska råd granskar politiken ur finanspolitisk synvinkel och ger råd till regeringen gör det klimatpolitiska rådet samma sak fast med klimatet. Detta ramverk har skapat en stadga i Storbritannien – en stadga som gör att inte bara politiker och frivilligorganisationer utan också näringslivet ställer sig mycket positiv till lagen. Det ger en trygghet om man står inför en stor investering. Man vet att det kommer att löna sig att göra de klimatsmarta valen och ta fram de klimatsmarta lösningarna, för det finns en tydlig riktning för klimatpolitiken.

Också Sverige behöver en sådan här klimatlag för att ge stadga åt klimatpolitiken och för att alla ska veta att det lönar sig att satsa på de klimatsmarta lösningarna. Klimatpolitiken får inte landa i fluffiga visioner som sedan inte tas på allvar. Det måste också bli verkstad på riktigt. Med ett klimatpolitiskt ramverk får vi en struktur som ser till att målen kontinuerligt följs upp och att styrmedlen justeras så att målen verkligen nås – mer ordning och reda, helt enkelt.

Nu kanske vän av ordning invänder att Sverige är så litet att det inte spelar så stor roll vad vi gör. Och visst är det så; vi kan inte ensamma lösa klimatfrågan. Visst måste hela världen hjälpas åt utifrån ansvar och förmåga. Men nu är det sällan en särskilt vinnande förhandlingsstrategi att åka i väg på klimattoppmötena och i allmänna ordalag tala om för andra länder att de ska ta sig i kragen. Vår bästa – ja, kanske vår enda – chans att påverka förhandlingsklimatet och få fler länder att höja sina klimatambitioner är att visa på det goda exemplet. Vi ska visa att det går att ställa om vårt samhälle till ett mer klimatsmart samhälle med bibehållen välfärd.

I dag är inte Sverige den förebild vi har så goda förutsättningar för att vara. Inför det senaste klimattoppmötet varnade klimatforskare och miljöforskare generellt för att Sverige halkar efter i omställningen. Andra länder har inte bara sprungit i kapp utan också sprungit om oss. Vi hade höga ambitioner tidigt på klimatområdet, men i mitten av 2000-talet hände någonting. Ambitionerna sjönk. Men det går att ändra på. Sverige kan åter ta ledartröjan i klimatfrågan.

Men det kräver en klimatpolitik där vi inte bara utlokaliserar utsläppsminskningarna utan också tar ansvar på hemmaplan. Det handlar

inte bara om att det ger oss bättre förutsättningar att driva konstruktiva förhandlingar i klimatarbetet. Det är också vårt moraliska ansvar som ett land med historiskt höga utsläpp och med en ekonomi som gör att vi borde kunna vara föregångare.

Vi har byggt upp vårt välstånd till priset av höga utsläpp. Den resan kan inte dagens fattiga länder göra när de vill resa sig ur fattigdom, för det klarar inte planeten. Vi måste bidra med resurser och med teknik så att de kan resa sig ur fattigdom på ett mindre klimatskadligt sätt. Då behöver vi både bidra med pengar och göra saker hemma. Vi kan inte bara göra det ena, utan vi behöver både och.

Det finns olika sätt att räkna på hur stort ansvaret är. En modell som har tagits fram av Stockholm Environment Institute är Greenhouse Development Rights eller GDR. Den tar hänsyn både till länders historiska ansvar och till deras ekonomiska kapacitet. Jag tycker att det borde vara en rimlig utgångspunkt för den svenska klimatpolitiken.

Ett annat angreppssätt är att titta på vad vi har lovat i internationella förhandlingar. Där har de rika länderna lovat att till år 2020 skala upp klimatfinansieringen till fattiga länder till 100 miljarder US-dollar årligen. Det är pengar som ska gå till FN:s gröna fond för utsläppsminskningar och klimatanpassning i fattiga länder.

Hittills har Sverige tagit varenda krona från biståndet trots att vi har lovat att komma med nya pengar. Trots allt har inte behovet av fattigdomsbekämpning minskat bara för att klimatförändringarna har kommit som en ytterligare börda för redan hårt prövade länder. Vi behöver både vanligt bistånd och nya pengar för klimatsatsningar. Att inte stå upp för de löften vi har givit är inget som inger förtroende i klimatförhandlingarna. Tvärtom spår det på den misstro som har skapats mellan rika och fattiga länder.

Här behöver Sverige skärpa sig och presentera nya pengar. Det ska inte bara vara från statsbudgeten, antar jag, även om regeringen naturligtvis är välkommen. Sverige behöver också bli mer drivande i att få fram nya internationella finansieringskällor om vi ska kunna leva upp till de stora summor som vi trots allt har lovat. Det kan till exempel handla om internationella skatter på flyg- och sjöfart, det kan handla om öronmärka intäkterna från EU:s utsläppshandel och det kan handla om internationell skatt på finansiella transaktioner. Här behöver vi vara aktiva i stället för att vara bromsklossar, som regeringen med Anders Borg i spetsen tyvärr har blivit i dag.

Förutom att skaka fram de pengar vi har lovat behöver vi göra mer på hemmaplan. Om vi ska hålla utsläppsminskningarna under 1,5 grad behöver hela världen gå ned till i princip noll i utsläpp till år 2050. Jag säger ”i princip” helt enkelt därför att det finns vissa utsläpp i gränslandet mellan naturlig och mänsklig påverkan. Det handlar om visst kolläckage från marker och så vidare som kan vara svårt att helt eliminera. Då tycker jag att det är ärligare att vi säger det rakt ut i stället för att vi vindlar bort oss i någon sorts resonemang om sänkor och att detta skulle kunna lagras in i skog och mark.

Givetvis är kolinlagringen i skog och mark en viktig sak som vi måste jobba med. Vi måste vårda våra kolsänkor, inte minst för att ta hand om de utsläpp som redan har gjorts. Men jag vill inte öppna för ett resonemang där de förmodade upptagen i skog och mark, som är vetenskapligt

osäkra, ska kunna legitimera alla möjliga sorters utsläpp som vi borde ta itu med på riktigt. Det vore ansvarslöst.

Nåväl, det är lätt att ha fina mål långt fram i tiden. Men om det ska hända någonting här och nu behöver vi också ha mål på närmare håll. Om vi drar en rak linje från i dag till noll utsläpp 2050 blir det en minskning på ungefär 40 procent till 2020 och 66 procent till 2030. Det är mål som kanske är mer styrande för det vi gör här och nu. Händelsevis säger även regeringen minus 40 procent till 2020, men man räknar helt annorlunda. Först räknar man bort hela industrin och allting som ingår i EU:s utsläppshandel. Sedan räknar man dessutom bort en tredjedel som man helt enkelt tillgodoräknar sig för att man gör utsläppsminskningar i fattiga länder. Det är utsläppsminskningar som vi också är för men som vi inte tycker legitimerar att man ska göra mindre på hemmaplan. Efter allt detta siffertricksande blev det inte ens 20 procent kvar att minska. Med denna takt tar det närmare 200 år innan vi får ned utsläppen till någorlunda hållbara nivåer i Sverige.

En sådan passivitet och ett sådant siffertricksande är helt obegripligt i det som vi nästan alla är överens om är en av vår tids stora ödesfrågor. Siffertricksandet lurar knappast klimatet. Vi behöver en ny klimatpolitik. Vi behöver en klimatlag där politiker från alla partier förbinder sig att ta klimatfrågan på allvar – på riktigt! Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation nr 19.

(Applåder)

Anf. 31 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 6 och 27.

I dag debatterar vi som sagt återigen klimatpolitik. Det var inte så länge sedan vi stod här och hade en extrainsatt debatt med anledning av Världsbankens vid den tidpunkten uppmärksammade rapport.

Jag gjorde den gången ett försök att lyfta fram några delar av klimatpolitiken som sällan sägs i debatten. Det är saker som borde kunna vara välkomna. Jag tog nämligen upp det faktum att det inte på över 15 år har gått att utläsa några signifikanta höjningar av den globala temperaturen, vilket för övrigt är ett faktum som IPPC:s ordförande Rajendra Pachauri har bekräftat i en tidningsintervju. Man skulle kunna tro att detta skulle vara goda nyheter och en god utveckling för alla som lever med den ångest för framtiden som det har talats om här tidigare. Det kanske inte slår med sådan hård kraft som klimatmodellerna har låtit göra gällande. Det kan tyda på det. Det indikerar i varje fall någonting.

Jag inser dock att jag, trots att jag höll mig till ganska verifierbara enkla fakta, gav uttryck för saker som inte ostraffat får yppas i denna debatt. Debatten refererades i en av Sveriges största tidningar, Dagens Nyheter, där Socialdemokraternas Matilda Ernkrans lät göra gällande att jag i och med mitt debattinlägg placerade mig på ”yttersta, yttersta högerkanten”.

Vad Ernkrans nu menade med det är jag något osäker på. Är det kanske så att man är fascistoid om man tar upp andra infallsvinklar på en mycket komplex fråga än den som Socialdemokraterna framhårdar med? Jag visste inte ens att klimatfrågan var en vänsterfråga, även om det ofta

tycks finnas synergieffekter med att sammanföra klimatpolitik med socialistiska plansamhällen.

Miljöminister Lena Ek gjorde vidare i samma artikel gällande att mitt anförande var ”väldigt långt ifrån verkligheten och fullt av felaktiga fakta”. Det kan vid en första anblick tyckas vara ganska betryggande att vår minister sitter på verkligheten i denna fråga. Men jag undrar samtidigt om inte hennes självförtroende utmynnar i en viss fartblindhet trots allt. Jag lyckas nämligen inte utläsa vad det var för faktauppgifter som var felaktiga i mitt anförande. Kanske kan jag be ledamöterna som sitter i kammaren här i dag hjälpa mig att reda ut det.

De faktauppgifter som jag framförde i denna debatt var i kronologisk ordning

- att det under ungefär 15 år inte kunnat konstateras några globala temperaturhöjningar
- att temperaturen globalt ökat med ca 0,75 grader sedan förindustriell tid på 1800-talet
- att koncentrationen koldioxid i atmosfären sedan 1800-talet har ökat med ungefär 0,01 procent, eller 0,1 promille, i absoluta tal
- att Sveriges bidrag till de globala utsläppen av koldioxid är ca 1,6 promille
- att Kina sedan 1990 ökat sina koldioxidutsläpp med ungefär motsvarande 140 gånger Sveriges totala utsläpp
- att Sveriges elsystem är näst intill helt koldioxidfria.

Det var en liten sammanställning av de faktauppgifter jag framförde under den debatten. Skulle det vara så att någonting av det är väldigt felaktigt tar jag tacksamt emot rättelse. Fakta är alltid fakta, och man får inte blanda ihop fakta med åsikt. Det är väldigt viktigt.

Herr talman! En annan sak som jag tycker är intressant inom forskningen är hur man nu kan observera hur jorden blir allt grönare och att växtligheten frodas på grund av den högre koncentrationen koldioxid i atmosfären. Denna globala förgröning har påvisats i tropikerna, den arktiska tundran, på höga höjder och i de alltmer effektiva jord- och skogsbruken världen över.

Den högre koldioxidhalten bidrar till att växterna kan invadera torr-områden och minska ökenutbredningen på jorden. Det tycks alltså inte ensidigt vara problem kopplade till användande av fossila bränslen, vilket varit bärande i debatten de senaste årtiondena. Det är givetvis en helt otroligt glädjande utveckling, i varje fall för alla som inte investerat stor trovärdighet i enkelriktade utsagor i en mycket komplex vetenskap.

I en debattartikel i Expressen för några månader sedan oroade sig Miljöpartiets Maria Ferm över de miljontals klimatflyktingar världen över som man i framtiden ska hantera. De nya rönen om den globala förgröningen kan kanske därför ses som glädjande. Kanske kan i varje fall några av alla dessa klimatflyktingar nu sadla om och bli entreprenörer inom skogs- och jordbruksnäringarna. Allt är med andra ord inte nattsvart.

Herr talman! I Sverigedemokraternas reservation 6 i detta betänkande tar vi upp att LULUCF-sektorn, alltså hur man använder skogsarealer, ska inkluderas i EU-ländernas EU-interna utsläppsåtagande i enighet med Kyotoprotokollet. Det är vår uppfattning. Detta ser vi skulle ge goda incitament till en aktiv skogspolitik där mer av Europas marker kan återplanteras.

I Sverige sparkade alla partier utom SD bakut inför förslaget när man insåg att detta skulle ge positiva effekter på beräkningarna av landets utsläpp och därmed bespara skattebetalarna stora summor pengar. Det tycker jag är en märklig politik. För Sverigedemokraterna däremot faller det sig naturligt att verka för Sveriges medborgares intressen.

Herr talman! Sist men inte minst skulle jag vilja säga några ord om Sverigedemokraternas reservation 27 som handlar om biodrivmedel. Det verkar nu som att vi närmar oss att regeringen ska införa den kvotplikt man har talat om ett tag, det vill säga en tvingande inblandning av etanol och biodiesel i våra drivmedel.

Det är problematiskt på flera sätt. Det är nämligen inte bara så att många äldre bilar kommer att haverera till följd av denna inblandning, om man inte kan få tag på annat bränsle. Det är inte heller bara så att denna politik lastar Sverige med kostnader på några miljarder per år. Det är också dåligt för miljön.

Enligt en uträkning från riksdagens utredningstjänst uppgår skatte-subsventionerna till ungefär 4,5 miljarder per år om regeringen genomdriver den föreslagna politiken. För detta får vi förutom en större global jordbrukssektor runt om i världen, med allt vad det innebär, dessutom ökade utsläpp av koldioxid under tiotals år. Detta beror på den koldioxid-skuld de nya jordbruksarealerna ger upphov till.

Vidare kommer givetvis användandet av mineralgödsel och diverse kemikalier att öka i motsvarande utsträckning. Vi betalar alltså stora summor pengar för att belasta miljön ytterligare och dessutom under kanske 50–60 år öka utsläppen av växthusgaser, givetvis lite beroende på varifrån vi tar etanolen.

Det kan tyckas lite kontraproduktivt med tanke på att politikens själva syfte är att minska dessa utsläpp. Jag hoppas givetvis att regeringen tänker om i frågan och handlar mer utefter miljöns, medborgarnas och statskassans intressen.

Anf. 32 JENS HOLM (V):

Herr talman! Samtidigt som klimattoppmötet i Doha ägde rum i slutet av förra året svepte tyfonen Bopha över ön Mindanao i södra Filippinerna. Över 100 000 personer blev hemlösa, och tusen personer dog. Dessutom förstördes vägar, jordbruk, skolor och annan samhällsbärande verksamhet.

Jag har tagit upp det exemplet förut i kammaren. Jag gör det igen för att varna för den formen av extremt väder som kommer att bli allt vanligare i takt med att klimatet blir varmare.

Det finns en djup ironi och orättvisa i detta. Det är vi i den rika världen som här och nu släpper ut. Andra får betala notan. Det är våra barn och de som lever i dag i den fattiga delen av världen, och det är exempelvis de tusentals människor i södra Filippinerna som drabbades av tyfonen.

Detta är inte acceptabelt. Vi i Vänsterpartiet menar att Sverige måste ta ett större ansvar för att minska våra utsläpp än vad vi gör i dag. Därför lägger vi i detta betänkande fram konkreta förslag på hur Sverige ska kunna skärpa de svenska klimatmålen.

Våra förslag från Vänsterpartiet torde vara de mest långtgående av alla partierna i denna kammare. Vi i Vänsterpartiet föreslår att det svenska klimatmålet skärps till att Sveriges utsläpp ska minska med 45 procent till 2020. För den icke handlande sektorn blir vårt klimatmål minskningar med 52 procent jämfört med 1990.

Dessutom har vi föreslagit en förbättring av EU:s målsättning. Vi har också lagt fram ett konkret förslag om ett helt nytt additionellt klimatbistånd för att hjälpa utvecklingsländerna att hantera klimatförändringen.

Jag ber om ursäkt för att det blir en del procent och siffror, men så får det bli när man talar om klimatmål. Det är viktigt att vi är noggranna med Sveriges klimatåtaganden.

I ton räknat handlar Vänsterpartiets klimatmål om att vi ska minska utsläppen i Sverige med drygt 32 miljoner ton, från 72 miljoner ton, som det låg på 1990, till knappt 40 miljoner ton 2020.

Vad föreslår då regeringen? Jo, regeringen säger att man vill minska utsläppen med 40 procent till 2020. En tredjedel av dessa utsläppsminskningar ska göras genom uppköp av osäkra utsläppskrediter i andra länder. Räknar vi bort dessa uppköp blir det endast 13 miljoner ton kvar att minska för den svenska regeringen. Detta kan jämföras med vårt förslag på 32 miljoner ton.

Regeringens klimatmål räcker inte. Därför föreslår Vänsterpartiet nya klimatmål, och jag yrkar därför bifall till reservation 18 där detta förtydligas.

Att lägga fram riksdagens mest långtgående klimatmål förpliktar. Det är därför som Vänsterpartiet har lagt fram ett helt batteri av åtgärder för att vi snabbt ska kunna minska Sveriges utsläpp. Det handlar om att i grunden ställa om samhället.

Att häri ensidigt förlita sig på så kallade marknadsmekanismer är en synnerligen riskabel strategi. Jag instämmer helt med den brittiske ekonomen Nicholas Stern, författare till den så kallade Sternrapporten, som jag tror kom ut 2007, som menar att klimatförändringarna visar på marknadsekonomins största misslyckande.

Vi behöver riktiga åtgärder som kan minska de svenska utsläppen på riktigt. Vänsterpartiet föreslår bland annat höjd koldioxidskatt, skatt på långtradartransporter och en flygskatt. Dessa skatter bidrar till en finansiering av en kraftfull utbyggnad av järnvägen och kollektivtrafiken i Sverige.

Vi vill också ha ett separat klimatprogram för de troligen mest omfattande klimatinvesteringarna i våra kommuner och landsting.

Vi vill ha ökat stöd till förnybar energi, klimatrenoveringar av de så kallade miljonprogramsområdena, investeringar i grön teknik och ökade satsningar på miljö- och klimatforskning.

Dessutom vill vi ha en handlingsplan för minskad köttkonsumtion. Låt mig utveckla detta. Animaliekonsumtionen, det vill säga konsumtionen av kött, mjölk och ägg, bidrar till ungefär lika stora utsläpp som Sveriges cirka fyra miljoner privatbilar. Nästan en tredjedel av hushål-

lens utsläpp kommer från det vi äter, och här är köttkonsumtionen den dominerande faktorn.

I så gott som alla andra sektorer i Sverige har vi beslut om minskade utsläpp, och vi har konkreta styrmedel för det, dock inte när det gäller det vi äter. Den svenska köttkonsumtionen har ökat med nästan 50 procent sedan 1990. Det är inte hållbart.

Vänsterpartiet lägger sig inte i vad människor har på tallriken, men vi vill att animaliesektorn ska ta sitt klimatansvar. Därför har Vänsterpartiet och Miljöpartiet en gemensam reservation där vi föreslår ett nationellt mål för en minskad köttkonsumtion. Vi vill också ha satsningar på god, näringsrik och klimatvänlig vegetarisk mat. Jag yrkar därför bifall till reservation nr 23.

För att underlätta arbetet med att minska utsläppen föreslår vi röd-gröna partier, S, V och MP, ett klimatpolitiskt ramverk. Detta har kommenterats tidigare av Sara Karlsson och Helena Leander, så jag ska inte gå in alltför mycket i detalj på det.

Jag vill dock understryka att det är ett system som redan finns och fungerar i Storbritannien. Danmark är i full färd med att sätta upp en så kallad klimatbudget eller koldioxidbudget. Man kommer att ha ett separat råd som noggrant kommer att följa utvecklingen och ge konkreta förslag på minskningar om Danmark är på fel kurs i klimatpolitiken.

Vänsterpartiet tycker att detta är ett bra förslag. Det ska vara ordning och reda i klimatpolitiken. Därför vill vi ha en koldioxidbudget och ett så kallat klimatpolitiskt ramverk. Jag yrkar bifall till reservation 19, även om det redan har gjorts.

Jag avslutar med att upprepa ett citat som jag tidigare har framfört i kammaren. Det kommer från Filippinernas chefsförhandlare Naderev Saño. I klimatförhandlingarna i Doha i fjol sade han: ”Om inte vi – vem? Om inte nu – när? Om inte här – var?”

Detta apropå att det är här och nu som vi måste ta tag i klimatförändringarna. Det är här och nu som vi måste se till att utsläppen minskar.
(Applåder)

Anf. 33 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Jag tänkte börja i en lite mer positiv ton genom att konstatera att vi har haft en fantastisk utveckling de senaste decennierna. Vi har haft en otrolig ekonomisk utveckling och en globalisering som på olika sätt knutit människor och länder närmare varandra.

Den ekonomiska utvecklingen och handeln har gjort att världen når FN:s millenniemål om halverad fattigdom i världen till 2015. Många är de människor i världen i dag som kan ta del av välstånd på ett sätt som vi i Sverige länge kunnat ta för självklart.

Men problemen finns där såklart, herr talman. Fortfarande lever miljarder människor i fattigdom, och vi har ett fortsatt behov av en stark ekonomisk utveckling med nya jobb och nya möjligheter. Vi har också stora klimatutmaningar och andra miljömässiga utmaningar som kommer i spåren av en sådan utveckling. Vi måste bryta den trend som varit där global tillväxt knutits ihop med ständigt ökade utsläpp globalt och ständigt ökad användning av fossil energi.

Sverige är och ska vara ett föredöme i klimat- och miljöpolitiken. Vi har de senaste decennierna visat att vi har kunnat kombinera en växande

ekonomi med minskade utsläpp. Vi har bland de lägsta utsläppen i relation till vår ekonomi. Vi ligger också bra till när man jämför de utvecklade länderna inom OECD. Mycket återstår dock.

För att bidra till vår del av ansvaret har vi fattat beslut om en samlad klimat- och energipolitik i Sverige. Vi ska minska våra utsläpp i Sverige med 40 procent till 2020 relativt utsläppen i Sverige 1990. Det är ett tydligt utsläppsmål kopplat till konkreta åtgärder, krona för krona och gram för gram, för att kunna nå det målet.

Vi arbetar också med visionen om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Här tar vi oss an en av de stora, viktiga utmaningarna för Sverige.

Vi har dessutom det långsiktiga klimatmålet, med sikte på 2050, om att inte ha några nettoutsläpp i Sverige och ett pågående så kallat färdplansarbete i detta.

Tillsammans med dessa utsläppsmål, åtgärder och långsiktiga visioner och arbeten finns energipolitiken där vi vill hålla fast vid ett robust energisystem på tre ben med vattenkraft, kärnkraft och förnybar energi. Det är ett system som redan i dag är i princip koldioxidfritt i produktionen.

Till detta ska givetvis läggas ett fortsatt arbete för att få det nödvändiga på plats, nämligen en internationell överenskommelse med tillräckliga åtaganden om utsläppsreduktioner.

Allt detta vill vi fortsätta kombinera med jobbpolitik och ordning och reda i svensk ekonomi eftersom dessa frågor så tydligt hänger ihop. Att vi tar ansvar för svensk ekonomi och jobbpolitik gör att Sverige, till skillnad från i stort sett varje annat europeiskt land, kan gasa i detta konjunkturen. Vi har råd med viktiga välfärdssatsningar och en rejäl miljöbudget. Vi kan också göra viktiga framtidsinvesteringar, till exempel på forskningsområdet.

Herr talman! Med den nya forskningspolitiken läggs 1,3 miljarder kronor på energiforskning i år. Fullt utbyggd kommer denna forskningspolitik omfatta 34 miljarder skattekrönor varje år. Det gör Sverige till ett av de länder i världen som satsar allra mest på forskning. Denna typ av framtidsinvestering är viktig för framtida jobb i Sverige och för svensk konkurrenskraft och avgörande för att klara viktiga klimatutmaningar och andra miljöutmaningar.

Runt om i vårt land finns mängder av idéer, lösningar med mera som forskats fram. Jag tänkte passa på att fördjupa mig i tre exempel.

Det första är ett företag som heter Heliospectra. Det erbjuder ljuslösningar som i ett slag minskar energiförbrukningen i växthus med 50 procent och minimerar det svinn som i dagsläget uppgår till kanske en tredjedel i den typen av växtodlingar.

Och kanske viktigast av allt: Om deras lösning och deras konkurrenters lösningar förs ut på en världsmarknad kan man i ett slag minska utsläppen av koldioxid med tiotals miljoner ton varje år.

Visste ni att det används 50 000 ton koppar varje år till bottenfärg till båtar och fartyg? I Göteborg huserar ett företag som heter I-Tech. Baserat på forskning vid Göteborgs universitet har de tagit fram och patenterat en lösning som de kallar för Selektope, något som de själva betecknar som en miljövänlig biocid. Det är ett lite konstigt begrepp.

Poängen är i alla fall att det här till skillnad från koppar och andra lösningar på ett miljövänligt sätt kan hantera den svåra beväxning som finns på båtar och fartyg. I tester har de kunnat visa att lösningen klarar detta utan att samtidigt ge negativa effekter på miljön. Man kan dessutom få en signifikant bränslebesparing och minskade utsläpp från sjöfarten, vilket ju är en av våra riktigt stora utmaningar.

Idén med el från strömmande vatten är något som företaget Minesto arbetar med. En finurlig vinge som rör sig i vattnet gör att mer vatten kan strömma genom turbinen så att man får mer elektricitet. Deras lösning testas nu skarpt och ska köras ut i större koncept på den europeiska marknaden.

Dessa tre företag som jag tog som exempel – det finns naturligtvis många fler – alltså Heliospectra, I-Tech och Minesto, är alla exempel på sådant som har kommit ur forskning. Jag tycker att det är viktigt att utöver siffror om 1,3 miljarder till energiforskning och att Sverige har en historiskt stor forskningsbudget också lyfta fram några konkreta exempel, för det är egentligen det som det handlar om i slutändan.

Ska vi klara klimatutmaningen och andra viktiga miljöutmaningar är teknik, kunskande och nyttiggörande av det som kommer ur forskning en bärande och avgörande del för att möta detta och även en avgörande del i en ansvarsfull klimat- och energipolitik, naturligtvis jämte de politiska beslut vi redan har fattat och fortsatt måste fatta vad gäller utsläppsmål och åtgärder, som handlar om att på olika sätt ställa om jordbruk, transporter, bostäder och andra delar av vårt samhälle.

Det handlar också om de internationella överenskommelser som vi naturligtvis måste få på plats. Vi har nu en fortsättning på Kyotoprotokollet. Vi har det viktiga och framgångsrika arbete som miljöministern gör med kortlivade klimatgaser, men långsiktigt behöver vi en rättslig överenskommelse med helt andra åtaganden än vad som nu är uppe på bordet och till diskussion.

Sist och slutligen har vi naturligtvis vårt eget personliga ansvarstagande.

Herr talman! Vi har gjort rätt mycket i Sverige. Vi har otroligt mycket mer framför oss. Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

(Applåder)

Anf. 34 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Lars Hjälmered gav i sitt anförande några positiva exempel på företag som på basis av proffsig svensk forskning tar fram ny miljöteknik som kan vara en del av lösningen i omställningen till ett mer klimatsmart samhälle.

Det finns många sådana goda exempel på företag i framkant. Men det är också företag som förväntar sig att vi politiker tar vår del av ansvaret och blir en del av lösningen.

Under 90-talet hade vi stora ekonomiska problem i Sverige. Politiker tog inte ansvar utan var alldeles för kortsiktiga. Då skapade man ett finanspolitiskt ramverk, en budgetlag, som numera alla – i alla fall Moderaterna och några till – står bakom. Detta har varit en stor framgångssaga som verkligen har bidragit till att få ordning på svensk ekonomi.

Jag skulle därför vilja fråga Lars Hjalmered om han inte tror att det skulle kunna vara en idé att ha något motsvarande på klimatpolitikens område, alltså ett klimatpolitiskt ramverk, en klimatlag där vi sätter ramarna precis som vi gör i budgetpolitiken. Självklart får varje parti fylla sin budget med vad de vill så länge plus och minus går ihop. Vi har de övergripande ramarna vilket innebär att vi inte får vara ansvarlösa och skjuta problemen på framtiden, men sedan får vi utifrån politiska prioriteringar forma vår budget eller vår klimatpolitik på det sätt vi tycker är bäst.

Det här har man gjort i Storbritannien, och fler länder är på gång. Är det inte dags att Sverige gör något liknande?

Anf. 35 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja påstå att vi har ett rätt solitt ramverk i Sverige. Vi har mål på kort, medellång och lång sikt. Vi har utsläppsmålen i Sverige fram till 2020. Vi har gemensamma beslut inom EU, och vi har långsiktiga visioner och arbete i Sverige kring fordonsflottan till 2030 och det långsiktiga målet till 2050. Efter att Naturvårdsverket som myndighet har lagt fram förslag på hur vi ska kunna nå detta är det remitterat och bereds nu i Regeringskansliet.

Med de etappmål som riksdagen har fattat beslut om med konkreta åtgärder som lyfts fram tycker jag alltså att vi har ett samlat ramverk.

Jag har naturligtvis, liksom Helena Leander, tittat på det brittiska exemplet och deras lösning. Den är klart intressant, men den väcker också en hel del frågor. Vad händer efter 2030? Det har de inte riktigt svar på. Vad händer om man inte lever upp till det som är sagt i den klimatlagen?

Det är för mig lite oklart, och då tycker jag att vi här och nu bättre kan följa upp det svenska ramverket som vi tydligt har med mål på olika tidslängder kopplat till konkreta åtgärder.

Anf. 36 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Det är egentligen ingen brist på mål och visioner i svensk klimatpolitik, men ibland kan det vara lite otydligt vad de egentligen innebär. Vad är en fossiloberoende fordonsflotta? Det visste man inte när man satte upp målet. Det ska liksom tolkas efter hand. Det var samma sak med nettonollutsläpp till 2050. Man började med målet, och sedan ska man fundera på vad det innebär.

Det kan vara en liten brist att man har målvisioner som man inte riktigt är överens om vad de innebär. Men även om man skulle vara överens om vad de innebär, vilket någonstans är steg ett, måste man också se till att politiken hänger ihop med de målen.

Där brister det i dag. Med den takt som regeringen håller i klimatpolitiken kommer vi att nå de långsiktiga målen om så där 200 år. Det är lite för sent, tycker jag, och det tror jag nog att även Lars Hjalmered tycker.

Det är här vi behöver mer konsekvens. Det är det de har lyckats med i Storbritannien. De har skarpa åtaganden som innebär att om vi ska nå ett mål där borta måste vi ta de här stegen på vägen. Då får man ha tydliga utsläppsperioder med mål för varje utsläppsperiod som man måste hålla sig till. Det är inte så att någon kommer och rycker en i näsan om man misslyckas, men det blir ändå ett starkt politiskt åtagande där det blir väldigt pinsamt om man misslyckas, på samma sätt som det blir väldigt

pinsamt om man bryter mot budgetlagen. Det blir ett mycket starkare politiskt åtagande än att bara ha fluffiga mål och visioner som inte förpliktar till någonting.

Att ha den här stadgan i klimatpolitiken ger också större trygghet, inte minst för näringslivet. Det är därför de är så positiva i Storbritannien. De vet nämligen vad de kan räkna med. De vet att styrmedlen kommer att utvecklas, att klimatpolitiken kommer att se till att vi går mot en omställning och att det kommer att löna sig att göra klimatsmarta investeringar.

Den tryggheten finns inte i dag i Sverige, där det kan gå lite hur som helst med målen och visionerna. Därför vill jag än en gång fråga: Vore det inte bra för Sverige att ha ett ordentligt klimatpolitiskt ramverk i stället för lite oklara mål och visioner?

Klimatpolitik m.m.

Anf. 37 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jag tycker ärligt talat att vi har ett rätt tydligt ramverk i Sverige. Vi får heller inte glömma bort att det världen behöver är en rättslig överenskommelse med tillräckliga åtaganden om utsläppsreduktioner. Det är det samlade svaret för att klara utmaningen globalt, för den här utmaningen är global.

Sedan handlar det om att vi utifrån detta gemensamt i Europa och nationellt i Sverige måste bryta ned och se vad våra mål och åtgärderna kopplade till dessa mål är. Det har vi gjort inom de internationella förhandlingar som har varit. Riksdagen har fattat beslut om en samlad klimat- och energipolitik med utsläppsmål till 2020, med kopplade åtgärder krona för krona och gram för gram för att kunna klara det målet, en tydlig kontrollstation 2015 och naturligtvis en årlig uppföljning från Naturvårdsverket och andra expertmyndigheter för att se hur vi ska klara vägen fram till 2020 – måste fler saker vidtas för att klara det målet?

Detta gäller också om vi blickar framåt till 2030 med omställningen av transportsektorn och det långsiktiga målet 2050. Det är riktigt som Helena Leander säger att allt inte är definierat när det gäller detta. Alla åtgärder är inte på plats nu, men det är arbetet med hur Sverige ska ta sikte på 2050 med hjälp av olika åtgärder som pågår i Regeringskansliet utifrån förslag från bland annat Naturvårdsverket.

Då tycker jag att vi får en långsiktighet som kan riktas både till mig som enskild och till näringslivet och att vi också får det ramverk samlat och solitt som vi så tydligt behöver.

Anf. 38 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Lars Hjälmered. Den ena rör regeringens minskningsmål. Som jag sade i mitt anförande, och det är ingen hemlighet, så vill ni minska med 20 miljoner ton varav en tredjedel, det vill säga ungefär 7 miljoner ton, görs genom uppköp av billiga utsläppskrediter i andra länder.

Det är inte bara jag som tycker att det här är en tveksam metod. Dels innebär det egentligen bara att man skjuter den stora klimatomställningen här på hemmaplan på framtiden, dels innebär det en stor osäkerhet om de här projekten i sig verkligen kommer att leverera någonting. EU:s klimatkommissionär Connie Hedegaard har tagit upp frågan flera gånger. Och jag tror inte att det är någon slump att stora, viktiga länder som Tyskland, Storbritannien och Danmark alla har bestämt sig för att göra

sina utsläppsreduktioner på hemmaplan. De köper inte billiga utsläppsrätter.

Jag skulle vilja veta om Lars Hjälmered tycker att det blir fler eller färre klimatinvesteringar ifall en tredjedel av klimatmålet ska klaras av genom uppköp i andra länder. Anser Lars Hjälmered att det är ett säkrare sätt att arbeta, som regeringen gör, genom uppköp? Vore det inte säkrare ur klimatperspektiv att göra alla minskningar på hemmaplan?

Det är bra att Lars Hjälmered tar upp frågan om forskning och ny teknik, men där anser jag att regeringen totalt sviker på solenergiområdet. Solenergi är en teknik som håller på att växa nu. Vi ser hur det i andra länder är ett område som växer. Svenska företag flyttar tyvärr till exempelvis Tyskland, där det finns en stor solenergimarknad. Men det gör det inte här i Sverige. Ni har exempelvis dragit in det riktade solvärmebidraget. Varför har ni gjort så?

Anf. 39 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Den typen av investeringar som Sverige gör, att bidra med pengar och teknik till andra länder, är en avgörande och viktig del i en ansvarsfull klimat- och energipolitik.

Vi gör en majoritet av de saker som vi har sagt fram till 2020. Vi vidtar åtgärder i Sverige i snart sagt varje del i samhället, med omställning av transportsektorn, jordbruket och annat, och ungefär en tredjedel i andra delar av världen. Det är för att möta ett behov som finns i många länder av pengar och hjälp med teknik för att kunna anpassa och också minska utsläppen av växthusgaser. Jag skulle säga att det är en avgörande och viktig del i en ansvarsfull klimat- och energipolitik. Vi vill fortsätta att använda den typen av system, och vi ska göra det utifrån de FN-krav som finns på att det ska vara additionellt, hållbart och ge lokala arbeten. Då måste systemet naturligtvis utvecklas för detta.

Jens Holm säger: Ska man inte göra allting hemma och nationellt? Nej, jag tycker faktiskt inte det. Det här är en internationell utmaning. Svaret måste vara att ansvaret är globalt. Sverige ska ta sin del av ansvaret genom att göra en majoritet av sakerna här hemma. Vi ska vara ett föredöme som land och visa på de möjligheter som finns och som vi har åstadkommit med en växande ekonomi och sjunkande utsläpp. Vi ska bidra med pengar och teknik till andra delar av världen. Men detta är ett samlat ansvar, och då ska Sverige vara ett föredöme.

När det gäller energifrågorna har Sverige valt en lösning med certifikatsystem för att på det sättet möjliggöra mer av förnybar energi och till detta historiskt stora forskningssatsningar för att få fram nya lösningar inom energi och andra områden.

Anf. 40 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Att köpa billiga utsläppskrediter i andra länder handlar inte om att hjälpa andra länder. Det är tvärtom så att de länderna hjälper er att nå ert minskningsmål.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är otroligt viktigt att vi har ett globalt samarbete. Det är därför som vi avsätter pengar till ett helt nytt additionellt klimatbistånd för att kunna hjälpa utvecklingsländerna. Vi gör inte, som ni gör, så att vi tar pengar från det ordinarie biståndet och sedan kallar det för ett klimatbistånd.

Jag tycker inte riktigt att Lars Hjälmered svarade på min huvudfråga, nämligen om det blir fler eller färre klimatinvesteringar här på hemmaplan ifall en tredjedel av klimatmålet ska uppnås i andra länder. För mig är det i alla fall helt uppenbart att när så mycket som en tredjedel av vårt klimatmål uppnås i andra länder skjuter vi den viktiga klimatomställningen på framtiden.

Jag tycker att länder som Storbritannien, Danmark och Tyskland är viktiga referensländer i klimatpolitiken. Dessa tre länder har bestämt sig för att göra allting för att uppnå sina klimatmål på hemmaplan.

När det gäller solenergin får den i praktiken inte ett öre, nästan ingenting, från elcertifikatssystemet. Så är det bara. Det är därför som det behövs ett riktat stöd till solenergin. Det finns ett solcellsbidrag, men det minskar nästa år. Nu när intresset är enormt, när alla vill sätta upp solceller och bli egenproducenter av el, drar ni ned på bidraget från och med nästa år. Och det riktade stödet till solvärmesystem har ni helt och hållet avskaffat. Flera företag inom den här branschen har nyligen gått i konkurs, därför att ni har fört en så dålig politik.

Jag tycker att ni måste tänka om på det här området, så att inte fler företag går i konkurs eller flyttar till andra länder.

Anf. 41 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Vad världen behöver är en rättslig överenskommelse med tillräckliga åtaganden om utsläppsreduktioner. Vi får inte tappa det konceptet på något sätt, för det är det som världen behöver. Då ska Sverige naturligtvis ta en väldigt stor del av sitt ansvar, baserat på historik och annat, på det sätt som vi redan har gjort och på andra sätt. En viktig del i den här typen av förhandlingar handlar om förtroende och arbete länder emellan och mellan olika delar av världen. Där har Sverige agerat och ska fortsätta att agera.

Ett exempel på det, herr talman, är det som har skett efter det möte som var i Köpenhamn för några år sedan. Då talade man om snabbstartsfinansiering. Sverige är ett av få länder som verkligen har levt upp till det som vi har sagt. Sverige har bidragit med ungefär 10 procent av EU:s samlade finansiering till detta. Vi sade 8 miljarder, och det blev uppemot 9 miljarder kronor som vi använde för att bidra i enlighet med vad vi hade sagt. Det skapar förtroende i de internationella klimatförhandlingarna.

Vi har använt biståndspengar för detta, för vi tycker just att arbete med miljö och klimat ska gå hand i hand med utvecklingspolitiken. Inte sällan riktas den och även de flexibla mekanismerna in på just fattigdomsbekämpning kopplat till klimatanpassningsåtgärder, till exempel inom jordbruket. Jag ser det som fortsatt viktigt att bidra med kunskap och pengar till detta.

Jag tror, herr talman, att jag och Jens Holm har lite skiftande syn i delar av klimat- och energipolitiken. Jens talar om stora satsningar som han vill göra. Problemet är att de och ekonomin inte riktigt hänger ihop. Förslår man uppemot 90 miljarder i skattehöjningar och gör det dyrare att anställa och att starta och driva företag kommer Sverige att tappa jobb-tillfällen. Det tror jag inte riktigt kan gå hand i hand med den typ av satsningar som han här vill ge sken av att han tänker göra.

Anf. 42 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Lars Hjalmered vill vara positiv. Och, visst, för all del finns det skäl att också vara positiv. Men Moderaterna framstår här som oroväckande nöjda.

Lars Hjalmered pekar på färdplanen som Naturvårdsverket har tagit fram och på målet om en fossiloberoende fordonsflotta. Men det betyder ju rätt lite om det inte är styrande, om politiken inte hänger ihop, om de konkreta åtgärder som behövs inte kommer på plats. Det var därför lite konstigt att Lars Hjalmered i replikskiftet med Helena Leander ville ge sken av att det finns ett styrande ramverk på plats. Det finns det ju inte om man till och med fortfarande utreder vad målen innebär.

Det jag menar, och som jag tror att vi är överens om i oppositionen, är att vi behöver ett ramverk som ger långsiktighet och styrning som gör att klimatpolitiken hänger ihop, och det finns inte på plats. Det fiffiga med ett sådant ramverk är att vi inte behöver vara överens om alla åtgärder, för det vet vi att vi inte är. Vi vill satsa på mycket av lokalt klimatarbete och koppla ihop det nationella och lokala klimatarbetet, en åtgärd som Moderaterna tillbakavisar. Detta behöver vi inte vara överens om, men vi skulle kunna komma överens om att sätta klimatpolitiken i ett ramverk som gör att det blir styrande för politiken.

Menar Lars Hjalmered att detta finns på plats? Om han inte gör det: Varför ska det inte finnas?

Anf. 43 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga att vi har ett ramverk för klimatpolitiken i Sverige med de utsläppsmål, etappmål och åtgärder som riksdagen har fattat beslut om, med de presenterade visionerna till 2030 vad gäller transportsektorn och samlat det till 2050 så kallade färdplansarbetet.

Det är riktigt att allt i detta inte är fullt ut definierat. Det är riktigt att vi inte har alla förslag till åtgärder på plats för hur Sverige stegvis ska kunna ta sig fram till 2050. Men jag ser framför mig att bland annat underlaget från Naturvårdsverket, som har varit ute på remiss och som bereds i Regeringskansliet, senare kommer att koka ned till konkreta saker som ska göras. Rimligen sätts det också upp mål för Sverige på klimatområdet till 2030 och 2040, så att vi får en tydlig inriktning framåt. Det är något som jag skulle välkomna. Jag menar att det sammantaget ger oss ett rimligt regelverk med en långsiktighet vad gäller vart Sverige är på väg och kopplat till olika saker som vi behöver göra inom transport, jordbruk och andra delar av samhället för att kunna klara vår del av åtagandena.

Vi får inte glömma bort att det ska göras en stor avstämning av det beslut riksdagen fattade 2009 om en samlad klimat- och energipolitik. År 2015 är det sagt att det ska göras när det gäller riksdagsbeslutet för att se vart vi är på väg, hur långt vi har kommit och om vi behöver vidta extra åtgärder för att klara våra mål till 2020. Regeringen kommer under mandatperioden att återkomma i någon form vad gäller klimatpolitik och siktet framåt.

Anf. 44 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att Lars Hjalmereds svar visar att vi inte är överens om vad som behövs. Det som Lars Hjalmered hänvisar till är inte den typ av ramverk som jag menar är nödvändigt för att komma till rätta klimatproblemen.

Klimatpolitik är delvis ett område för sig där man kan koppla konkreta åtgärder till målen, men all politik behöver genomsyras av klimatarbetet för att vi ska kunna nå målen. Det är därför vi behöver den typ av ramverk som gör att alla förslag måste prövas mot klimatmålet. Anser inte Lars Hjalmered att det är nödvändigt? I annat fall tror jag att han inte är överens med sina kolleger som sitter här och som om en stund ska ge sin syn på klimatpolitiken.

Jag kan inte låta bli att fråga om Moderaternas inställning till EU:s klimatpolitik. Jag och andra har diskuterat mycket med framför allt Centerpartiet synen på EU:s målsättningar och på reformeringen av EU:s handel med utsläppsrätter. Där får man lätt känslan av att vi är tämligen överens om att EU behöver ta på sig mer i form av skarpere målsättningar oavsett vad andra länder gör. Det finns stora behov av att reformera handeln med utsläppsrätter och gå ännu längre än vad kommissionen föreslår, kanske i linje med vad Storbritannien föreslår.

Då är frågan vad det är som hindrar. Jag tror knappast att det är Kristdemokraterna eller Folkpartiet som sätter sig som bromsklossar i frågan, utan det är Moderaterna. Därför skulle jag vilja höra om Lars Hjalmereds syn på det. Varför ska inte EU ta på sig målet minus 30 procent oavsett vad andra länder gör? Vad är det som gör att Moderaterna inte driver på reformering av EU:s handel med utsläppsrätter?

Anf. 45 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Låt mig vara tydlig med att det var två fel från Sara Karlssons sida. Hon säger att vi inte vill höja målet till 30 procent. Vi vill inte utveckla och reformera utsläppshandelssystemet i Europa. Båda är fel, det är någonting vi tvärtom vill göra. Vi tycker att EU borde gå mot ett 30-procentsmål i en internationell överenskommelse. Vi vill reformera utsläppshandelssystemet. Skulle man skärpa EU:s mål till 30 procent skulle det få en ökad styrkraft också i handelssystemet. Det vore den bästa vägen för att reformera systemet och få en bättre styrverkan. Det är vi absolut beredda att göra.

När det gäller frågan om ramverk vill jag komma tillbaka till att jag tycker att vi med de beslut som vi har fattat och det så kallade färdplansarbetet har ett samlat ramverk för klimatpolitiken i Sverige. Sedan får man se var detta konkret landar. I Naturvårdsverkets underlag är ett bland många förslag från deras sida till exempel att olika förslag på alla områden ska inte bara klimatbedömas utan klimat- och miljöbedömas. Det är ett förslag som sagt från deras sida. Man täcker in det i alla delar av beslutsfattande. Vi får se var det landar, men vi tycker att man då får ett samlat ramverk, som är det viktiga.

Avslutningsvis tycker vi att det väsentliga är att vi fortsätter arbeta aktivt i Sverige, fullfölja de åtaganden vi har sagt att vi ska göra nationellt, finansiera aktiviteter i andra länder, leva upp till det vi har beslutat inom ramen för FN-beslut och fullfölja arbetet för att på sikt kunna nå en internationell överenskommelse. Då vill jag återigen, som jag gjorde i

talargestolen förut, trycka på det viktiga och framgångsrika arbete miljöministern har gjort och gör när det gäller kortlivade klimatgaser. Jag tror att det kan vara en framkomlig väg om det är låst i de internationella förhandlingarna om de stora och viktiga avtal som behöver komma på plats när det gäller sot, partiklar, metan och så vidare, och vi har fått med väldigt många länder. Det tror jag, tillsammans med att vi i Sverige fullföljer det vi har sagt vi kan göra, gör att vi kan skapa förtroende och ha fortsatt inflytande i klimat- och energipolitiken internationellt.

Anf. 46 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Att klimatutmaningen är vår tids största utmaning är nog de flesta av oss överens om, liksom om att det finns ett samband mellan ekosystemen och klimatförändringarna. Ekosystemens välmående påverkar våra möjligheter att stävja klimatförändringar. Klimatfrågan kan ändå inte ses separat; den måste ses i ett sammanhang tillsammans med miljön och den biologiska mångfalden men också tillsammans med energifrågorna.

Folkpartiets tidigare partiledare Bengt Westerberg myntade begreppet: Det behövs både hjärna och hjärta i politiken. Det är ett begrepp som har bäring inom alla politikområden, inte minst inom klimatområdet, som vi i dag debatterar.

Att vi ska dra nytta av våra framstående forskarhjärnor – Lars Hjälmered har pekat på en hel del konkreta och positiva exempel och att vi ska använda smarta ekonomiska styrmedel – nya forskningsinnovationer, grön teknik och internationella överenskommelser är lika viktigt som att vi i maggropen, i hjärtat ska känna och inse att dessa ansträngningar krävs för kommande generationers skull, för att vi även framöver ska få njuta av den obeskrivliga skönhet och rikedom som finns i naturen, för att de allra fattigaste i de mest utsatta områden ska slippa accelererande klimatförändringar med extrema oväder som följd och för att vi alla, ja, alla, ska få tillgång till hållbar och trygg energiförsörjning.

Herr talman! I september kommer återigen IPCC, FN:s klimatpanel, att presentera sin nya rapport. Det kommer man att göra här i Stockholm. Det hyses farhågor, stora sådana hos många av oss, om att rapporten kommer att vara en mer dramatisk läsning än tidigare, och många av oss ställer in sig mentalt på att målet 2 grader kan behöva skärpas ytterligare.

I detta betänkande lyfts klimatförhandlingarna upp. Ofta uttrycks besvikelser, många gånger med rätta, och en frustration över att vi inte kunnat ta de beslut och steg som vi upplever är helt nödvändiga. Sällan framförs de framsteg som faktiskt har gjorts, till exempel förlängt Kyotoavtal, den gröna fonden och alla de beslut som vi inom EU har fattat om gemensamma klimat- och miljömål och alla de gemensamma och nationella forskningsinsatser som vi har varit beredda att göra. Nästan aldrig, herr talman, tas det upp vad som händer mellan klimatförhandlingarna, där inte minst svenska klimatförhandlare och nordiska samarbetspartner har framgångsrika bilaterala möten, vilkas dialog och förtroendeskapande utgjort och utgör värdefulla plattformar inför kommande klimatmöten.

Sara Karlsson nämnde i sitt anförande att det krävs en ny strategi för förtroende och respektfulla möten, något i den stilen. Jag skulle säga att den strategin finns på plats. Det finns konkreta exempel. Bolivia har till

exempel fullständigt vänt, 180 grader, i sin syn på och i sitt engagemang i klimatfrågor. Det kan vi till stor del tacka den svenska klimatförhandlaren för. Där skapades förutsättningarna.

Herr talman! Under den gångna veckan hade jag förmånen att delta vid ett Climate Parliament-möte i Bryssel. Det var delegater från 17–18 länder. Vår gemensamma agenda handlade om utbyggnad av förnybar energi och smarta nät, nät med hög kapacitet att ta emot och distribuera el. För att detta ska kunna ske krävs utöver en politisk insikt och vilja gemensamma resurser. Det är det som många av oss nu jobbar för.

De politiska prioriteringar som nu sker i samband med EU-budgeten, där bland annat en del av CAP-stödet, jordbruksstödet, kommer att kanaliseras till forskning, är en konkret satsning och ett viktigt steg i rätt riktning.

Herr talman! Det krävs tuffa politiska beslut om att agera så att fossilsubventionerna snabbt fasas ut. Den frågan har tagits upp många gånger här i kammaren. Det kommer att krävas en hel del. Det handlar om 400 miljarder dollar årligen. Vi vet också att det finns många människor som är beroende av detta i de allra fattigaste länderna. Därför måste en del av de pengarna användas till ett direktstöd till de allra fattigaste människorna. Vi skulle också kunna använda en hel del av de här pengarna till att gemensamt bygga ut de smarta näten. Då kan vi koppla ihop många av de olika energisatsningar som finns.

Som svenska politiker lever vi inte på en isolerad ö, utan vi har en plikt, en skyldighet, att ta reda på hur andra löser problemen och att samverka.

England har nämnts här. Jag hade möjlighet att vara med när tankesmedjan Global Utmaning helt nyligen anordnade ett seminarium. Där tog de upp den engelska klimatlagen som lägger fokus på ekonomi. Det är fokus i de olika sektorerna. Man har ett prisgolv för koldioxidutsläpp och en skatt för att upprätthålla priset. Där finns det skarpa klimatmål inom varje sektor som också följs upp mycket noggrant, precis som har redovisats här. Det har också visat sig att utvecklingen har gått snabbare och i en mer positiv riktning än vad man kunde ana från början.

Jag tycker att det här är viktigt. Vi ska absolut följa detta. Vi ska ta till oss alla goda idéer. Vi ska också vara medvetna om att vi ibland glömmar bort vilka mål vi själva sätter upp. I England är målet minus 80 procent till 2050. Vårt mål är noll utsläpp i Sverige till 2050, så vi är inte så dåliga.

Det har nämnts här att vi skulle ha ett ramverk. Jag håller med Lars Hjälmered om att vi har planering och en uppföljningsplan, men det fortsatta arbetet med Färdplan 2050 kommer självfallet att innebära ytterligare konkretisering. Det är det hela den här processen kommer att handla om. Vi som politiker har ett ansvar för att se till att det blir av. Vi kan kalla det ramverk, planering, uppföljning eller målsättning. Låt oss titta på det. Det är det som är grejen.

Herr talman! Om vi fortsätter att se oss om kan vi se att vi givetvis inte ännu har kunnat utläsa de klimatmässiga effekterna efter energi-beslutet i Tyskland. Det beslutet fattades ju nyligen. Men vi kan ändå vara övertygade om att koldioxidutsläppen kommer att öka på kort sikt. De kommer att tvingas använda främst kolkraft men också gas. Samtidigt med detta pågår det en snabb utbyggnad av såväl vind- som solenergi.

Klimatpolitik m.m.

Där har man använt feed-in-tariffer och garantipris som har haft stor betydelse.

Men man kan ändå drista sig att ställa frågan om det inte hade varit klokare utifrån ett klimatperspektiv att de hade hejdat sig när det gäller snabbstoppet för kärnkraft och i stället använt den befintliga kärnkraften som en brygga från det fossila till det förnybara samhället samtidigt som man bygger upp det förnybara i snabb takt. Jag tycker att den frågan är berättigad. Mer grön energi hade kunnat konkurrera ut mycket av den fossila användningen.

Herr talman! Vi ska också lyfta fram det positiva som sker i vårt land. Vi har lyckats fördubbla vår tillväxt samtidigt som utsläppen nästan halverats. Det låter som, och är till viss del, en framgångssaga, men vi kan inte blunda för den totala konsumtionen, inklusive de utsläpp som den förorsakar i andra länder. Det går förstås inte att räkna bort dem, utan vi måste se klimatfrågan i ett globalt sammanhang. Det är därför som globala klimatöverenskommelser är så viktiga.

Vi anser att EU:s klimatstrategi 20-20-20 måste skärpas. Vi har pratat om 30 procent. Det är oerhört angeläget att vi driver på så att det verkliga sker inom ramen för EU, och det gäller även energieffektiviseringsmålet. Där har vi mycket att hämta, och vi måste också vara pådrivande i den frågan.

Herr talman! Regeringen har visat stort intresse för Gröna fonden. Den har lyfts fram här i dag också. Det är pengar för bland annat klimat Anpassningsåtgärder till de allra fattigaste. Det är viktigt att den nu tar form. Här har vi funnits med. Vi har en delegat i styrelsen. Vi har tillfört 5 miljoner för att man ska kunna bygga upp en strategi för att komma i gång med ett styrsystem. Det är viktigt att det kommer på plats så fort som möjligt. Vi är fullt eniga om att dessa pengar, 100 miljarder dollar, ska finnas på plats. De ska finnas där årligen från 2020. Vi ska också hitta smarta finansieringsmekanismer i Gröna fonden. Vi drev på detta under det svenska ordförandeskapet. Vårt engagemang för att få en operationell fond på plats är oerhört viktigt och angeläget för Sverige.

Det är också viktigt att hela tiden säga att det humanitära biståndet är angeläget. Vi vill att det ska fortsätta att vara högt. Men det humanitära biståndet måste också vara klimat- och miljösamt. Vi är också mycket positiva till det additionella klimatbiståndet och tycker att det är viktigt.

Herr talman! Om en liten stund kommer jag att åka till Karlstad. Där kommer jag att prata om Arktis. Det är något som engagerar väldigt många människor. Det finns en stor oro och ett stort engagemang, inte minst med tanke på det som har hänt.

Josef Fransson ville ha bevis på att det har skett en temperaturförhöjning. Jag kan informera Josef Fransson om att en tredjedel av sommari- sen i Arktis har smält sedan 1970. Hälften av den fleråriga isen i Arktis har smält under den senaste tioårsperioden. Jag tycker att det talar sitt tydliga språk, herr talman.

Nu finns det ett ökat intresse för prospektering av olja och gas. Det är viktigt att vi tillsammans skyddar de allra sköraste områdena, och där arbetar vi väldigt mycket inom ramen för Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och Arktiska rådet. Där får det inte ske prospektering, och vi ska förhindra att utvinning sker där. Det handlar också om att förhindra

att en olycka sker, och skulle någonting hända måste det finnas en stor kapacitet.

Det är genom arbetet inom Norden, EU, på global nivå och på nationell nivå som vi sammantaget måste bemästra, och ska bemästra, klimatutmaningen.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga andra yrkanden.
(Applåder)

Anf. 47 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka Anita Brodén för den öppenhet som jag uppfattar finns vad gäller möjligheten att ha någon form av klimatpolitiskt ramverk också i Sverige, även om vi än så länge kanske lägger lite olika betydelser i begreppet. Att det finns en öppenhet tycker jag är lovande. Dessutom är det glädjande att Anita Brodén tar upp frågan om Arktis. Där ser vi tydligt konsekvenserna av klimatförändringarna. Samtidigt har vi den paradoxala situationen att man utnyttjar det faktum att isen drar sig tillbaka. Man börjar borra efter ny olja och förvärrar därmed situationen ytterligare.

Jag vet att Anita Brodén personligen har engagerat sig för att skydda åtminstone de allra känsligaste bitarna – om man nu kan peka ut några bitar som okänsliga i den känsliga arktiska miljön; det i sig är ju lite märkligt. Tyvärr har Sveriges utrikesminister inte alls tagit vara på den möjligheten under Sveriges ordförandeskap i Arktiska rådet. Sverige har under två år varit ordförande i Arktiska rådet, och några begränsningar för oljeprospektering har inte blivit av. Överenskommelsen om att begränsa skadorna, eller i alla fall öka beredskapen för skador, vid oljekatastrofer har ju kritiserats starkt från miljöhall för att vara alldeles för tunn. Här har Sveriges Arktisbeting tyvärr blivit en flopp.

Hur ser Anita Brodén på det? Kan vi försöka skärpa Arktispolitiken så att vi inte endast tar hand om olyckorna när de väl skett och inte bara skyddar de mest känsliga områdena, vilket vi inte ens lyckats få igenom ännu, utan också försöker få ett skydd av Arktis på samma sätt som av Antarktis så att man lämnar Arktis i fred och inte går in och borrar i Ishavet på ett sätt som kan medföra helt ohejdbara konsekvenser både för den lokala, känsliga miljön och för det globala klimatet?

Anf. 48 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Tack, Helena Leander, för frågorna! Jag börjar med frågan om ramverket, för det verkar vara den stora oppositionsfrågan. Jag håller med Lars Hjälmered om att vi har utsläppsmål, vi har etappmål och vi arbetar konkret med Färdplan 2050. Det sammantaget – antingen vi kallar det för ett gemensamt ramverk eller inte – kommer att utmynna i många konkreta förslag. Vi måste åtminstone vart tionde år göra avstämningar för att se vad som kommer att hända. De olika sektorerna kommer givetvis att komma med sina planer för att uppnå målet om noll utsläpp år 2050. Låt oss därför återkomma till det. Vad vi kallar det hela är egentligen det minst viktiga. Det viktigaste för oss är att se till att uppnå målet. Det var det ena.

Det andra gällde Arktis. Det är viktigt med internationella avtal. Den svenska positionen har skrivits in i den första svenska arktiska strategi

som någonsin presenterats. Den har levererats för två år sedan. Ett antal marina reservat är viktiga. Vi har bärighet och kan jobba i de internationella delarna. Att tänka sig ett reservat över hela Arktis, ja då vet man inte hur Arktis ser ut geografiskt. I så fall skulle en stor del av Sverige hamna i ett reservat.

Jag hoppas att jag kan återkomma i nästa replik, för jag ser att min repliktid är slut.

Anf. 49 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Med en definition av Arktis som allt norr om polcirkeln är Kiruna en del av Arktis, och oljeborrningen i Kiruna är som bekant ganska begränsad. Jag tror att vi kan enas om en hanterbar definition av vad som är en problematisk oljeborrning i Arktis och som inte får ett löjets skimmer över sig. Det tror jag inte är något problem.

Problemet är att få till stånd en sådan överenskommelse på riktigt. Man har lyckats göra Antarktis till ett skyddat område. Det är förvisso en kontinent med vatten runt omkring i stället för land, men det visar att om den internationella viljan finns går det att nå överenskommelser för att skydda en känslig miljö. Jag skulle gärna se att man försökte göra något liknande med Arktis.

När det gäller ramverket får vi väl helt enkelt diskutera vad vi ställer för krav på ett sådant, om det räcker att vi har långsiktiga mål, vilka kontrollstationer vi behöver på vägen, på vilket sätt vi behöver hålla politiker ansvariga för att nå målet, på vilket sätt vi behöver bindande utsläppstak, och inte minst om vi är överens om vilka mål vi siktar mot.

Det är spännande att höra Anita Brodén säga att det ska vara noll utsläpp år 2050. Det gläder mig mycket. Regeringens linje har ju varit att det ska vara noll nettoutsläpp, vilket innebär att man kan handla bort dem lite hur som helst om man tror att det finns någon att handla med, eller kan räkna med kolsänkor på mer eller mindre vetenskapliga sätt. Det kan göra stor skillnad, alltså hur många ton vi egentligen måste minska med om man säger noll eller om man säger noll nettoutsläpp. Om Folkpartiet står bakom noll utsläpp till 2050 vill jag i så fall gärna höra det.

Anf. 50 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Låt oss börja med Arktis. Där är vi överens. Det handlar om den marina delen av Arktis. Därför har vi tagit fram ett antal marina reservat, skyddade områden, där det är nödvändigt och där vi kan jobba internationellt för att få acceptans för det. De frågorna har drivits när vi arktiska parlamentariker har mötts under våra överläggningar.

Det är viktigt att påpeka att Sverige som ordförandeland i Arktiska rådet lyckats få gehör för det första bindande avtalet någonsin. I maj hålls nästa möte. Då är ett andra bindande avtal på gång. Det visar att det går att komma överens. Norge och Ryssland har jobbat bilateralt med gemensamma frågor. Mycket fokus ligger på Arktis, och det ska det göra. Jag tycker att Sverige drivit på i rätt riktning. Det är jätteviktigt.

Självklart har vi utmaningar. Vi har utmaningar till exempel när det gäller den ökade turismen. Det är oerhört många fartyg som nu finns i området. Skulle det hända en katastrof vore det verkligen allvarligt, för där finns inte räddningsberedskap på samma sätt som på andra håll.

Sedan var frågan om det gällde nettoutsläpp eller nollutsläpp. Jag måste vara noggrann med orden. Det handlar om nettoutsläpp. Det är viktigt att säga. Här är det viktigt att vi ständigt är realistiska. Det hela måste kunna balanseras. Det handlar alltså om nettoutsläpp. Att ha målsättningen noll nettoutsläpp år 2050 är en gigantisk utmaning.

Anf. 51 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag förstod inte riktigt vad Anita Brodén menade när hon sade att Bolivia har gjort en kovändning i klimatpolitiken. Visst har deras klimatpolitik förändrats. De röstade exempelvis inte emot resolutionen i Doha, vilket de gjort tidigare. I allt väsentligt tycker jag att Bolivia har en intressant klimatpolitik där de kritiserar den utvecklade världen, alltså de rika länderna, för att dessa inte tar tillräckligt stort klimatansvar. De kritiserar bland annat den stora användningen av så kallade flexibla mekanismer.

Anita Brodén menar att vi kan tacka den svenska regeringens chefsförhandlare i det här avseendet. Det kom ett förslag från Sidas generaldirektör nyligen om att helt och hållet skrota biståndet till alla latinamerikanska länder, därmed även Bolivia. Kommer Folkpartiet att motsätta sig det förslaget och verka för att biståndet till Bolivia ska finnas kvar? Det vore intressant att få veta.

Anita Brodén talade också om den gröna klimatfonden och vikten av finansiering av den, liksom av andra multilaterala fonder. Det tycker också jag är viktigt. När jag gav riksdagens utredningstjänst i uppdrag att titta på Sveriges direkta bidrag till de globala miljö- och klimatfonderna visade det sig att vårt direkta bidrag gått ned från 755 miljoner kronor år 2010 till endast 500 miljoner kronor, budgeterat, i år.

Därför vill jag fråga om Folkpartiet kommer att verka för att det anslås mer pengar till de globala miljö- och klimatfonderna och om de kommer att verka för nya och additionella medel, så att man inte stjäl från biståndsbudgeten.

Anf. 52 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Tack för frågorna! Jag börjar med Bolivia. I Mexiko ställde sig Bolivia i ett hörn. De ville inte vara med i omröstningarna. Jag minns det mycket väl. Jag var inte där, men jag följde det mycket noga på tv; jag undrar om inte Jens Holm faktiskt var där. Den kvinnliga ordföranden klubbade ganska resolut, och det blev ett rejält beslut trots att ett av länderna, Bolivia, ställde sig vid sidan av. Efter det har det förts mycket fruktbara bilaterala samtal. Bolivia hade en idé. Man ville ha moder jords rättighetslag. Den gav Sverige stöd till. Den fördes in i förhandlingar, och den fördes in i texterna. Det skapade ett förtroende.

För bara någon månad sedan drygt var vi ett par riksdagsledamöter som hade möjlighet att träffa Bolivias klimattoppförhandlare tillsammans med Sveriges klimattoppförhandlare Anna Lindstedt. Det var fascinerande att höra och se. Man har nu drivit igenom den lagen. Man är oerhört angelägen och aktiv vad gäller klimatfrågorna. Under en tid stoppade man till och med i Bolivia subventioner till fossilanvändning. Det blev starka protester, varför man fick dra tillbaka det. Men det visar ändå att man vill jobba mycket framåt vad gäller klimatfrågorna.

Vad gäller pengar till bistånd upplever inte jag att man snor pengar. Jag tycker att det är ett värdeslöst uttryck. Det handlar om hur vi förvaltar de gemensamma pengar vi har. Det är ingen hemlighet att Folkpartiet och flera av oss folkpartister ska jag säga för att vara riktigt, riktigt rättvis är väldigt positiva till och angelägna om additionellt klimatbistånd.

Anf. 53 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Det vore bra om vi fick ett additionellt klimatbistånd på riktigt också, inte bara att ni i Folkpartiet gärna vill det. Det är ju resultatet som räknas.

Vad gäller det direkta multilaterala bidraget drar Sverige ned det från ungefär 750 miljoner kronor till 500 miljoner kronor i år. Det tycker jag inte är acceptabelt.

Sedan tycker jag att det är jättebra att ni reser till Bolivia som har en socialistisk president, Evo Morales, som jag tycker har lyckats åstadkomma otroligt mycket vad gäller både miljö och fattigdomsbekämpning under extremt svåra omständigheter. Där behövs det ett fortsatt svenskt bistånd. Det är därför jag är så oroad över Sidas förslag att avskaffa biståndet till Bolivia. Det vore väldigt bra med en tydlig markering från Folkpartiet i det här avseendet, där man understryker vikten av att ha kvar biståndet till Bolivia. Det får Anita Brodén gärna berätta här och nu i den här kammaren.

Sedan skulle jag vilja ta upp en annan fråga, eftersom Anita Brodén talade om andra länders klimatmål, Tysklands, Storbritanniens och så vidare. Den stora skillnaden i förhållande till de länderna är att de gör allting på hemmaplan. De tricksar inte med utsläppsstatistiken och vidtar stora åtgärder i andra länder. Där tror jag att de vinner väldigt mycket trovärdighet.

Jag tycker att det blir symtomatiskt när ni på den borgerliga kanten liksom inte riktigt kan definiera målet till 2050 utan måste prata om nettoutsläpp, vilket innebär att man ska fortsätta att tillgodoräkna sig en mängd åtgärder i andra länder. Det tycker jag inte är trovärdig klimatpolitik.

Anf. 54 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Den trovärdigaste klimatpolitiken är när vi kan presentera hur vi använder varenda krona. Jag skulle vilja säga att det inte alltid handlar om påsens storlek, men det handlar om att varenda krona i den påsen används optimalt. Då är det smart, då är det vettigt att också satsa på insatser i andra länder, i utvecklingsländer där pengarna förvaltas, där en krona förmeras. Det är mycket därför jag tycker att Jens Holm, Västerpartiet, ibland glömmer att förvaltandet, vad vi kan göra med pengarna, inte alltid handlar om summan, utan det handlar om innehållet.

Vad gäller biståndet till Bolivia kan jag säga att det jag särskilt var och besökte och tittade närmare på handlade mycket om samverkan mellan universitet och högskolor. Den samverkan hoppas jag verkligen att vi på något sätt kan fortsätta. Det handlar bland annat om hur Sverige, Linköpings universitet och Högskolan Väst, har bidragit och stimulerat till att ett urfolksuniversitet har startat. Man har tagit vara på den kompetensen. Det är dialoger och utbyte som har oerhört stor betydelse.

För övrigt får diskussionen om vilka länder det är fråga om fortsätta internt. Det är vettigt många gånger. Här vill jag verkligen säga att den diskussionen tar vi i partiet och i Alliansen. Men rent generellt måste man också ha möjlighet som regering att se till att använda pengarna där de gör den allra största nyttan. Det är väl den helhetsbedömningen som man får göra och som inte minst UD får göra. Vi fortsätter som sagt den debatten internt.

Anf. 55 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman, ledamöter och åhörare på distans! Vi diskuterar miljö- och jordbruksutskottets betänkande nr 11 om klimatpolitik med mera. En dag som denna är det särskilt viktigt att göra skillnad mellan väder och klimat. Alla önskar vi väl att våren ska sluta tveka. Kalla dagar som en sådan marsdag som i dag kommer gärna argument och påståenden upp om att klimatförändringarna orsakade av mänsklig aktivitet bara är påhitt. Vi har ju haft tre rejäla vintrar på raken. Dagar som dessa har vi kallt väder, men det säger inget om klimatet.

Klimatförändringar ser vi, herr talman, i att fästingar breder ut sig alltmer i Sverige. Jag som småbarnsförälder behöver fundera på att vaccinera mig och mina barn mot TBE. Allt oftare ser vi extremt väder i världen, ökad nederbörd och översvämningar på vissa håll, ökad torka och dåliga skördar till följd av det på andra håll. Precis som Anita Brodén sade har istäcket i Arktis under sommaren minskat med en tredjedel sedan 1970-talet. Vi ska komma ihåg att saltis smälter vid minus 1,6 grader. Det behöver inte ens vara plusgrader för att saltis ska börja smälta. Det man ser är att sommaren, ismältningssäsongen, blir längre. Våren kommer lite tidigare, och vintern kommer lite senare. Därför, herr talman, är det viktigt med klimatpolitik, och det är nödvändigt för Sverige, för Europa och för världen.

Jag hade tillsammans med Jens Holm möjligheten att representera riksdagen vid klimatförhandlingarna i Doha i december. På plats vid klimatförhandlingarna, herr talman, kan man känna en stor frustration, en brist på globalt ledarskap och ansvarstagande. Man lurpassar på varandra i stället för att se det gemensamma ansvaret.

Jag fick själv uppleva i en arbetsgrupp hur en representant från Kina blockerade förhandlingarna och inte ville binda sig för åtaganden därför att man i en annan arbetsgrupp inte hade kommit fram till något. Då gick jag till ett parallellt seminarium. Där fanns näringslivsföreträdare från många länder, inklusive Kina, som slog sig för bröstet över hur mycket man gör på hemmaplan. Den paradoxen, att man blockerar förhandlingarna och samtidigt gör väldigt mycket på hemmaplan, är otroligt frustrerande.

Herr talman! Förhandlingarna i Doha klarade skamgränsen. Man fick till en andra åtagandeperiod för Kyotoprotokollet och en fortsatt process för ett globalt avtal som ska beslutas 2015, ett avtal som ska omfatta alla länder och alla klimatutsläpp. Kyotoprotokollet, som vi då har en andra åtagandeperiod för, omfattar enbart 15 procent av världens utsläpp. EU står för 11 procent av de 15.

Två frågor som är avgörande för att nå framgångar i internationella klimatförhandlingar är dels åtaganden för att minska utsläpp, dels åta-

ganden för att finansiera klimatinvesteringar i utvecklingsländer. Båda delarna har vi varit inne på i debatten tidigare.

Herr talman! Det Sverige gör, har gjort och aviserar att göra väcker respekt, både när det gäller utsläppsminskningar och när det gäller klimatfinansieringar. Det märkte jag på plats i Doha, även om den svenska debatten både här i dag och i övrigt låter lite annorlunda.

Regeringen jobbar nu med en färdplan för att Sverige 2050 ska ha noll utsläpp netto av klimatgaser. Parallellt jobbas det också med målet om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. I underlagsrapporten från Naturvårdsverket jämför man den svenska klimatplanen med andra länders klimatarbete.

I debatten har Storbritanniens klimatplan, Climate Change Act, kommit upp. Det är viktigt att jämföra och se vad vi kan lära av Storbritannien. I Naturvårdsverkets underlag trycker man mycket på uppföljning och styrning. Samtidigt skulle jag vara lite försiktig med att ta en blåkopia av vad Storbritannien gör. Det är oklart vad landet ska göra efter 2030.

Alla som har gått på toaletten på ett hotell i London vet att det är svinkallt där. De har många lågt hängande frukter att plocka. Det är sådant som vi har gjort i Sverige. Till synes kan det framstå som att de gör massor av saker nu, men Sverige har gjort massor av saker redan tidigare. Vi behöver fortsätta att göra saker. Det är därför som färdplansarbetet kommer att innebära att vi behöver sätta upp mål för 2030 och 2040 inför det långsiktiga målet 2050. Vi ska lära oss av vad Storbritannien och andra länder gör.

För någon vecka sedan hade jag tillsammans med Åsa Romson ett seminarium där vi ”benchmarkade” Storbritanniens och Sveriges arbete. Storbritanniens representant sade sig ha översålt Storbritanniens arbete och var glad åt samarbetet på andra områden med Sverige. Jag känner också att reservanterna översäljer det Storbritannien gör. Jag skulle inte vara beredd att göra en blåkopia av deras arbete. Det innebär exempelvis vad Anita Brodén var inne på, nämligen att sänka vårt mål och minska klimatutsläppen med 80 procent till 2050 i stället för målet noll utsläpp netto till 2050.

Herr talman! Vad Sverige och EU gör har stor betydelse. Vi behöver öka våra åtaganden i fråga om utsläppsminskningar i EU till 30 procent. Det tror jag är helt nödvändigt för att vi ska nå fram till ett globalt avtal. Strategin hittills har varit att för att få ett globalt avtal ska vi gå upp till 30 procent. Jag tror att EU behöver ett mandat vid kommande klimatförhandlingar att kunna avisera antingen innan eller under förhandlingen att vi kan gå upp. Nu är det fråga om att komma i efterhand. För att lösa detta bör vi komma i förhand.

Sedan var det frågan om klimatfinansiering. Sverige har – Lars Hjälmered var inne på det – hållit vad vi har lovat när det gäller snabbstartspengar. Vi lovade 8 miljarder 2010–2012, och vi överträffade det. Finansieringen av den gröna fonden ska uppgå till 100 miljarder US-dollar från 2020 och framåt per år. Sveriges första prio har varit att få ramverket på plats. För både den som ger och som får pengar från klimatfinansiering är det viktigt med ett ramverk som funkar, som är transparent så att det går att lita på – så att det blir effekt av pengarna.

Herr talman! Flera har varit inne på frågan om nya finansieringskällor, till exempel skatt på internationell flygfart och internationell sjöfart. Jag bejakar dem. Det intressanta är EU:s arbete med att ta in flygfarten i handelssystemet. Man får inte lägga skatt på flygbränsle. Det är ett post-krigstrauma efter andra världskriget. Det är en del av Marshallplanen att vi inte kan ta ut skatt på flyg- och sjöfartsbränsle. Jag tycker att vi borde ha kommit ur post-krigstraumat.

Men likafullt, när EU har startat arbetet har man nu fått kalla fötter inom ICAO och börjat diskutera inom den internationella flygfartsorganisationen att kanske lägga skatt på flygbränsle.

När alliansregeringen tillträdde fanns ett förslag om att lägga skatt på flygstolar eller flygbiljetter. Herr talman! Jag tror mig kunna påstå att den skatten inte hade stressat ICAO. Vårt budskap var då att vänta på att EU tar in flyget i handelssystemet med utsläppsrätter. Vi ser följd effekter. Nu kanske vi kan öppna diskussionen för skatt på bränsle på internationell flygfart och sjöfart. Så kan man driva aktiv klimatpolitik som ger resultat, inte bara sådant som är snyggt på plakat.

En annan fråga, herr talman, är CDM. I dag finns en avgift på CDM, Clean Development Mechanism, på 2, möjligtvis 3, procent, som går till FN:s anpassningsfond. Jag anser att en höjning av avgiften är en möjlig väg att skapa en klimatfinansiering. Men man blir, som Jens Holm, inte trovärdig om man ena stunden avfärdar CDM och nästa gång anser att man kan ha en avgift på CDM för att fixa klimatfinansiering. Det gäller att bestämma sig för vilket ben man ska stå på. För att få ett globalt klimatavtal behöver vi system för utsläppshandel. Där är CDM en viktig del. Den var det redan i Kyotoprotokollet, och den kommer att bli det för det avtal jag ser fram emot att besluta om 2015.

Herr talman! Klimatfinansiering måste gå hand i hand med FN:s hållbarhetsmål. Vi behöver få en bättre styrning på det generella biståndet så att det också gör klimatnytta. Det behövs bättre klimatkompetens både på Sida och på UD. Det kan jag som centerpartist konstatera.

Vi behöver också ta fram nya finansieringskällor. Vi behöver i den statliga budgeten få ett särskilt klimatfinansieringsanslag. Tillsammans med det arbete som Sverige, Norge och Storbritannien gör för att lyfta fram vinsterna av att gå före, benefits of action, Ekenplanen, apropå Lena Ek, miljöministern, tror jag att det arbetet kan skapa förutsättningar för att Sverige kan fortsätta att vara ledare och se till att EU bär en ledartröja. Vad Sverige och EU gör har otroligt stor betydelse för att få till ett globalt bindande klimatavtal.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

Anf. 56 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Anser Roger Tiefensee fortfarande att Sverige har Europas mest ambitiösa klimatmål? Jag vet att han sade det i en replik till mig i en debattartikel i Dagens Samhälle för ett par veckor sedan.

Sedan var det frågan om avgiften på CDM. Både Roger Tiefensee och jag var på plats i Doha. Sverige motarbetade förslaget att höja avgiften på CDM. Det var ingenting som fanns med i den svenska linjen. Jag

blir lite förvånad när jag hör att Centerpartiet ett par månader efter toppmötet i Doha nu är för att höja en sådan avgift.

Min huvudkritik mot CDM-systemet är inte projekten i sig. Många av dem är tveksamma. Vi vet inte om de levererar. Men det faktum att vi kan avräkna projekten på vårt nationella klimatmål innebär att när ni säger att vårt nationella klimatmål är 40 procent är det i själva verket bara 27 procent som sker på hemmaplan. Vi gör inte som Storbritannien, Danmark och Tyskland som gör allt på hemmaplan. De skjuter inte den stora omställningen på framtiden. Det är en viktig trovärdighetsfråga i klimatpolitiken.

Anf. 57 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Tack, Jens Holm, för frågorna!

Först var det en fråga om ramverket och hur den gröna fonden ska fyllas med innehåll. Jag sade i mitt anförande att Sveriges och den svenska regeringens prio ett har varit att få ramverket för den gröna fonden på plats. Vi tycker inte att det är ansvarsfullt att lova ut eller skicka i väg pengar och inte veta var de hamnar och inte veta att de får effekt. Vi är rädda om skattebetalarnas pengar. Ramverket formades under klimatförhandlingarna. Nu när ramverket är på plats kan vi börja fundera över hur vi ska hitta nya finansieringskällor.

Sedan var det klimatmålen. Jag tycker inte att Storbritanniens mål om en minskning med 80 procent till 2050 är bättre än Sveriges mål om noll utsläpp netto. Jag vidhåller att vi har Europas mest ambitiösa klimatmål. Sedan kan du ju mäta till 2020 eller så. Vi har ännu inte några mål för 2030 och 2040. Men det är väldigt osäkert vad till exempel Storbritannien ska göra efter 2030.

Anf. 58 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag ställde en fråga om höjningen av avgiften på CDM som går till anpassningsfonden, som är en fond som har funnits under ganska lång tid. Det är alltså inte den nya gröna klimatfonden. Jag tycker att det är märkligt att man står i riksdagens kammare och säger att man vill höja den avgiften när man för ett par månader sedan hade en regering som inte biträdde den linjen då det verkligen gällde i Doha.

Vad sedan gäller Europas så kallade mest ambitiösa klimatmål får jag inte ihop det, Roger. Danmark ska minska sina utsläpp med 40 procent. De gör allting på hemmaplan. De förlitar sig inte på utsläppskrediter i andra länder. Tyskland ska minska sina utsläpp med 40 procent. De gör allting på hemmaplan. Storbritannien ska minska med 32 procent. De gör också allting på hemmaplan. Vi minskar på hemmaplan med 27 procent. Storbritannien säger att de ska minska med 80 procent till 2050. Ni säger att ni vill ha nettonollutsläpp, och det innebär att ni öppnar för att ni ska kunna fortsätta att tillgodoräkna er en mängd utsläpp som görs på andra områden.

Då måste jag återigen få fråga: Menar du verkligen att det är mer ambitiöst att minska 27 procent här i Sverige mot 40 procent i Danmark, mot 40 procent i Tyskland och mot 32 procent i Storbritannien?

Anf. 59 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! När det gäller höjd avgift på CDM tog jag exemplet att avgiften i dag går till anpassningsfonden. Mitt exempel gick ut på att vi skulle kunna höja den avgiften och föra över till den gröna fonden. Det var klargörande i den delen. Jag tycker att Jens Holm inte är riktigt trovärdig när han ena gången dissar CDM:s varande och nästa gång vill höja avgiften på CDM för att finansiera anpassning eller klimatinvesteringar. Jag får det inte att gå ihop.

Sedan gällde det Storbritanniens mål och Sveriges mål nettonollutsläpp. Det handlar om olika sektorer. Jag är från Sörmland, och SSAB i Oxelösund är den största punktkällan av koldioxid. Kol är en aktiv del i ståltillverkningen. Jag tror och tycker att vi ska ha en stålindustri även 2050, och då behöver andra sektorer vara netto minus – därav netto noll. Det är inte nollutsläpp. Med nollutsläpp har du stängt SSAB i Oxelösund, och det vill inte jag göra.

Anf. 60 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Är fem myror fler än fyra elefanter? Det är en fråga som barn grubblade över när jag var liten. Och det är lite den känslan jag får nu när man jämför mål som uttrycks på så olika sätt.

Roger Tiefensee pratar om 40 procent, som när man pillar bort de där sakerna som man gör någon annanstans och det som inte är med egentligen bara är knappt 20 procent. Han pratar om netto noll, som i praktiken – i alla fall med ett av Naturvårdsverkets scenarier – inte ens når upp till Storbritanniens 80 procent.

Det är väldigt lätt att man kollras bort bland myror och elefanter, och saker och ting framstår som mycket bättre, eller mycket sämre, än vad de egentligen är.

Här tror jag att vi har ett av grundproblemen i klimatdebatten, att vi tricksar så mycket med siffrorna att ingen vet vad vi snackar om och tappar intresset. Det är inte riktigt det vi behöver i klimatpolitiken. Vi behöver enas om ett mål som vi uttrycker på samma sätt, så att vi vet vad vi pratar om, och sedan kan vi börja dividera om vilka åtgärder vi ska ha för att nå dit.

Det var det de gjorde i Storbritannien. Jag kanske översäljer Storbritanniens klimatlag – det är möjligt – men vad de gjorde var att i alla fall enas om samma sätt att räkna, samma mål som de ska till. Sedan kan man fylla det med olika innehåll.

Vi kommer att fortsätta att dividera om vilka skatter vi ska ha, hur mycket vi ska lägga på järnvägen och så, men om vi i alla fall är överens om hur vi räknar och vart vi ska tror jag att vi kommer mycket längre än nu, när vi har en klimatdebatt som sjabblas bort genom att vi pratar om helt olika siffror.

Jag tror att en klimatlag, ett klimatpolitiskt ramverk, skulle ge den skjuts åt klimatpolitiken som vi verkligen behöver, där vi tvingas ta ansvar för klimatpolitiken, där vi tvingas koncentrera oss på vilka åtgärder vi behöver för att nå målen, i stället för att kollra bort varandra med konstiga siffror som inte räknas på samma sätt.

Jag vill därför ta chansen att fråga Roger Tiefensee, precis som jag har frågat alla andra, om detta med ett klimatpolitiskt ramverk: Behöver

vi inte göra någonting som ändå ger lite mer stadga än de lite mer oklara mål vi har i dag?

Anf. 61 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Ja, fem myror är fler än fyra elefanter. För mig är netto noll till 2050 mer än minus 80 procent.

Även om Naturvårdsverket har haft olika scenarier ser jag att vi inte ska nå målet 2050 med internationella utsläppskrediter. Då når vi inte de globala utsläppsmålen.

Däremot tycker jag att det är helt rätt att en del av vårt mål nu är att vi köper internationella utsläppskrediter, för då bidrar vi till fungerande klimatmarknader. Det var en viktig del av Kyotoprotokollet. Jag tror att det kommer att vara en viktig del av klimatöverenskommelsen från 2015. På så sätt bidrar vi, med höga mål och genom att vi köper utsläppskrediter på en global marknad, till att vi får fungerande klimatmarknader. Det kommer att innebära att vi också kan få ett globalt bindande avtal.

Färdplan 2050 är ett klimatramverk. Jag tror inte att skillnaderna är så stora. Färdplan 2050 är mer inne på vad vi behöver göra. Klimatramverket är inne på hur vi administrativt ska fixa det. I Färdplan 2050-arbetet kommer det att vara viktigt att bryta ned mål sektor för sektor, precis som Storbritannien gör.

Det som är intressant, och som det skulle vara intressant att höra Helena Leanders syn på, är att Storbritannien köper utsläppskrediter om de inte når sina mål. Det är semantik. Om de inte når sina mål måste de köpa utsläppskrediter för att kompensera det. Vi har för 2020-målet valt att lägga en del av våra mål i utsläppskrediter. Storbritannien lägger utsläppskrediterna i efterhand om de inte når sina mål.

Anf. 62 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! 80 procent och netto noll – ja, det blir lite klurigt där. Men om man tittar på Naturvårdsverkets scenarier är ett scenario att vi i Sverige 2050 fortfarande ska ha mer än 20 miljoner ton i utsläpp. Det är fortfarande en minskning som är mindre än 80 procent. Med det scenariot blir vårt nettonollmål mindre ambitiöst än 80 procent.

Det finns ett annat scenario, utan den här internationella handeln, som är mer ambitiöst, och om man åtminstone kunde få besked från regeringen att det är det som gäller skulle det vara ett positivt steg framåt. Än så länge har vi ju ett mål vi styr mot som vi inte riktigt vet vad det är. Det är i sig ett problem.

Sedan har vi 2020-målet, där regeringen på förhand har sagt att en tredjedel av utsläppen ska täckas genom att man köper insatser utomlands. Vi i Miljöpartiet är inte på något sätt emot att man gör insatser utomlands – tvärtom vill vi ge mer pengar till den gröna fonden för insatser utomlands. Men det vi är emot är att man använder CDM-krediterna, som de kallas, för att göra mindre i Sverige – inte som Storbritannien, som har det som en nödlösning om man på grund av diverse oförutsedda händelser inte lyckas nå sina mål. Man kalkylerar helt kallt med att en tredjedel av utsläppen ska vi inte bry oss om i Sverige, utan vi ska bara tillgodoräkna oss att vi gör saker utomlands. Det är det jag tycker är problematiskt. Vi är beredda att göra både och.

I Storbritannien har man ändå ett tydligt mål. Det blir en kostnad om man inte når målet, för då måste man köpa utsläppsrätterna utomlands. Framför allt blir det väldigt pinsamt, på samma sätt som det blir väldigt pinsamt om man inte lever upp till budgetlagen i Sverige. Det blir en betydligt större stadga än att bara ha en oklar målsättning för 2050 som man inte ens vet vad den betyder och där man kan ha en klimatpolitik som innebär att vi i nuvarande takt skulle klara målen om så där 200 år och ingenting händer. Det är inte okej. Därför behöver vi ett tydligt klimatpolitiskt ramverk.

Anf. 63 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Jag kan upprepa det jag sade i mitt första inlägg i det här replikskiftet. Det Centerpartiet och jag förordar är ett scenario där vi inte uppnår 2050-målen med utsläppskrediter. När vi däremot säger netto noll innebär det att när vi sätter upp sektorsmål för att till exempel kunna ha en stålindustri i Sverige behöver andra sektorer ha negativa utsläpp. Det kan handla om skogen, om jordbruket och om andra sektorer. Det kan till exempel vara ett biobränsleeldat kraftvärmeverk där man tar in biokolet och koldioxiden åker ut.

Aga kan göra gas till kolsyra av det, man kan göra metanol eller man kan skicka ned det i berggrunden och göra CCS-teknik. I vilket fall som helst behöver man få vissa sektorer som har ett nettoupptag av koldioxid. Just sektorsmålen är den stora likheten mellan hur regeringen avser att jobba med Färdplan 2050 och hur Storbritannien jobbar.

Jag vill varna Helena Leander för att göra en blåkopiering av Storbritanniens arbete. Till exempel bygger Storbritanniens mål med klimatarbetet på att man subventionerar kärnkraft. Det har jag inte hört Helena Leander säga något om i sitt anförande. Jag vill varna. Vi ska lära oss av andra länder, men vi ska inte översälja andra länders arbete. I stället ska vi dra goda erfarenheter och använda dem i vårt eget arbete.

Anf. 64 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik, men Roger Tiefensee jagade upp mig.

Jag talade i mitt anförande om att vi behöver byta strategi i de internationella förhandlingarna. EU måste höja sina ambitioner oavsett vad andra gör i stället för att sätta villkoret att också andra höjer sina ambitioner. Dels är det för att vi inom EU ska få en rimligare kurva, dels, och framför allt, är det en strategi.

Jag uppfattade att Roger Tiefensee i sitt anförande stämde in i detta och betonade hur viktig spelare EU är internationellt. Bra, men jag frågade också Lars Hjälmered om hans syn på detta, och jag lyssnade noga på hans svar. Hans svar var att Moderaterna också tycker att EU ska skala upp till minus 30 procent inom ramen för internationella överenskommelser. Hur ska jag tolka detta? Vad är den gemensamma positionen från regeringspartierna?

Anf. 65 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Jag lyssnade också på vad Lars Hjälmered sade. Han sade att EU ska skala upp till minus 30 procent som en del i en internationell överenskommelse.

EU:s internationella klimatstrategi formades inför Köpenhamnmötet 2009. EU:s åtagande där var minus 20 procent, och strategin var att om det blev ett internationellt avtal skulle vi skala upp till minus 30 procent i efterhand.

Jag menar att EU behöver kunna komma till internationella klimatmöten och ha mandatet att antingen inför eller under mötet kunna gå upp till 30 procent. Löftet om att i efterhand höja till minus 30 är inget spelkort längre. Det ger inte effekt. Jag såg det väldigt tydligt.

Det är två saker man behöver kunna ge vid ett klimatmöte. Det är antingen utsläppsåtaganden eller finansieringsåtaganden.

Anf. 66 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Tack, Roger Tiefensee, för svaret! Jag uppfattar att vi är helt överens om detta och att vi inte är överens med Lars Hjälmered och Moderaterna. Det tror jag att också Roger Tiefensee är medveten om. Roger Tiefensee gick också inför klimattoppmötet i Doha tillsammans med miljöminister Lena Ek ut med en debattartikel i opposition mot övriga regeringen eller mot Moderaterna på just detta tema.

Det är klart att man som partier tycker olika, men regeringen måste ju ha en gemensam linje. Regeringspartierna måste i en riksdagsdebatt kunna ge något slags gemensamt besked om man gör anspråk på att vara en samlad allians som har en gemensam politik. Jag frågar mig hur regeringen har tänkt sig bygga trovärdighet kring sin klimatpolitik om man inte själv kan redogöra för vad den innebär.

Anf. 67 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Som jag sade formades EU:s klimatstrategi inför klimatmötet 2009 och gällde till 2012. Just nu är det lite limboläge när det gäller vad som är EU:s klimatstrategi. Vi håller på och formar den, och det är just därför jag säger att EU måste ha ett mandat att vid ett kommande klimatmöte, helst i Warszawa i december, kunna spela ut ett kort som är aktivt och inte bara gäller åtaganden i efterhand.

Jag ser inga skillnader mellan Centerpartiets och Moderaternas hållning i detta. Vi vill använda detta med att gå från 20 till 30 procent som en aktiv möjlighet i internationella klimatförhandlingar. Min erfarenhet från förhandlingen i Doha var att det inte duger att bara säga att andra måste göra först och så gör vi i efterhand, utan vi behöver vara först.

Anf. 68 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! Ansvar, förvalta, förnya, teknikutveckling, nytänkande, förändra vårt eget beteende, kunskap som leder till förändring, drivkraft – är det detta som hörs från den här kammaren i dag när vi debatterar klimat, miljö och vår gemensamma framtid?

Jag roade mig med att titta på vad ordet ”kris” betyder. Ganska många står i denna talarstol och säger att det är kris nu. Kris kan vara detsamma som fara eller hot om man ingenting gör. Då kan man köra huvudet i sanden. Men kris är också möjligheten om man bearbetar och jobbar vidare. Då leder det in i något nytt.

Det vi just nu ser i vår värld och det vi debatterar här är ett medvetandegörande om att vi inte kan hålla på som vi har gjort när det gäller hur vi behandlar vårt klimat och vår miljö.

Vad gäller då för Sverige? För Sverige gäller följande. Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Det är generationsmålet i miljöarbetet, men det skulle kunna vara överskriften för allt vi gör.

Det gör också att det för mig, precis som också flera av mina allianskolleger har sagt, blir mycket knepigt när oppositionen och framför allt Vänsterpartiet diskuterar vad vi gör internationellt och vad vi gör i Sverige. Som en god förvaltare av det kapital vi har att använda ska vi se till att använda det där det gör bäst nytta. Alltså ska vi kunna investera en stor del också internationellt på det sätt som avnämarna ser som lämpligt. Det ska vara tydligt och transparent. Här ska mycket mer göras än vad som har gjorts hittills. Vi ska kunna se hur dessa resurser används.

Vi ska också, som flera av kollegerna sagt i sina inlägg tidigare, kunna använda en liten del av resurserna för att föra över till den gröna fonden. Jag undrar ibland om våra åhörare riktigt hänger med. Vi börjar ju använda förkortningar och beteckningar som gör att man nästan skulle behöva ha en uppslagsbok med sig.

I sammanhanget är det viktigt att se att ett gemensamt åtagande måste ha ett tydligt ramverk och tydlig inriktning. Det som nu görs i den gröna fonden, där vi har förmånen att ha svenskar med som leder och styr arbetet med att bygga upp fonden, gör att jag med god tilltro till det arbetet vågar säga att alliansregeringen kommer att bidra med den finansieringsdel som är Sveriges ansvar när vi ser att detta är funktionellt på plats. Jag tillhör inte dem som gärna köper grisen i säcken, om uttrycket tillåts, utan jag vill veta att det vi gör kan göra nytta först.

Mycket har också diskuterats om hur vi ska se på regelverk och ram- lagstiftning. I det underlag som Naturvårdsverket har tagit fram för arbetet mot 2050 skriver man att nationell politik i form av propositioner, utredningar och skrivelser bör miljö- och kvalitetsbedömas, utvärderas och så vidare mot färdplanens målvisioner 2050. Man skriver att de bör följas upp och utvärderas regelbundet. Det bör tillskapas indikatorer och utsläppsmål, till exempel för 2030 och 2040.

Vad är detta om inte ett förslag till ett ramverk att förhålla sig till? Jag har mycket svårt att se skillnaden på det och det som ett föredömligt seminarium över blockgränserna hade häromveckan. Jag ser inte den skillnaden.

Jag säger inte nu att det kommer att bli exakt som det står här, för det här är naturligtvis ute på en bred dialog i Sverige på typiskt svenskt manér. Vi vill ha en så bred bas runt de här frågorna som möjligt. Då har vi alltså åstadkommit en kunskapshöjning. Vi har åstadkommit en gemensam målbild, och vi kommer att ha regelverk att förhålla oss till under resan fram till 2050.

Jag har stor tilltro till att det vår miljöminister nu gör och det alliansregeringen har tagit initiativ till kommer att leda till att vi får förändringar på det här området. Det är precis i samma linje som man i Storbritannien har valt sin modell, utifrån sina förutsättningar.

Herr talman! Det har också talats mycket om de ämnesområden som jag brinner lite extra för. Landsbygd, kan det sammanfattas som. Det är skogen och de areella näringarna. Men jag har hört ett nytt ord i dag, tror

jag: animaliesektorn. Animalier som talar för sig själva har jag lite svårt för. Vi förvaltar dem, som människor.

Vad händer inom jordbrukssektorn? Händer det något över huvud taget? Det undrar en del. Det har gjorts otroligt mycket, och det görs mycket, för att vi ska få ett mer klimatsmart jordbruk i Sverige än vad vi redan har. Och det är förebilder för många andra.

Jag skulle önska, herr talman, att vi åt mer svenskt kött. Men nästa sats blir då: Det kan vi göra om vi minskar vår totala köttkonsumtion. Låt Norrlands inland och kustland få betas, så att vi bevarar den biologiska mångfalden. Låt mina hemtrakter få ha ett jordbruk som fungerar och som gör att vi också kan njuta de dagar vi får vara på annan ort än Stockholm för att se hur våren någon gång är i antågande.

Jag tittar ut genom fönstret just nu, herr talman, och kan konstatera att det blåser snålkallt där ute.

Det finns också många andra bitar som har lyfts fram i det här sammanhanget. Men klimatet känner inga gränser. Därför är det oerhört centralt att regeringen fortsätter att aktivt vara en part i det gemensamma arbetet på EU-nivå. Flera av mina allianskolleger har redan berört den frågan. Det är också fråga om politisk slughet och taktik. Som kristdemokrat ser jag gärna att EU i morgon lyfter det till 30 procent. Då var det också klarlagt.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 69 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag ska väl tjata lite om klimatpolitiskt ramverk med dig också, Irene Oskarsson.

Visst finns det små frön i den här färdplanen, som Naturvårdsverket har tagit fram, som skulle kunna bli små delar av ett ramverk. Tittar man däremot på det brittiska exemplet kan man se att det handlar om lite mer än bara att granska politiken ur ett klimatperspektiv. Det är ju också de här tydliga mekanismerna, där man förbinder sig att ha ett utsläppstak som politikerna måste hålla sig under på ett eller annat sätt.

Och för att svara på en tidigare replik kan jag säga att kärnkraftssubventioner inte behöver vara en sådan del bara för att man inspireras av det brittiska ramverket.

Jag vill ändå höra om Irene Oskarsson kan tänka sig att ta lite fler steg mot ett sådant här stadigt ramverk.

Sedan tyckte jag att det var lite roligt att Irene Oskarsson tog upp jordbruket och jordbrukets bidrag när det gäller klimatpåverkan. Det kan ju vara både plus och minus, om man tittar på kolinlagring. Men det handlar också inte minst om den påverkan som kommer från djuren.

Det var framför allt glädjande att höra att Irene Oskarsson var positiv till en minskad köttkonsumtion även om en större andel av köttet skulle vara svenskt. Det kan vi faktiskt vara rörande överens om.

Jag ser att de svenska betesdjur som betar i artrika hagmarker gör en viktig insats för biologisk mångfald. Men när det gäller den stora mängd kött som äts i Sverige, där de flesta djur inte varit i närheten av en artrik hagmark, är det någonting helt annat. Där är klimateffekterna och de sammantagna miljöeffekterna negativa.

Därför undrar jag egentligen: Finns det någon öppning här? Vi har en reservation om en minskad köttkonsumtion och en minskad klimatpåverkan från köttkonsumtionen med 25 procent. Är det någonting som vi kanske kan få med oss Kristdemokraterna på en vacker dag, om vi också är väldigt tydliga med att vi samtidigt vill gynna naturbetet, där djur gör en viktig insats för den biologiska mångfalden?

Anf. 70 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Herr talman! Helena Leander! Det är roligt att få lite repliker även om man försöker provocera fram dem från annat håll också ibland.

Jag ser att frön oftast växer till plantor om vi göder dem på rätt sätt med rätt näring. Jag tror mig se att i 2050-strategin, som vi nu har förslag till att hantera, finns allt det som både du, Helena Leander, och övriga i oppositionen frågar efter.

Jag tog upp ett litet utdrag och konstaterade att där finns förslag om att vi ska sätta tydliga mål till 30 och 40 för att så småningom nå 50. Det handlar om att få hela kedjan att fungera.

Jag tror att det är ett gott underlag för den fortsatta diskussionen. Det handlar om att förfina det, att tillföra något ytterligare och kanske ta bort något för att få det strategiska ramverk som vi behöver.

Herr talman! Helena Leander berör köttkonsumtionen. Jag brukar säga så här: När jag var 15 år konsumerades det betydligt mindre kött, och det har inte någon mått dåligt av.

Jag hävdar med emfas att vi ska konsumera mer svenskt kött. Jag hävdar också med emfas att vi ska göra detta genom kunskapsupplysning, dialog och förståelse. Jag tror inte på piskor i det här sammanhanget, det vill säga lagstiftning om köttskatter eller annat.

Anf. 71 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! I just det här sammanhanget handlade det faktiskt bara om ett litet oskyldigt mål om minskad konsumtion och minskad klimatpåverkan från den konsumtionen. Så där kanske vi ändå kan nå varandra.

Sedan var det frågan om det större klimatpolitiska ramverket. Jag ser ändå ett bekymmer med att det är så oklart vad det är för mål vi styr mot med det arbete som Naturvårdsverket tagit fram inom färdplanen. Vi pratar om netto noll. Det är lite olika syn på vad det egentligen innebär. Och med den politik som förs i dag skulle det ta 200 år, typ, innan vi ens är i närheten av det.

Det tycker jag är bekymmersamt. Jag tror att vi behöver ha mer av struktur, ett ramverk där vi har tydliga utsläppsperioder, inte bara på tio års sikt eller så. Det handlar om att man har ungefär en mandatperiod eller någonting sådant där man har en utsläppsbudget som man får förhålla sig till. Sedan får man såklart fylla den med innehåll utifrån politisk färg.

Men vi är då ändå skyldiga att ta klimatpolitiken på allvar i stället för att ha lite oklara mål och lite oklara siffror som vi tolkar på lite olika sätt. Och det finns egentligen ingen skyldighet att nå upp till målen.

Det här tycker inte jag är värdigt vår tids stora ödesfråga. Därför vill jag i alla fall hoppas att de här fröna kan läggas på en hel åker tills vi har ett ordentligt och stadigt klimatpolitiskt ramverk.

Anf. 72 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Herr talman! Netto noll är inte så svårt för mig att förstå. Det är netto noll. Det är precis som Roger Tiefensee och andra har varit inne på. Skulle vi ha absolut noll skulle mycket av det som är svensk basnäring i dag inte existera. Vill vi ha kvar den måste vi naturligtvis göra mer på andra områden, och då blir nettot noll.

I det här arbetet är det oerhört centralt att detta genomsyrar allt vad som görs från riksdag och ut till vårt eget hem. Däremellan finns det andra politiska nivåer. Men det gäller också det som vi gör globalt och internationellt.

Då är det inte så svårt att se, tycker jag, att ett ramverk i den bemärkelsen, som en strategi är tydlig i att göra, driver på detta arbete. Då möjliggör det också att det här kommer att genomsyra all verksamhet i det som görs. Där kommer vi bland annat, tror jag, att kunna se betydligt mer teknikutveckling och resurser inom forskning och utveckling till grön teknik som också ger underlag för fortsatt utveckling. Vi vet inte i dag hur världen ser ut om 5, 10 eller 30 år.

Titta i backspeglarna! Ingen av oss hade kunnat ana det om vi räknar tidsperioder åt andra hållet.

Herr talman! För mig är det arbete som nu pågår med 2050-strategin just ett led i det arbete vi behöver göra gemensamt.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

*Mineralpolitiska
frågor*

10 § Mineralpolitiska frågor

Föredrags
näringsutskottets betänkande 2012/13:NU14
Mineralpolitiska frågor.

Anf. 73 KARIN ÅSTRÖM (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera mineralpolitiken.

För ett år sedan i denna kammare fick vi majoritet för att regeringen skulle ta fram ett strategiskt program för gruvnäringen. Regeringen har nu i februari presenterat sin mineralstrategi. Det är en mineralstrategi som innehåller 20 åtgärds punkter. Jag kan tycka att det är en god början, men samtidigt frågar jag vilken legitimitet och vilken tyngd strategin kommer att få, eftersom regeringen inte har gett riksdagen möjlighet att ta ställning till den.

I Finland antog man en liknande strategi för ett antal år sedan. Där gjorde man på samma sätt: Man gick inte till finska riksdagen med strategin, så att de kunde ta ställning till den. Nu hörs kritiken i Finland. Man säger att det inte blev mycket annat än en hyllvärmare och att det inte händer särskilt mycket för vare sig gruvnäringen eller de samhällen som finns i Finland.

Sverige däremot, som Europas största gruvnation, är värd och behöver ett sammanhållet nationellt program för en framtidsytande, offensiv gruvnäring, ett program som riksdagen borde få ta ställning till för att det ska få full legitimitet.

Herr talman! I början av augusti 2005 var jag i Junosuando. Jag var med ett gäng från den lokala S-föreningen. Vi hade samlats runt eldstaden ute på gårdsplanen hos Vesa Hiltonen.

Vesa och hans fru bor på en liten bergsknabbe. Vesa har under stora delar av sitt liv letat efter mineraler. Bäst som vi satt där och småpratade och drack det goda skogscaffet reste sig Vesa upp och började berätta för mig hur han under många år hade letat mineraler i området. Han pekade med handen ut över de vidsträckta myrmarker och skogshyggen som fanns runt omkring. Han pekade och berättade att det fanns stora järnmalmfyndigheter.

Han berättade med ett oerhört engagemang hur han för sitt inre såg en blomstrande gruvnäring i Pajala och hur det skulle bli för hela regionen och inte minst för landet. Han var en fantastisk, målade konstnär, där han stod och beskrev den utveckling som han såg då.

Vid det tillfället var vi faktiskt inte så många som trodde på Vesas beskrivning. Men faktum var att drygt ett år senare hade prospekteringar i området påbörjats, och sju år senare, i oktober 2012, var jag tillsammans med Vesa och många fler med när första sprängsalvan avlossades och det första av tre dagbrott i Kaunisvaara öppnades.

Vi är oerhört många som har sett och följt den positiva utveckling som sker i Pajala och hela regionen. Många av riksdagens ledamöter och ministrar har varit dit och beskådat vad som händer. Själv möter jag väldigt många människor i bygden och hela regionen som har varit mycket positivt inställda och haft framtidshopp inför det som sker.

Men myntet har också en baksida. Det finns naturligtvis många svårigheter. Just nu känner vi allihop till den situation som bolaget Northland Resources är ställt inför, med svårigheter med finanserna. Men oavsett bolag och hur det kommer att se ut i framtiden kan vi vara absolut säkra på att gruvan finns där och att ytterligare två gruvor är på väg att öppnas. Brytningen kommer alltså att fortsätta, och vi måste naturligtvis förhålla oss till det och göra det bästa av situationen.

Herr talman! Pajala får för mig här representera många andra småkommuner som just nu befinner sig i samma situation. Pajala är en kommun som under 50 år bakåt i tiden har minskat sin befolkning med två tredjedelar, och nu är man ca 6 000 invånare. Kommunen har ett stort ansvar när en gruva etableras. Många jobb kommer till, och bostäder, skolor, barnomsorg och annan offentlig service behöver utvecklas.

För den lilla kommunen Pajala är detta oerhört tufft, inte minst ekonomiskt. Man har genom hårda nypor i ekonomin klarat av investeringar på 15 miljoner. Enligt plan behövs det ytterligare 340 miljoner under åren 2013–2016. Det är omöjligt för lilla Pajala att klara av detta i dagsläget.

Pajala är inte den enda kommunen med den här positiva utvecklingsfasen och samtidigt så stora svårigheter att klara den förändring som primärt behöver göras i gruvsamhällena på en mängd områden. Vi har Malmfältskommunerna i norr, inlandskommunerna i Västerbotten och många småkommuner i Bergslagen. Alla har samma typ av utmaningar framför sig, men problemen kan te sig mycket olika från kommun till kommun. Det är viktigt att man ser varje gruva och det omgivande samhället var för sig, eftersom det är så specifikt och kan se så olika ut, hur man behöver lösa de problem som kan uppstå.

Vi menar att kommunerna måste få betydligt mer uppmärksamhet från staten, så att de klarar av den omställning som behövs. Ett nationellt sammanhållet program kräver enligt vår mening en samverkan mellan näringarna, samhället, utbildningsanordnare och facken. Det behöver antas på nationell nivå, helt givet. Det behöver antas av denna riksdag, för att få den legitimitet och seriositet som näringen och samhällena behöver och för att hålla långsiktigt över flera mandatperioder. Det är trots allt nationella riksintressen som vi debatterar här i dag.

Herr talman! Minister Ewa Björling innehar det här året ordförandeskapet för Nordiska ministerrådet. Ministern har i sitt ordförandeskapsprogram sjösat ett nordiskt mineralpolitiskt samarbete. Det tycker vi är bra.

Nationsgränserna staplar ofta onödiga hinder på varandra och hämmar en god utveckling och samverkan, exempelvis vid byggande av gemensam, nödvändig infrastruktur, gemensamma yrkesutbildningar etcetera, men det gäller också att stimulera ett mer ambitiöst nordiskt miljöarbete inom gruvnäringen, med forskning och innovation. Där finns det så oerhört mycket mer att göra tillsammans för att stärka miljöspekterna och särskilt konkurrenskraften för våra nordiska företag inom miljöteknikområdet. Även den delen skulle få betydligt större legitimitet om den behandlades här i denna kammare av oss riksdagsledamöter.

Till sist, herr talman, som jag sagt vid ett flertal tillfällen: Våra naturtillgångar är nationella och ska användas på ett långsiktigt, hållbart sätt.

Det krävs att vi gör en ganska stringent och tydlig ansvarsfördelning mellan staten och själva näringen.

I medierna har det under ett antal veckor pågått en debatt om att införa gruvskatt, höja mineralavgifter etcetera. Vi tycker givetvis att det är oerhört viktigt att vi hanterar dessa frågor på ett mycket seriöst och bra sätt. Vi behöver ha glasögonen på så att vi ser och förstår helheten med gruvnäringen och samhällsutvecklingen och på vilket sätt de hänger ihop. Det är oerhört viktigt att vi hanterar frågan seriöst.

Den stora expansion som vi nu ser inom gruvsektorn talar för att det faktiskt finns all anledning att göra en förutsättningslös och seriös översyn av mineralavgifterna i syfte att successivt komma fram till att dessa ska höjas.

Herr talman! Jag yrkar bifall till samtliga våra reservationer 3, 6 och 9.

Anf. 74 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! Jag är uppvuxen i Bergslagen, en trakt starkt präglad av gruvnäringen. Sedan medeltiden och fram till modern tid har bergshantering, brytning och smältning av malmer haft en stark ställning i området.

Men efterkrigstidens ökade globalisering och sjunkande järnmalmpriser ledde till att samtliga järnmalmgruvor i Bergslagen lades ned. De bergsbruk och järnbruk som tog hand om malmen från Bergslagens gruvor gick samma öde till mötes.

Samhällen i Bergslagen har gått under, och många kommuner lider fortfarande av stora problem på grund av gruvindustrins nedläggning. Gruvnäringen har samtidigt skapat många kulturhistoriskt intressanta miljöer men också många tickande miljöbomber.

Denna utveckling har inte varit unik för Bergslagen. Under de senaste 100 åren har antalet gruvor i Sverige minskat från runt 500 till under 20. Antalet sysselsatta inom gruvindustrin har följt samma utveckling.

De senaste åren har dock utvecklingen vänt. En ökad global efterfrågan på metaller och mineraler har kraftigt ökat intresset för de svenska mineraltillgångarna.

Trots att antalet aktiva gruvor och anställda är litet har det aldrig producerats så mycket malm som i dag.

Tidigare nedlagda gruvor i Bergslagen har på nytt blivit intressanta, likaså gruvor på andra platser och de stråk av mineraliseringar som finns i södra och norra Sverige. Detta väcker förstås stora förhoppningar i gamla tynande gruvkommuner om nya arbetstillfällen.

I flera internationella jämförelser framstår Sverige som ett av de mest fördelaktiga länderna i världen att prospektera och starta gruvor i.

I slutet av 2012 fanns drygt 1 100 gällande undersökningstillstånd. Enligt uppgifter från Sveriges geologiska institut kan det inom några år finnas dubbelt så många gruvor i Sverige som i dag och på sikt ännu fler.

Dagens gruvindustri skiljer sig på många sätt från den som under flera hundra år drevs i mina hemtrakter.

Man kan räkna med att livslängden för en gruva blir betydligt kortare på grund av teknikutveckling och produktivitetsökning som varit enorm. Färre arbetstillfällen krävs för att utvinna mer.

Efterfrågan på mineraler och prisbildningen kan snabbt förändras. Det är därför inte ologiskt för gruvbolagen att på så kort tid som möjligt utvinna så mycket som möjligt för att i tid ta vara på det fördelaktiga fönster som man med säkerhet ser framför sig.

Högre världsmarknadspriser gör det företagsekonomiskt lönsamt att bryta malm med lägre mineralinnehåll än tidigare och i områden längre bort från befintliga transportvägar.

Gruvorna blir större, gruvavfallet och dess miljöpåverkan likaså.

Samtidigt kan kraftiga prissvängningar på världsmarknaden snabbt förändra lönsamheten för enskilda gruvor.

Sverige står inför ett exploateringsstryck av sällan skådat slag och helt nya utmaningar. Även om kunskapen om gruvnäringens miljöpåverkan och kraven på samhällshänsyn och miljöhänsyn har ökat väcker det ökade intresset för svenska mineraler stor oro och många konflikter. Jobben är viktiga, men till vilket pris?

En ohämmad och överhettad expansion inom gruvnäringen gagnar inte samhället.

Herr talman! Förra året gav riksdagen regeringen i uppdrag att ta fram ett program för en sammanhållen gruv- och mineralindustri. Programmet skulle bland annat belysa förhållandet mellan gruv- och mineralindustrins expansion å ena sidan och nuvarande riksintressen, miljömål och ny kunskap om näringens påverkan på miljön och omgivningen å andra sidan.

Riksdagen ville också att det omgivande regionala och lokala samhällets förutsättningar och behov av stöd för att möta de utmaningar som följer av en ny gruva skulle belysas. Det handlar om tillgång till infrastruktur, kompetensförsörjning, konkurrens om arbetskraft, bostadsförsörjning och kommunal service.

För att möta det ökade intresset för Sverige som gruvnation och nå en långsiktigt hållbar utveckling krävs tydliga och långsiktiga spelregler. Regeringen har nyligen presenterat en mineralstrategi som man menar tillgodoser riksdagens krav och förväntningar.

Enligt min uppfattning är dock regeringen långt ifrån målet att ge de besked samhällets olika aktörer, prospektörer, exploatörer, övrigt näringsliv och medborgare behöver för att vi ska uppnå ett hållbart nyttjande av Sveriges naturresurser.

Regeringens mineralstrategi brister i flera delar.

I sin strategi väger regeringen inte in det faktum att oavsett om mineraltillgångarna i Sverige är stora är de i grunden en ändlig resurs. Ett hållbart nyttjande av Sveriges mineraltillgångar behöver en strategi med större fokus på hur vi på ett bättre sätt än i dag kan ta vara på de metaller och mineraler som redan har utvunnits.

För att öka incitamenten till ett effektivt resursutnyttjande och en långsiktigt hållbar ekonomi får de ändliga resurserna inte vara för billiga.

Vid bedömning av en näringsverksamhets hållbarhet behöver man även se till de långsiktiga effekterna på samhället och miljön.

En långsiktig hushållning med mark och vatten kräver betydligt längre tidsperspektiv och bredare analys än vad regeringen presenterar. Regioner och kommuner behöver stöd till regional utveckling för att inte bli ensidigt beroende av en näring som man på förhand vet har en begränsad livslängd. Värdet av utvunna naturresurser behöver i större utsträckning komma hela samhället till del.

Även om den ökade globala efterfrågan innebär ett behov av jungfrulig malm under en lång tid framöver, måste vi för att uppnå en långsiktig hållbarhet sluta kretsloppen för metaller och mineraler. Inom detta område finns en stor potential för innovation, nya arbetstillfällen och svensk export. Men för en sådan utveckling krävs också statliga satsningar.

Styrningen mot ett hållbart utnyttjande av våra naturresurser och behoven av framtidsinvesteringar kan lämpligen finansieras genom en ökad mineralersättning eller, som Miljöpartiet har föreslagit, genom en form av naturresursskatt.

Herr talman! Mineralstrategin presenterar flera utmaningar och hot men på ett alltför förenklat sätt. Existerande målkonflikter förminskas, och konkreta och trovärdiga förslag till hur de ska hanteras saknas.

En långsiktigt hållbar utveckling nås inte genom vackra formuleringar om att ökande produktion av mineraler och metaller måste balanseras mot ett ökat skydd och vård av naturen och utan avkall på uppfyllelsen av miljö kvalitetsmål.

Regeringens faktiska politik tycks gå i en helt annan riktning – mot att försvaga miljöbalken och miljöprövningsprocessen och göra det lättare för gruvbolag att få sina tillstånd.

Att det i dag finns brister i prövningen av vilka bolag som ska få bearbetningskoncession och i de villkor som ges för brytning är uppenbart. Ett exempel på detta är den tidigare gruvverksamheten i Ersmarksberget och Svarträsk. Samhället tvingas nu att till stora kostnader för skattebetalarna städa upp efter de konkursade bolagen.

För att nå den hållbarhet regeringen omskriver behöver miljöhänsynen och samhällets intressen tydligt stärkas, inte försvagas. Det behöver ställas högre krav på lönsamhetsbedömningar vid tillståndsgivning, och

jag vill se ett krav på en obligatorisk återställande- och saneringsförsäkring för all gruv- och täktverksamhet.

Herr talman! En annan konflikt regeringen inte tar på allvar är markintressekonflikten mellan gruv- och rennärning. En ökad dialog mellan gruvbolagen och samebyarna, som regeringen föreslår, lär inte lösa denna konflikt. Maktförhållandena är alltför olika, och lagstiftningen som den ser ut i dag står på exploatörernas sida. Möjligheten och ansvaret att väga in kumulativa effekter av alla olika typer av exploateringar som sker i området är begränsat och otydligt. Det måste främst vara statens uppgift att ta ansvar för de långsiktiga intressena. Den samiska kulturen och samernas rättigheter behöver stärkas och skyddas.

Inte heller den utmaning som följer av LKAB:s verksamhet i Kiruna och Malmberget kommer särskilt mycket närmare en lösning med regeringens mineralstrategi. Tusentals bostäder och andra fastigheter måste flyttas på grund av gruvverksamheten. Expropriationslagen garanterar den som tvingas lämna sin fastighet en ersättning som motsvarar fastighetens marknadsvärde plus 25 procent. I det fall det handlar om någon enstaka fastighet skulle lagen troligen utgöra en trygghet för dem som förhandlar med LKAB eller andra gruvbolag, men när det handlar om en så stor stadsomvandling som i detta fall och när tillgången till likvärdiga bostäder och fastigheter är i det närmaste obefintlig är det svårt att se hur enskilda och företag skulle undslippa förmögenhetsskada. Regeringen behöver återkomma med en fördjupad analys och förslag på hur detta problem ska lösas.

Herr talman! Vi är alla medvetna om behovet av att snabbt minska vår klimatpåverkan och fasa ut vår användning av fossil energi. Trots detta läggs det enorma resurser på att prospektera efter olja och gas. Inte minst har intresset för att utvinna skiffergas ökat globalt, men även i Sverige. Vi behöver inte mer investeringar i fossil energi. Vad vi behöver är satsningar på energisystem baserade på 100 procent förnybart.

Utvinnningen av skiffergas är också högst tvivelaktig av andra skäl än klimatet. För att utvinna gasen måste berggrunden spräckas sönder genom högt tryck och injektioner av sand, vatten och kemiska tillsatser. Stora risker finns att grundvatten förorenas och giftiga kemikalier läcker ut i miljön. Utvinning av skiffergas är inte lösningen på världens eller våra egna energi-, miljö- eller klimatproblem. Det finns inget skäl till att utvinna skiffergas i Sverige. Sverige bör därför liksom flera andra länder förbjuda fracking som utvinningsmetod.

Till sist: Jag står förstas bakom samtliga undertecknade reservationer i betänkandet men yrkar för tids vinnande endast bifall till reservationerna 1 och 8.

Anf. 75 ANNA HAGWALL (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 2.

Gruvnärningen har en lång och stolt tradition i Sverige och gjorde oss en gång till ett rikt land. Sverige har en mycket hög geologisk potential och i huvudsak bra minerallagar, och vi ser i dag mineralnäringens stora betydelse för den svenska ekonomin. År 2011 levererade LKAB 26 miljoner ton järnmalmprodukter, och Boliden bröt 34 miljoner ton kopparmalm. År 2011 bidrog gruvindustrin med 26 miljarder till Sveriges bnp.

Den svenska gruvnäringen bidrar med 10 000 direkta och 35 000 indirekta arbetstillfällen samt med en stor del av industriinvesteringarna.

Svensk gruvindustri är en bidragande del till vår välfärd men även en viktig del av Europas självförsörjande, med ca 90 procent av järnmalmproduktionen och 30 procent av blymalmsproduktionen. Rätt hanterad kan vår gruvindustri få mindre orter i glesbygden att blomstra, bidra med ännu fler arbetstillfällen samt skapa stora exportintäkter för staten.

EU:s ambitioner angående mineraler är att öka självförsörjningen, men vi ser en del orosmoln i den europeiska ekonomin. Importen av stål är en viss måttstock på medlemsstaters välmående, och vi ser att detta kan få negativ effekt på svensk export vid en europeisk ekonomisk kräftgång. Vi måste ligga i framkant gällande konkurrens i alla dess former, som ekonomi, kvalitet och leveranssäkerhet. Även viktiga aspekter som CSR är dock en del av en hållbar produktion för att säkerställa svensk exportkraft.

Herr talman! Behoven av järnvägssatsningar är stora i såväl Norrbotten som Bergslagen, där gruvnäringen leder till stor belastning på infrastrukturen. Vi ser prioriteringar på en utbyggnad av ytterligare mötesspår på Malmbanan samt en samhällsekonomisk analys av en ny sträckning mellan Pajala och Svappavaara innan beslut tas för vidare åtgärder. Viktigt att påpeka är att banavgifterna bör hållas på en rimlig nivå för att inte utkonkurrera tåget som transportmedel. I sammanhanget måste det även poängteras att Finland och Norge är starka gruvnationer och att stora mängder malm transporteras till djuphamnen i Narvik. En koordinering med våra grannländer vad avser satsningar på infrastruktur faller sig därmed fullt naturlig.

Gruvnäringen sysselsätter fler människor än någonsin, och flera gruvor står inför antingen nystart eller expansion. Arbetsmarknaden har dock haft svårt att erbjuda den kompetens som näringen så väl behöver. Vi ser skyndsamma satsningar på de utbildningar som näringen behöver, alltifrån längre ingenjörsutbildningar till kortare kvalificerade yrkesutbildningar, exempelvis maskinoperatörer och dylikt.

För att våra gruvkommuner även ska kunna attrahera varaktig arbetskraft krävs fundamentala saker såsom bostäder och en fullgod kommunal service i övrigt, exempelvis barnomsorg. Vi ser en reformerad mineralersättning där kommunerna får ett större värde från gruvorna och därmed en ökad möjlighet att finansiera och attrahera varaktig arbetskraft.

Vår syn är att det finns ett ömsesidigt intresse mellan stat, kommun och landsting samt markägare och gruvbolag gällande en reformering av mineralersättningen. Att kommuner och landsting kompenseras för denna ökade efterfrågan i den offentliga servicen tycker vi är självklart, och vi vill därmed justera mineralersättningen så att de erhåller ett rimligt värde av det som bryts. Vi ser även att markägaren får rätt till en större del av värdet på det som bryts, för de eventuella olägenheter som en prospektering faktiskt medför.

Om staten ska ha större möjligheter och incitament att bedriva en aktiv och gruvvänlig politik måste den även tillföras mer resurser för detta ändamål. Statens roll ska vara att bygga lämplig infrastruktur och bedriva en aktiv utbildnings- och arbetsmarknadspolitik, en aktiv prospektering samt skyndsamt behandla frågor om koncessionstillstånd och prospekter-

ringsrättigheter med högt satta miljömål. Enligt vår mening bör staten erhålla en större andel av det värde som bryts i en gruva.

Herr talman! Sveriges geologiska undersökning har en nyckelfunktion inom en aktiv gruvpolitik. Utöver att vara expertmyndighet för berg, jord och grundvatten vill vi ge SGU en mer proaktiv roll i själva prospekteringsarbetet, i likhet med de norska och finska motsvarigheterna. Dessutom ser vi positivt på satsningar inom forskning i syfte att utveckla och införa ny kunskap och nya metoder i SGU:s verksamhet.

Även Bergsstaten har en nyckelroll i vår aktiva gruvpolitik. Vår ambition är att Bergsstaten måste bli mer effektiv i sin roll som koncessionstilldelare. Våra miljömål ska vara högt satta, och för att kvaliteten i Bergsstatens verksamhet inte ska bli lidande ser vi att erforderliga resurser tillsätts.

Sverige har genom sin tradition som gruvnation en stark kompetens inom gruvnäringen. Denna kompetens är dock inte given för alltid, utan vi måste kontinuerligt hävda vår position. Vi önskar anslå medel till ett nytt forskningscentrum för att flytta fram våra positioner inom mineralogi och geovetenskap.

Detta förutsätter såklart en vilja hos våra grannländer, men vår övertygelse är att vi blir mycket starkare och mer konkurrenskraftiga om vi söker samordna våra forskningsresurser.

Sverigedemokraterna har en pragmatisk och öppen inställning till uranbrytning i Sverige. Det finns potentiella värden i en eventuell framtida brytning av uran, men vi respekterar det kommunala självstyret och ser positivt på att kommunerna fortsättningsvis får behålla vetorätten mot eventuell brytning.

Vi ser betydande utmaningar med utvinning av skiffergas i dagsläget. Man bör därför noggrant följa utvecklingen på området och ta del av de utredningar och den kompetens som finns att tillgå. Då utvinning av skiffergas är relativt nytt i Sverige är det av största vikt att gå varsamt till väga.

Gällande den nu framtagna mineralstrategin ser vi positivt på att den är klar och att det finns något att utgå ifrån. Givetvis finns det delar som bör belysas ännu mer, till exempel tillståndprocesserna. Men en framtagna strategi är bättre än ingen strategi alls.

Anf. 76 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Dagens debatt handlar om mineralpolitiska frågor. Vänsterpartiet har i två motioner tagit upp yrkanden som berör mineralnäringen och närliggande frågor. Jag kommer i mitt anförande att beröra frågan om mineralersättningens storlek och frågan om uranbrytningen.

Men innan dess ska vi komma ihåg att ett modernt samhälle som det vi i dag lever i är helt beroende av mineraler och metaller. Det är bara att titta på våra Ipadar, mobiltelefoner, tv-apparater och vindkraftverk. Alla dessa innehåller mineraler i olika mängder. Därför är det också viktigt att förstå och ha en politik som tar utgångspunkt i nödvändigheten av att hantera dessa frågor med största omsorg.

Innan jag kommer in på själva frågan om mineralersättning ska vi komma ihåg att svensk gruvnäring också är historien om Sveriges framväxt som industrination och välfärdsland. Genom århundraden har vi utvecklat svensk gruvnäring till att bli den moderna gruvindustri som den

är i dag. Vi har haft de grundläggande förutsättningarna. Vi har haft skogen och vi har haft vattenkraften som har varit en förutsättning för att vi på ett framgångsrikt sätt ska kunna bryta och bearbeta våra mineraltillgångar.

Ur denna verksamhet har det också växt fram en världsledande verkstadsindustri som i sin tur har skapat välfärd, ekonomisk tillväxt och arbetstillfällen i hela landet. Detta är någonting som vi kan vara stolta över. Det har inte skett bara av nödvändighet, utan det har skett genom en uppbyggnad av kunskap genom generationer och en medveten satsning på de naturresurser som vi har använt genom historien.

Men det har inte alltid varit så. Vi har haft perioder när gruvnäringen verkligen har varit ifrågasatt och där vi också har ifrågasatt själva existensen för industripolitiken här i Sverige. Det var tjänstesamhället som skulle lyfta oss – inte den gammalmodiga industripolitiken. Under 60-, 70- och 80-talen kallade man Bergslagen för rostbältet – i mycket negativ bemärkelse. Det fanns ingen framtid. Gruvorna lades ned, hyttorna stängdes och stålverken var utsatta för internationell konkurrens.

I dag är tongångarna helt andra. I dag har gruvnäringen fått en renässans som saknar motstycke i svensk historia – inte tack vare vår historia utan tack vare att det finns en ekonomisk tillväxt, en växande befolkning i världen och växande ekonomier framför allt i Asien, Kina, Indien och Brasilien. Detta gör att efterfrågan på mineraler ökar, och det har också fått återspeglings på Sverige.

Detta är givetvis i grunden positivt. Jag kan försäkra er att det i många gamla gruvsamhällen finns luttrade kommunpolitiker som har sett nedgångarna, befolkningsomflyttningarna och befolkningsminskningarna. De ser nu en framtid med ökad befolkning, ökade skatteinkomster och en växande framtidstro.

Det finns anledning till framtidstro. Detta är i grunden någonting positivt. Men om man vänder på myntet och kikar lite grann på baksidan ser man också en rad utmaningar som kommunerna står inför och som man måste ta på allvar. Vi ska komma ihåg att gruvverksamhet och gruvnäring är extremt miljöpåverkande. Vi kan bara titta på det stora experimentet med uranbrytning i Sverige i slutet av 60- och början av 70-talet i Ranstad. Där ligger dagbrottet som ett öppet sår som fortfarande varar. Det belastar fortfarande samhället med miljökostnader. Det är kostnader och utmaningar som vi inte ser slutet på. Därför måste man ta människors oro på allvar när det gäller uranbrytning i Jämtland och i Öviken.

För Vänsterpartiet är inte detta några konstigheter. Vi vill avveckla kärnkraften. Alltså behöver vi inte heller bryta uran eller prospektera efter uran. Därför yrkar jag bifall till reservation 6, där uranbrytning tas upp.

Vi ser också andra konsekvenser. Jonas tog upp de två konkurserna i Västerbotten. Det var ett gruvbolag som via sitt dotterbolag satte två verksamheter i konkurs. Det fanns ekonomiska orsaker, men framför allt kunde man inte lösa de miljöproblem som man hade när det gäller gruvverksamheten. Och vad gjorde man? Man försatte det i konkurs och lämnade över hela kostnaden på samhället och skattebetalarna. Det är oanständigt.

Det går att göra någonting åt den här delen. Om man införde ett ansvarsgenombrott skulle moderbolaget ha kunnat få stå för hela saneringskostnaden. Det hade varit rimligt. Nu får skattebetalarna stå för det, och staten får i sista hand möjligtvis skjuta till pengar.

Det finns också andra utmaningar och konfliktytor. Det handlar om markanvändningen och om konflikten mellan industripolitik, rennäringen och den växande besöksnäringen. Vad ska marken användas till, och på vilket sätt ska den exploateras?

Det finns även något annat som vi måste se när vi talar om utvecklingen av gruvbygderna. Hur ska man ersätta de fastigheter som blir beslagtagna och som ska köpas ut? Den nya expropriationslagen som antogs 2010 innebär att man ersätter en sakägare med marknadsvärdet plus 25 procent. Vi har konflikter i Gällivare i dag när det gäller detta. Jag kan försäkra att det inte på långa vägar täcker nyproduktion av nya hus för dessa villaägare. Marknadsvärde plus 25 procent kan röra sig om högst 1 ½ miljon. En nybyggd likvärdig villa går på runt 2–3 miljoner. Det är lika dyrt att bygga uppe i Gällivare som nere i Stockholmstrakten. Skillnaden är markpriset. Annars är det lika dyrt.

Detta måste man lösa, men regeringen har inte gjort någonting åt det trots att man tillsatte en utredning 2006 som fick förlängt uppdrag till 2008 eller 2010, tror jag att det var. Det var Boverket som skulle titta på de här sakerna. Ännu har man inte gjort något. I mineralstrategin kommer man fram till att man nog måste se över hur man ska lösa byggnationen i gruvkommunerna.

Det är en svaghet. Problemet finns och är väl analyserat. Förslagen finns inte minst från småkommunsamverkan i landsbygdskommunerna. De har lämnat förslag på hur det ska se ut, och ingenting har gjorts.

Det finns också andra konfliktytor som man måste lösa och som inte är lösta. Det gäller infrastrukturen. Vem ska stå för den? Den är nödvändig för att man ska kunna låta malmvagnarna återigen rulla från Bergslagen eller där nya gruvor öppnas i Norrbotten. Det gäller skolan och allmän servicetillgång.

Det är väl ingen här som vill ha baracksamhällen i de nya gruvsamhällen som byggs upp eller fly-in-fly-out som för oljeborrplattformarbetare. En grundförutsättning för en växande kommun med framtidstro är givetvis att så många som möjligt som får jobb i gruvkommunerna också bosätter sig där. Men då måste också samhällena kunna erbjuda någonting med bostäder, samhällsservice och infrastruktur.

Här har staten en viktig roll att spela. Vi menar från Vänsterpartiet att det är rimligt att höja mineralersättningen från dagens 2 promille av uppfordrad malm under ett år till 10 procent, som vi har föreslagit senare.

Det är rimligt att utveckla och bygga upp regionala fonder som man använder för att motverka just den problembild som jag tagit upp och lösa de konfliktytor som finns.

Om vi ser till mineralpolitiken är den också historien om kampen om våra naturresurser. Så har det varit från 1300-talet när de första privilegiebrevens kom fram till dagens minerallagstiftning.

Vem ska äga naturtillgångarna? Är det markägare, gruvägare eller staten? Det har reglerats genom historien. Det har sett olika ut beroende på vad det varit för maktkoncentrationer.

På 1600-talet var det behov av att staten fick in så mycket som möjligt av detta. Vi hade krig som vi förde som skulle betalas med tillgångar från Falu koppargruva och Sala silvergruva.

Så här har det sett ut. Ända fram till 1993 hade vi en kronoandel på 50 procent av vinsterna som tillföll staten. Det ändrades 2005. Nu är det 2 promille.

Herr talman! Det är dags att rikedomarna också kommer gruvsamhällena och de regionala delarna av Sverige till del. Genom att höja ersättningen och införa en gruvfond har vi möjlighet att möta utvecklingen och de utmaningar vi står inför.

Anf. 77 JOHAN JOHANSSON (M):

Herr talman! När fler reser sig ur fattigdom, bostäder byggs och industrier utvecklas ökar efterfrågan på mineraler och metaller. Sverige har ett ansvar att bidra till den globala försörjningen av dessa metaller och mineraler.

Det är bra. Det ökar levnadsstandarden för människor världen över. Det är bra för miljön och den svenska gruv- och metallindustrin som lever upp till hårda miljökrav. Det ger arbetstillfällen på de orter där mineraler bryts eller där metaller smälts och i hela värdekedjan som börjar på orterna och slutar här i Stockholm med it-konsulter, advokatbyråer och reklambyråer. En stor del av vår svenska välfärd kommer från råvaror som finns i vår berggrund.

Sverige är i dag en ledande gruv- och mineralnation. Naturligtvis är de geologiska förutsättningarna avgörande, men det är även politiken. Att riksdagen 1992 ställde sig bakom den borgerliga regeringens förslag om att prospektering inte längre skulle äga rum i statlig regi eller med statliga medel har varit betydelsefullt.

Ett viktigt motiv då var att statens roll är att skapa goda förutsättningar för företagande, inte att ge särskilt stöd till prospektering. Ledtiderna är långa i gruvnäringen. Många av de prospekteringar som har påbörjats under de senaste två decennierna börjar nu ge resultat i nya gruvor.

Herr talman! Allt fler partier vill utveckla mineralavgiften till en gruvskatt. Ofta förs det fram att det är kortsiktigt utländskt riskkapital bakom investeringarna, och undertonen är att dessa företag tar "våra tillgångar" utan att betala för sig. Ingenting kan vara mer fel.

En investering i en gruva är ett högriskprojekt. Miljarder investeras innan produktionen startar. Som exempel kan nämnas att gruvprojektet i Pajala startade 2005. Nära 8 miljarder har investerats, och det ser ut som att det behövs 2 miljarder till för att projektet ska komma i hamn.

Ofta tar det årtal innan lönsamhet nås, och under den tiden måste ägarna finansiera verksamheten. Att då hävda att det internationella riskkapitalet drivs av en jakt efter snabb avkastning kan inte beskrivas som annat än okunnigt eller kanske rent av populism. Investeringarna i en gruva är mycket långsiktiga. Det tar decennier innan investeringarna har fått tillbaka sina pengar.

I dag har vi två partier som tydligt förordar en förändring av mineralavgiften. Det är Miljöpartiet och Vänsterpartiet, samt i debatten som pågår utanför riksdagshuset även ett antal socialdemokrater.

Vänsterpartiet går längst. Vi har nyss hört Kent Persson säga att 10 procent av värdet på mineral som bryts och uppfordras är en lämplig

nivå. En sådan hög skatt innebär att gruvor med svag lönsamhet kommer att avvecklas och nya gruvor blir svårare att finansiera.

Skälet är helt enkelt att företagets kostnadsbild är det enda som företagsledningen kan kontrollera. Intäkterna bestäms av en nyckfull världsmarknad. Om skillnaden mellan kostnad och intäkt är liten uteblir investeringen. Om kostnaderna är högre än intäkterna läggs verksamheten ned.

Med en så hög gruvskatt riskerar många av gruvprojekten i Bergslagen och Norrland att aldrig bli av. Förespråkarna utsätter gruvnäringen, dess anställda och gruvkommunerna för den oro som en hög gruvskatt kan innebära tillsammans med fluktuerande mineralpriser.

LKAB:s dåliga 80-tal, eller att Boliden var på fallrepet för knappt tio år sedan, verkar inte förespråkarna för en gruvskatt minnas. Både dollarn och världsmarknadspriset kan snabbt ställa till det för dessa cykliska företag.

Jag tycker att det ibland flödar av närmast nationalistiska argument för att beskatta gruvbranschen hårdare. Det sägs att utländskt kapital som ofta kommer gör vinster på våra naturresurser. Ett mycket stort utländskt intresse finns även i vindkraften. Man kan säga att även där är råvaran gratis. Ska vi då beskatta vindkraften hårdare? Nej, jag tycker inte det.

Både vind och metaller är återvinningsbara. Både vind och metaller leder till investeringar, jobb, miljövänlig energi och stärkt svensk konkurrenskraft. Vi ska vara glada och stolta över att vi lyckas attrahera utländskt kapital.

Herr talman! Regeringen har presenterat en mineralstrategi med fokus på att skapa tillväxt i hela landet genom ett långsiktigt och hållbart användande av landets mineralresurser i samklang med miljö-, natur- och kulturvärden.

Mineralstrategin är ett viktigt avstamp för att ytterligare förbättra vår konkurrenskraft och samtidigt hantera de utmaningar som följer. Jag har nyss pekat på vikten av att Sverige är ett attraktivt land att investera i. Lika viktigt är att man är i samklang med andra näringar som exempelvis besöksnäringen och rennäringsnäringen.

Ofta handlar det då om markanvändning. Det är viktigt att dialogen och synergierna mellan olika näringar tas till vara. Ofta handlar det inte om antingen eller utan om både och.

Den vägledning för ren- och gruvnäring vid tillståndsprocesser som Länsstyrelsen i Norrbotten nu fått i uppdrag att ta fram är en viktig pusselbit för att kunna ta till vara detta liksom Riksantikvarieämbetets uppdrag om hur kulturmiljöer kan tas till vara av både gruv- och besöksnäringen.

Lika viktigt är det att Sverige har en excellent kunskapsbas. Som norrbottning gläds jag åt att den kompetens som finns vid Luleå tekniska universitet får ett allt större erkännande. Där finns ett gediget kunnande inom berg och metallurgi. Utanför universitetsområdet finns LKAB:s forskningsmasugn, Swerea Mefos forskningsanläggning och SSAB:s produktionsanläggning.

Regeringens kraftfulla satsning med närmare 700 miljoner kronor på forskning inom gruv- och mineralnäringen, metallurgi, hållbart byggande och skogsnäringen gör att dessa institutioner kan bli ännu vassare framöver.

Att det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet lett till att Nordmin, ett expertnätverk, etableras vid Luleå tekniska universitet stärker svensk konkurrenskraft ännu mer.

Nordmin kommer att jobba med hela värdekedjan inom gruvnäringen, från prospektering till återvinning, näringslivsutvecklingsfrågor, företagens sociala ansvar och kompetensutvecklingsfrågor. I Luleå skapas nu i samarbete mellan regeringen, universitetet, näringsens aktörer något som kan bli ett världsledande Excellence Center.

Herr talman! En expanderande gruv- och mineralnäring innebär miljardinvesteringar i delar av landet där investeringar ofta har lyst med sin frånvaro. Det är mycket välkommet, men det är också en utveckling som ställer krav.

De samhällen som växer i takt med gruvnäringen måste byggas på ett hållbart sätt, och attraktiva boendemiljöer måste skapas så att arbetskraftspendling över långa sträckor undviks.

LKAB:s beslut om nya huvudnivåer i Malmberget och Kiruna är två mycket viktiga beslut som ger förutsättningar för lokal, regional och nationell tillväxt. Besluten innebär stora förflyttningar av människor och bostäder i dessa två områden.

Här har regeringen tydligt uttryckt att statens ägande i LKAB är en viktig och generell förutsättning för att säkerställa bolagets ansvar i stadsomvandlingen, där styrelsrepresentation och kontinuerlig dialog inbegriper ett miljömässigt och socialt ansvarstagande.

Ställningstagandet är bra. Det är självklart att staten som ägare tar sitt ansvar och att det i regeringens riktlinjer till LKAB tydligt framgår vilket ansvar bolaget har för stadsomvandlingen.

Regeringens besked till Malmfältsborna skiljer sig därmed rejält från dåvarande socialdemokratiska partiledaren Håkan Juholts besked vid besöket i Kiruna 2011 då han aviserade att Socialdemokraterna ”avser att utreda ansvaret” för stadsflytten. Vad Socialdemokraterna nu vill är oklart då deras utkast till samverkansprogram för gruvnäringen är ute på remiss.

Herr talman! Att upprätthålla en hög nivå på antalet prospekteringar är viktigt, dels eftersom prospekteringarna ger kunskap om vad som finns i backen, dels eftersom det finns ett samband mellan prospekteringsaktivitet och framtida gruvor. Att begränsa möjligheterna till prospektering, som vissa motionärer förespråkar, är dumt både ur ett kunskapsperspektiv och ur ett samhällsperspektiv.

Uran är anledningen till att vissa motionärer vill begränsa möjligheterna. Jag förstår oron men upplever den som delvis obefogad då det redan finns tydliga bestämmelser för uran. Kommuner har möjlighet att yttra sig om undersökningstillstånd för alunskiffer som är en bergart som är rik på uran. Dessutom finns ett kommunalt veto mot uranbrytning.

Efterfrågan på mineraler är stor och växande, inte minst inom den högteknologiska energiindustrin och miljöindustrin. Sverige som nation har goda möjligheter att vidareutveckla näringen. Vi har fyndigheter, lång erfarenhet, hygglig infrastruktur, miljömedvetande och bra lagstiftning.

Jag avslutar med att yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 78 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Johan Johansson för anförandet trots att han började hela anförandet med att gå till angrepp mot Vänsterpartiet och den höjning av mineralersättningen som vi har föreslagit. Det är ingen skatt, utan det är en höjning inom befintligt regelverk som vi har inom den minerallag som finns. Det är alltså ingen skatt. Det är bara ett sätt för Johan Johansson att förvilla i debatten.

Johan Johansson sade att staten har ett stort ansvar för utvecklingen i gruvbygderna. Det var ju det jag tog upp. Jag tog upp de miljöutmaningar som vi står inför när det gäller gruvhanteringen. Vi kan inte bortse från dem. Vi kan inte bortse från människors oro när deras hus ska beslagtas. Det måste lösas, men ni har inte presenterat någon lösning. Vilket är statens ansvar?

Vi föreslår att man genom en höjning av mineralersättningen bygger upp en regional fond för att kunna bygga bostäder, lösa markfrågor och lösa miljöproblem och för att kunna satsa ytterligare på SGU så att prospekteringar kan göras i områden som inte är intressanta för gruvbolagen att prospektera. Detta tycker vi är viktigt i en mineralpolitik, och det borde finnas med i en mineralstrategi. Men ni har ingenting.

Vad tänker ni göra åt dessa utmaningar? Vi vill ju göra något. Storleken på mineralersättningen kan diskuteras men att det skulle innebära att vi inte får några nya gruvor är rent nys. De allra flesta länder i världen med gruvbrytning har någon form av beskattning av den. Extremast är det i Australien.

Anf. 79 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Herr talman! Staten har ett ansvar att sätta upp regelverk. Det Kent Persson delvis föreslår med de regionala fonderna är att en del av ansvaret flyttas från bolagets axlar till fondens axlar. Tar vi exemplet Malmfälten är det klart och tydligt att det är LKAB som har ansvaret. Det är de som tar upp malmen och tjänar pengarna, så de ska också stå för kostnaden.

Regeringen har varit tydlig med det i direktiven till LKAB. LKAB:s styrelse har gjort de avsättningar som den anser erforderliga för att klara stadsflytten. Den uppgift jag har är att det är 6 miljarder kronor avsatta för detta. Det är alltså tydligt att LKAB har ett ansvar.

Det kan finnas annan infrastruktur som kommer som en följd av det hela. Där har staten ett ansvar. I budgetpropositionen för 2013 har avsatts 3 ½ miljard för gruvrelaterad infrastruktur. Det är ett sätt för staten att ta ansvar.

Anf. 80 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Det räcker inte, och det vet Johan Johansson också. När jag frågar vilket ansvar staten har tar Johan Johansson upp LKAB. Ja, det är jättebra. Men LKAB är ju statligt; det är vårt gemensamma bolag. Det är klart att vi går in där och talar om att bolaget har ett ansvar för samhällsutvecklingen i Kiruna och Malmberget.

Men vad gäller för de privata bolagen? Har de samma ansvar? Nej, det har de inte. Vem har då ansvaret? Vem tar ansvaret för att bygga ut infrastrukturen i de områden där staten inte driver verksamhet via LKAB? Den frågan måste besvaras.

Vad händer i Bergslagen, i Ludvika kommun, i Blötberget, i Häksberg och i Grängesberg där det kommer att ske gruvbrytning och där samhällena behöver byggas upp med infrastruktur och bostäder? Ska de privata bolagen ta detta samhällsansvar? Gärna för mig, men Johan Johansson vet lika väl som jag att så kommer det inte att bli.

Hur tänker ni lösa detta? Med en höjd mineralersättning är vi en bit på väg mot att bygga upp regionala fonder som tar tag i dessa problem. På detta sätt kan vi även få de privata bolagen att vara med och ta det ansvar som de annars inte skulle ta.

Anf. 81 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Herr talman! Frågan gled lite grann från stadsomvandling till gruvetablering totalt sett, och jag ska göra mitt bästa för att svara.

En gruvetablering är en jättestor investering, ofta uppemot 10 miljarder, som kanske hamnar på en liten ort. Det är en enorm injektion. Kopplar man då till det de privata investeringarna som sker av olika underentreprenörer får man en enorm vitamininjektion på orten.

Vi kan också koppla till de statliga infrastruktursatsningarna, för staten har ett ansvar för infrastrukturen. Då är det ytterligare en injektion i det hela.

Det finns goda förutsättningar för privata företag och fastighetsägare att faktiskt bygga fastigheter på de här orterna. Det är en affär i många fall. Titta på Pajala! Där ser vi nu privata entreprenörer som vill bygga fastigheter.

Det går att lösa. Det behöver inte alltid vara staten som gör allting.

Anf. 82 KARIN ÅSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Johansson och jag kommer båda från det gruvtätaste länet i Sverige – Norrbotten. Vi lever med det ständigt, varje dag.

Det förvånar mig icke på något sätt att Johansson ständigt ägnar tiden åt att bara prata för näringarna. Jag lyssnade noggsamt på hans anförande, och han ägnade två tre meningar åt det vi socialdemokrater tycker är väldigt viktigt, nämligen gruva och samhällsutveckling tillsammans och ihop. Dessa två delar måste ju per automatik funka. Så ser vi det, och det är den utvecklingen vi vill ha i Norrbotten och i landet i övrigt.

Som Johansson säger har LKAB som statligt bolag sina direktiv och ska ta ett ansvar för samhällsomvandlingen. Så görs till viss del, men regeringen har ett annat ansvar. Den komplikation som finns i Kiruna och Gällivare handlar ju om massor med lagstiftning och regelverk som regeringen behöver ta ansvar för och titta igenom. Det här är pilotkommuner, där det händer någonting som aldrig tidigare har hänt i Sveriges, Europas eller världens historia.

Därför är det oerhört viktigt att regeringen omgående tar ett större ansvar. Det hade varit värdefullt om den här mineralstrategin hade kommit åter till riksdagen så att vi hade fått ha en rejäl debatt om hur vi ska förändra den lagstiftning som behövs för att dessa samhällen ska kunna fortsätta utvecklas och leva.

Anf. 83 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Herr talman! Regeringens mineralstrategi fokuserar på fem olika strategiska områden och elva åtgärdsområden. Det är 19 olika konkreta upp-

drag som har delats ut. Att det här ska ske i samklang med andra näringar och med de olika orterna, regeringen och branschens aktörer är en självklarhet. Annars kommer man aldrig att få till det.

Varför inte ärendet hamnade i kammaren är helt enkelt därför att mineralstrategin inte har med lagstiftning att göra i det här läget. Däremot kan det vara så att många av de saker som initieras, de här 19 åtgärderna och uppdragen som har gått ut, kan leda till att det kommer att bli ny lagstiftning längre fram.

Jag tror därför att vi ska hejda oss lite grann på den punkten.

Att bygga attraktiva städer och samhällen är otroligt viktigt för de här orterna. Det är inte bara viktigt att bygga attraktiva orter som det är trevligt att bo på. Man ska även kunna göra annat, så kompletterande näringar är viktiga.

Här har dels staten, dels regionerna ett stort ansvar att få näringar att växa upp parallellt med gruvnäringen. Fallet Kiruna är ett jättebra exempel där man nu ser hur besöksnäringen växer, till stor del tack vare att det är drag i gruvnäringen. Man kan alltså växeldra varandra och göra varandra starkare.

Fler sådana exempel måste till i andra näringar, och då tror jag att dialog och samverkan med aktörerna som finns med är vägen fram.

Anf. 84 KARIN ÅSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Det är självklart så som Johansson säger, att näringar på orterna ger vissa synergieffekter som är positiva, men Johansson borde väl också förstå att när det gäller besöksnäringen måste man ha ett samhälle som kan svara med samhällsservice som är utvecklad, där det finns boende för de turister som kommer och så vidare. I dag finns inte den möjligheten.

Jag blir mäkta förvånad när Johansson säger att det inte är lagstiftning som behövs i första hand i den här mineralstrategin. Jag ska säga att när det gäller de gruvorter som nu håller på att byggas upp är det just lagstiftning som behövs. Man behöver se över regelverk. Man behöver titta över hur kommunerna kan få den hjälp som behövs för att dessutom veta var de ska söka sig för att få till stånd en lagändring.

Det är väl självklart att mineralstrategin handlar om lagstiftning, och därför borde den ha funnits i riksdagen för diskussion och debatt om vad vi behöver göra för att exempelvis Kiruna ska kunna klara av att riva de enormt stora fastighetsbestånden – mängder av skolor, hälso- och vårdcentraler som finns etcetera.

Det är sådana kostnader och sådana lagmässiga spetsfundigheter som finns. Vi i riksdagen måste se över detta så att det blir möjligt för samhällena att utvecklas. Vi är lagstiftarna, Johansson. En sådan här form av departementsskrivelse är oerhört olycklig.

Anf. 85 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Herr talman! Mineralstrategin var inte föremål för lagstiftning. Däremot kan de åtgärder som vidtas som en följd av de 19 uppdrag som har getts leda till lagstiftning. Det var det jag sade.

Om vi tittar på mineralstrategin, och jag rekommenderar Åström att läsa den, ser vi att det finns väldigt mycket som pekar på ett tydligare och effektivare regelverk, kopplat till stad, stadsomvandling, stadsbyggnation

och även på miljösidan och tillstånd för gruvprocessen. Det är oerhört viktiga områden.

Karin Åström kommer in på Kiruna och stadsomvandlingen. Det kan vara så att det behöver ändras både i lagar och förordningar kopplat till denna omvandling. Men i huvudsak är det LKAB:s ansvar. LKAB tar vinsterna. Det har regeringen sagt tydligt. Om man behöver flytta en skola är jag inte säker på att man behöver genomföra en lagändring, utan jag tror nog att det är så att LKAB får öppna plånboken och betala ur sin balansräkning.

Anf. 86 EVA FLYBORG (FP):

Herr talman! Så var det dags att åter borra oss ned i något av det mest grundläggande vi har, det vill säga vår berggrund och de mineraler som finns där. Det är ingen överdrift att säga att gruvindustrin, tillsammans med andra viktiga branscher, har hjälpt till att bygga hela vårt lands välstånd.

Sverige är rikt på naturtillgångar av olika slag som vi också använder oss av. Mineralbrytning och gruvverksamhet innebär självfallet ingrepp i vår natur, men vi har en stark och bra lagstiftning på området som hela tiden har uppdaterats med starkare och bättre skydd för miljön.

Lagstiftningen ska också tillgodose många olika intressen samtidigt, vilket inte alltid är så enkelt. Avvägningen gäller markägarens, statens och näringslivets intressen och också allmänna miljöhänsyn. Allt det här ska samsas, trots alla dessa inneboende konflikter. Samhällsintresset av att mineraler kan brytas och tas till vara över huvud taget har bedömts vara ett så starkt allmänt intresse att grundlagens förutsättningar för ingrepp i markägarnas rätt är uppfyllda.

Under de senaste åren har företagen, enligt ansökningarna till SGU, i första hand letat efter guld. Därefter kommer järn, koppar och zink. Dessutom finns ett starkt ökat intresse för så kallade REE, sällsynta jordartsmetaller. Dessa metaller används ofta i ny teknik, till exempel i katalysatorer, mobiler, specialmagneter i hybrid- och elbilar, vindkraftverk och solceller.

Kina har dominerat utvinningen av dessa och dessutom den globala handeln. Den snabba tillväxten i Kina resulterar i en ökande egen efterfrågan, vilket minskar deras möjligheter att exportera metallerna till oss andra. Det innebär att det behövs fler leverantörer för den övriga världen, inte minst för oss här i Sverige och i EU totalt. Det bidrar i sin tur till det växande intresset för prospektering efter dessa metaller i Sverige, vilket inte är helt okomplicerat. I takt med till exempel att allt fler vindkraftverk byggs i Sverige ökar efterfrågan på sällsynta jordartsmetaller kraftigt. Enligt beräkningar kan det gå åt flera tiotals ton neodym om året. Dessa ska också brytas, och neodym innehåller även radioaktivt torium och uran. Det kanske är bra att veta för dem som hyllar vindkraften och samtidigt vill förbjuda uranbrytning.

Herr talman! EU använder ca 30 procent av den globala produktionen av metaller, men den egna produktionen är så låg som 3 procent. Det gör oss beroende av import på ett vanskligt sätt. Därför har kommissionen nu satt i gång ett innovationspartnerskap där Sverige ingår, och ett arbete med sju EU-ministrar har satts i gång.

Herr talman! Frågan om uran, som tagits upp av tidigare talare, kan tyckas något laddad. Vi ska komma ihåg att uran förekommer naturligt i jordskorpan och ofta tillsammans med andra metaller såsom järn, koppar, guld och de sällsynta jordartsmetallerna som jag tidigare talade om. Strålningsegenskaperna i berggrunden används, även om de är låga, i samband med prospektering. Uran kan därmed sägas visa vägen till andra fyndigheter, nästan som en modern skattkarta. Parallellt med uranet, hand i hand, sida vid sida, ligger i berggrunden alltså de ämnen som är nödvändiga för till exempel vindkraften och kärnkraften.

Herr talman! Näringsutskottet har vid flera tillfällen under de senaste åren tagit ställning till motioner om förbud mot prospektering eller brytning av uran. Det är ingen ny fråga. Utskottet har konsekvent avstyrkt motionerna och bland annat konstaterat att prospektering som omfattar uran är värdefull då den, som jag sade tidigare, ökar möjligheten att finna andra brytvärda mineraler. Vidare har vi påpekat gemensamt att en veto-rätt mot uranprospektering i praktiken skulle vara utan betydelse, då det är oundvikligt att finna uran när man söker efter andra mineraler. Mineralerna tar ingen hänsyn till regler eller gränser, de bara är.

I Sverige får särskild uranbrytning med tillhörande processer inte ske utan tillstånd utfärdade enligt minerallagen, miljöbalken och kärntekniklagen. En miljökonsekvensbeskrivning ska bifogas en ansökan enligt samtliga tre lagar. Dessutom finns det kommunala vetot, som vi har hört om här tidigare, som är mycket starkt. Regeringen måste också ge sitt tillstånd och likaså Strålsäkerhetsmyndigheten.

Vi har inte bara hängslen och livrem på oss, herr talman. Vi har också gummistövlar, sydväst, regnkappa och gummiraka. Det finns därför inget behov av ett generellt brytningsförbud mot uran.

Herr talman! Sverige har en stor potential för fynd och utvinning av malmer och kritiska mineraler. Betydelsen av och tillgången på råvaror står högt på den politiska dagordningen över hela världen, också i EU. Några av de största industrisatsningarna i vårt land görs i dag inom gruvnäringen. Det bidrar, som vi har hört här tidigare, till nya jobb, tillväxt, utveckling och framtidstro. Det är mycket bra, men det måste samtidigt ske med hänsyn tagen till människor och natur.

Utnyttjande av våra naturresurser ställer krav på varsamhet mot miljö och människors hälsa. Minerallagen ska därför värna det allmänna intresset av att värdefulla mineraler kan tas till vara på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Att exploateringen sker på ett hållbart sätt säkerställs bland annat genom att verksamheterna prövas enligt gällande miljölagstiftning. Miljöbalken och minerallagen ska tillämpas parallellt, men försiktighetsprincipen gäller alltid.

Historiskt har vi i Sverige ofta använt oss av våra gruvor för att klara rikets affärer, våra skulder eller för att betala pant. Det gällde inte minst när vi betalade lösen för Älvsborgs fästning utanför Göteborg som danskarna olyckligtvis tog år 1570. Sverige betalade 150 000 silvermynt i lösen. Det var på den tiden när hela Sveriges omsättning var 450 000. Det får vi tacka särskilt för att man löste i Göteborg.

Det är väl dessutom få saker som är så starkt förknippade med Sverige som Falu rödfärg och en röd liten stuga med vita knutar. Falu rödfärg kommer från Falu koppargruva. Av röd järnoxid, vatten och rågmjöl får man Falu rödfärg, som flera av oss säkert har använt med varierande

framgång på våra sommarstugor. Det är två exempel på hur gruvnäringen genom historien har satt sin prägel på hela Sverige.

Herr talman! Sverige är en erfaren och mycket kompetent gruvnation. Den svenska gruvnäringen är en framtidsbransch där modern teknik samsas med en ansvarsfull politik. De mycket högt ställda miljö- och säkerhetskraven gör att gruvdrift passar Sverige mycket väl. Det är dessutom mycket tillfredsställande att se att satsningarna kommer kommunerna i norra Sverige till godo med ökat antal arbetstillfällen och högre kommunala intäkter där sådana satsningar sker. En ökad framtidstro är märkbar och ytterst välkommen.

Regeringen har helt nyligen fattat beslut om en sammanhållen mineralstrategi, som vi hörde om tidigare. Syftet är att arbeta gemensamt med näringen, akademien och forskningen så att Sverige fortsätter att utvecklas som EU:s ledande gruvnation. Regeringen har också avsatt totalt 50 miljoner fram till år 2016 för genomförandet av strategin, och det tycker jag är mycket bra. Ett nationellt mineralforum har också inrättats som stöd och motor i det fortsatta arbetet med strategin.

Låt mig bara avslutningsvis nämna vilka områden det är som man nu vill profilera och prioritera.

De strategiska områdena innehåller:

- En gruv- och mineralnäring i samklang med miljö, kultur och andra näringar.
- En dialog och samverkan som främjar innovation och tillväxt. Det gäller inte minst med närboende, kommuner, länsstyrelser och andra.
- Ramvillkor och infrastruktur för konkurrenskraft och tillväxt, något som hela landet står inför. Vi är utsatta för konkurrens hela tiden i allt vi gör, och detta är en viktig komponent.
- En innovativ gruv- och mineralnäring med en excellent kunskapsbas.
- En internationellt välkänd och attraktiv mineralnäring.

Herr talman! Vi vill fortsätta att utveckla Sverige som en ledande gruvnation, inte avveckla den.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 87 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Tack, Eva Flyborg, för ditt anförande och ditt inlägg i debatten.

Jag känner igen en del av det som Eva har tagit upp, nämligen uranbrytning och uranprospektering. Du sade att det inte går att ha ett förbud mot prospektering, därför att när man ändå är ute och prospekterar hittar man uran, och så kan vara fallet. Men skillnaden är att när Vänsterpartiet talar om uran och uranprospektering gör vi det utifrån att det ska föregås av en förstahandsansökan, att man talar om vad det i första hand är man letar efter, för att man ska få tillstånd eller inte. När det gäller diamant, olja och någonting mer är man nämligen tvungen att ange detta i första hand. Gör man inte det får man inte prospektera. Vi menar att samma sak kan gälla för uran.

För oss i Vänsterpartiet är det självklart att vi vill ha ett förbud mot prospektering av uran och uranbrytning, eftersom vi vill avveckla kärnkraften. Jag kan förstå att det här är helt okej för er i Folkpartiet att bryta uran, eftersom ni vill bygga ny kärnkraft. Det ställningstagandet respekterar jag givetvis. Men det går att förbjuda det.

Du talar om gummistövlar, regnrock, säkerhetsväst och mössa, att ni har ett säkerhetstänk först, och ändå vill ni tillåta prospektering av uran. Det håller inte.

Anf. 88 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! En stor del av mitt anförande försökte jag koncentrera mig på att berätta hur det ser ut rent praktiskt. Vi har diskuterat de här frågorna vid många tillfällen här i kammaren, i utskottet och på andra ställen. Rent konkret och rent praktiskt, utanför denna kammare, uppe i Malmberget, runt om i Sverige, i vår berggrund, i graniten, i skiffer, vad du vill, ligger mineralerna blandade huller om buller. Det finns inga särskilda fack där det ligger lite guld. Det finns inget annat fack där det ligger lite zink och tredje och fjärde med någonting annat, uran till exempel. De ligger huller om buller, och man bryter hela berget, hela malmen, och sedan utvinns man de olika mineralerna. Så ser det ut rent faktiskt.

Därför går det inte att ha ett förbud mot prospektering av uran, för det kommer att följa med när du prospekterar och letar efter andra saker.

Dessutom är ofta, som jag försökte berätta, den radioaktiva signal som uran har ganska låg, men den finns och visar ofta vägen till guld, zink och andra mineraler som är brytvärda just därför att de ligger någorlunda tätt ihop i områdena. Så är naturen formad. Den ordningen kan inte Vänsterpartiet göra om, inte heller Folkpartiet. Det går inte att förbjuda. Det är ett mycket kraftfullt slag i luften att förbjuda prospektering av ett enskilt ämne.

Anf. 89 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag delar inte din uppfattning. Eftersom det går att göra det när det gäller andra mineraler går det givetvis att göra i fråga om uran. När det gäller uran och uranbrytning har vi historiska belägg för att det är en miljöfarlig verksamhet. Det vet Eva Flyborg som har sett hur det ser ut nere i Ranstad. Alldeles nyligen var det ett läckage i Talvivaara i Finland från en damm i samband med gruvverksamhet. Där är det enormt förhöjda halter av uran i dammen.

Det här är alltså en i högsta grad miljöfarlig verksamhet. Det är därför den omgärdas av sådana säkerhetsbestämmelser där Strålskyddsmyndigheten har synpunkter. Trots det händer det olyckor. Trots det har vi utsläpp. Det är mot den bakgrunden man måste se vårt förslag om förbud mot prospektering. Letar du efter guld så letar du efter guld. Jag vet att man får med uran på köpet, men du ska ange vad det är för någonting. Det är det jag säger, ingenting annat. Det går givetvis att föra in det här i minerallagstiftningen.

Vi har olika utgångspunkter. Ni vill tillåta brytning, och vi säger nej. Av det att vi säger nej till uranbrytning följer givetvis att vi inte heller behöver prospektera efter uran.

Anf. 90 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Problemet är att man inte kan förbjuda detta därför att allt hänger ihop. Om man säger nej till att prospektera efter till exempel uran hittar man inte heller de andra mineralerna. Ett sådant förbud innebär i förlängningen, det som oppositionen står för men inte säger eller inte vill säga, i stort sett slut för svensk gruvverksamhet, för mineralerna ligger huller om buller i naturen, i berggrunden.

Här kan vi stifta lagar och ändra lagar, men inte ens Vänsterpartiet kan ändra naturlagarna, Kent Persson. Där går väl ändå gränsen. Det ni föreslår har ingenting med verkligheten att göra. Det är ett politiskt ställningstagande, absolut, och det respekterar jag, precis som Kent Persson respekterar vår hållning. Så måste det vara. Men talar du om att det är ett politiskt ställningstagande som inte har någon som helst förankring i verkligheten utan snarare är en del av det publika, det vill säga att folk ska tro att här går det att göra någonting med kraftfulla åtgärder? Det går inte, och det måste även Kent Persson veta om. Men det låter bra – så långt kan jag hålla med.

Naturlagarna kan vi inte ändra i Sveriges riksdag, utan dem får vi hålla oss ifrån.

Anf. 91 KARIN ÅSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Det är alltid intressant att debattera uranfrågan med Eva Flyborg. Vi har gjort det under ett antal år, och vi kan konstatera att trycket efter uranprospektering i våra skogar och marker fortfarande är stort. Dessutom kan jag tycka att just uran är av extra starkt nationellt intresse när vi pratar om naturtillgångar. Jag säger bara Oviken. Människor som finns i Jämtland runt Oviken lever med oron att det kommer att bli uranbrytning där. Brytningskoncessionen är inlämnad, och processerna pågår. Man har kommit en bit på väg.

Vi tycker att den enda rimliga vägen i dagsläget är att förbjuda brytning av uran. Vi är helt övertygade om att detta är det enda riktiga. Döm om min förvåning när jag på frågestunden den 14 februari i kammaren hörde näringsministern säga detsamma. Hon tyckte detsamma på en fråga från Vänsterpartiets partiordförande Jonas Sjöstedt. Hon säger nej till uranbrytning. Han ställde om frågan flera gånger för att få klara besked om näringsministern kommer att säga nej till uranbrytning när tillåtelseprövning för en urangruva ligger på regeringens bord. Hon svarade: Mitt ord står fast, det är nej.

Jag undrar: Hur tänker Folkpartiet i denna fråga?

Anf. 92 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Det är spännande, men jag ska inte ge mig in på att föregripa regeringens beslut och interna diskussioner. Jag förutsätter att vi håller oss till den överenskommelse vi har. Där kommer ett sådant här tillstånd att prövas enligt de lagar och förordningar som vi har. Det enda jag vet är att vi gemensamt har sagt att vi kommer att stå upp för den gemensamma överenskommelse som omfattar även detta. Så det ska nog gå bra.

I det anförande som Karin Åström höll tidigare tog hon inte upp uran och vad man ska ha det till. Prospekteringsförbud tror jag inte att Socialdemokraterna står för, för det har väl Socialdemokraterna insett inte går.

Hur tror ni att brytningsförbud påverkar hela gruvindustrin när man inte kan låta bli att få med uran? Hur har ni tänkt klara ut det?

En annan sak som jag har funderat på är de sällsynta jordartsmetallerna. Att Vänsterpartiet säger nej till uranbrytning för att man är mot kärnkraft kan ha en logisk koppling. Ni är för vindkraft till exempel men har inga problem med att REE bryts i andra länder med gigantiska miljöförstöringar. Det tycker jag inte alls att man har kopplat till ansvarstagande, som man kanske borde göra. Det vore intressant att höra från Karin Åström om det finns en sådan diskussion hos Socialdemokraterna. Ska man tillåta REE-brytning i Sverige på något annat sätt, eller är man nöjd med det sätt på vilket det görs i andra länder?

Anf. 93 KARIN ÅSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det här med uran är en högst viktig fråga som vi behöver reda ut mellan oss och regeringspartierna. Var står ni egentligen när det gäller uranbrytning? Näringsministern har varit väldigt tydlig här i kammaren och sagt att hon kommer att rösta nej när ärendet ligger på regeringens bord och man gör tillåtlighetsprövningen, alltså den yttersta prövningen. Jag är oerhört intresserad, och det tror jag att alla väljare i Sverige är, av att veta: Hur kommer Folkpartiet att ställa sig i frågan när näringsministern har sagt nej till urangruva?

Sedan vill jag förtydliga att jag tycker att det är oerhört olyckligt att regeringens mineralstrategi endast presenteras i form av en departementsskrivelse som inte kommer tillbaka till riksdagen så att vi får en möjlighet att här i kammaren föra ett resonemang och en diskussion över vilka lagförändringar vi behöver göra. Och då är den här frågan som vi diskuterar just nu, förbud mot uranbrytning, oerhört viktig.

Jag ställer frågan till Flyborg igen: Hur ser Folkpartiet på frågan nu när näringsministern har sagt nej till uranbrytning? Säger ni fortfarande ja till urangruvor?

Anf. 94 EVA FLYBORG (FP) replik:

Fru talman! Det finns ett generellt förhållningssätt till detta från de fyra allianspartierna, och det håller vi oss till. Vi säger att om eller när det kommer in en ansökan ska vi titta på den enligt alla de säkerhetsföreskrifter och andra saker som finns. Det är inte mer än så. Det är egentligen inte värre än någon annan gruva i den delen. Den ska behandlas som alla ansökningar.

Man kan undra varför man biter sig fast så vid detta med uran. Sverige har ungefär 1 procent av det brytvärda uranet. Det är inte särskilt mycket. Värdena i sig är ganska låga. Det finns en oro där ute som man ska ta på stort allvar, men jag tycker att det sätt som oppositionen hantlar de här frågorna på egentligen bara gör saken värre genom att man underblåser oron och inte talar om att uran redan finns i berggrunden. Det bryts redan uranmineraler i de gruvor vi har i dag. Det tas om hand redan i dag, men inte på ett sådant koncentrerat sätt eller med de processer som en urangruva skulle medföra. Så långt är jag helt med. Men man behöver inte underblåsa den rädsla som finns ute i samhället.

Man ska i stället tala om vad det här innebär och att vi har sådana miljölagar och andra lagar som reglerar detta så noga och på ett så bra

sätt att det aldrig kommer att vara någon som fattar beslut om inte alla de högt ställda krav och förväntningar som finns uppfylls.

Jag ser verkligen fram emot att vi får diskutera gruvstrategin mer. Jag tror inte att vi behöver göra det i plenum i kammaren, utan det kan vi ta i de olika delar som kommer fram. Jag har ett förslag, och det är att vi i utskottet begär att få de olika delarna till oss så att vi där i utskottet också kan fördjupa vår kunskap om det och föra in värdefull kunskap som kommer från hela landet, inte minst från er som bor i norra Sverige.

Anf. 95 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Tiderna är goda för den svenska gruvnäringen. Det har vi hört från ett flertal talare i dag, och det stämmer. Baserat på 2011 års siffror är Sverige världens elfte största järnmalmsproducent och världens åttonde största järnmalmsexporterande land.

Runt om i Sverige öppnar nu nya verksamheter. Prognoser från SGU, det vill säga myndigheten Sveriges geologiska undersökning, pekar på att vi fram till 2020 kan ha fördubblat antalet gruvor. I Svemin, gruvnäringens egen branschorganisation, talar de om en tredubbling av tillväxten i gruvnäringen. Det är jätteroligt att höra. Det skapar jobb i de delar av Sverige där jobben behövs som mest. Det innebär miljardinvesteringar på orter där investeringarna har lyst med sin frånvaro i många år.

Men gruvnäringens expansion skapar såklart också utmaningar och problem. Hur ska vi hinna med att bygga bostäder, förskolor eller vägar i samma takt som samhället växer? Hur undviker vi fly-in och fly-out-situationer? Det är som sagt problem, men det är ändå bättre med de här utmaningarna än det motsatta. Det var inte länge sedan man lite raljant sade: Siste man i Pajala släcker lyset. Så säger man inte längre.

Vi ser också att gruvnäringen, i takt med expansionen, alltmer finns med i samhällsdebatten. Vi har sett manifestationer, en lång rad artiklar och inslag i tv där människor uttrycker oro för vad som ska hända med deras mark, med miljön och med Sveriges mineraltillgångar. Vi måste ha respekt för den oron.

I grunden är det jättebra att vi debatterar och diskuterar hållbarhetsfrågor. Men jag delar inte bilden av att utländska företag kommer till Sverige, plundrar landet på dess naturtillgångar och för vinsten utomlands.

Jag tror inte, som Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt, att lösningen stavas gruvskatt. För inte så länge sedan föreslog Sjöstedt en gruvskatt på 10 procent. Som centerpartist ser jag gärna att man ser över möjligheterna till olika former av återföring av de vinster som kommer från naturresurser. Det kan likaväl handla om gruvor som om vatten- och vindkraft, men den debatt om gruvskatt som nu förs ligger på en helt annan nivå.

Debatten handlar om en kraftigt höjd statlig avgift. Och för att vara rakt på sak tror vi inte på Vänsterpartiets lösning som innebär kraftigt höjda skatter för gruvbrytning. Det skulle leda till mindre investeringar och färre jobb på landsbygden. Vi anser att den typen av beskattning utan konsekvensanalyser varken kommer att gynna jobben på landsbygden eller lokalsamhällena.

I mångt och mycket bygger den debatt som vi nu ser på en bristande samsyn kring hur det faktiskt ser ut. Utländskt ägda företag betalar skatt i Sverige. Företagens etablering skapar skatteintäkter till staten, och i eta-

bleringsfasen skapas en mängd arbetstillfällen för underleverantörer och entreprenörer. Svenska privatpersoner kan inneha aktier i de utländskt registrerade företagen, och på så sätt stannar delar av vinsten i Sverige.

Låt mig vara tydlig. Även om en stor del av oron bygger på bristande fakta är det viktigt att ta den på allvar. Det gäller oss här i riksdagen, och det gäller regeringen men också näringen, som har en stor roll i att tydliggöra och visa på de faktiska förhållandena.

Fru talman! För en dryg månad sedan presenterade näringsminister Annie Lööf Sveriges mineralstrategi. Den har tagits fram tillsammans med olika organisationer, myndigheter och branschföreträdare. Den är viktig och efterlängtd och ger oss fler verktyg att möta en växande gruvnäring.

I dag har vi 16 gruvor i drift i Sverige, och i verksamheten jobbar det ungefär 6 000 personer. Efterfrågan på metaller och mineraler är stor i världen. Det handlar om material som finns till exempel i våra mobiler, i vindkraftverk, i broar och i hus.

Vi ser att den svenska malmproduktionen ökar, och den kommer att öka de kommande åren. Förutom att det här kommer att kunna ge fler arbetstillfällen finns det en del utmaningar. Det finns saker som måste förbättras och ses över. Användandet av våra naturresurser måste vara hållbart och stå i samklang med miljön, naturen och kulturen.

I mineralstrategin finns det 19 åtgärds punkter. Här kommer man bland annat att titta på hur man kan ta fram en vägledning för samråd mellan ren- och gruvnäring, se vilka hinder som finns för ökad bostadsproduktion i samband med gruvetableringar som några här också var inne på, få fler att intressera sig för att arbeta inom gruvnäringen, kartlägga hur attraktivt Sverige är att investera i som gruvland och titta på hur man kan snabba på tillståndsprocesser som i dag tar alldeles för lång tid.

Sveriges mineralstrategi kommer att stärka Sverige. Utöver de åtgärder som presenteras i strategin ska man inte glömma bort allt som görs i forskningspropositionen, där gruv- och mineralnäringen särskilt lyfts fram.

Vi ska också komma ihåg att regeringen har investerat i infrastruktur för att möta gruvnäringens expansion. Genom infrastrukturpropositionen avsattes medel för att bygga fler mötesplatser på till exempel Malmbanan. Vi förstärker vägen i Pajala för att möta det kommande transportbehovet. Det sker också investeringar i infrastruktur för gruvnäringen i Bergslagen.

Sverige har genom Nordiska ministerrådet lanserat projektet Nordmin, som ska bli ett nordiskt expertnätverk inom gruv- och mineralnäringen. Centret kommer att placeras vid Luleå tekniska universitet.

I budgeten för 2013 tillförde vi resurser till mark- och miljödomstolar och miljöprövningsdelegationer för att korta ledtiderna vid miljötillståndsprocesser. Det är en mycket efterlängtd åtgärd från näringens sida.

Jag skulle också vilja nämna att vi har utrett vissa frågor i minerallagen.

Tanken är att få fram bättre information vid undersökningstillstånd. Vi vill inte att det skapas extra administrativa pålagor för företagen, men vi tycker att det är oerhört viktigt att ta människors oro för vad som ska

hända med deras mark när gruvnäringen expanderar på allvar. Här kan näringen göra mer för att vara ännu tydligare i sin information och kommunikationen. Utredningen är ute på remiss.

Fru talman! För mig som centerpartist är det viktigt att beslut fattas så nära människorna som möjligt. Jag kan säga att jag tycker att det är synd att vi inte har ett nationellt förbud mot uranbrytning. Men jag ska också säga att jag känner mig trygg med det kommunala vetot. Tack och lov har vi det kommunala vetot.

Uran har inte brutits i Sverige sedan 60-talet, och det känns bra att det är människorna i de berörda bygderna som får avgöra om de vill ha brytning eller inte. I dag verkar det inte finnas något större intresse för uranbrytning, varken bland medborgare eller bland kommunpolitiker i de kommuner som har uranfyndigheter.

Centerpartiet är en del av Alliansen och har i dagsläget inte fått igenom något uranbrytningsförbud på nationell nivå, även om vi skulle vilja det. Det finns inte med i energiöverenskommelsen. Det ligger i samarbetets natur att man inte får igenom alla frågor som man vill. Vi kommer att jobba för att få igenom det på sikt, och det i Alliansen. Därför vill jag vara tydlig med att vi inte kommer att rösta för några motioner som oppositionen har väckt i den här frågan.

Fru talman! Nu är skiffergasen på tapeten, och många tror att den kommer att innebära stora politiska konsekvenser och påverka maktbalansen i världen. Vad är skiffergas? Ja, egentligen är det naturgas som är lagrad långt ned i marken och inbäddad i skiffer. Man har länge känt till förekomsten, men det har tidigare varit alldeles för dyrt att utvinna den. I USA har man börjat göra stora investeringar i just utvinning av skiffergas. Den är kontroversiell från miljösynpunkt eftersom man för att få upp gasen borrar djupt ned i backen, spräcker berget och pumpar ned stora mängder vatten, sand och en del kemikalier.

Enligt vissa är investeringarna i den typen av gasutvinning en energirevolution som kan göra länder som USA mindre beroende av import av gas och olja. Förutom att det kanske blir prispress på olja och gas kommer Mellanösterns stora betydelse för världens energiförsörjning att minska. Även Ryssland kan få minskad betydelse som gasexportör, vilket nog i så fall påverkar deras möjligheter att använda energivapnet mot andra europeiska länder.

Det finns stora mängder skiffergas i världen. Utom USA är det Kina som sitter på den största reserven. I Europa har Sverige, Polen och Österrike de största skiffergasreserverna.

Tyvärr är utvinningen en stor nackdel för miljön. Det går åt alldeles för stora mängder vatten och kemikalier som sprutas ned under hårt tryck. Vill det sig riktigt illa kan föroreningar läcka ut i grundvattnet och borrhål som läcker metangas bidra till växthuseffekten. Jag gissar att USA ser möjligheten att bli i stort sett energiberoende, att inte vara beroende av länder som de inte har de bästa relationerna med. Det väger nog tyngre än miljökonsekvenserna, är jag rädd.

Jag och Centerpartiet är inte för en utvinning i Sverige då vi tycker att skiffergas är att ta ett steg bakåt i energiutvecklingen. Om vi är rädda om klimatet bör vi fortsätta på den inslagna vägen med förnybar energi. Det känns inte rätt att satsa på storskalig utvinning av något som vi inte vet mycket om och med tanke på de konsekvenser som kan följa av den

typen av utvinning. Centerpartiet vill inte att vi ska bygga oss fast i mer fossilgas, utan vi vill bli fossilfria inom en generation.

EU, USA:s motsvarighet till Naturvårdsverket och Kanada utreder för närvarande miljökonsekvenser, möjligheter och problem när det gäller utvinning av fossilgas. Trots vår skepsis är vi inte främmande för att invänta utredningen, då kunskapsnivån behöver bli högre.

Prot. 2012/13:81
20 mars

*Mineralpolitiska
frågor*

Anf. 96 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Välkommen, Helena Lindahl, bland dem som tycker att uranbrytning ska förbjudas. Det är ett välkommet besked från Centerpartiet, som jag gläder mig åt. Men jag blir givetvis bekymrad när det kommer till omröstning i kammaren. Det finns en reservation med förslag om att förbjuda uranbrytning, men Helena Lindahl och Centerpartiet kommer inte att rösta för den. Snacka om hyckleri!

Det fanns kritik från Helena mot Vänsterpartiets förslag om att höja mineralersättningen. Det är en mineralersättning, inte en skatt. Det är två helt skilda saker. Vi föreslår en höjning, och i betänkandet föreslår vi att regeringen ska återkomma med förslag om en höjning av den, ingenting annat. Sedan har vi utvecklat politiken ytterligare och sagt att ersättningen bör höjas till 10 procent för att på så sätt ta tag i de utmaningar som Helena Lindahl tog upp i sitt anförande, dock utan att nämna vem som ska finansiera dessa utmaningar och hur.

Med den höjningen vill vi att gruvägarna och gruvbolagen ska medverka till att finansiera ersättningen genom att bygga upp regionala fonder. Vi har en rad exempel på att gruvbolag kan smita undan sitt ansvar. Vi har två exempel i Västerbotten, som Helena Lindahl väl känner till, där skattebetalarna får stå för notan.

Anf. 97 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Kent Persson vet hur han ska leverera. Först stryks man medhårs, och sedan får man en kniv i ryggen. Det ingår väl i spelet, antar jag.

Snacka om hyckleri, säger Kent Persson när det gäller Centerpartiets inställning till uranbrytning och hur vi ska hantera det i Sveriges riksdag. Ja, Kent Persson, jag tycker att det är bättre att man är rak och ärlig och säger som det är. Kent Persson vet mycket väl hur det ligger till, att Centerpartiet är en del av Alliansen, ett av fyra partier. Om vi samarbetar och har en energiöverenskommelse, som i detta fall, kan vi inte göra exakt som vi vill. Det innebär att vi faktiskt måste tugga i oss våra kompisars blodpudding i det här fallet – ursäkta uttrycket.

Vi kommer att på sikt jobba i Alliansen för ett förbud, och fram till dess är vi mycket nöjda med det kommunala vetot. Vi tror nämligen på decentralisering. Vi tror på underifrånperspektivet. Vi tror att våra kommunpolitiker kan fatta rätt beslut.

Anf. 98 KENT PERSSON (V) replik:

Fru talman! Skillnaden är att Centerpartiet har medverkat till att det finns möjligheter att bygga ny kärnkraft i Sverige, och nu säger de nej till uranbrytning. Det är okej att vi har mer kärnkraft i Sverige, men vi ska inte bryta uran här. Vem ska bryta det uranet? Ja, det är hyckleri, menar jag. Helena Lindahl säger att man ska vara öppen och ärlig och säger att

hon varit det i denna fråga. På samma sätt är jag det. Jag tycker att Centerpartiets politik i den här frågan är rent och skärt hyckleri. Man kan inte både äta kakan och ha den kvar. Det är antingen eller.

Låt mig återgå till mina frågor om mineralersättningen. Vem ska stå för den samhällskostnad som ökad gruvverksamhet innebär? Det är i grunden positivt; det vill jag säga. Det är egentligen jättebra. Frågan är bara vem som ska stå för det. Det är därför vi föreslår en höjning av mineralersättningen. Vi är helt övertygade om att det inte kommer att innebära att gruvverksamheten inte kan starta. Om den är så dåligt finansierad från början, då ska den inte starta.

Om vi gör en utblick över världen kan vi se att i de allra flesta länder med gruvverksamhet och gruvbrytning finns en beskattning av gruvverksamheten, en gruvskatt. Det vi talar om är en höjning av mineralersättningen. Australien är det mest extrema landet med 30 procent. Nu är den effektiva beskattningen förstås inte 30 procent utan väsentligt lägre, men i alla fall. Sedan varierar det i olika länder, från 2 procent upp till 10 procent.

Sverige är den enda nationen som inte har några krav på bolagen vad gäller delning av vinsterna.

Anf. 99 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Centerpartiet har medverkat till att bygga ut ny kärnkraft, säger Kent Persson. Vad jag vet byggs det ingen ny kärnkraft i Sverige, Kent Persson. Däremot kan jag konstatera att det förnybara kraftfullt byggs ut. Om Kent Persson tycker att det är hyckleri att vi i Centerpartiet medverkar till en kraftfull utbyggnad av det förnybara, som i sin tur kan bidra till att fasa ut kärnkraften, får det stå för Kent Persson. Jag tycker att det är allt annat än hyckleri.

När det gäller gruvskatten kan jag säga att vi i Centerpartiet är för ett slags återföring av vinster från naturresurser. Men vi har ju fler naturresurser. Vi har vattenkraft. Det finns kanske också möjligheter att titta på exempelvis vindkraft. Skulle man kunna få tillbaka någonting där när det gäller fastighetsskatt? Det är inte bara gruvorna.

Vi tittar på de här bitarna, men just en gruvskatt ställer vi oss frågande till. Vi tror att en sådan kraftig gruvskatt som Kent Persson föreslår, som är ett femtiofaldigande av den nuvarande gruvskatten, bara kommer att göra att färre kommer att söka sig till Sverige och etablera sig på landsbygden. Det är faktiskt risken.

När det gäller gruvskatt i andra länder är det också viktigt att komma ihåg att man inte bara kan jämföra Sverige exakt med Finland eller Australien. Man måste också titta på gruvskatt i relation till exempel till arbetskraftskostnader, tillgång till riskkapital, etcetera. Det finns liksom en rad andra parametrar som man måste ta med och inte bara exakt jämföra procentsatsen länder emellan.

Anf. 100 KARIN ÅSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är oerhört glädjande att vi i dag har fått besked från Centerpartiet och också från näringsministern tidigare att ni säger nej till uranbrytning. Det gläder mig. Jag kan förstå att det kan vara svårt att ta ställning för det i regerings-sammanhang, men jag skulle vilja

säga så här: Välkommen att rösta på vår reservation där vi föreslår lagstiftning som förbjuder uranbrytning. Välkommen till oss!

Jag tänker fortsätta och ta upp frågan om själva mineralstrategin. Tidigare debatterade jag med Johan Johansson, Moderaterna. Då gällde det mer det ansvar som ligger i mineralstrategin. Jag vill särskilt peka på samhällsansvaret. I det inlägget tog jag upp situationen bland annat i Kiruna där man håller på att flytta en hel stad, vilket är oerhört unikt. Det har aldrig hänt tidigare. Det finns massor av komplikationer då det gäller lagregler som inte fungerar. Exempelvis äger kommunen ingen mark. De måste köpa mark av staten för att kunna flytta bostäder, skolor, vårdcentraler, kyrka och allt vad de ska flytta. Den marken måste de köpa av staten. I det fenomenet finns en mängd av svåra lagkomplikationer.

Jag skulle vilja fråga på vilket sätt Helena Lindahl lite mer kan precisera hur staten kommer att ta sitt ansvar för samhällsomvandlingen sett utifrån mineralstrategin.

Anf. 101 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Det är inte enkelt att svara på den frågan på två minuter, men jag ska göra så gott jag kan. Jag förstår också att en flytt av en hel stad är en utmaning. Det är någonting helt nytt, och med det följer en hel del komplikationer. Några av dem har också Karin Åström nämnt.

När det gäller mineralstrategin vill jag säga precis som Johan Johansson sade, att det är just en strategi. Den pekar ut vägen. En strategi innefattar egentligen inga lagar. Däremot tror jag att strategin i slutändan, när vi gör vissa olika utredningar via olika myndigheter, kommer att leda till att vi kommer fram till saker och ting som kanske behöver förändras i lag. Då kommer det att komma tillbaka hit till kammaren.

Dessutom vet jag att man har inrättat ett mineralforum. Där kommer det att ingå olika intressenter från bland annat Norrbotten, branschen och även regeringsföreträdare. Därför kommer man att fortsätta diskussionen. Det var inte bara så att man under mineralstrategins gång hade några samråd och fick in information, utan insamlandet av information kommer ju att fortgå via just det här mineralforumet. Där kommer säkert en del av de här problemen att tas upp så att de snabbare kan åtgärdas, vilket är min förhoppning.

Anf. 102 KARIN ÅSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag tar upp det igen. Jag är oerhört besviken över att inte regeringen lämnar mineralstrategin till riksdagen så att riksdagen får ta ställning till de 20 åtgärds punkter som finns däri.

Det skrivs om mineralforum som ska bildas och att näringar och olika intresseorgan ska kunna diskutera sig fram till hur man ska göra. Det kan väl vara gott och bra, kan jag tycka, liksom framåt. Men faktum är ju att exempelvis Kiruna och många kommuner nu är i en oerhört svår och knepig situation på grund av att gruvorna breder ut sig. I Gällivare har man problem med att hus får överges. Det är förfärligt hur situationen ser ut där uppe, och den är akut. De är inte hjälpta av ett mineralforum just nu. De måste få direkt hjälp i form av ett statligt större ansvar där staten går in och hjälper dem att reda ut på vilket sätt de ska kunna hantera de svåra lagsituationer som de hamnar i och som gör att det blir långbänk så att de inte kommer framåt i sin planering av nya byggnader etcetera.

Igen skulle jag vilja be Helena Lindahl precisera lite mer hur ni egentligen har tänkt ta det här samhällsansvaret. Hur har regeringen tänkt göra det, inte skjuta allting på LKAB att göra det? LKAB kan tyvärr inte stifta de lagar och förändra de regler som behövs. Det gör regeringen med proposition och förslag till riksdagen.

Anf. 103 HELENA LINDAHL (C) replik:

Fru talman! Precis som Karin Åström var inne på är det så att regeringen lämnar förslag till riksdagen, och i riksdagen stiftar vi lagar. Det vi i dag debatterar är ju mineralstrategin. Som jag sade tidigare, Karin Åström, kan inte mineralstrategin bli en lag. Mineralstrategin pekar vägen framåt, hur vi ska utveckla gruvnäringen, vad som är Sveriges väg framåt. Vi pratar om hållbarhet, vi pratar om kulturmiljö och om att Sverige ska behålla sin position som en av de främsta exportörerna av järnmalm i världen.

Sedan är det också så att Boverket och Tillväxtverket ska gå in och hjälpa till. Boverket ska titta över situationen för bostäder. Fly-in- och fly-out-situationer är ingenting som är önskvärt. Vi vill att människor ska bo i de här kommunerna och betala skatt där, för det kommer också att kunna bidra till att man får mer pengar som man kan investera i annat.

Tillväxtverket ska likaså titta på olika tillväxthinder. Även gruvsamordnarna ska som jag förstår det finnas med för samtal för att kunna få den här direkta informationen om vad som är problem. Kan vi hjälpa till att lösa det? Gruvsamordnarens uppgift är just denna.

Jag tycker nog att det finns en hel del vägledning i strategin. Men för en konkret lagstiftningsförändring måste det komma förslag från regeringen, och det är då vi fattar beslut här i kammaren.

Jag förstår att Karin Åström är oroad, för det finns väldigt mycket som man måste ta tag i, och allting har man kanske inte heller förutsett. Men jag är också säker på att regeringen tillsammans med myndigheterna kommer att göra sitt absolut allra bästa för att lösa problemen.

Anf. 104 MATS ODELL (KD):

Fru talman! Jag tror att man nog kan säga att hotet om en ny gruvskatt att döma av ställningstagandena i näringsutskottets betänkande nr 17 är undanröjt, i alla fall för den här gången. Det finns helt enkelt ingen majoritet för att stapla ytterligare skatter ovanpå de – det måste man ändå säga i ett internationellt konkurrensperspektiv – redan höga skatter som vi har på arbete, kapital och företagande här i Sverige.

Ja, det stämmer att det finns andra länder där det finns den typen av skatter eller avgifter – om man nu vill döpa om dem. Pengarna som ska ut är desamma. Det spelar egentligen ingen roll om de kallas för skatt eller avgift. Men ofta har de länderna – här nämndes till exempel Australien – mycket lägre skattesatser på andra skattebaser som ju kantar bergets väg till mer förädlade metaller.

Jag besökte Pajala och gruvan i Kaunisvaara förra fredagen. Där andades man ut, vågar jag säga, när man fick höra att det inte blir någon ny pålaga på kostnaderna i de kalkyler som Northland Resources och deras tilltänkta finansierare sliter med för att få gruvverksamheten att leva vidare. Det hade varit en mycket olycklig signal också till den internationella marknaden om Sverige mitt under en sådan process ändrar spelreg-

lerna. Institutionell stabilitet och skattevillkor för att få internationella investeringar är absolut A och O.

I Pajala gläds man naturligtvis åt att detta arbete har kommit i gång. Stora förhoppningar knyts till framtiden. Men det handlar ändå om att några måste satsa pengar. Där ska vi politiker ge goda förutsättningar.

Man behöver bygga minst tusen nya bostäder för att locka unga medarbetare. Det handlar inte om medarbetare som kommer dit och bor provisoriskt i tillfälliga bostäder och pendlar till andra kommuner där de betalar kommunalskatt, utan det handlar om medarbetare som vill leva sina liv i Pajala med en bra bostad och bli kommunalskattebetalare där. Det är viktigt att det finns stabila förutsättningar för att det kommer kapital till den typen av investeringar.

Fru talman! Jag övergår till ett annat ämne i betänkandet. Nu föreslås i en motion från Miljöpartiet att riksdagen ska förbjuda eller – om vi använder olika epitet för samma sak – kriminalisera varje letande efter olja, kol, gas eller andra fossila bränslen i Sverige. Om man hittar något av dessa ämnen i en sådan tilltänkt kriminell verksamhet ska det vara ännu mer förbjudet att utvinna sådana fyndigheter. Detta till trots ska det, såvitt jag förstår, fortfarande vara tillåtet att använda fordonsgas, bensin och diesel i landet. Det här är intressant eftersom den stränga miljölagstiftning vi har i Sverige redan innehåller rigorösa regler för varje sådan verksamhet om den skulle bli aktuell.

Det här partiet talar ofta om närproducerat. I det här fallet har man svårt att se att en produkt som är tillåten inte ska få produceras nära konsumenterna. Det återstår fortfarande att förklara detta eftersom det ändå handlar om produkter som ofta har mycket långa transportvägar till konsumenterna.

Ett annat ämne som behandlas i betänkandet är uranbrytning, som flera talare har varit inne på. Jag behöver inte upprepa de grundläggande fakta som finns om detta, att det finns mycket mer uran per ton malm i andra delar av världen där tillgångarna finns. Med andra ord bedöms det vara olönsamt att försöka utvinna den typen av mineral i vårt land. Vad som talar för detta är att det ännu inte på ett halvt sekel har kommit in någon ansökan om att få bryta uran i Sverige.

Visst fanns det vid årsskiftet enligt mineralrättsregistret 13 gällande undersökningstillstånd där uran har angetts som förstahandsintresse. I december förra året skrev ett kanadensiskt företag till bergmästaren och ville få del av det regelverk som finns för en ansökan om en bearbetningskoncession enligt minerallagen. Man bestämde också en träff för att diskutera förutsättningarna. Bolaget ansåg sig ha hittat mycket stora fyndigheter av nickel, molybden, vanadin och uran i en alunskifferformation. Men träffen blev aldrig av. Det var sannolikt för att aktieägarmajoriteten avsatte bolagets styrelse i december förra året. Jag vet inte om det berodde på att styrelsen försökte lägga en mängd pengar i ett land som har en så liten uranhalt i malmen. Styrelsen avsattes i alla fall innan mötet skulle äga rum. Nu vet naturligtvis ingen hur den nya styrelsen kommer att agera, men mycket talar för att man söker sig, om det är uran man är ute efter, till länder där det finns betydligt bättre förutsättningar.

Det viktiga är att det finns ett strikt regelverk och en strikt tillståndsplikt för den som vill pröva lyckan att utvinna uran i vårt land. Vi har ett rigoröst regelverk för att skydda såväl medarbetarna i gruvföretaget och

miljön för kringboende som samhällets intressen i övrigt. Man får inte tillstånd om inte det aktuella projektet har tillståndsprövats först av regeringen och därefter den aktuella kommunen har tillstyrkt en sådan brytning. Det är alltså fråga om starkt lokalt och nationellt inflytande i en sådan process.

Det här är krav som har funnits i ett antal år, och utskottet har avstyrkt motionsyrkanden om förbud, kommunal vetorätt, mot att någon letar efter uran och ett generellt förbud mot uranbrytning. I år har vi inte i utskottet sett att det har tillförts nya argument som skulle tala för att riksdagen ska ändra uppfattning i frågan. Alltså yrkar utskottet avslag på de motionerna.

Lite av samma förbudsiver finns hos delar av oppositionen när det gäller om någon vill leta efter eller eventuellt utvinna skiffergas. På den amerikanska energimarknaden har just utvinning av skiffergas inneburit en revolution när det gäller självförsörjning av energi. Den betydelsen väntas öka hela tiden fram till 2035. Då väntas skiffergasen i USA stå för knappt hälften av gasproduktionen jämfört med 20 procent i dag.

Det här kommer naturligtvis att få konsekvenser för den globala energiförsörjningen. Intresset för detta, som någon talare nämnde tidigare, växer också i Europa, inte minst i länder med låg självförsörjningsgrad och där man är beroende av importerad olja, kol och gas. Samtidigt, fru talman, finns mycket stora frågetecken omkring miljöpåverkan av skiffergasutvinning. Jag delar delvis den oro som speglas i ett par av motionerna. Det finns en stor osäkerhet, inte minst om metoden fracking. Därför kommer utskottet att noga följa utvecklingen på området, ta del av alla de utredningar från bland annat SGU och från andra länder som finns och undersökningar som pågår – också inom Europeiska unionen.

I år väntas också kommissionen föreslå ett nytt ramverk för att hantera risker och åtgärda brister i regelverket och garantera största möjliga rättsliga klarhet och förutsägbarhet för marknadens aktörer och enskilda inom Europeiska unionen.

Fru talman! Jag och utskottsmajoriteten tycker att det som föreslås i en miljöpartimotion, nämligen att redan nu kräva att EU ska avbryta alla sina befintliga finansiella och politiska stöd till skiffergasprojekt, är att i onödan låsa fast sig i någon sorts oresonlighet som inte gynnar det fortsatta arbetet med att nå fram till en bärkraftig gemensam hållning till skiffergasfrågor på EU-nivå. Vi tror, tvärtom, att en gemensam EU-politik är viktig om EU också ska få något inflytande över alla andra viktiga aktörer på den globala energimarknaden för att också där värna om miljö och klimat.

Fru talman! Även när det gäller skiffergas finns rigorösa miljörestriktioner för den som eventuellt vill utvinna sådan gas i Sverige. Däremot förbud som någon sorts universalmedel är ingen riktigt bra väg framåt om man ska skapa förståelse och en bred uppslutning för en långsiktigt klok politik.

Anf. 105 KARIN ÅSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är trevligt att Odell har varit uppe i Pajala. Jag vill ge Odell en eloge; han är en av de få gruppordförande och ministrar från Alliansen som har besökt kommunalrådet Kurt Wennberg där uppe. Det tillhör ovanligheterna att alliansföreträdare gör så.

Jag konstaterar att Kristdemokraterna och Odell inte har samma uppfattning som Centerpartiet och näringsministern när det gäller förbud mot uranbrytning. Jag konstaterar också att det är oerhört oroligt kring Ovikens uppe i Jämtland, där man har lämnat in en brytningskoncession som är i sin linda och precis har börjat beredas och behandlas.

Jag återgår till det som jag tycker är viktigt – gruvan och kopplingen till samhället som lever i dess närhet. Jag förstod att Odell har sagt någonting sådant här: Stabila förutsättningar till att det kommer kapital är viktigt till de samhällsförändringar som måste göras. Jag noterar att i ett nyhetsreportage efter Odells resa till Pajala säger Odell som svar på en fråga: Som hjälp till att bygga ut samhällen med gruvor får kommunen lita till pengar från skatteutjämnningen mellan kommunerna.

Jag vill ställa frågan på ett lite annat sätt: Hur menar Odell att Pajala kommun ska klara denna samhällsomvandling med skatteutjämningsbidragen?

Anf. 106 MATS ODELL (KD) replik:

Fru talman! Det första påståendet, om att energiministern skulle ha gett uttryck för en ny politik vad gäller uranbrytning, är en nyhet för mig. Jag kan inte kommentera detta. Jag har inte sett påståendet, och jag har rik erfarenhet av omtolkningar av saker som sägs i denna riksdags talarstol.

Under den förra debatten vi hade här sade jag till en ledamot att han var en bra och fin person på många sätt men att jag aldrig skulle använda vederbörande som tolk om jag skulle ut och tala i något annat land eftersom han totalt omtolkar det jag säger här. Jag säger inte att Karin Åström nu omtolkar energiministerns uttalande, men jag skulle gärna vilja se vad hon har sagt innan jag kommenterar det.

När det gäller den kommunala skatteutjämnningen tillsatte jag som kommunminister en utredning med en partikamrat som heter Bengt Germundsson som utredare. Man kom fram till en helt enig utredning om att helt enkelt uppdatera de faktorer som ingår i det kommunala skatteutjämnningssystemet.

Om detta genomförs, vilket jag hoppas att det gör så snart som möjligt, skulle det ge 9,6 miljoner kronor mer till Pajala kommun per år. Det är pengar som finns i en statlig utredning som nu bereds i Regeringskansliet till skillnad från fonder på kapital och investeringar som vi vet kommer att bidra till att hugga hälsena av Sverige som exportland när vi vill få ut produkter och tjänster. Vi trissar ständigt upp kostnadsläget för de företag som ska jobba med export. Det är ingen väg till långsiktig framgång.

Anf. 107 KARIN ÅSTRÖM (S) replik:

Fru talman! Låt mig säga så här: Under många år innan jag kom in i riksdagen hade jag förmånen att jobba med skatteutjämnningssystemet. Det är uppbyggt på en mängd av parametrar. Vad jag vet är gruvnäringen ännu ingen parameter i skatteutjämnningssystemet. Det ska gå till att utjämna välfärdsområdena.

Det handlar om 9,6 miljoner som vi kanske, förhoppningsvis, framdeles fattar ett beslut om i riksdagen i och med det nya förslaget – det vet vi inte ännu. I varje fall kan man säga att dessa 9,6 miljoner går till att

täcka de underskott som Pajala kommun har när det gäller att se om sina äldre, se till att skolorna fungerar och se till att man har vattenförsörjning i den enormt stora kommun som behöver serva en mängd små byar som ligger i utkanten. Det är alltså inte görligt att säga att detta ska gå till att bygga och nyinvestera.

Jag skulle vilja ställa lite fler frågor till Odell. Han är van riksdagsledamot – han har varit det länge – och vet hur viktigt det är att man tar strategier etcetera som regeringarna lägger fram in till riksdagen och låter riksdagen göra en ordentlig behandling och en ordentlig debatt av frågorna. Hur kommer det sig då egentligen att Odell inte på något sätt kommenterar den här saken? Nu blir mineralstrategin en departements-skrivelse, och förmodligen kommer den att landa där.

Anf. 108 MATS ODELL (KD) replik:

Fru talman! Jag tvivlar inte alls på att Karin Åström har lång erfarenhet av riksdagsarbete och kanske av kommunalskatteutjämningen. Ett tecken på det kanske skulle kunna vara den lilla ansats till dubbel bokföring som Karin Åström försöker sig på här. Det låter på Karin Åström som om Socialdemokraterna skulle ha yrkat bifall till förslag om att höja avgifterna. Stämmer det? Jag trodde inte det eftersom ni har ett särskilt yttrande där ni vill se över detta. Men nu låter det som att Karin Åström redan har börjat samla in dessa skatter som ska delas ut till de olika kommunerna.

Det kanske inte är riktigt så man ska tolka betänkandet. Socialdemokraterna har nöjt sig med detta. Ni stöder inte Sven-Erik Buchts motion; den har ni slopat. Ni har ett särskilt yttrande där ni säger att ni vill se över de här sakerna. Några pengar har inte Karin Åström, men det är det som hon försöker ge sken av här i kammaren: Vi har fickorna fulla, och vi kommer att lösa det här bara vi kommer till makten! Sanningen är att ni inte har mer pengar än vad vi har.

Den andra frågan gällde hur jag kan tillåta att regeringen antar en mineralstrategi. Vad detta handlar om är att vi i regeringsarbetet har olika stadier på saker. Här har nu regeringen efter ett mycket brett samråd över hela landet arbetat fram en mineralstrategi. Till olika myndigheter och intressenter går nu ett antal uppdrag ut på 19 olika punkter. När detta sedan samlas ihop kanske det blir någonting som kommer till oss här i kammaren att ta ställning till. Men nu är detta på ett stadium som delvis är en del av beredningsprocessen av eventuellt kommande lagförslag.

Anf. 109 LISE NORDIN (MP):

Fru talman! Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har i dag lagt fram ett enat förslag om att lagstifta mot uranbrytning. Vi tycker att det är dags för en tydlig politik som ger besked både till de företag som vill bryta uran och till de människor som bor i hotade orter om att det inte kommer att bli någon brytning i Sverige.

I debatten har bland andra Folkpartiet Eva Flyborg sagt att det inte skulle vara möjligt att förbjuda uranbrytning. Det är självfallet möjligt. Det finns flera exempel runt om i världen där man har gjort det. I flera delstater i både Australien och Kanada har man förbjudit brytning av just uran eftersom det har extra allvarliga miljö- och hälsokonsekvenser.

Det enda tydliga beskedet om man inte vill tillåta uranbrytning är att instifta ett lagstiftat förbud. Då kan de företag som i dag lägger miljontals kronor på att provborra efter uran i stället lägga dessa pengar på mer framtidsinriktade satsningar som förnybar energi. Då kan människorna i Jämtland, Skaraborg, Hälsingland och Västerbotten andas ut.

Om Centerpartiet väljer att stå upp för sitt stämmobeslut om ett uranbrytningsförbud får Sverige en riksdagsmajoritet som förbjuder uranbrytning. Jag hoppas att Centerpartiets riksdagsledamöter lyssnar på partimedlemmarna. Om man inte står upp för ett uranförbud kan man fråga sig vad det är för mening med att Centerpartiets medlemmar samlas i helgen för att fatta nya beslut om politik som man inte lever upp till i riksdagen.

När riksdagen förra året debatterade uranbrytning sade representanter från allianspartierna att det var fullständigt osannolikt att uranbrytning skulle kunna ske i Sverige. Det lovades också att uranbrytning med allvarliga miljökonsekvenser aldrig skulle kunna ske i ett land som Sverige.

Men sedan riksdagen beslutade om uranbrytning förra året har det hänt två viktiga saker. Företaget Continental Precious Minerals har tagit steget från att provborra efter uran till att förbereda en ansökan om att få öppna en urangruva i Oviken i Jämtland. Planerna på en gruva i Oviken skulle enligt företaget självt innebära brytning av 40 000 ton malm per dag i 16 år.

I november 2012 kunde vi läsa rubriker om att uran läcker från en finsk gruva. Gruvdammen i Talvivaara i östra Finland läckte hundratals miljoner liter vatten innehållande tungmetaller och uran. Ekosystemen i området beräknas vara påverkade för lång tid framöver, och vattendragen i närheten är obrukbara. Detta var tredje gången på kort tid som urangruvan i Finland hade ett sådant här läckage. Olyckan anses vara en av Finlands största miljökatastrofer någonsin.

Att urangruvan i Finland förstörde kringliggande vattendrag gör det extra oroande att Continental Precious Minerals vill bryta i Jämtland nära Storsjön, som är dricksvattentäkt för ett flertal kommuner.

Jag har flera gånger frågat allianspartierna om de kan ge ett enda exempel på uranbrytning i världen som inte haft allvarliga konsekvenser för miljö och hälsa. Jag har ännu inte fått svar på detta. När jag skrev min magisteruppsats vid Göteborgs universitet studerade jag uranbrytning i världen och kunde inte hitta ett enda exempel i världen på uranbrytning som klarar rimliga miljö- och hälsokrav. Det tycks helt enkelt som om uranbrytning är en verksamhet som inte är önskvärd någonstans i världen.

Uranbrytning är ett moraliskt dilemma för alla partier som vill tillåta fortsatt kärnkraft. Sedan uranbrytningen upphörde i Ranstadverket i Skövde på 70-talet importerar Sverige allt uran från länder som Namibia, Australien, Ryssland och Kazakstan. Uranbrytning är en av kärnkraftens baksidor som man slipper med ett helt förnybart energisystem. Jag tycker att det vore logiskt att de partier som förespråkar fortsatt och utbyggd kärnkraft också skulle tycka att Sverige skulle bryta sitt eget uran. Men regeringspartierna ger inget besked om man kommer att säga ja eller nej till en ansökan om att öppna en urangruva i Sverige.

Dessa oklarheter om regeringens politik gynnar ingen. Det är dålig miljöpolitik, landsbygds politik och näringspolitik att inte ge besked.

Sedan förra årets debatt om uranbrytning har kommunalråd på de hotade orterna enat sig för att få stöd av varandra när regeringen sviker. I en debattartikel med rubriken "Uranbrytning hotar våra bygder" skriver kommunalråd från Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet att ingen vill investera i bygder som riskerar att bli obeboeliga. Att som regeringen säga att man ger besked om uranbrytning först den dag det kommer en ansökan är ett slag i ansiktet på de kommunalråd som säger att "undersökningarna av uranförekomster innebär förlorade år för våra kommuner".

Jag har besökt de områden i Oviken, Ovanåker, Billingen och Nianfors där människor i dag lever med hotet om uranbrytning. Jag har fått se hur markägare och företag avstår från mer framtidsinriktade investeringar i ekoturism eller förnybar energi på grund av hotet att marken riskerar att bli obrukbar.

Fru talman! Sverige förtjänar ett förbud mot uranbrytning och ett mål om 100 procent förnybar energi. Miljöpartiet föreslår också ett stopp för provborrning av uran, så kallad prospektering, till dess att ett lagstiftat förbud mot uranbrytning är på plats.

Jag yrkar bifall till reservationerna 6 och 7.

I detta anförande instämde Jonas Eriksson och Jan Lindholm (båda MP).

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 mars

KrU5 Kultur och fritid för barn och unga

Punkt 1 (Utvärdering av Skapande skola)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

170 för utskottet

133 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 18 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD

För res. 1: 93 S, 24 MP, 16 V

Frånvarande: 19 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 2 (Utvidgning av Skapande skola)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

285 för utskottet

19 för res. 2

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 96 M, 24 MP, 18 FP, 19 C, 16 V, 18 KD

För res. 2: 19 SD

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 3 (Lagstiftning om musik- och kulturskolan)

1. utskottet

2. res. 3 (V)

Votering:

288 för utskottet

16 för res. 3

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 96 M, 24 MP, 18 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD

För res. 3: 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 4 (Utredning om musik- och kulturskolan)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

170 för utskottet

133 för res. 4

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 18 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD

För res. 4: 94 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 2 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 7 (Utredning om kommuners skyldighet att bedriva fritidsgårds-
verksamhet)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

287 för utskottet

17 för res. 7

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 96 M, 24 MP, 18 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD

För res. 7: 1 S, 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU6 Kultur för alla

Punkt 1 (Funktionshinderades historia)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

265 för utskottet

39 för res. 1

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 96 M, 1 MP, 18 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD

För res. 1: 23 MP, 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 2 (Tillgänglighetsfrågor)

1. utskottet

2. res. 2 (S)

3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

105 för res. 2

19 för res. 3

180 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

175 för utskottet

110 för res. 2

19 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 24 MP, 18 FP, 19 C, 18 KD

För res. 2: 94 S, 16 V

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Prot. 2012/13:81

20 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU14 Subsidiaritet och proportionalitet

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

KU15 Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

UbU8 Högskolan

Punkt 1 (Övergripande högskolefrågor)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

94 för res. 1

19 för res. 3

190 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

152 för utskottet

93 för res. 1

58 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 95 M, 18 FP, 19 C, 1 V, 18 KD

För res. 1: 93 S

Avstod: 24 MP, 19 SD, 15 V

Frånvarande: 18 S, 12 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 3 (Framtida förstärkningar av vissa utbildningar och lärosäten)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

285 för utskottet

19 för res. 6

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 96 M, 24 MP, 18 FP, 19 C, 16 V, 18 KD

För res. 6: 19 SD

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 4 (Läroutbildningens innehåll m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (MP)

3. res. 8 (SD)

Förberedande votering:

26 för res. 7

19 för res. 8

258 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

259 för utskottet

25 för res. 7

20 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 96 M, 18 FP, 19 C, 14 V, 18 KD

För res. 7: 24 MP, 1 V

Avstod: 19 SD, 1 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Ali Esbati (V) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 6 (Förändring av meritpoängssystemet)

1. utskottet

2. res. 10 (S, MP, V)

Votering:

168 för utskottet

133 för res. 10

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 17 FP, 19 C, 18 SD, 18 KD

För res. 10: 94 S, 23 MP, 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 2 MP, 7 FP, 4 C, 2 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 7 (Breddad rekrytering, tillträde och studentfrågor)

1. utskottet
2. res. 11 (S)

Votering:

152 för utskottet
108 för res. 11
44 avstod
45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 18 FP, 19 C, 1 V, 18 KD
För res. 11: 94 S, 14 V
Avstod: 24 MP, 19 SD, 1 V
Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU11 Klimatpolitik m.m.

Punkt 5 (Sänkor)

1. utskottet
2. res. 6 (SD)

Votering:

152 för utskottet
19 för res. 6
133 avstod
45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 96 M, 18 FP, 19 C, 18 KD
För res. 6: 19 SD
Avstod: 93 S, 24 MP, 16 V
Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD
Yilmaz Kerimo (S) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 15 (Svenska utsläppsmål m.m.)

1. utskottet
2. res. 18 (V)

Votering:

169 för utskottet
16 för res. 18
118 avstod
46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 18 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD
För res. 18: 16 V
Avstod: 94 S, 24 MP
Frånvarande: 18 S, 12 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 16 (Svenskt klimatpolitiskt ramverk)

1. utskottet
2. res. 19 (S, MP, V)

Votering:

170 för utskottet

134 för res. 19

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 18 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD

För res. 19: 94 S, 24 MP, 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 20 (Minskad påverkan från köttkonsumtion m.m.)

1. utskottet
2. res. 23 (MP, V)

Votering:

264 för utskottet

40 för res. 23

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 96 M, 18 FP, 19 C, 19 SD, 18 KD

För res. 23: 24 MP, 16 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 3 V, 1 KD

Punkt 23 (Hållbara biodrivmedel)

1. utskottet
2. res. 27 (SD)

Votering:

269 för utskottet

19 för res. 27

15 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 94 S, 96 M, 24 MP, 18 FP, 19 C, 18 KD

För res. 27: 19 SD

Avstod: 15 V

Frånvarande: 18 S, 11 M, 1 MP, 6 FP, 4 C, 1 SD, 4 V, 1 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 110 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Lise Nordin är yvig i sitt anförande, och jag får känslan att hon försöker skapa osäkerhet.

Mats Odell pekade i sitt anförande på att det är högst osäkert vad som händer i detta aktuella fall och hur bolaget kommer att resonera.

Jag ska svara på frågan. Det finns ett kommunalt veto. Det anser jag vara fullt tillräckligt.

Beträffande Miljöpartiets ställningstagande i betänkandet ska jag säga följande. Efterfrågan på mineraler och metaller ökar när fler reser sig från fattigdom. Städer och infrastruktur byggs, och industrier utvecklas. Afrikaner och asiater lämnar dåliga eldstäder och skaffar moderna spisar. Detta förenklar livet och minskar miljöpåverkan.

Miljöpartiet skriver att de vill göra det dyrare att prospektera och dyrare att utvinna. Har inte vi i riksdagen en skyldighet att hjälpa till i denna utveckling för en bättre värld då människor lämnar dessa dåliga eldstäder och skaffar moderna spisar och att ta vara på sällsynta jordartsmetaller som kan finnas här hemma?

Anf. 111 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Det är just det förslag som Miljöpartiet lägger fram om en hållbar gruvindustri som gör att vi kan garantera att Sverige bidrar till en hållbar utveckling.

Johan Johansson säger att han anser att det kommunala vetot mot uranbrytning är fullt tillräckligt. Som jag sade i mitt anförande är det tydligt att de berörda kommunerna inte gör samma bedömning. Kommunalsråd med samma partifärg som Johan Johansson – Moderaterna – säger att uranbrytning hotar våra bygder och att bara undersökningarna av uranförekomster innebär förlorade år för våra kommuner.

Det räcker alltså inte att kommunerna kan säga nej till brytning när det kommer till detta skede, om det gör det, utan redan prospekteringsfasen och provborrning efter uran leder till stora negativa konsekvenser för de orter som är berörda.

I princip i alla dessa orter i landet som i dag har ett hot om uranbrytning enas man över partigränserna och vädjar till Sveriges riksdag och regering att hjälpa till så att det blir en tydlighet i politiken. Kommer det att brytas uran i Sverige eller inte? Det som vi har hört i den här debatten i dag är att regeringsföreträdare ger mycket olika besked, både om man tror och om man anser att det är önskvärt med uranbrytning.

Jag har, som sagt, besökt flera av de orter som är hotade – Oviken, Ovanåker, Billingen, Nianfors – där man redan i dag ser att flera viktiga investeringar i bland annat ekoturism och förnybar energi läggs ned på grund av hotet om uranbrytning.

Just på grund av det läge vi ser i landet är det viktigt att Sveriges riksdag och regering säger vad man har för politisk ståndpunkt när det gäller uranbrytning. I dag är det nämligen väldigt oklart vad regeringen tycker om uranbrytning.

*Mineralpolitiska
frågor*

Anf. 112 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt tydligt: Finns det ett kommunalt veto slutar ju frågan att vara aktuell redan där. De kommuner du nu refererar till, Lise Nordin, kan använda sitt kommunala veto och döda frågan på direkten. Men nu ska jag inte diskutera deras ställningstaganden, för jag vet inte deras bevekelsegrunder.

Jag tycker att Lise Nordin kunde ha svarat på frågorna jag ställde. Har inte Sverige ett ansvar för global råvaruförsörjning och att bidra med våra metaller för att göra världen lite bättre? Är det inte bra att svenska produkter är konkurrenskraftiga? Vem vinner egentligen på att det blir dyrare att prospektera och dyrare att ha gruvdrift?

Anf. 113 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Jag konstaterar att Johan Johansson talar om två väldigt olika frågor. Jag ska försöka hinna med båda två.

Den första frågan handlar alltså om hur Sverige ska ta ansvar för den globala råvaruförsörjningen. Jag och Miljöpartiet tror att det enda sättet att ta detta ansvar är att ha en hållbar gruvnäring. Där har vi fortfarande en hel del kvar att göra i Sverige. Bland annat, vilket har debatterats i dag, handlar det om att se till att de lokala samhällena får hjälp med den omställning dagens gruvindustri innebär och att de ska få någon form av lokal återbäring. Jag hade hoppats att vi skulle kunna vara överens om att det inte är några konstigheter.

Johan Johansson säger att de kommuner som i dag hotas av uranbrytning kan använda det kommunala vetot och därmed stoppa frågan. Om vi ser på vad som händer i dag ser vi att det uppenbarligen inte räcker. I princip alla de kommuner som är hotade i dag uttrycker man gång på gång att man inte vill se någon uranbrytning i sina kommuner och att man kommer att använda sitt kommunala veto om det kommer in en ansökan. Ändå ser vi dessa konsekvenser, år ut och år in: Investeringar i dessa bygder läggs ned på grund av hotet om uranbrytning och på grund av provborrningen i sig.

Jag är mycket förvånad över att regeringspartierna i dag inte har gett något svar till alla de kommunalråd och alla de människor som bor i dessa kommuner, som ber om hjälp med att få ett tydligt regelverk som säger att det inte ska bli någon uranbrytning. De kommuner som är berörda anser inte att det räcker att de har vetorätt i slutskedet eftersom de i dag lever med de negativa konsekvenserna av hotet om uranbrytning.

Jag tycker att Sverige ska göra precis som man har gjort i flera delstater i bland annat Australien och Kanada: tydligt förbjuda uranbrytning. Det skulle vara en tydlig och bättre miljöpolitik, landsbygdspolitik och näringspolitik för alla berörda parter.

Anf. 114 JENS HOLM (V):

Fru talman! Utvinning av så kallad skiffergas kommer stort, särskilt i Nordamerika. Den utvinningsmetod som används kallas för fracking. Det handlar om att miljontals liter vatten och kemikalier pressas långt ned i berggrunden under väldigt högt tryck. Skifferlagren sprängs till slut, och gas kan utvinnas.

Konsekvenserna för miljön av denna metod kan vara helt förödande. Den gas man bryter är oftast metangas, och det är en gas som läcker ut i

rätt stora mängder vid fracking. Metangas har en uppvärmningspotential som är mer än 20 gånger starkare än koldioxid. De kemikalier som läcker ut riskerar att förgifta grundvattnet. Mikael Höök, forskare vid institutionen för geovetenskap på Uppsala universitet, sade nyligen till tidningen Riksdag & Departement angående fracking av skiffergas: Det är ungefär som en fest där vodkan tar slut. Då övergår man till folkölen. När den är slut tar man till mäsken.

Det är där vi är nu. Höjda oljepriser och ny teknik gör det kanske intressant och lönsamt att borra än djupare, att använda kemikalier och att spränga upp skifferlagren genom fracking. Bara för att det går rent tekniskt behöver det dock inte vara rätt. Jag ser med väldigt stor oro på att intresset för skiffergasbrytning nu sprids även till Europa och faktiskt också till Sverige. Det har hittills delgivits hela 17 undersökningstillstånd för brytning av gas i skiffer i Sverige – fem på Öland och tolv i Östergötland.

Jag önskar att Sverige kunde gå den väg flera andra europeiska länder har gjort, nämligen klart och tydligt säga: Metoden fracking är inte acceptabel. Vi inte vill ha den. Vi vill ha ett förbud. Så har Frankrike gjort, och så har Bulgarien gjort. Jag vet att Österrike ganska nyligen har infört väldigt mycket hårdare restriktioner för skiffergasbrytning så att det inte längre är intressant att använda metoden. I Tjeckien, Rumänien och Tyskland överväger man just nu också förbud.

I reservation 8 föreslår vi i Vänsterpartiet och Miljöpartiet gemensamt att fracking ska förbjudas i Sverige. Vi vill också att den svenska regeringen ska verka för ett förbud inom EU. Det är bra timing att verka för detta på EU-nivå nu när EU-kommissionen har aviserat att man vill ta fram ramverk för skiffergasbrytning. Ifall kommissionen inte får uppbackning och påtryckningar från aktiva medlemsstater är jag dock rädd att detta ramverk kommer att bli tandlöst.

Jag välkomnar inlägget från Centerpartiets Helena Lindahl. Helena sade klart och tydligt att Centerpartiet inte vill ha någon utvinning av skiffergas i Sverige. Välkommen att rösta på reservation 8, säger jag då till Centerpartiet! Jag delar också till stora delar anförandet av Kristdemokraternas Mats Odell. Han sade att han hyste stora frågetecken kring skiffergasbrytningen. Ifall man hyser dessa stora frågetecken och känner denna stora oro tycker jag att den logiska konsekvensen är att man stöder oss i ett förbud mot fracking vid brytning av skiffergas.

Därför vill jag yrka bifall till reservation 8.

Anf. 115 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Jag delar Jens Holms oro kring fracking. Det finns många tveksamheter kring detta. Det är en ny teknik, och som teknikoptimist hoppas man ju att tekniken även här ska gå framåt. Alltså kanske det inte är skäl att förbjuda en metod som kanske utvecklas. Däremot finns det all anledning att studera hur den utvecklas och naturligtvis att göra inspel till EU-kommissionens kommande ramverk.

Vänsterpartiet har talat om en mineralavgift. Som jag ser det kan det leda till att många gruvprojekt kanske aldrig blir av. Dessa 10 procent skulle för Northland Resources i Pajala innebära 455 miljoner kronor per år vid full produktion. För LKAB skulle det innebära nära 3 miljarder per år. Nyss har IGE Resources meddelat att de inte kommer att investera 10

miljarder i Tärnaby utan i stället investera i två gruvprojekt i Afrika. Självfallet har en annalkande gruvskatt haft betydelse, då det förändrar en investeringskalkyl.

Det blir inte lätt för Northland att hitta det riskvilliga kapitalet när det nu skramlar av en mineralavgift eller en gruvskatt. Min fråga till Jens Holm är: Är det bra för Tärnaby, Pajala och övriga Sverige med en hög mineralavgift?

Anf. 116 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tackar Johan Johansson för frågan.

Ja, det är bra för Sverige. Det är bra lokalt ifall vi kan ta ut högre avgifter från de stora gruvbolag som bedriver gruvdrift. Hela vår tanke med en höjd mineralavgift är just att pengarna ska stanna kvar i regionen, att det ska leda till utveckling och nya jobb i regionen.

Vi i Vänsterpartiet vill inte ha någon form av u-landsutveckling, ifall det uttrycket tillåts, där man öppnar upp för stora bolag. De kan komma dit och bedriva sin verksamhet precis som de vill. De betalar 2 promille i mineralavgift, vilket jag tycker är en försumbar summa i sammanhanget ifall vi vill ha resurser till att utveckla verksamhet lokalt. Jag tycker att det som bygden lokalt behöver är att de stora bolagen bidrar mer än vad de gör i dag.

Jag skulle också vilja tacka Johan Johansson för att han tar upp frågan om fracking. Det känns som att alla partier i kammaren hyser en väldigt stor oro kring den här metoden, där man pumpar ned kemikalier under väldigt hårt tryck och spränger upp berggrunden för att kunna få upp metangasen.

Då tycker jag, Johan Johansson, att det känns lite klenkt att ni i Moderaterna hyser denna oro men bara vill avvakta utvecklingen och hoppas på bättre teknik i framtiden. Det är väl nu och här vi har chansen att påverka utvecklingen, och det är därför vi säger att den här formen av gasutvinning kan vi aldrig acceptera. Vi önskar att vi hade med oss Moderaterna på det förslaget.

Anf. 117 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! En oro behöver inte automatiskt leda till ett förbud. Jag tycker att det är viktigt att man bevakar det här och ser hur tekniken utvecklas. Vi har en miljölagstiftning som jag känner mig trygg med.

Nu tänkte jag komma över till det här med mineralersättningen. Om vi tar Kiruna som ett exempel och räknar på LKAB:s omsättning kommer man fram till siffran 3 miljarder. Delar man det för enkelhetens skull på två produktionsorter blir det 1 ½ miljard till Kiruna och 1 ½ miljard till Malmberget och Gällivare. Det är avsevärt mycket mer än all skattekraft i de kommunerna i dag i kommunalskatt och landstingsskatt. Vi får även räkna med en hel del av den bolagsskatt som produceras i de områdena, borträknat LKAB. Ett sådant här förslag slår sönder det kommunala skatteutjämnningssystemet.

Nästa invändning är: Hur definierar man regionen? Norrbotten är det enkelt att definiera som en gruvregion, Västerbotten också. Bergslagen blir mer problematiskt, när du har Bergslagen och en tänkt utskepningshamn i Lysekil. Betyder det att hela Västra Götaland även är med i en gruvregion?

Anf. 118 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Vad gäller fracking fick vi tyvärr inget klart besked från Moderaterna. Det noterar jag. Ett medskick från Vänsterpartiet är att det är här och nu som vi har chansen att sätta stopp för den här metoden. Känner man den oro som alla partier här uttrycker, när jag lyssnar på dem, borde man säga att vi inte ska tillåta den här metoden i vårt land.

Ett minimikrav är också att man från regeringssidans partier klargör vad man kommer att spela in till kommissionen när de ska göra översynen. Det har vi tyvärr inte hört någonting om i dag.

Jag måste säga att siffran 3 miljarder kronor som du sade, Johan Johansson, känner jag absolut inte igen mig i. När vi har gjort våra egna uträkningar handlar det om ungefär 200 miljoner kronor. Det där känns lite mer som en hittepåsiffra från er sida. Ni måste klargöra det mycket tydligare ifall vi ska kunna ha en seriös debatt om sådana siffror.

Anf. 119 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Det är många som har varit uppe i debatten hittills i dag. Det kanske finns en risk att jag upprepar några av de argument som är framförda, men om jag gör det beror det på att det är bra argument som tål att upprepas.

Jag skulle vilja inleda med ett påstående som jag tror starkt på: Utbyte och samverkan bäddar för en bättre framtid. Tillsammans blir man starkare och bättre rustad.

Det är det min motion om nordisk samverkan inom gruv- och mineralstrategin handlar om. Det är också den vi behandlar i dag. Syftet och andemeningen med motionen är att stärka och bättre rusta gruv- och mineralnäringen inte bara i Sverige utan i hela Norden. Min avsikt är att jag i mitt anförande i huvudsak ska beröra motionens syfte och andemening. Men jag tänker också ta upp några andra intressanta tankar som berörs och behandlas i betänkandet. Jag återkommer till detta.

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 9 som är skriven av S, MP och V. Jag är glad för att de stöder min motion och även Kent Perssons motion, yrkande 1.

Jag måste tillrättavisa ledamoten Mats Odell, som i sitt anförande påstod att Sven-Erik Buchts motion inte har stöd från S, MP och V. Jag hoppas att ordföranden i utskottet läser på bättre i handlingarna.

Tyvärr avstyrker allianspartierna med Sverigedemokraterna nämnda motion, vilket jag tycker är defensivt och illavarslande. Nordisk samverkan är definitivt en framgångsfaktor. Det är något som allt fler blir varse.

Det finns också många andra områden där nordisk samverkan skapar och kan skapa bra utveckling. Det finns visserligen vissa tecken på att Alliansen är på väg att upptäcka det. Ett tecken på det är expertnätverket Nordmin, med centrum i Luleå vid tekniska universitetet där, som man planerar att inrätta under detta år. Det är ett steg i rätt riktning, men det går alldeles för sakta. Man måste vilja mycket mer än vad Alliansen orkar med.

Det är samma sak med regeringens nyligen presenterade mineralstrategi, som är ett steg i rätt riktning. Men vi ska också notera att det är en fråga som oppositionen drivit fram här i kammaren och där Alliansen varit tveksam och emot.

Men det mest bedrövliga är handläggningen av mineralstrategin. En så viktig fråga har regeringen underlåtit att ta till riksdagen. Avsaknaden av en demokratisk debatt och en demokratisk förankring i landets parlament är bedrövlig. Det är ett ansvar som regeringen får ta på sig som inte har möjliggjort en öppen och demokratisk debatt i frågan.

Det handlar om strategiskt viktiga frågor för stora delar av svensk industri, och den nationella strategin tas endast i det slutna rummet. Det blir ingen tyngd med de slutna rummens dokument. Det är faktiskt tid för ansvar, regeringen!

Fru talman! Barentsområdet är ett av världens rikaste områden avseende tillgången på och mängden av olika mineraler. Inte minst de tre nordiska länderna Finland, Norge och Sverige har väldigt stora tillgångar på mineraler. Dessutom har vi en väl utvecklad gruv- och mineralindustri.

I vårt land har vi flera hundra års erfarenhet av gruvverksamhet. Gruvindustrin har varit en viktig förutsättning för Sveriges utveckling ända sedan medeltiden. Gruvindustrin har tillgodosett industrins och samhällets behov av mineraler, utvecklat regioner och utvecklat en unik kompetens hos medborgare och leverantörer. Det gruvtekniska kunnandet har blivit en stark exportframgång där svensk industri har ett teknologiskt ledarskap och en dominerande ställning som utrustningsleverantör på världsmarknaden. Det finns många exempel när det gäller utrustningsleverantörer där vi är världsledande. Några, som Sandvik och Atlas Copco, är framgångsexempel.

Gruv- och metallindustrin har varit och är i mångt och mycket en förutsättning för vår industriella framväxt och utveckling. Mycket stora delar av vår industri och vår export är helt beroende av metaller. Men det är inte bara järnbalkar, fordon, verktyg, maskiner eller vad det kan vara som kommer ut från fabriker.

I en förlängning är gruvorna och vår industri en viktig del i välfärdsbygget i vårt land. Där produceras implicit daghem och sjukvård. Där produceras äldreboende, skolor och annan välfärd.

Fru talman! Sveriges välstånd är till mycket stor del beroende av vår export. Mer än 50 procent av vår bnp genereras genom svensk export. Därför är det betänkande om mineralpolitik som vi behandlar i dag i förlängningen en viktig fråga för landets välstånd.

Fokus på råvaruförsörjning blir allt viktigare utifrån ett globalt perspektiv. Ökad global befolkning och ökad global konsumtionsutveckling skapar redan nu en tydlig efterfrågan på råvaror inte minst när det gäller mineraler. Där ökar det avsevärt.

Det blir allt tydligare att den som sitter på råvaran alltid sitter med trumf på hand. Frågan om råvaruförsörjning har också uppmärksamats på EU-nivå och särskilt unionens beroende av metaller. EU:s medlemsländer använder ca 25–30 procent av den globala produktionen av metaller. Men den egna produktionen är endast 3 procent. En tydlig ambition för EU är att öka försörjningsgraden.

Fru talman! Här kan de nordiska länderna spela en mycket viktig och avgörande roll. Tillsammans är Sverige, Norge och Finland Europas mineralbod.

En känd alliansledare brukar uttrycka sig: I ljuset av det noterar jag. I det perspektivet skulle jag vilja vara lite tydligare än alliansledaren och

säga så här: I ljuset av det borde vi alla se stora möjligheter ur ett globalt perspektiv och se att en djup nordisk samverkan i gruv- och mineralfrågan är en framgångsfaktor.

Vi behöver inte vara konkurrenter. Vi kan samverka och ta grepp om marknaden. Det gäller att vara tydlig i politiken och inte bara notera. Man måste också vilja.

Fru talman! Det handlar om att samordna sig inom strategiskt viktiga områden. Det handlar om utbildnings- och forskningsfrågor, teknik- och miljöfrågor, energi- och logistikfrågor. Det handlar om uppbyggnad av infrastrukturnät där nationsgränser inte är ett hinder utan där nationsgränser kan vara en möjlighet.

Det handlar om naturvårdsfrågor och tillståndsfrågor, personalförsörjningsfrågor, kompetensförsörjningsfrågor, prospekteringsfrågor och avgifts- och skattefrågor.

Utmaningen handlar om att effektivt kunna ta till vara ländernas gemensamma resurser och förmågor. Jag är övertygad om att vi tillsammans blir mycket starkare och bättre rustade inte minst inom gruv- och mineralnäringen.

Utan nationella gränser vore det en självklarhet. Men tyvärr tenderar nationsgränserna att bli något som man oftast tänker längs efter och sällan över. Ett tänk över gränser med mer nordisk samverkan bäddar för en betydligt bättre framtid.

Fru talman! Jag vill säga några ord om motionerna i övrigt och bland annat den som Kent Persson har skrivit. Jag tycker att den är särskilt intressant. Vi har också biträtt den i yrkande 1 i vår reservation.

Jag är säker på att vi får återkomma till några av de frågeställningar som Kent belyser i motionen och som Socialdemokraterna belyser i reservation 3, vilken även jag biträder.

Jag är övertygad om att en passiv nationell nivå inte är någon framgångsfaktor. Det går inte att göra som ministrarna i nuvarande regering gör och åka upp till gruvsamhällena, sprida superlativ och tycka att det är fantastiskt att se utvecklingen. Sedan lämnar man kommunerna i sticket med beskedet: Detta får ni lösa själva tillsammans med bolagen som är verksamma på er ort – det är ju en fantastisk utveckling. Att göra så är passivitet.

Nej, det räcker inte. Det behövs mycket mer verkstad. Det är tid för ansvar. Detta med tid för ansvar räknades upp kanske 22, 23 gånger i regeringsförklaringen. Det måste också gälla Alliansen och inte bara alla andra.

Det handlar om att bygga hållbara samhällen. Det handlar om människor som måste flytta från hus och hem och som får fördubblade boendekostnader. Vi ser det i Kiruna och Malmberget. Det är inte acceptabelt.

Det handlar om kommuner som inte har en chans att ekonomiskt eller på annat sätt klara och möta behov av infrastruktur och samhällsservice när ett gruvbolag etablerar sig på orten. Vi ser det i Pajala, och vi kommer att se det på många fler orter. Det gäller Älvsbyn, Storuman och Jokkmokk. Där måste den nationella nivån vara med om vi ska skapa hållbara samhällen. Det går inte att fly undan ansvaret.

Men det handlar även om miljö- och naturvårdsåtgärder och rennärringsfrågor. Det är frågor som många gånger är väldigt komplexa, kon-

fliktfyllda och svåra att lösa. Då går det inte att ha en passiv regering. Det leder till konflikter alldeles i onödan och bromsar utvecklingen.

Det handlar även om finansierings- och avgiftsfrågor och möjligen också fondering av avgifter i syftet att de ska kunna nyttjas för att bygga hållbara samhällen i samband med gruvetableringar. Det handlar väldigt många gånger om mycket små glesbygdskommuner som har ytterst begränsade resurser.

Fru talman! Det är viktiga frågor. Jag hoppas att vi kan få återkomma till en diskussion och beslut i kammaren om dem vid ett senare tillfälle.

Jag vill även ta upp en annan viktig fråga. Det gäller kapitalförsörjning. Gruv- och mineralnäringen är mycket kapitalintensiv. Tillgång till såväl internationellt som nationellt kapital är därför en mycket viktig fråga. Det är också en förutsättning att vi får såväl internationellt som nationellt kapital för att skapa aktivitet inom näringen.

I dag är tillströmningen av internationellt kapital väldigt omfattande. Vi behöver ha en strategi för att säkerställa nationellt kapital. Man kan fråga sig: Varför det? Varför behöver vi säkerställa nationellt kapital till gruvindustrin? Jag ska upprepa det som jag sade tidigare i mitt inlägg: Den som sitter på råvaror sitter alltid med trumf.

Vi ser en allt tuffare och konkurrensutsatt marknad. I en framtida förväntad global råvarubrist måste vår inhemska industris behov av mineraler och metaller säkerställas.

Det leder till en annan frågeställning. Vad vill vi med vårt LKAB? Det är ett oerhört framgångsrikt bolag. Det är världsledande inom underjordsbrytningsteknik och pelletstillverkning. Alliansen vill att det också ska bli världsledande på stadsomflyttning. Är det kärnverksamheten för ett gruvbolag att vara världsledande på stadsomflyttning, för att Alliansen inte tar ansvar och den nationella nivån flyr undan?

Detta är ett bolag som levererat 10 miljarder, eller 10 000 miljoner, de två senaste åren till statskassan. Det är enormt mycket pengar. Det har dessutom levererat lika mycket till statskassan de två senaste åren i bolagsskatt.

Ska detta bolag bara vara en budgetregulator i statsbudgeten, eller vill man någonting mer med det? Ska detta bolag kunna ta ny position inom branschen och kanske inte bara uppe i norr? Kan våra AP-fonder eller andra svenska institut eller fonder vara en del i den nationella kapitalförsörjningen? Det är också frågor som vi kan ställa oss och fundera på.

Fru talman! Nationell kapitalförsörjning till gruv- och mineralindustrin är en mycket central och viktig fråga. Jag hoppas att även den kommer till kammaren för diskussion och beslut vid ett senare tillfälle.

Anf. 120 MATS ODELL (KD) replik:

Fru talman! Jag har lärt känna Sven-Erik Bucht som en jordnära politiker som engagerar sig i sin hembygd och är aktiv på olika sätt. Bland annat skrev han tillsammans med Maria Stenberg en debattartikel i NSD den 8 februari där han föreslår en gruvskatt på 1–2 procent samt en fond för hållbara gruvsamhällen. Det var det jag syftade på, och det var inte, fru talman, en motion utan en artikel. Jag ber Sven-Erik Bucht rakt av och ödmjukt om ursäkt för att jag gjorde den förväxlingen. Det är visst så att hans motion om nordiskt samarbete har fått stöd av hans eget parti och även av Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det framgår av betänkandet.

Det krav som Sven-Erik Bucht nu indirekt upprepar, att man borde ta ut en särskild gruvskatt, får inte stöd vare sig av hans partiledare eller av hans partikamrater i näringsutskottet. Stefan Löfven uttalade sig bland annat i P4 Norrbotten den 22 januari och sade att Socialdemokraterna inte är beredda att genomföra en sådan skattehöjning, med hänvisning till Vänsterpartiets förslag.

Jag uppfattar Sven-Erik Buchts anförande snarast som att han vänder sig till Stefan Löfven och de egna partikamraterna för att försöka få med dem på vagnen. Man kan kanske fundera på om det är en framgångsrik strategi.

När det gäller internationellt och nationellt kapital som behövs i gruvnäringen är frågan hur det påverkas om man lägger på ytterligare kostnader. Tror Sven-Erik Bucht att Northland Resources skulle få ihop sina pengar om förslaget blev verklighet och man ökade kostnadsmassan i den omfattning som förslaget innebär?

Anf. 121 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Jag är inte bara engagerad i hembygden och i Sverige, Mats Odell, utan jag har en förmåga att också blicka utanför Sveriges gränser. Det är det som motionen handlar om. Det är ingen hembygds-motion. Det är en motion som behandlar det nordiska perspektivet.

Mats Odell ska få be om ursäkt en gång till. Artikeln i NSD var nämligen en följdartikel till den artikel som vi hade i Dagens Industri. Där sägs inte med ett ord, vilket Mats Odell påstår, att jag vill införa en skatt. Det tycker jag att Mats Odell också får be om ursäkt för. Det talas inte om någon som helst skatt där.

När det gäller fixeringen vid skatter vill jag nämna att Bergsstaten har gjort en grundlig undersökning av utländska företag som investerar och prospekterar i Sverige. De har brett företagen rada upp vilka motiv de har. Som nummer ett kommer att Sverige är ett av de säkraste länderna när det gäller politik, att det är politiskt stabilt, nummer två är en utmärkt malmpotential, tre malmfyndigheter i världsklass, fyra utmärkt infrastruktur och så vidare. Skatten som ni, Mats Odell, hakat upp er på kommer långt ned på listan, det vill säga låg företagsbeskattning – observera, företagsbeskattning. Avgifter nämns över huvud taget inte.

Vad vill Alliansen egentligen med den gruvboom som finns – dra sig tillbaka passivt och låta kommuner och bolag ta ansvar för den? Det är tid för ansvar. Har Mats Odell inte lyssnat på regeringsförklaringen? Det borde kanske sägas en tjugotredje gång. Det är tid för ansvar, men det gäller tydligen inte Alliansen.

Anf. 122 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! Den första punkten i den lista som Sven-Erik Bucht räknar upp är politisk stabilitet. Om Sverige håller på och ändrar spelreglerna under pågående match och höjer skatter och avgifter är det inte stabilt. Vi ska inte haka upp oss på om det är en skatt eller en avgift. Det är samma pengar, Sven-Erik Bucht. Det hjälper inte att ha någon sorts nöddop av nya pålagor och säga att det inte är någon skatt utan en avgift, och så ska den passera utan vidare.

Det är klart att det försämrar den svenska konkurrenskraften. Vi är nu med knapp marginal förbisprungna av Danmark när det gäller det totala

skatteuttaget. Det är ovanpå det som pålagorna ska läggas. Kalla det gärna avgift. Jag ber om ursäkt om jag kallar det för skatt, men jag tror faktiskt att skillnaden är hårfin.

Sven-Erik Bucht verkar tycka att LKAB inte ska bekosta förändringar i exempelvis Kiruna stadsbild när bolaget utvidgar sin verksamhet. Det ska i stället bekostas av skattebetalarna, om jag förstod honom rätt. Det är en ganska outgrundlig tanke måste jag säga. Om företagets verksamhet förorsakar kostnader och det är ett företag som har råd att betala, varför ska det företaget då inte betala utan notan skickas till skattebetalarna? Det hänger inte ihop, herr talman.

Jag ber gärna om ursäkt igen. När jag sade hembygd var det inte avsett som ett nedsättande omdöme utan handlade om omsorg.

Norden har vi tagit ställning till i utskottets betänkande. Vi säger att det samarbetsinitiativ som Sverige har tagit, det så kallade Nordmin som syftar till att stärka konkurrenskraften i den nordiska gruvnäringen, är positivt. Det finns inget negativt i det, men vi anser inte att det behövs ytterligare initiativ.

Anf. 123 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Det är bra att Mats Odell kom med en tredje ursäkt, men han fortsätter att se spöken. Vi har icke föreslagit någon avgiftshöjning. Däremot har vårt parti i reservation 3, som jag hoppas att ordföranden läst igenom, sagt att vi ser över samtliga avgifter.

Det håller inte att vi har en regering som åker upp och sprider superlativ. Jag vet hur man räddar i en liten kommun och när det är ont om pengar. Jag har stor erfarenhet av det. Tydligt har man inte det i Alliansen när man tror att det fixar sig självt. Det är att fly verkligheten.

LKAB:s avsatta 6 miljarder måste nyttjas genom att staten går in och tar hand om pengarna och utvecklar tillsammans med kommunerna. Det är klart att LKAB ska betala, men man kan inte ha en politik som går ut på att LKAB först ska vara världsmästare på underjordsbrytning och pelletstillverkning och sedan också bli världsmästare på stadsomvandling och sitta i diskussioner med kommunen. Det skulle skapa konflikter. Det handlar om ett bolag som tillsammans med kommunen ska verka i ytterligare hundra år.

Den politik som Alliansen för håller inte. Den är förlegad. Det är gammaldags att tro att ett bolag som jobbar med gruvnäring också ska bli världsmästare på stadsomvandling. Det är inte att utveckla gruvteknik.

LKAB ska jobba med det som de är duktiga på för att bli ännu duktigare. Då kan de leverera pengar till statskassan och ta position på fler orter. På så sätt säkerställer vi svensk industris behov av råvara också i framtiden så att det inte helt hamnar i utländska händer.

Anf. 124 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Herr talman! Regeringen är passiv och politiken förlegad och gammaldags har vi fått höra av Sven-Erik Bucht. I regleringsbrevet till SGU 2011 gavs uppdraget att lite grann titta på en mineralstrategi. I augusti 2011 förklarade Maud Olofsson att regeringen ska satsa på en mineralstrategi. Den återfanns i budgeten, VP 2012, och Sven-Erik Bucht väckte motion om den i september 2011. Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet stödde sedan motionen om ett mi-

neralprogram. Det blev ett tillkännagivande våren 2012. Alliansen avstyrkte eftersom arbetet redan var igångsatt.

När det nu gäller nordiskt samarbete tycker jag mig känna igen upp-lägget. Sven-Erik Bucht är en god förkämpe för Norrbotten, något annat ska jag inte säga. Han är smart på att utnyttja saker, och det har han gjort i det här fallet. Det jag inte får att gå ihop gäller kapitalfrågan. Sven-Erik Bucht har varit ute och debatterat, bland annat i Dagens Industri, och talat om en svensk gruv- och mineralfond, den som skulle finansieras med en mineralavgift på 1–2 procent. När han talar om en mineralfond med den avgiften, som faktiskt gör det svårare att finansiera nya projekt, och samtidigt i kammaren säger att staten ska ta ett ansvar för finansie-ring får jag det inte att gå ihop.

Anf. 125 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Jag börjar med det som gällde initiativet till en mineral-strategi. Johan Johansson var tyvärr ännu inte i riksdagen när jag vid två tillfällen debatterade med den förra näringsministern och man från rege-ringshåll sade att en sådan inte behövs, detta trots att vi kunde påvisa att man börjat med det i Finland.

De sådde lite frö, men förslagen kanske kom från fel håll. Det är så prestigefull Alliansen är. Ibland måste man släppa på prestigen. Det har jag fått lära mig som kommunalråd. Man måste kunna samverka också. Man blir starkare om man klarar av att samverka, Johan Johansson, inte bygga upp saker och ting med prestige.

Kapitalförsörjningsfrågan handlar ju om att se till att vi på något sätt säkerställer att svenska mineraler som finns i vår backe också långsiktigt kan tillföras svensk industri som är så beroende av dem. Tänk tanken att alla gruvor skulle vara utländskt ägda när vi har en framtida råvarubrist. Jag vill inte försätta mina och dina barnbarn i den situationen att vi inte över huvud taget har grepp om det här.

Jag tycker att LKAB skulle få helt andra ägardirektiv. Jag tycker att det är fattigt att inte ha andra ägardirektiv än att de ska vara en budget-regulator och hamna i Anders Borgs börs.

Anf. 126 JOHAN JOHANSSON (M) replik:

Herr talman! Samarbete är oerhört viktigt. Jag delar Sven-Erik Buchts uppfattning att man nog inte bör vara så prestigebunden.

Jag tänkte hoppa lite grann och lämna kapitalet och nordiskt samar-bete.

Sverige har en hög kompetens när det gäller gruvor. Det har du anført i ditt tal. Vi har också en god miljölagstiftning, kanske de miljövänligaste gruvorna i hela världen. Det ska vi vara stolta över.

Det har pratats om uranbrytning. Jag kan tycka att det är lite märkligt att Socialdemokraterna, när vi har en hög kompetens och vi har en god miljölagstiftning, så frekvent säger nej till uranbrytning. Har inte vi ett moraliskt och etiskt ansvar så länge vi har kärnkraften att även, om det nu skulle finnas brytbart uran i Sverige – det är en hypotetisk frågeställ-ning – bryta det om vi har ett folkligt stöd för det?

Prot. 2012/13:81
20 mars

*Mineralpolitiska
frågor*

Anf. 127 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik:

Herr talman! Jag stöder helt mitt partis ställningstagande när det gäller uran och det som finns skrivet i betänkandet. Därom råder det ingen tvekan.

När det däremot gäller miljölagstiftning och framför allt hanteringen av det här och de utdragna tider vi har är det katastrof. Vi har i Sverige tre år längre användningstider än Europa i övrigt. Jag har själv interpellat och motionerat i frågan, men den prestigefyllda Alliansen har avslagit motionerna. Sedan kommer de året efter och försöker visa på att man tog initiativ. Nu är någonting på väg.

Det är prestige. Det är inte samarbete. Jag tycker att det skulle behövas mycket mer pragmatism på den nationella nivån också i de här frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

14 § Konkurrenspolitiska frågor

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2012/13:NU15
Konkurrenspolitiska frågor.

Talman konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

15 § Beskattning av företag, kapital och fastighet

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2012/13:SKU17
Beskattning av företag, kapital och fastighet.

Anf. 128 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! I dag debatterar vi skatteutskottets betänkande om beskattning av företag, kapital och fastigheter. Jag står bakom alla de socialdemokratiska reservationer som finns i betänkandet, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservation 8.

I samband med budgetbehandlingen debatterade vi förslaget från regeringen om en kraftigt sänkt bolagsskatt – drygt 8 miljarder. Vi kritiserade tilltaget och sade att det hade varit mycket bättre politik att satsa de miljarderna på att bygga Sverige starkare, ge ungdomar utbildning och arbete. I ett läge med massarbetslöshet prioriterade ni i Alliansen att bättra på storbankernas nettovinster.

Vi varnade för att ni skulle skapa oro i vår omvärld, att våra goda grannar skulle tvingas följa med i detta race mot botten. Och mycket riktigt ser vi nu att Danmark känner sig tvunget att följa med ned till 22 procent i bolagsskatt – en utmaning som kommer att kräva nedskärningar i deras välfärd.

Effekterna i Sverige ser vi också. Storbankerna har utdelningsfest, trots att finansministern har höjt sitt finger mot det. Men i vanlig ordning händer ingenting. Ni valde att höja aktieutdelningarna i bankerna framför arbetslöshetsbekämpning och framför våra förslag att i stället förbättra för de mindre företagen genom att ta bort sjuklöneansvaret den andra veckan. Det kommer vi inte att glömma.

Herr talman! Historien om svensk tonnageskatt är historien om hur alliansregeringen genom att inte göra någonting har jagat snart hela sjöfartsnäringen ur Sverige. Den 2006 nyttillträdde regeringen fick ett färdigt underlag på sitt bord om hur beskattningen av sjöfarten skulle kunna förändras så att vi skulle kunna behålla svenska sjöfartsjobb. Men ingenting har hänt i Regeringskansliet. Här i riksdagen har frågan däremot levt, och vi har i enighet krävt att regeringen ska komma med förslag om en tonnageskatt. Men det har förhalats och det har förhalats.

Det sorgliga i sammanhanget är att för varje gång vi har diskuterat frågan har ännu fler svenska fartyg flaggats ut och ännu fler svenska jobb försvunnit. Nu är det inte längre bara till exotiska länder utan till grannländer som Finland, som har infört tonnageskatten. Vi är sist i Europa, och nu sitter vi här med svartepetter. Massor av jobb har försvunnit, och kompetensen i sjöfartsnäringen är snart ett minne blott. Den svenska sjöfartstraditionen, som man väl får säga började med Leif Erikssons upptäcktsfärder i Vinland, tycks sluta med den borgerliga regeringens handlingsförklaring på 2010-talet.

Försöken att gömma undan frågan i en ny större utredning imponerar inte. Vi accepterar inte den tidsplanen, att vi ska gräva ned den här frågan ända till den 15 november 2014. Det måste till en tidtabell, och det måste till signaler från riksdag och regering om att det kommer att bli en tonnageskatt. Då kanske vi kan rädda de sista resterna av svensk sjöfartsnäring.

Ett av de största hindren för tillväxt och utveckling i vårt land är bostadsbristen, framför allt bristen på hyresbostäder som gör det enklare att söka jobb efter sin kompetens på andra orter än där man bor och att gå till högre studier. Nu byggs det alltför lite i Sverige. Därom tror jag att alla numera är överens.

När Mats Odell tillträdde som bostadsminister började han med att kraftigt försämra villkoren för att bygga hyresrätter. Han uttryckte det som att marknaden var dopad och att den skulle så att säga avgiftas. Nu har det gått sex år, och för varje år har bostadsproduktionen sjunkit. Då får man väl säga att avgiftningen snart måste vara klar och att den tydligt inte över huvud taget fungerade, eftersom vi är nere på ett rekordlångt bostadsbyggande.

Vi har nu så lite byggande att bostadsbristen tilltar för varje dag och varje månad. Det leder till mer svarthandel och fler oseriösa fastighetsägare som kan tjäna stora pengar på den här bristen.

Fastighetsägarna, Sabo och Hyresgästföreningen har visat att en nybyggd hyreslägenhet blir ungefär 2 000 kronor dyrare i månaden än en ägd lägenhet, även om de är exakt likadana. Då finns inga kostnader för service eller något annat medräknat. Det är bara som en effekt av beskattning och av statens sätt att hantera de olika upplåtelseformerna. I dag är läget att staten subventionerar alla former av bostadsupplåtelse utom hyresrätt. Därför blir den 2 000 kronor dyrare i månaden.

Det är en orimlig situation. Den grundläggande obalansen mellan hyresrätter och andra upplåtelseformer måste angripas snabbt om vi ska kunna fördubbla bostadsbyggandet, vilket är nödvändigt om situationen inte ska förvärras. Regeringen har själv skapat denna orättvisa genom att ta bort investeringsstödet till hyresrätter och studentbostäder och genom att ta bort räntebidragen. De statliga utgifterna balanserade värdet av ränteavdragen på ägda bostäder. Nu är obalansen sådan att det är fruktansvärt svårt att bygga hyresrätter.

Regeringen har, som i så många andra fall när vi ligger på om brister i samhället, kommit fram till att frågan måste utredas. I vanlig ordning är frågan skickad långt i framtiden. För varje år som bostadsproduktionen ligger på den låga nivån kommer gapet mellan behovet och bostadsbeståndet att öka.

Vi socialdemokrater har en politik för detta. Vi har föreslagit en byggbonus för att få i gång byggandet av hyresrätter och studentbostäder. Det är en lösning på kort sikt, men långsiktigt måste statens ekonomiska uppträdande i förhållande till olika upplåtelseformer neutraliseras så att inte hyresrätten missgynnas längre.

Herr talman! Klimatomställningen är vår tids ödesfråga. Ingen insats eller åtgärd får negligeras. Sverige hade före regeringsskiftet en ledande position i världen på området, men nu ser vi hur länder som Tyskland sprungit ifrån rejält. Människor i allmänhet är oroade och beredda att göra vad de kan. En sådan handling är att producera klimatsmart energi i sina kooperativ och bostadsrättsföreningar. Det är en viktig pusselbit att underifrån minska belastningen på nätet.

Tyvär sätter våra skatteregler hinder i vägen. Kooperativ som producerar el tvingas skatta för mellanskillnaden mellan marknadspris och eget pris. Det kan diskuteras principer i det oändliga, men här måste faktiskt sunt förnuft gå före. Om kooperativ ser en möjlighet att både göra en insats i klimatpolitiken och göra sig mindre beroende av energijättarna, ja då ska inte staten lägga hinder i vägen. Vi vill att det skyndsamt ska tillsättas en utredning för att ta bort straffbeskattningen.

I betänkandet har vi socialdemokrater ett särskilt yttrande om skatteplanering i samband med 3:12-reglerna. Vi fick i utskottet ta del av en redogörelse från en Esorapport om hur allt fler höginkomsttagare kommer undan skatt de borde betala genom att göra om inkomst av tjänst till bolagsinkomster.

Vi värnar bra och generösa 3:12-regler för riktiga företag som bedriver näringsverksamhet, som anställer folk och utgör viktiga pusselbitar för att bekämpa arbetslöshet, men om så generösa regelverk ska kunna försvaras får inte andra använda dem som kryphål. Därför måste de täppas till fort.

Denna fråga ska jag debattera med finansministern i kammaren på fredag. I dag nöjer jag mig med att hänvisa till vårt särskilda yttrande. Men ett löfte är att vi i den här frågan kommer igen. När de mest välbeställda i samhället använder kryphål i lagstiftningen för att slippa bidra med sin andel av skatten måste vi reagera snabbt och beslutsamt.

(Applåder)

Anf. 129 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Det finns två bitar i skattesystemet som är viktigt för Miljöpartiet, dels att skapa rättvisa förutsättningar för framtiden, dels att styra mot en klar ökad hållbarhet i våra liv.

Vi vill ta upp den tråd som föregående talare Leif Jakobsson tog upp när det gäller uttagsbeskattning av vindkraftskooperativ, vilken tas upp i reservation 4 och som jag yrkar bifall till.

Vad vi behöver i Sverige är en folkrörelse för omställning. Den folkrörelsen saknas tydligt, och den här regeringen har inte lyckats skapa denna otroligt viktiga folkrörelse. Det är en folkrörelse som skulle kunna bygga ett framtidens Sverige som är klimatneutralt, som tar frågan om klimatomställning på allvar. Det är bekymmersamt att regeringen helt har slutat att intressera sig för denna fråga, åtminstone dess ledande företrädare, trots att de för några år sedan hyllade koldioxidskatt och sådant.

För några månader sedan var jag på ett studiebesök i Tyskland i Baden-Württemberg. Det är en delstat med en regering som leds av en grön ministerpresident. Det är kanske ingen tillfällighet att det är den delstaten som kallar sig bilismens hemland. Mercedes-Benz och Porsche har sina fabriker där. Men där finns det fler arbetsplatser i klimatomställningsindustrin än i bilindustrin. Där är det en folkrörelse att bygga vindkraftverk och solceller på taken. Där är det en folkrörelse att ställa om klimatet.

Det är så mycket folkrörelse att man aktivt har beslutat sig för att stänga av kärnkraftverken. Det är den delstat där folkrörelsen mot kärnkraft en gång startade i Tyskland, vid kärnkraftverket i Wyhl i Kaiserstuhl. Det var inte studenter eller vänstermänniskor utan bönder i trakten som byggde motståndet. Det är det motståndet som har lett till en omställningsfolkrörelse.

Det är detta vi är ute efter när vi vill ändra uttagsbeskattningen på vindkraftskooperativ. Vi behöver folkrörelser i Sverige som vill ställa om, som vill bygga om, Sverige till en framtid och som kan skapa de jobb vi behöver. De jobben skapas inte genom att låta de stora jättarna fixa allt och bygga ännu fler kärnkraftverk. Vi vet att där finns inte många jobb.

Jag kan lägga till att Anders Borg har lovat att utreda detta. Men han har väl inte tillsatt en utredare, antar jag. Han brukar inte det. Då faller frågan i glömska. Men jag är glad att Miljöpartiet tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har en gemensam reservation på denna punkt. Vi behöver fler folkrörelser i landet. Det ska vara folkrörelser som kan bygga ett nytt och hållbart Sverige. Vi behöver ett hållbart Sverige. Det är så jobben skapas.

Det är också viktigt att tänka på bostäder. Jag bor i Stockholmsregionen, och jag är ordförande i Miljöpartiet i Stockholmsregionen. Det är en region där det råder akut bostadsbrist.

I min hemkommun Södertälje är ordet trångboddhet inte ett namn som kan användas. Det är betydligt värre än så, särskilt om man räknar alla flyktingar från Syrien som släktingarna tar emot. Det kan bo tio personer, två tre familjer, i en två- eller treummare. Man kan inte säga nej till släkten, och det finns inga bostäder. Varför inte? Jo, för att det har varit för dyrt att bygga.

Därför behöver vi en mer rättvis och likvärdig beskattning av boendeformerna. Det är inte villor eller ROT-avdraget som kommer att fixa

bostadsbyggandet. Vi behöver en klimat-ROT för dessa bitar. Vi behöver en rättvis och likvärdig beskattning för de olika boendeformerna. Även här behövs det en folkrörelse. Egentligen behöver vi lite grann av det bostadsbyggande vi hade på 60-talet för att bygga om Sverige, för att skapa de jobb som behövs för att klimatanpassa landet.

Jag vill ta upp en sista punkt där vi är lite mer positiva till regeringen än föregående talare, nämligen tonnageskatten. Jag uppskattar faktiskt att utskottet har kommit fram till en skrivning som betonar att i lösningen för tonnageskatt ska hållbarhetsfrågan vägas in. Det tror jag också är viktigt, när vi ser vilka problem vi har med svaveldirektiv och andra saker som belastar sjöfarten samtidigt som de absolut är nödvändiga. Då är det viktigt att vi försöker hitta lösningar där.

Samtidigt är det viktigt att betona det som finns i utskottstexten, nämligen att tålmodet håller på att tryta när det gäller att komma fram till lösningar. Det har funnits åtminstone två tillkännagivanden. Näringen har efterlyst frågor. Det har tagit lång tid för regeringen att få till stånd en utredare. Ibland undrar man om de där tjänsterna är väldigt oattraktiva, eftersom det verkar vara svårt att tillsätta dem. Det gäller inte bara denna fråga. Man undrar om det beror på arbetsförhållandena eller om det är andra skäl.

Det är viktigt att det kommer fram resultat här, och som sagt gärna med ett hållbarhetsperspektiv. Vi behöver ett hållbarare Sverige, och där är skatteverket otroligt viktigt – att verka för att skapa incitament för att skapa denna hållbarhet.

Därför yrkar jag, som sagt, bifall till reservation 4 och hoppas att vi kan gå mot en tid då vi får lite mer hållbara folkrörelser i Sverige. Vi behöver det i detta land.

Anf. 130 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! ”Att sådana gigantiska energiinvesteringar håller på att genomföras i vårt land som redan har ett väl fungerande och fossilfritt elsystem är obegripligt. Om avsikten vore att minska koldioxidutsläppen borde investeringarna på hundratals miljarder i stället riktas mot transportsektorn där cirka 35 procent av de fossila utsläppen sker i dag.”

Det är Kungliga Vetenskapsakademiens energiutskott som uttrycker dessa hårda ord om vindkraftsutbyggnaden i en debattartikel som publicerades i Svenska Dagbladet under förra året. Det finns många stycken i artikeln som är värda att citera, men jag ska nöja mig med bara ytterligare ett stycke.

”Det är beklagligt att Sverige försatt sig i denna situation utan att det på något sätt varit nödvändigt. Behovet av fossilfri el i Sverige täcks av befintliga energikällor. Ur nationalekonomisk synpunkt måste i princip huvuddelen av kostnaden för en överdriven utbyggnad av vindkraften vara en förlust då den uppenbarligen inte behövs. Den svenska vindkraftsutbyggnaden skulle inte ha varit möjlig utan omfattande ’subventioner’ (i form av elcertifikat) i mångmiljardklassen som därtill huvudsakligen gagnar utländsk industri.”

Det är en ganska kraftfull sågning av svensk vindkraftsutbyggnad av Kungliga Vetenskapsakademiens energiutskott.

Nu är det dock inte bara elcertifikatet som är en subvention för vindkraften, som Kungliga Vetenskapsakademien skriver. Vindkraften har

även en kraftig subvention när det gäller fastighetsskatten. Alla elproduktionsenheter oavsett om det är vindkraft, vattenkraft, kärnkraft eller annan typ av produktionsenhet betalar en fastighetsskatt. Kärnkraftsenheter har dessutom en effektskatt.

Nu kan man tro att dessa fastighetsavgifter borde vara något så när på samma nivå, men så är inte fallet. För cirka sex år sedan var skillnaderna i fastighetsskatten inte så stora. Den var 0,5 procent för kärnkraft och vindkraft, medan den var 1,2 procent för vattenkraft. Fastighetsskatten har sedan höjts i flera steg för vattenkraften och motsvarar i dag hela 2,8 procent. Vindkraftverk har däremot fått en sänkt fastighetsskatt till endast 0,2 procent. Det innebär en 14 gånger högre procentsats i fastighetsskatt för vattenkraft i jämförelse med vindkraft.

I praktiken innebär detta att vattenkraften drabbas av en skatt på ca 8 öre per producerad kilowattimme, enligt Svensk Energi, som besökte skatteutskottet under hösten. Det kan liknas vid en kraftig straffbeskattnings av en fossilfri energikälla, vilket hotar att leda till att framtida investeringar och reinvesteringar i vattenkraftverk får stryka på foten, något som skulle vara mycket olyckligt, inte minst då vattenkraften i dag får allt större krav på sig som reglerkraft för framför allt vindkraften.

Kärnkraften har en skatt som motsvarar ca 5,5 öre per producerad kilowattimme. Den stora subventionen får vindkraften, som bara belastas med ca 0,5 öre per producerad kilowattimme. Det är en subvention som tillsammans med elcertifikaten fullständigt snedvrider konkurrensen mellan de olika energislagen, vilket Kungliga Vetenskapsakademien uppmärksammat. Men även företrädare för Sveriges energikrävande basindustri är kritiska till den rådande utvecklingen.

Sverigedemokraterna anser att fastighetsskatten ska harmoniseras och göras mer jämbördig mellan de olika elproduktionsanläggningarna.

Därmed yrkar jag bifall till reservation nr 3.

Herr talman! Tonnageskatten har alliansregeringen valt att köra i långbänk. Den första utredaren redovisade sitt uppdrag redan i februari 2006. Sedan dess har inget hänt. I januari beslutade regeringen om ännu en utredning om tonnageskatten och andra stöd för sjöfartsnäringen. Utredaren har fått närmare två år på sig att redovisa sitt uppdrag. Därmed ligger en förändring och införande av tonnageskatt många år fram i tiden.

Läget inom den svenska sjöfarten är akut, skriver företrädare för sjöarbetsmarknadens parter i ett brev till skatteutskottet. Den svenska sjöfartsnäringen har i dag inte möjlighet att konkurrera med utländska aktörer på lika villkor. Denna obalans har lett till att den svenskflaggade handelsflottan de senaste fyra åren har krympt med 98 fartyg och att det nu återstår endast 114 fartyg – i det närmaste en halvering av den svenskflaggade handelsflottan. Därmed beräknas att närmare 5 000 svenska arbetstillfällen samt många säsongjobb försvunnit. Med samma utveckling de kommande fyra åren kommer den svenska sjöfartsnäringen att riskera att bli mer eller mindre uttraderad.

Frågan är varför en sänkning av restaurangmomsen var så viktig och infördes med kort framförhållning men att svensk sjöfartsnäringens vara eller icke vara prioriteras så lågt av alliansregeringen. Har Alliansens arbetslinje ännu inte gått till sjöss?

Sverigedemokraterna anser att tonnageskatten bör genomföras skyndsamt för att skapa samma förutsättningar för svensk sjöfart som övriga konkurrentländer har.

Därmed vill jag yrka bifall till reservation nr 6.

Herr talman! Bristen på studentbostäder är stor i de flesta av Sveriges högskoleorter. Störst är bristen i storstäderna. Trots talrika vallöften från regionala och kommunala regeringsföreträdare har byggandet av studentbostäder inte kommit i gång till dags dato. Tvärtom har enligt Boverkets och SCB:s statistik byggandet av studentbostäder i princip upphört. För att stimulera byggandet av studentbostäder vill Sverigedemokraterna att studentbostäder klassificeras som elevhem, där ingen fastighetsavgift tas ut.

Anf. 131 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Skatt på företag, kapital och fastighet brukar gå under samlingsbegreppet kapitaliskatter. Tidigare ingick även förmögenhetsbeskattnings och arvsskatt här, men de är ju för närvarande avskaffade.

Totalt inbringade dessa skatter mellan 100 och 200 miljarder kronor under 2000-talets första decennium, motsvarande mellan 8 och 14 procent av de totala skatteintäkterna eller mellan 5 och 9 procent av bnp. De två andra stora skattegrupperna skatt från konsumtion respektive arbete ger avsevärt större intäkter till samhället.

I Sverige liksom några andra skandinaviska länder har vi sedan skattereformen i början av 1990-talet en så kallad dual beskattning, vilket innebär att kapitalinkomster beskattas separat från arbetsinkomster enligt en särskild skatteskala, för närvarande vanligen 30 procent – samma skattesats oberoende av kapitalinkomst till skillnad från den progressiva skatteskalan för inkomster från arbete. Det medför till exempel att en förmögen person som har en kapitalinkomst på 1 miljon kronor om året får betala ca 300 000 kronor i skatt, medan en höglönelig expert, läkare, verkschef eller liknande som tjänar 1 miljon kronor om året på utfört arbete betalar ca 400 000 kronor i skatt eller alltså 100 000 kronor mer än för den motsvarande arbetsfria kapitalinkomsten. Man kan verkligen fråga sig om det ska löna sig att arbeta eller att vara förmögen. Det är ett problem som den skatteöversyn som vi föreslår bör ta upp.

Skattestatistisk årsbok sammanställer varje år utvecklingen vad gäller våra skatter, inklusive kapitalskatterna. I årsboken för 2012 sägs bland annat att kapitalinkomster i allmänhet och kapitalvinster i synnerhet är starkt koncentrerade till hushåll med de största inkomsterna. Den tiondel av befolkningen som har de största vinsterna realiserade mer än 99 procent av totalsumman. Den ojämna fördelningen gör att kapitalvinsterna i hög grad har bidragit till den kraftigt ökande inkomstspridningen i samhället.

Herr talman! De ökade ekonomiska skillnaderna drar isär Sverige. Ojämligheten ökar, och kapitalvinsternas ojämna fördelning är en viktig orsak till detta. En annan viktig förklaring till den ökade inkomstspridningen är den avskaffade fastighetsskatten, som gett mycket stora skattesänkningar till välbärgade familjer i storstädernas solsideområden. Vi menar från Vänsterpartiets sida att det av fördelningspolitiska skäl, för att öka jämlikheten, minska inkomstspridningen men även för att få in välbehövliga skatteintäkter, att kapitalskatterna genomgående kan höjas,

bland annat genom återinförande av fastighets-, förmögenhets- och arvs- skatt, dock med rimliga fribelopp.

Nu är det svårt att beräkna effekterna till exempel av en återinförd förmögenhetsskatt eftersom statistik om förmögenhetsfördelning saknas sedan förmögenhetsskatten avskaffades. Vi vet att 2007 ägde 1 procent av de mest förmögna hela 25 procent av förmögenheterna. Men vi kan gå till vårt grannland Norge för att studera ett annat skattesystem. Där har man såväl fastighetsskatt som förmögenhets- och arvsskatt.

Herr talman! Även bolagsskatten ingår bland kapitalskatterna. Rege- ringen har sänkt bolagsskatten från 26,3 procent till 22 procent med mo- tivering att den internationella konkurrensen kräver sänkt bolagsskatt. Det är ett argument vars relevans jag starkt ifrågasätter.

Sverige hade redan en totalt sett konkurrenskraftig bolagsskatt. En jämförelse visar till exempel att Sverige före sänkningen hade lägre bo- lagsskatt än genomsnittet för våra tio viktigaste handelspartner, inklusive de så kallade BRIK-länderna. Medelvärde för dessa länder låg på drygt 29 procent om man väger de olika ländernas bolagsskattesats mot deras vikt för Sverige som handelspartner. För att ge några exempel kan jag nämna att Tyskland har 30 procent, Norge 28 procent, USA 39 procent och Brasilien 34 procent i bolagsskatt.

Nu gäller dessa jämförelser den formella nivån på bolagsskatten. Om vi i stället tittar på den verkliga bolagsskattenivån i Sverige är den i prak- tiken mycket lägre på grund av förmånliga avdragsmöjligheter för ränte- kostnader, avskrivningar, periodiseringar med mera. Skatteverket redovi- sar varje år hur stora dessa justeringar är. De senaste siffrorna är för 2010. Då hade företaget som gick med vinst efter alla avdrag en inbetald skatt på enbart 13,7 procent. Ser man till perioden 2000–2010 var den inbetalda skatten i förhållande till företagets resultat efter finansnetto i genomsnitt endast ca 15 procent. Det är orimligt att påstå något annat än att bolagsskatten i Sverige har varit mycket konkurrenskraftig också internationellt sett.

Herr talman! Jag beskrev inledningsvis vårt så kallade duala skattesys- tem och de effekter det medför. I betänkandet belyses det väl av två exempel, nämligen 3:12-reglerna och det som kallas carried interest. Jag tar upp dessa frågor i reservation 2, som jag passar på att yrka bifall till.

I somras presenterade ESO, Expertgruppen för offentlig ekonomi, en uppföljning av hur 3:12-reglerna för fåmansföretag används. Som vi har hört tidigare här fick vi en presentation av det i utskottet. Enligt rappor- ten kom man bland annat fram till att reglerna leder till utbredd omvand- ling av inkomster från tjänst till inkomster av kapital för att tillgodogöra sig den lägre skatten på kapitalinkomster. Detta utförs främst av manliga höginkomsttagare, revisionsbyråer etcetera, vilket bland annat leder till ökade inkomstskillnader efter skatt i samhället i stort. Men författarna har även funnit att nybildade fåmansföretag gör färre reala investeringar, att andelen fåmansföretag som är holdingbolag och skalbolag har ökat, och att det sparade gränsbeloppet till holdingbolag kan uppskattas mot- svara så mycket som 23 miljarder kronor i framtida förluster i skattein- täkter, även om den siffran är osäker. Den omfattande inkomstomvand- lingen leder till en missvisande makroekonomisk statistik, eftersom nya fåmansföretag som uppenbart har gjorts primärt av skatteplaneringsskäl

kan tolkas som bevis för nyföretagandet medan det i själva verket handlar om skatteplanering.

Med anledning av rapporten ställde jag en interpellation till finansminister Anders Borg, som då tillbakavisade mina frågor om utvärdering av reglerna med anledning av rapporten och sade att han inte hade ingen avsikt att vidta några åtgärder beträffande 3:12-reglerna. Men det var i höstas, i november. Sedan dess har något hänt. Ekot tog upp frågan för en dryg månad sedan, och då uttalade sig Borg lite annorlunda. Då kritiserade han att högvärlöna använder reglerna för skatteplanering och att agerandet undergräver systemets legitimitet. Now we are talking, skulle man kunna säga.

Utskottsmajoriteten konstaterar i betänkandet lakoniskt att indikationer på ökad aggressiv skatteplanering med hjälp av 3:12-reglerna enligt ett uttalande från finansministern har medfört att regeringen avser att se över reglerna så att de inte missbrukas. Jag välkomnar naturligtvis detta men anser fortfarande att en ordentlig utvärdering av reglerna behöver göras.

En liknande problemställning gäller det som kallas för carried interest, som är en typ av ersättning eller pengar som betalas till förvaltare av private equity eller hedgefonder. Det är i huvudsak en prestationsbaserad form av ersättning baserad på inkomsten i investeringarna, och det syftar till att skapa ett intresse hos fondförvaltaren av att fonden utvecklas väl. Nu pågår rättslig prövning om dessa ersättningar ska beskattas som lön eller som kapitalinkomst. Skatteverkets bedömning är att carried interest ska ses som ersättning för det värdeskapande arbete som riskkapitalisternas rådgivare har stått för. Eftersom det arbetet har utförts inom ramen för rådgivningsbolagen bör carried interest beskattas som inkomst av tjänst i de anställningarna enligt gällande lag.

Vänsterpartiet anser att detta bör förtydligas i lagstiftningen, så att det klart ska framgå att carried interest ska beskattas på motsvarande sätt som bonus i inkomstslaget tjänst och att arbetsgivaravgifter ska utgå.

Herr talman! Låt mig avslutningsvis bara säga att jag givetvis står bakom övriga V-reservationer, till exempel när det gäller avdrag för forskning och utveckling för små och medelstora företag, men att jag för tids vinnande avstår från att yrka bifall till dessa.

Anf. 132 ULF BERG (M):

Herr talman! Jag tänkte börja med att tillägna denna debatt vår ordförande i skatteutskottet, Henrik von Sydow, som firar sin födelsedag här och nu. Vad kan man mer begära än att få vara med om en skattedebatt? Vi ska försöka göra den så bra som möjligt ur ordförandens perspektiv. (Applåder)

Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i SkU17 och avslag på samtliga reservationer.

Detta betänkande behandlar allmänna motioner inom området beskattning av företag, kapital och fastigheter. Detta är ett viktigt ämnesområde, där vi i Alliansen har genomfört ett stort antal förbättringar. Vi har genomfört förändringar i de så kallade 3:12-reglerna, tagit bort förmögenhetsskatten och sänkt arbetsgivaravgifter generellt men även för ungdomar upp till 26 år och för äldre från året efter att de har fyllt 65. Vi har sänkt restaurangmomsen och sänkt bolagsskatten.

Det kan inte nog understrykas vikten av ett välmående och konkurrenskraftigt näringsliv. Höga skatter som inte företagen kan bära leder ofelbart till utslagning och flytt av produktion eller hela företag utanför våra gränser. Det i sin tur leder till att vi får svårigheter att finansiera vår välfärd i form av rättsväsen, skola, vård och omsorg, för att ta några viktiga exempel. Då landar vi i arbetslinjen och vikten av att de som kan och vill arbeta kan göra det. Men då behöver vi jobben.

Vi lever fortfarande i en konjunktur som inte visar allra bästa formen. Mot bakgrund av det kan vi konstatera att vår politik med ordning och reda i statens finanser har gjort att vi klarat oss bra på det stormande havet. Men arbetslösheten är utan tvekan ett gissel, speciellt för våra ungdomar som fortfarande inte kommit in på vår arbetsmarknad. Det är då mycket underligt att Socialdemokraterna föreslår dubblerade arbetsgivaravgifter för ungdomar. Denna ungdomsskatt kommer naturligtvis att göra det ännu svårare att komma in på arbetsmarknaden.

Jag tillhör dem som sätter stort hopp till Företagsskattekommittén. Jag förväntar mig bra förslag som ytterligare förbättrar klimatet för våra hårt arbetande företagare. När det gäller skatt på kapital är det nödvändigt med skatter som inte förhindrar kapital att leta sig till företag. Forskningen visar tydligt att en bred kapitalbas leder till ökat företagande men även till höjda löner inom dessa branscher. Jag misstänker dock att alla inte kommer att jubla om ägarskatterna sänks. Men det är ack så nödvändigt för jobben.

Herr talman! Vi har i dag fokus på några få företag som slussar ut vinstmedel till skatteparadis. Vi har vidtagit åtgärder för att hindra ren skatteplanering av den osunda varianten. Med all säkerhet kommer ytterligare skärpningar att komma som förslag. Men det är viktigt att inte låta sig förblindas av undantagen. De flesta företagare arbetar hårt, och kapital som frigörs i verksamheten återinvesteras.

Många har satt hus och hem i pant för att starta företag. Kan kapitalanskaffningen underlättas kommer säkert sömnen hos en del företagare att bli bättre när det är dåliga tider. Det är naturligtvis en avgörande skillnad om maskinen är betald eller om det är ett lån på huset upp till nocken som finansierar det hela.

Sedan är det viktigt att framhålla att alla företag inte blir framgångsrika. En del kommer att tvingas till nedläggning. Därför är dagens platt-tv-apparater billigare än gårdagens, och alla har inte klarat av den konkurrensen. Marknadsekonomi var namnet. Det är något som kräver klara regler och kontroller för att fungera, inte full frihet som en del kanske tror. En bra ishockeymatch i Leksand kräver tydliga regler och bra lag men också en bra domare. På förekommen anledning tänker jag också tillägga: en god ekonomi.

Herr talman! Trots lågkonjunkturen ökar antalet sysselsatta. Vi har i dag över 200 000 fler i sysselsättning jämfört med 2006. Det är lika många färre i utanförskap. Vi minns alla den sysselsättningslösa tillväxt som fanns när Alliansen tog över ansvaret att leda landet. Det visar tydligt att politik gör skillnad. Det är viktigt att påminna om att det, hur besluten än formuleras, i slutändan är medborgarna som får betala kalaset.

Vi är ett exportberoende land, och då drabbar lågkonjunkturen oss extra hårt. Då är det inte mer av det som inte fungerade förr som är medicini-

nen. Det verkar som om Socialdemokraterna gärna ser tillbaka och tycker att det var bättre förr.

Var det bättre med en förmögenhetsskatt som gjorde att kapitalet försvann till skatteparadis utan möjlighet för Skatteverket att kontrollera? Nu finns det informationsutbytesavtal, och vi kan se hur kapitalet åter strömmar in i vårt land. Det är kapital som ofta kan användas för att utveckla befintliga men även nya företag. Låt oss inse att förmögenhetsskatten bara var till för dem som inte hade råd att planera bort den.

Fastighetsskatten, där grannens fastighetsköp lade grunden till nya och högre taxeringsvärden, med kraftigt ökad skatt som följde, tvingade i vissa fall bort människor från sina hem när grannens inkomst avgjorde nivån på skatten, inte den egna och många gånger kanske betydligt lägre lönen. Dagens fastighetsavgift är förutsägbar, och det underlättar naturligtvis i människors vardag.

Det finns en pågående utredning som ser över beskattningen av hyresrätter och vissa andra boendeformer. De rödgröna vill värna studentboenden. Dessa boenden ingår i den tillsatta utredningen. Därför måste man fundera på om det är nödvändigt att slå in öppna dörrar. Varför inte avvakta utredningens förslag? Börjar oppositionspartierna fundera över klokskapen i att de sade nej till reformen om andrahandsuthyrning?

Det är fortfarande lite svårt att följa vad Socialdemokraterna vill med sin skattepolitik. De socialdemokratiska ledamöterna från skatteutskottet har ofta tagit i så de har blivit högröda i ansiktet när man har ondgjort sig över låg- och medelinkomsttagarna, som har fått skattesänkningar tack vare jobbskatteavdraget.

Olika rapporter har ifrågasatts om de visar på att arbetslinjen fungerat bättre med jobbskatteavdragen. Stefan Löfven går till och med ut och säger att om det införs ett femte jobbskatteavdrag ska det inte tas bort om man vinner valet. Delar Leif Jakobsson sin partiledares syn, och tänker han beordra rättning i det socialdemokratiska ledet? Eller blåser han till anfall mot sin partiledare i frågan?

Vad säger Vänsterpartiet om denna inriktning? Om nu Socialdemokraterna nöjer sig med en skattechock på 30 miljarder så tycker Vänsterpartiet att höjda skatter med över 90 miljarder är den rätta medicinen för att få fart på hjulen.

Och vi har hört här från talarstolen att Vänsterns representant Jacob Johnson nästan har en tår i ögat av att sakna förmögenhetsskatten och arvs- och gåvoskatten. Det är ingenting som vi saknar. Skatt på kapital är alltid skadligt.

Herr talman! Tonnageskatten har varit en fråga som vi tidigare haft en bred uppslutning kring. Äntligen är en utredning om hela sjöfartsnäringen tillsatt. Den tidigare utredningen tog inte hänsyn till de problem som kan uppstå. Nu hoppas vi att bra lösningar kommer att läggas fram som en gång för alla gör att frågan om tonnageskatt kommer att få sin lösning.

Noteras kan att vid ett införande av tonnageskatt gynnas näringen av den sänkta bolagsskatten, och i den delen är det tråkigt att Socialdemokraterna vill försämra för sjöfartsnäringen.

Vi kan konstatera att skillnaden mellan den socialdemokratiska politiken och regeringspolitiken är tydlig. Vi säger att näringslivet ska ha goda förutsättningar. Sverige ska inte sticka ut. Vi ska inte ha skattesatser

som jagar i väg någon, men vi ska inte heller gynna banker och elbolag i en utsträckning som är fullständigt orealistisk.

Herr talman! Jag yrkar ännu en gång bifall till förslaget i betänkandet. (Applåder)

Anf. 133 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Herr talman! Man kan med moderna datorhjälpmedel studera texter. Jag ska göra det när det gäller Ulf Bergs anförande och hur många gånger ordet utredning nämndes som svar på politiska problem och krav.

Det senaste som handlade om tonnageskatten tycker jag faktiskt är anmärkningsvärt. Ulf Berg säger: Nu äntligen blir det en utredning.

Ja, det skulle man kanske kunna säga, eftersom riksdagen så länge har påtalat behovet av att det faktiskt kommer en tonnageskatt. Men då måste man ställa sig frågan: Vad har hänt mellan 2006 och 2013?

Nu säger Ulf Berg: Den gamla utredningen dög inte riktigt.

Vad har ni sysslat med sedan 2006? Okej, ni kunde få 2007 på er att inse att ni måste utreda mer. Men nu är det 2013. År efter år har sjöfartsnäringsen berättat om att den svenska näringen minskar och de svenska jobben flaggas ut. Och när man äntligen kommer till skott behöver man nästan två år på sig.

Det här är inte den enda utredning med besvärliga frågor eller frågor som regeringen tycker är besvärliga som skickas över valet i utredningar. Det ser vi på område efter område. Man tillsätter en utredning och låter den jobba över valet så att man slipper ta i den.

Nu har vi sjöfartsnäringsen på besök nästa vecka i utskottet. Jag undrar om vi inte, Ulf Berg, skulle kunna ta ett initiativ och säga till regeringen: Nej, vi förväntar oss faktiskt att det kommer ett skarpt förslag när det gäller tonnageskatten innan det här året är slut.

Det vore väl rimligt. Det här borde man väl kunna hinna på två hela mandatperioder.

Anf. 134 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Låt oss först påminna oss om att er partikamrat Peter Hultqvist, som satt i konstitutionsutskottet, sparade 300 miljoner kronor på Regeringskansliet. Tack och lov kom det en ny försteman där, och vi fick tillbaka pengarna. Men det är klart att 300 miljoner kronor innebär att resurserna för regeringen dras ned – bara så att vi påminner oss om den delen.

Då kan vi också ställa oss en fråga. År 2004 kom det ett tillkännagivande. Regeringen hade två år på sig. Varför gjorde man ingenting då, om det bara vara att knäppa med fingrarna och leverera en ny lagstiftning?

För drygt en vecka sedan fanns jag här under en debatt om tonnageskatten. Det var en interpellation som finansministern svarade på. Både finansministern och jag frågade då Lars Johansson, som var den som hade interPELLERAT: Hur löser man problematiken med den skatteskuld som finns, med avdragsregler och liknande, som rederinäringsen har skjuttit framför sig?

Lars Johansson klarade inte av att leverera ett förslag på hur man skulle göra. Det är jättebra om vice ordföranden i skatteutskottet nu levererar ett förslag. Då lovar jag att framföra det. Men jag vill veta hur det

ser ut. Man måste ju se helheten – det tycker jag är viktigt. Det är lätt att säga, som du gjorde i ditt anförande, att till exempel bolagsskatten var en katastrof. Men varför sänker då Socialdemokraterna bolagsskatten, om det är så gålet? Det gör ni ju de facto, och sedan vill ni höja från vår nivå. Det skulle jag gärna vilja ha svar på.

Anf. 135 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Herr talman! Utredningen om tonnageskatten kom 2006, och det tillträdde en ny regering 2006. Den har alltså nu haft drygt sex år på sig. Vad har den kommit fram till?

Det finns nog frågor som vi måste lösa, och då tillsätter vi en ny utredning och skjuter den över nästa val, så att frågan inte behöver komma upp.

Det jag frågade Ulf Berg var: Det kan väl ändå inte vara rimligt? Kan vi inte komma överens om i utskottet att säga till regeringen: ”Se till att bryta ut den frågan och kom tillbaka med tonnageskatten innan året är slut”? Det kan väl bli en bra present till alla de representanter för sjöfartsnäringsen som på tisdag kommer till oss i utskottet – att vi lyssnar på dem riktigt ordentligt och faktiskt gör något. Det tycker jag vore rimligt.

Jag funderar också på något annat. Ulf Berg säger i sitt anförande: Vi har gång på gång förbättrat 3:12-reglerna. Ja, det är, precis som jag innan, bra när det gäller företag, viktiga företag som bedriver företagsverksamhet. Men vi fick reda på att en fjärdedel av de företag som hade nystartats under de senaste åren inte bedriver någon näringsverksamhet utan bara finns till för att omvandla inkomst av tjänst till inkomst av kapital och på det sättet komma undan statlig skatt och komma undan värnskattnen.

Även ni måste väl se att det är förödande för tilltron till skattesystemet om det får lov att fortgå. En fjärdedel av alla nystartade företag är inte några stycken i kanten, utan detta är ett riktigt stort problem.

Vi ska, som jag sade, diskutera det på fredag här i kammaren. Finansministern har nu omvänt sig och sagt att han ska göra något åt det. Jag gissar att det blir en utredning som kommer att få sitta över valet 2014.

Anf. 136 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Det blev tyvärr tomt i fråga om lösning på tonnageskatten – jag fick ingen lösning. Jag tror egentligen inte att någon har det heller. Det är en mycket komplicerad fråga som man nog måste vända och vrida på och se från olika håll och kanter för att lösa ut detta med miljarder i skatt. Jag har som sagt inte fått någon lösning på det.

En annan fråga som har varit uppe i debatten är hyresrätten. Där finns det också en utredning. Leif Jakobsson verkar inte vara någon vän av utredningar. Men jag tror nog att det, när man sysslar med lagstiftningsarbete, är viktigt att göra det grundligt och inte lämna saker och ting åt slumpen. Det är nog bra att man ser över det.

Vi kan fundera lite över nivån på skatten för en hyresrätt. Taket är i dag ca 1 300 kronor per lägenhet, 110 kronor i månaden. Jag är inte helt övertygad om att det kommer att bli rusning till att bygga hyresrätter om vi tar bort skatten.

Det var enligt Leif Jakobsson subventionerat. Då måste jag fråga: Vill Socialdemokraterna ta bort ränteavdragen för bostadsrätter och villor? Är det detta man vill, eller vad är det för subvention som ni pratar om? Det skulle jag vilja ha svar på. Jag kan nu konstatera att Leif Jakobsson inte har den möjligheten, men jag tror att vi kommer att debattera den frågan vidare.

Jag tror att det är helt andra saker som behövs när det gäller byggnation och annat, för att få fart på en marknad som i dag är för dåligt konkurrensutsatt och där det byggs alldeles på tok för dyrt. Det är mycket krångliga regler. Men det håller vi också på att utreda, för säkerhets skull.

Anf. 137 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! När Ulf Berg började sitt anförande undrade jag lite grann vilka frågor vi skulle debattera i dag. Det verkar vara ett axplock av allt möjligt.

Jag vill ställa en fråga om något som länge har intresserat mig. Ulf Berg nämnde nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga. Jag kan hålla med Ulf Berg om slutsatsen att om man skulle höja den kommer det antagligen att försvinna en del jobb.

Men min fråga – som jag aldrig har fått något svar på från Alliansens sida – är: Hur många jobb skapades genom den nedsättningen? All expertis, folk som undersöker, ekonomer och nationalekonomer säger att det inte skapade några jobb. Det är en helt annan sak att jobb kanske försvinner när man höjer efter sex års nedsättning. Men den springande punkten var ju att alliansregeringen fixade detta för att man skulle skapa nya jobb och få fler unga anställda. Jag har aldrig hört någon kunna svara detta.

Jag undrar, eftersom Ulf Berg väljer att lyfta upp detta: Hur många jobb har egentligen skapats genom den nedsättningen?

Anf. 138 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Jag tror inte att man kan läsa hos SCB att det är 50 733 personer, utan jag tror att man måste se politiken när det gäller arbetslinjen i sin helhet. Vi vet i dag att det är betydligt fler än 200 000 som har gått från utanförskap till sysselsättning. Det är klart att det finns ungdomar bland dem. Det visar tydligt att om man gör rätt saker med skatter får man en positiv effekt.

Varför höjer vi skatten på cigaretter, snus och alkohol? Jo, därför att vi vill dämpa efterfrågan, eftersom vi har gjort analysen att det är skadliga produkter. Det är naturligtvis på precis samma sätt om man sänker skatten.

Att förmögenhetsskatten har försvunnit är positivt. Det leder till en bättre kapitalstock. Att vi har sänkt skatterna på inkomster är otroligt positivt. Om Mats Pertoft och jag startar en firma är det ju väldigt bra om det finns en kundkrets som har någon krona kvar i plånboken. Det kanske är viktigare än att titta på den exakta nivån på arbetsgivaravgiften, även om kostnaden för ett företag naturligtvis också är viktig. Det är hela tiden en balansgång.

Det är väl bara att konstatera att alliansregeringen, med finansminister Anders Borg i spetsen, internationellt sett har gått en fantastisk bra

balansgång och på ett helt annat sätt har lyckats få en tillväxt som också ger sysselsättning, vilket inte alls var fallet 2006.

Jag är därför ganska positivt inställd, och jag hoppas, precis som Mats Pertoft, att vi kan öka vindkraftsbyggnation och så vidare så att det kommer oss till del, i alla fall när det gäller småskalighet.

Anf. 139 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Ulf Berg kanske kan hjälpa till att få Anders Borg att tillsätta denna utredning om vindkraftskooperativ som Anders Borg vid något tillfälle har utlovat, detta på tal om alla utredningar.

Jag noterar ändå att Ulf Berg inte kan svara på min fråga om det har skapats några jobb genom halveringen av arbetsgivaravgiften för unga. Jag noterar också att han där är helt överens med den samlade expertisen som säger att det inte har skapats några jobb på det sättet. Det har varit en ineffektiv åtgärd. Sedan är det en helt annan sak vad som händer om man höjer den.

Men jag kan konstatera att alliansregeringen har använt ett antal miljarder på en ineffektiv åtgärd för att skapa jobb åt unga. Man har inte skapat några jobb åt unga. Antagligen hade jobben skapats på ett annat sätt ändå.

Min poäng i det hela är att ni inte har någon politik för att skapa jobb åt unga – tyvärr. Det är ganska bedrövligt när vi har en så hög arbetslöshet som vi har bland ungdomar. Jag tror att det är den fråga som främst sysselsätter många ungdomar, föräldrar och andra människor i vårt land. Ni måste ha klara, tydliga och effektiva åtgärder för att få ungdomar i arbete. Men er främsta åtgärd har alltså inte skapat fler arbeten.

Anf. 140 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Man kan ge sig ut i den otäcka verkligheten, till exempel till Sälen eller några andra turistorter. När jag talar med företagare i fjällvärlden som sysselsätter många ungdomar säger de att detta är guld värt. De säger att det inte alls skulle ha varit lika positivt för deras näring om inte den här sänkningen hade skett. De ger alltså beskedet att vad vi än gör ska vi inte ta bort den.

Jag är ganska övertygad om att just detta är mycket svårt att mäta. Om man åker upp till Skistar i Sälen säger de kanske att de har anställt 14 till tack vare denna reform. Det kan vara 100 till. Men det är otroligt svårt att räkna på effekterna. Men när man träffar människor ute i verkligheten vittnar de ofta om detta.

När det gäller sänkningen av restaurangmomsen har SCB uppfattningen att den har gett 5 000–6 000 nya jobb. Det är fantastiska siffror.

Vi kan konstatera att vi under denna långa lågkonjunktur har hållit sysselsättningen uppe på en hygglig nivå. Sedan är jag den förste att hålla med Mats Pertoft om att ungdomsarbetslösheten är ett gissel eftersom det går fort att tappa självförtroendet när man inte blir sedd och inte blir efterfrågad. Därför måste det vidtas ytterligare åtgärder. Och vi vet att regeringen snart kommer med ytterligare subventioner för att få in ungdomar i arbete. Jag tror att det är mycket viktigt att vi lyckas med det. Lärdomarna från 1990-talets början var nämligen att generationer slogs ut och inte kom tillbaka. Vi ska naturligtvis hjälpas åt så att det absolut inte sker.

Anf. 141 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! När Moderaterna och alliansregeringen kom till makten var det mycket tal om att de skulle minska utanförskapet och arbetslösheten. Nu ser vi resultatet efter snart två mandatperioder. Skillnaderna har ökat. Exempelvis har inkomstskillnaderna ökat mycket. Vi har fortfarande en massarbetslöshet.

Regeringen har genomfört skattesänkningar som till stor del har finansierats genom försämrade socialförsäkringar – sjukersättning och a-kassa. Jag menar att detta har lett till ett ökat utanförskap och inte ett minskat utanförskap.

Som jag sade i mitt anförande förklaras en hel del av denna ökade inkomstspridning av kapitalvinster och mycket ojämn fördelning. Är det inte någonting som oroar även en moderat att den rikaste decilen har fått de största förbättringarna och att den fattigaste decilen har fått det sämre?

Sverige drivs isär. Är inte det någonting som oroar Moderaterna? Kan ni inte se att just kapitalskatterna har en betydelse i detta sammanhang? Borde det inte vidtas några åtgärder för att man ska få en jämnare inkomstfördelning och på det sättet också kunna minska utanförskapet och kunna höja till exempel ersättningarna till a-kassan och så vidare? Det är mina frågor till Ulf Berg.

Anf. 142 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Jag tycker definitivt att man ska förändra skatterna. Men då ska man se till att sänka kapitalskatterna så att de gör ännu mer nytta i företagande.

Jag hoppas att vi är överens om att skatt på kapital är skadlig. Vi hade en hearing i skatteutskottet, och alla experter som vi frågade nämnde just det. Jag tror till och med att jag personligen ställde en fråga om detta.

Då är det lite underligt att Vänsterpartiet vill återinföra förmögenhetsskatten. Och som om det inte räcker ska vi också ha arvs- och gåvoskatt. Jag antar att även fastighetsskatten var bättre förr i Vänsterns värld. Det var då en änka med låg pension fick se grannarna sälja sina fastigheter för miljonbelopp. Det gjorde att taxeringsvärdena skenade i väg, vilket i sin tur resulterade i att hon fick flytta från fastigheten.

Vad var det som var bra med det systemet, och var det förutsägbart?

Sedan slår det naturligtvis mot dem som har betalat de höga skatterna när man avskaffar vansinniga konstruktioner. Jag bor på landet i Dalarna och har inte någon hög taxering och har inte betalat någon hög skatt. Om man går in och gör någonting åt den skatten kan jag inte få del av den eftersom jag knappt har betalat den. Då är det bra att vi får bort sådana delar.

Jag måste ställa en fråga. Tror inte Vänsterpartiet på forskningen när det gäller skatt på kapital? Är det huvudsaken att alla får det lika dåligt? Då är det rättvist. Är det inte bättre att se till att vi skapar nya företag och nya jobb så att ungdomar och de som befinner sig i utanförskap får dessa jobb, så att de kan gå till ett jobb och bli sedda och hörda och få uppmuntran? Varför kan vi inte enas om den politiken? Varför ska vi hela tiden se till att skatta människor till döds?

Anf. 143 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Ulf Berg säger att skatt på kapital är skadlig. Slutsatsen av det är väl att all kapitalbeskattning ska avskaffas, Ulf Berg? Då kommer det att vara ännu mer lönsamt med arbetsfria kapitalinkomster och vara ännu mer en politik för de förmögna och mindre en politik för ett arbetande folk.

Vi kan jämföra med vårt grannland Norge. Där genomförde man en skattereform efter regeringsskiftet 2006 där vårt systerparti Sosialistisk Venstreparti var med. Man gjorde en omfördelning så att förmögenhetsbeskattningen och kapitalbeskattningen höjdes och beskattningen på arbete sänktes något. Det verkar som om man kan leva ganska bra i Norge trots att man har arvsbeskattning, förmögenhetsbeskattning och fastighetsbeskattning.

Skatteexperter brukar också säga att beskattningen av fastigheter egentligen är en ganska sund skatteälla. Den är säker.

Sedan måste man naturligtvis ha fribelopp och olika regler runt detta. När det gäller skräckexemplen om de fattiga damerna som bor i skärgården och vilkas fastigheter har stigit med miljonbelopp, vilket gör att de inte kan bo kvar, kan jag säga följande.

För det första fanns det tidigare en begränsningsregel. För det andra har de ju de facto fått en stor ökning av sin förmögenhet.

Den moderata politiken och allianspolitiken leder till ökade klyftor. Det finns ingen vilja från er att komma till rätta med detta.

Den väg som regeringen nu beträder leder alltmer till ett tvåtredjedelssamhälle och en ökad utslagning. De rikaste ska alltså kunna sitta och inte behöva betala någon skatt alls på sina kapitalinkomster. Det får Ulf Berg stå för, men det står inte vi i Vänsterpartiet för.

Anf. 144 ULF BERG (M) replik:

Herr talman! Det är naturligtvis oerhört viktigt att vi fortsätter att sänka skatten när statsfinanser så tillåter. Om man tar jobbskatteavdraget som ett jättebra exempel är det precis motsatsen till det Jacob Johnson säger. Vi har konstruerat ett system som slår stopp vid ungefär 28 000; över den månadslönen får man inga extra jobbskatteavdrag. Detta har gjort att väldigt många har fått en trettonde månadslön.

Det handlar om att få människor att gå ifrån utanförskap av olika slag, till exempel sjukskrivningar. Man konstaterade att det var ett system som var helt ohållbart. Vi förtidspensionerade 140 människor om dagen, och samtidigt vet vi att risken för en för tidig död är överhängande om du hamnar i förtidspension. Det behöver man kanske inte vara forskare eller Einstein för att lista ut – det handlar om att bli sittande i kanske en lägenhet utan ett socialt nätverk och utan arbetskompisar att gå till.

Som polis träffade jag ibland under somrarna dem som använde sig av flaskan under semestern. De fungerade övriga tiden av året därför att de hade en social gemenskap att gå till, och då fungerar man. Men helt plötsligt blir man sittande själv, det är ingen som ser en och så vidare. Jag tror att det är otroligt viktigt att vi fortsätter arbetet med att göra människor sedda och behövda. Det är en glädje att få se dem.

Jag träffar en del av dem som har fått en förnyad chans att få ett jobb, bli sedda och liknande. Därför är jag beredd att fortsätta slåss för den

politik med arbetslinjen vi har i Alliansen. När du får ett arbete får du nämligen en helt annan glöd i ögonen, och den är fantastiskt trevlig att få ta del av.

Anf. 145 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Även jag vill naturligtvis ansluta mig till dem som gratulerar skatteutskottets ordförande Henrik von Sydow på födelsedagen.

Det är svårt att förstå att det skulle finnas bättre sätt att högtidlighålla denna högtidsdag än att få lyssna till denna debatt om det spännande ämnet beskattning av företag, kapital och fastigheter. Jag kan inte riktigt förstå det, särskilt som vi har fått höra en lång rad talare lägga ut texten om detta tidigare. Det kommer dessutom att förgyllas ytterligare av Karin Nilsson och Lars Gustafsson efter mig. Jag hoppas att kvällen kommer att fortsätta på ett lika bra sätt som den har börjat. Varmt grattis!

Därefter skulle jag vilja gå in något mer på det sakliga området i detta viktiga betänkande. Jag skulle vilja fråga: Var det bättre förr? Vad kan vi se har hänt under de senaste åren?

Jag tror att det riktigt vanliga människor upplever allra mest är att frågan om beskattning av deras boende är en i stort sett död fråga. Det som var en så enormt stor fråga i 2002 års valrörelse och 2006 års valrörelse var helt borta 2010. Det beror på att folk inte längre känner sig hotade att behöva flytta från hus och hem. Man kan alltid diskutera den exakta konstruktionen, men detta är det viktigaste på bostadsbeskattningens område.

Sedan har regeringen och vi i majoriteten gjort många andra saker. Vi har ganska kraftigt sänkt fastighetsskatten på hyresrätter – inte minst, herr talman, genom att 2007 års allmänna fastighetstaxering av hyresfastigheter fick genomslag. Det var en mycket stor sak där det fanns inräknat sedan tidigare att det skulle bli kraftiga höjningar av den dåvarande finansministern. Det kunde man se av beräkningarna.

Nu hör vi att företag och kapital ska beskattas hårdare. Det finns dock en väldig skillnad mellan ett parti och de övriga. Det är Vänsterpartiet som skiljer ut sig. Vänsterpartiet kommer inte att nöja sig förrän det sista företaget och den sista arbetsplatsen har flyttats från Sverige. Det är den reella betydelsen av att man vill höja bolagsbeskattningen till inte bara 28 procent, som den var tidigare, utan jag tror att det är ytterligare. Denna Karl XI-politik vi nu ser på Cypern har en företrädare också i vårt land, i Vänsterpartiet. Man vill genomföra engångsbeskattningar, precis som man vill göra på Cypern, och jag tycker att det är helt åt skogen.

Om vi ser detta något mer politiskt kan vi konstatera att det senaste gemensamma socialdemokratiska, vänsterpartistiska och miljöpartistiska ekonomiska programmet kom ut den 31 augusti 2010. Då lade man fram ett gemensamt program, men i dag finns inte ens en tillstymmelse till ett gemensamt ekonomiskt program. Hur ska väljarna kunna ta ställning till vad man ska regera på om den olycka vore framme att Socialdemokraterna tänker sig att bilda regering med de två andra partierna? Det är för mig en gåta.

Jag ska gå in något mer på de olika reservationerna. Jag vill gärna säga att det finns en mening som är väldigt bra i en reservation, och det är inte oväntat Miljöpartiets första mening i deras första reservation. Där står det nämligen exakt så här: ”Investeringar i näringslivet bestäms till

mycket stor del på den globala marknaden.” Så är det, och om vi vill ha bra företag och många arbetsplatser i Sverige måste vi anpassa oss till denna utveckling.

Jag tycker för min del att Socialdemokraterna i grund och botten har förstått detta genom att de vill sänka bolagsskatten något – 2 procent eller någonting sådant. Det är egentligen samma inriktning. Jag har full förståelse för detta. Man kan alltid diskutera den exakta utformningen av detta – om det ska vara 22 procent, 20 procent eller 23 procent och så vidare.

Däremot förstår jag inte Leif Jakobssons invändning att detta skulle dra med sig andra länder i det som kallas skatternas race to the bottom. Danskarna har väl samma rättighet att försvara sina företags existensberättigande i Danmark som vi har? Det är inte för aktieägarna ska få så himla mycket mer pengar. Det är inte det som är bevekelsegrunden för detta. Det finns bara en bevekelsegrund, och det är att företaget Ericsson inte ska flytta huvudkontor, forskning och allt annat utanför vårt land – att jobben och arbetsplatserna ska bli kvar i Sverige.

Jag välkomnar Socialdemokraternas inriktning att man vill ha företagen kvar i Sverige. Det tycker jag är bra. Jag skulle aldrig kunna sätta mitt huvud på att just den sänkning denna alliansregering har gjort är den rätta, men när det gäller inriktningen är det mycket viktigt att det är ett klart besked att man ska investera och lita på att svenska företag ska ha bra förutsättningar i vårt land.

Låt mig så gå vidare till en annan sak som är en avvägning, och det är kapitalvinster till delägare i fåmansföretag. Där vet vi att det också är en avvägning. Jacob Johnson tog upp detta, och ni har en reservation från Vänsterpartiet i denna fråga. Det är på samma sätt där, herr talman: Man kan inte exakt veta vad som är den exakt rätta avvägningen, om det inte förekommer missbruk och så vidare.

Vi är många som har suttit lång tid i skatteutskottet, och vi vet att just fåmansbolagsreglerna har ändrats många gånger för att täppa till hål och så vidare. Jag skulle nästan vilja säga att vi inte har sett den sista ändringen i detta, men det är viktigt att vi kan få många fåmansföretagare i vårt land. Den riktiga inriktningen var det Folkpartiet och Socialdemokraterna kom överens om 1990, nämligen att man skulle ha en rimlig beskattning mellan lönearbete och uttaget av kapital över tiden.

Carried interest har kommit. Det kan alltid diskuteras. Jag tycker för min del att vi inte heller på denna punkt har sett slutet. Men det är viktigt att de tolkningar som nu görs sker i domstol innan man går vidare med bestämda lagstiftningar. Vänsterpartiet vill att man ska gå före domstolarna. Det tycker jag verkar oklokt. Jag tror att det kommer att komma ytterligare förslag på området, men just nu ska man respektera den lagstiftning som har funnits och att detta prövas av domstol.

Jag går nu över till uttagsbeskattningen av vindkraftskooperativ. Här har vi en gemensam socialdemokratisk, vänsterpartistisk och miljöpartistisk reservation. Det har vi inte sett tidigare, såvitt jag känner till. Jag är konfunderad över Socialdemokraternas synsätt på detta. Utagsbeskattning har varit ett av Socialdemokraternas viktigaste sätt att agera på när det gäller att vara jämlik. Det har förekommit redan från 1928 när Socialdemokraterna var med och införde detta.

Nu vill ni ha en annan ordning just bara för kooperativa vindkraftverk. Jag tycker att inte minst Centerpartiet och Karin Nilsson tidigare har anvisat detta: Vi ska se till att den del som är orimlig kan neutraliseras på andra sätt. Nu är ni inne på ett borttagande av uttagsbeskattningen. Jag tror att det är en viktig signal att man har kvar den men att man ser till att neutralisera verkningarna i den del som man kan göra detta i genom att diskutera begreppet marknadspris som tillämpning av uttagsbeskattningen.

Herr talman! Allra sist kommer jag till tonnagebeskattningen. Den har en lång historia. Jag ser det som det allra viktigaste att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har ändrat åsikt i frågan, åtminstone sedan jag kom in i riksdagen. Fram till 2004 röstade Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet nej till vartenda förslag om att vi skulle införa miljöbeskattning i det här landet.

Av denna anledning, herr talman, tog jag mig för att ställa en fråga till dåvarande finansministern Bosse Ringholm om hur han såg på detta. Frågan ställdes den 4 juni 2003 eller 2004. Jag fick då till svar från den socialdemokratiska finansministern att tonnageskatten är fullständigt verklighetsfrämmande för svenskt skattesystem.

Sedan ställde Claes-Göran Brandin, en tidigare socialdemokratisk ledamot från Göteborg, en annan fråga. Då var det helt annat ljud i skällan; då bytte Socialdemokraterna åsikt efter att i flera år ha röstat emot detta.

Ibland måste man vara ordningsman. Jag stöder den regering som vi har nu och som kan se till att vi får en ordentlig utredning så att vi kan bevara svenska rederier i Sverige. Jag tycker att det är det viktigaste – inte exakt hur det blir utformat.

Anf. 146 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Jag begärde ordet när Gunnar Andrén hävdade att Vänsterpartiet vill höja bolagsskatten till över 28 procent och ännu högre. Vårt förslag är 28 procent, men inte högre. Det är intressant att höra att Gunnar Andrén säger att man inte kan veta exakt vilken bolagsskattesats som är den optimala. Är det 23, 24 eller 22 procent? Men Gunnar Andrén vet tydligen att en bolagsskattesats på 28 procent skulle driva alla företag ur landet. Man kanske ska ta det mer som en typisk folkpartistisk käpphäst i synen på Vänsterpartiet eller en betingad reflex. Vänsterpartiets politik måste tydligen helt enkelt leda till detta oavsett innehållet.

Som jag sade i mitt anförande: Man kan jämföra med våra tio största handelspartner som låg i genomsnitt på 29 procent. Men de har såvitt jag vet kvar företag. Tyskland har 30 procent och Norge har 28 procent. Jag kan hålla med Andrén om att man inte kan veta exakt. Jag tycker också att man borde kunna föra en nyanserad debatt om detta.

Vi har en politik för småföretagarna, till exempel avdrag för forskning och utveckling. Det handlar exempelvis om att sjuklöneansvaret för de första två veckorna ska lyftas från småföretagarna. Den skräckpropaganda som Gunnar Andrén bedriver tycker jag är helt felaktig.

Småföretagarnas organisation, till exempel, var egentligen inte intresserad av den kraftiga sänkningen av bolagsskatten. Låt oss föra en nyanserad diskussion om detta, Gunnar Andrén.

Anf. 147 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag står fast vid att man inte kan veta exakt vilken tiondels procent som ska gälla. Däremot är det en väldigt annorlunda signal som Vänsterpartiet vill skicka, nämligen att man ska höja bolagsskatten. Vi vill sänka den just för att kunna ha kvar företagen och jobben i Sverige.

Den allmänna utvecklingen i Europa är inte *race to the bottom*, men det är alldeles uppenbart att det har förekommit en skattekonkurrens för bolagen. Att i det läget föreslå att Sverige ska höja sin skatt är en signal där det ligger i farans riktning att företag skulle dra slutsatsen att om detta blir verklighet är det inte det bästa investeringsklimat som man kan komma till. Det måste väl till och med Jacob Johnson tycka.

Jag menar att det var en viktig signal, även om det kostade ett antal miljarder som man skulle ha kunnat använda till annat om företagen hade varit kvar i Sverige – sådant som Leif Jakobsson argumenterar för. Men om jobben och beskattningsbasen inte är kvar i Sverige spelar det såklart ingen roll vilken skattesats man har på bolagsskatten. Jag håller fast vid att Vänsterpartiet har en gentemot alla andra avvikande politik för detta, nämligen att ni vill driva kapital, företag och arbetsplatser ut ur detta land. Det är jag absolut emot. Det är ingen skräckpropaganda. Den står ni själva för.

Anf. 148 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Gunnar Andrén får stå för påståendet att Vänsterpartiet vill driva alla företag ur landet. Det är naturligtvis helt felaktigt. Om det blir en rödgrön majoritet efter nästa val får vi diskutera den exakta nivån även på bolagsskatten.

Jag lyssnade på den mineralpolitiska debatten, som föregick den skattepolitiska debatten i eftermiddags. Då kom argument upp för varför till exempel gruvföretag vill investera i Sverige. Det handlar exempelvis om en politisk stabilitet, en god infrastruktur och en stabil arbetsmarknad. Det är sådana saker som är tyngre för företagen, tror jag, när det gäller Sveriges attraktivitet än de skilda nivåerna i bolagsskatt.

Den formella bolagsskatten är egentligen ganska underordnad. Vi har generösa avdragsregler. Som jag sade är den reella bolagsskatten kanske 15 procent på vinsten. Den är inte 28, 26 eller 22 procent. Vi har förmånliga skatteregler i Sverige. Därför tror jag inte heller att den stora bolagsskattesänkningen som regeringen har drivit in kommer att ha den positiva effekt som Gunnar Andrén tror på.

Anf. 149 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Vi kan inte gå igenom alla frågor. Men eftersom Jacob Johnson tar upp mineralnäringen håller jag med om att det är viktigt att vi har goda skatteförhållanden och andra infrastrukturförhållanden. De företag som Jacob Johnson talar om kan lita på en sak, nämligen att varken alliansföreträdarna, Socialdemokraterna eller Miljöpartiet kommer att genomföra den mineralskatt som ditt parti vill göra och som skulle vara just en signal om att vi inte vill ha företagen över huvud taget.

Det är den typen av skatter som är farliga. Man föreslår ett införande av en mineralskatt. Jag hade dess värre inte möjlighet att lyssna på den debatten i dess helhet. Den var uppenbart ett bevis på att det är viktigt

med goda företag och goda villkor för mineralnäringen i Sverige. Då kan det bli bra investeringar och många jobb inte minst i Norrbotten.

Jag tror för min del att det är väldigt bra för mineralnäringen och jobben i vårt land att vi inte har någon särskild sådan mineralskatt som Vänsterpartiet nu vill införa. Det skulle vara en signal: Investera inte här på det sätt ni har tänkt er.

Anf. 150 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vill först säga något om Danmark och bolagsskatten. Vad jag refererade till var att frågan om sänkt bolagsskatt i Danmark inte fanns förrän Sverige fattade detta beslut. Det bärande argumentet är nu att man måste ned till den svenska nivån. Det var vad jag sade. Det är precis ett bevis på det jag talade om när det skulle införas.

Jag tänkte stanna vid den frågan. Gunnar Andrén uttrycker det ungefär som att det bara finns ett sätt att få sysselsättning och företag att finnas i Sverige, och det är att konkurrera med lägre skatter. Det handlar om vilken inriktning man vill ha.

Jag har lärt mig att om man bedriver någon form av verksamhet – och vi kan se Sverige som en verksamhet – ska man försöka att förstärka sina goda sidor där man redan är bra och försöka att göra dem ännu bättre.

Det är precis det Jacob Johnson antydde. Det handlar om den politiska stabiliteten, en arbetsmarknad som karakteriseras av ytterst få konflikter och väldigt högt utbildad arbetskraft. Det är vad som har gjort Sverige starkt. Det är det som inte minst vi socialdemokrater vill förstärka. Vi har till och med blivit anklagade för att vara för intresserade av de svenska storföretagen och deras väl och ve. Vad ni gör är precis tvärtom. Sverige är det enda land som sänker utbildningsambitioner. Ni håller på att förstöra den svenska arbetsmarknaden.

Vad ska man då göra? Kan man inte köra enligt det gamla vinnande receptet som har varit så bra får man väl kompensera med låg bolagsskatt.

Det är de olika synsätten som är så avslöjande för vad ni vill med Sverige och vad vi vill med Sverige.

Anf. 151 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Det är möjligt att vi vill försäkra för alla i det här landet. Jag har inte riktigt upplevt vår politik på det sättet, ska jag gärna erkänna.

Jag börjar med den ändan som Leif Jakobsson tog upp först med sänkning av bolagsskatten. Det är naturligtvis riktigt att Danmark har tittat på Sverige. Jag bestrider inte alls det. Vi har å andra sidan också tittat på ett annat land, nämligen på sänkningen av den brittiska bolagsskatten. Jag tror att det var ett viktigt argument för att man föreslog en sänkning av skatten också i Sverige.

Så är det naturligtvis. Det handlar om konkurrensförhållandena. Det är precis som antyds i den mening som Miljöpartiet har skrivit: Investeringar i näringslivet bestäms till mycket stor del på den globala marknaden. Sverige som är ett litet land är på den globala marknaden.

Jag ska återkomma till den andra frågan som egentligen inte hör direkt till detta men är övergripande. Vill vi Sverige ont? Vill partierna detta som har fått nästan 50 procents stöd?

Herr talman! Jag känner inte igen mig i den beskrivningen. Vi kan ha olika åsikter om en del av reformerna. Men det gäller själva ansatsen att vi skulle vilja förstöra svenska arbetsmarknaden. Jag står absolut för att det är bra med kollektivavtal och försäkringar. Försäkringar är inte bidrag, och så vidare, utan det är pengar som man har betalat in.

Alltihop detta står dessa partier för. Varför skulle vi vilja gå till val på att göra försämringar inom utbildningspolitiken, arbetsmarknadspolitiken eller någonting annat?

Nej, det ska vara ordning och reda. Jag håller med Leif Jakobsson i allt på den punkten. En av de viktigaste orsakerna till att vi har så framgångsrika företag är att det finns ordning och reda och politisk stabilitet i detta land.

Jag protesterar bestämt mot att vi skulle med en enda stavelse vilja göra det sämre i landet.

Anf. 152 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Herr talman! Nej, ni vill ha ett annat Sverige. Det är alldeles uppenbart. Ni vill ha en utveckling mot en alltmer delad arbetsmarknad och mot en låglönearbetsmarknad för en del och väldigt goda villkor för andra. Det ser vi ju. Gunnar Andrén får faktiskt ta ansvar för det man har gjort.

En av de första åtgärderna ni gjorde var att kraftigt skära ned den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen som ledde till jobb. Lika många som ni tog bort från en chans till ett nytt jobb och ny utbildning för att kunna gå vidare, lika många finns i dag i fas 3. Det är vad ni erbjuder de människorna. Det är därför långtidsarbetslösheten ökar.

Sverige är det enda land som minskar ambitionerna när det gäller utbildning och högre utbildning. Det är väl alldeles uppenbart att ni är på väg mot ett annat Sverige. Det vi talar om är något annat. Kalla det gärna affärsplan för Sverige.

Det handlar om att hela tiden konkurrera med den bästa kunskapen och de bästa förhållandena. Det kostar att ligga på topp. Då måste man ha skatteintäkter och se till att vi inte behöver skära ned.

På Malmö högskola sägs nu personal upp, och studenter skickas hem. Är det ett svar med denna arbetslöshet att högskolorna ska ha lägre ambitioner? Inget annat land bär sig åt på det viset. Om man gör det och ändå vill rädda kvar jobben, och inte längre kan konkurrera med det höga kunskapsinnehållet långsiktigt, får man väl sälja sig billigare och sänka bolagsskatten. Det är precis det ni gör.

Anf. 153 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Har Sverige blivit ett låglöneland under de senaste sex åren?

Är det på det sättet som Leif Jakobsson antyder? Herr talmannen får ursäkta mig. Den diskussion jag och Leif Jakobsson har ligger i kanten av men är ändå övergripande för vad vi ska diskutera.

(LEIF JAKOBSSON: Herr talman! Jag har inte rätt till fler repliker.)

Jag kan inte se att detta har blivit ett låglöneland. Jag stämmer inte in i detta. Tvärtom har inkomsterna ökat väldigt väl i vårt land under senare år.

Leif Jakobsson tar upp att det är en massa nedskärningar till exempel på arbetsmarknadsutbildningen. Jag har varit ledamot av riksdagen ganska länge, men inte fullt så länge som Leif Jakobsson. Under andra konjunkturer har också Socialdemokraterna skurit ned mycket under arbetsmarknadsutbildningen.

Jag har väl aldrig någonsin sagt att det skulle vara en ambition att sänka utbildningskvaliteten eller någonting sådant? Det är fråga om hur stor efterfrågan man har eller inte.

Herr talman! Den grundläggande frågan är: Har regeringen ambitionen att försämra för Sverige? Mitt svar är nej. Jag tycker inte att Leif Jakobsson har lyckats med att visa att vi ens har ambitionen att göra detta. Jag tycker att det är precis tvärtom. Vi vill göra Sverige bättre bland annat genom att använda skattepolitik på ett något annorlunda sätt än vad Socialdemokraterna har gjort.

Anf. 154 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! Detta betänkande behandlar motioner som faller in under rubriken Beskattning av företag, kapital och fastighet. Jag har även i år en egen motion om rättssäkerhet för företagare som behandlas i detta betänkande. Jag tänker därför använda min tid i talarstolen till andra frågor än de som mina kolleger har berört här i debatten.

Herr talman! Vi centerpartister, vår regering och riksdag har uttryckt att det måste bli enklare, roligare och lönsammare att driva företag. Sveriges ekonomi och välfärd är beroende av att det går bra för företagen. Sveriges befolkning är beroende av att ha ett jobb att gå till för sin försörjning. Vi är också beroende av de skatter som företagen och deras anställda genererar till de välfärdstjänster som samhället kräver.

Det finns ett samband mellan ett väl fungerande företagande och en väl fungerande samhällsapparat som kan leverera bra skola, vård och omsorg. Men trots att vi upprepat att det ska vara enklare, roligare och lönsammare att driva företag – som ett mantra – kan jag inte påstå att politiken och myndigheterna alltid utgår från det i sina beslut. Om vi verkligen menar något med orden enklare, roligare och lönsammare att driva företag måste både vi politiker och våra myndigheter som möter företagare jobba därefter.

Då handlar det om att förenkla administrationen, förbättra rättssäkerheten och att skapa ett bra företagsklimat. Det handlar också om vilken attityd vi har till dem vi möter och vilken ambition som präglar det mötet – konstruktivt eller misstänksamt destruktivt. Är företagarna potentiella fuskare allihop, eller är de en tillgång och en förutsättning för landets välstånd?

Herr talman! Jag vill se företagen och företagarna som en tillgång, och då anser jag att vi måste föra en politik utifrån det. När företagare tillfrågas om regelkrångel är skatter ett område där många vill se förbättringar. Om vi politiker trots allt väljer att krångla till det med nya lagar om kassaregister, slutna kassasystem, personalliggare, månadsuppgiftsinlämnande och omvänd momsredovisning måste orsaken till regelkrånglet vara väl motiverad.

Vi måste agera i de branscher där problemen finns men undvika att krångla till det generellt.

När vi vill förenkla är frågan också för vilka vi förenklar. Jag kan bara konstatera att blanketten N 1 har blivit krångligare för lantbrukare och mindre företagare men enklare för Skatteverket. Hos många företagare finns en stor respekt och rädsla för att göra fel när det gäller skatter. Trots att man skulle kunna betrakta företagens administrativa arbete med de anställdas inkomstskatter som en service åt samhället kan en upprepad försening av inbetalda skatter leda till fängelse för ekonomisk brottslighet. En straffränta borde kunna ha samma effekt vad det gäller att få in skatten inom angiven tid, utan att skrämja bort folk från att våga bli företagare.

De som var med på utskottets resa till Norrbotten och träffade finska tjänstemän i Haparanda kommer kanske ihåg att i Finland är det löntagaren själv som ska betala in sin inkomstskatt – i vart fall uppfattade jag det så.

Herr talman! I min motion har jag tagit upp ett exempel på rättssäkerhet i beskattningen. Ett helt annat ärende, som jag fick del av för ett par veckor sedan, är frågan om rationaliseringsförvärv. Jag har vid flera tillfällen i kammaren talat om rättssäkerhet för företagare och önskat att landets alla skattekontor ska hantera ärendena på ett enhetligt sätt.

Nu har man gjort det när det gäller frågan om skattereduktion vid rationaliseringsförvärv av skog. Skatteverket har valt att tolka lagstiftningen utifrån hur den hanterats i Västra Götaland. Det kan låta konsekvent och bra, men kanske ändå inte. Den nya tolkningen innebär att man i princip diskvalificerar alla privata skogsägare i mitt hemlän, Kronoberg, där många livnär sig på en kombination av jordbruk och skogsbruk och där den genomsnittliga skogsarealen ligger på 50 hektar. Skatteverket tillämpar nu regler om 400 hektar.

Dessutom införs de nya reglerna med ett års retroaktivitet, vilket innebär att den som redan förvärvat en fastighet för runt 3 miljoner kronor, som vid förvärvstillfället betraktats som rationaliseringsförvärv, går i och med den nya tolkningen miste om 1 miljon kronor av sin finansiering. Denna förändring är inget vi lagstiftat om i riksdagen, utan det är Skatteverkets helt egen tolkning av en befintlig lag.

Jag inser att vi politiker givetvis inte kan gräva ned oss i detaljer, men den som tolkar lagstiftningen måste ha en känsla för vad lagstiftarens ambition har varit, såsom i detta fall. Handlar politikens ambition om att skapa livskraftiga företag på landsbygden eller handlar det om att skapa stora bolagsskogar med externa ägare? Vi tillåter ju inte ministerstyre i det här landet, men kanske att Skatteverket skulle ta och backa bandet och höra efter vad som var den politiska ambitionen.

Herr talman! När jag läser betänkandet kan jag konstatera att mycket har gjorts och mycket är på gång. Jag kan inte med dagens betänkande som grund skapa nya önskelistor på vad jag anser borde göras. Men jag vill med mitt anförande uppmärksamma alla på att även om mycket positivt är på gång finns det fortfarande många förväntningar att leva upp till.

Jag noterar också, liksom många av mina företrädare i talarstolen, att den komplicerade frågan om tonnageskatten fångats upp av en nyligen tillsatt utredning och hoppas därför att vi ska slippa återkomma med fler tillkännagivanden i denna följetong.

Jag har medvetet valt att inte kommentera någon av oppositionspartiernas reservationer eftersom ingen av dem leder till just det som jag skulle vilja, att göra det enklare, roligare och lönsammare att driva företag. Jag vill därför avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 155 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! I denna halvsneda timme i debatten får äntligen det sista partiet på talarlistan gå upp. Jag tänker inte ägna mig åt det som vi kommer att debattera den 27 i denna månad, inkomstskatterna. Det var ju nästan en inkomstskattedebatt som fördes tidigare. Inte heller tänker jag beklaga att regeringen har gjort det bättre för de allra flesta, utan jag kommer att ta upp den frågan då. I stället tänkte jag tala om företagandet och företagandets villkor i Sverige. Ibland får man uppfattningen att vi lever i centrum av Europa, men det gör vi inte. Vi lever i en utkant av Europa och är 9 miljoner invånare, vilket gör att vi kanske har andra förutsättningar än övriga länder. Vi har långt till de olika marknaderna.

Företagande och väl fungerande företag är grunden för välfärden. Det ger både arbetstillfällen och skatteintäkter till det gemensamma bästa. Dessutom är företagande och arbetstillfällen grunden för inkomstpensionerna, och för exempelvis kommunens inkomster. Den kopplingen talas det sällan om. Här finns alltså en röd tråd. Kommuner och regioner är beroende av hur företagen utvecklas, och vi kan se hur det går i de olika delarna av Sverige.

Våra trygghetssystem, som vi ibland berömmar oss av, bygger på det som produceras i form av varor och tjänster. Det finns ett tydligt samband mellan företag, arbete och välfärd. Det är därför viktigt att våra svenska företag har goda förutsättningar för sina verksamheter. För ett konkurrensutsatt och exportberoende land som Sverige är goda och likvärdiga förutsättningar gentemot andra länder nödvändiga. Vår geografiska placering gör att även kostnaderna för transporter har stor betydelse.

Ibland framförs förslag i denna kammare som skulle få negativa effekter för svenska företag och arbetstillfällen på en rad områden. Jag brukar alltid tala om Hyltebruk när jag står i talarstolen. Nu kan man konstatera att på grund av att företag väljer att rationalisera har ytterligare varsel kommit från Stora i Hyltebruk, alltså pappersbruket. Vi har också kunnat se att Pilkington AB kommer att avvecklas i Halland, liksom i Landskrona. Om man tror att det inte har någon betydelse vilka villkor vi har för bolagsskatt, energiskatt, transportskatt då är man ganska naiv måste jag säga.

Det är i det ljuset, herr talman, man ska se den sänkta bolagsskatten, investeringsavdraget och infrastruktursatsningarna som alliansregeringen genomfört och genomför. Det handlar om långsiktiga strategiska beslut i stället för kortsiktiga opportunistiska förslag som i längden motverkar sina påstådda syften. En viktig faktor för företagets förutsättningar är stabila och långsiktiga regler, som är enkla och transparenta. Alliansregeringens arbete måste fortsätta i denna inriktning och lätta inte minst de mindre företagens administrativa bördor.

Kristdemokraterna vill verka för att minska sjuklöneansvaret för företagen med syfte att fler kan få möjlighet att komma in på arbetsmarknaden samt minska risken för företag vid anställningar. Det skulle gynna särskilt dem som av olika skäl står längre från arbetsmarknaden och ge både dem och företagen bättre förutsättningar.

Den demografiska utvecklingen visar att alla som kan ska ges förutsättningar för ett självförsörjande arbete utifrån de egna förutsättningarna, alltså helt i linje med en positiv arbetslinje där alla kan få plats.

Herr talman! Betänkandet rör ju inte enbart beskattning av företag utan även kapital och fastigheter. Jag tänker säga någonting om de senare och vilka konsekvenser fastighetsskatten kan få.

Riksdagen har med stor majoritet ställt sig bakom ökade satsningar på så kallade alternativa energislag. Detta är lovvärt i sig. Samtidigt måste det påtalas att om man gör en sådan satsning utan att beakta vilka konsekvenser det kan få indirekt på andra energislag finns det en fara i detta.

Fastighetsskatten har mot ovanstående bakgrund differentierats mellan energislagen. Således är det olika fastighetsskatt för olika energiproduktion, vilket riskerar att innebära kontraproduktiva resultat. Ett exempel är fastighetsskatten på två förnybara energislag som vatten och vind. Vattenkraften har i dag en fastighetsskatt som är mångdubbelt högre än på vindkraften, trots att vattenkraften är likvärdig och nödvändig för satsningarna på vindkraft. Liksom när det gäller andra beskattningar av verksamheter bör likvärdighetsprincipen gälla. Detta måste man iakttä när man långsiktigt utformar skatterna för energiproduktion.

Jag är något av en kalenderbitare. Jag tycker om att fakta ska komma fram. Vi fick höra i tidigare inlägg att Tyskland skulle vara det förlovade landet när det gäller klimat- och energipolitiken. När jag tittade på Energifaktas senaste redovisning av utsläpp av koldioxid per capita visade det sig att det i Tyskland är 9,1 ton medan det i Sverige är 5,3 ton. Det är alltså nästan hälften. Räknar man på ett annat sätt, som man nyligen gjorde då man räknade på att vår låga energiproduktion skulle produceras i andra länder, ligger utsläppen på 4,4.

Om man samtidigt tänker på att Tyskland ska satsa stort på naturgas från Ryssland och andra trevliga fossila energislag som kol, tror jag att man ska tala lite tyst om de fina solcellerna på taken där nere där det finns sol på ett annat sätt än i Kiruna.

Tonnageskatten tror jag att man måste komplettera. Det har funnits en utredning. Det är helt riktigt, och vi kristdemokrater har tyckt att det har varit viktigt att få ordning på det här för att värna den svenska sjöfartsnäringen. Men det har varit en konflikt med det internationella fartygsregistret, för de här två har inte utretts tillsammans, och det är ju det man tittar på nu. Jag hoppas att man kan komma fram med ett förslag som värnar den svenska sjöfartsnäringen.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 156 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Vi fick höra att skatteutskottets ordförande Henrik von Sydow fyller år i dag. Min lilla present till honom, och till er andra, blir att ytterligare förlänga den här spännande debatten.

Det finns, herr talman, få saker som är värre i politiken än att höra politiker stå och tjafsas om siffror. Arbetslösheten minskar. Nej, arbetslösheten ökar.

Det finns möjligen en sak som är värre. Det är populism, och populism som erbjuder enkla lösningar eller som står för regelrätta lögnar för att gynna sin egen berättelse. Det är möjligt att jag är lite väl svensk och korrekt nu, men jag tycker att den gränsen för oärlighet och populism har passerats två gånger under den här debatten. Det är det jag skulle vilja påpeka.

Det första står Leif Jakobsson för när han påstår att den regering som vi har nu och dess politik har bidragit till och resulterat i att lönerna har minskat. Var har du fått det ifrån, Leif Jakobsson? Vilken avtalsrörelse skulle du vilja peka på som resulterat i att lönerna har sjunkit? Är det byggnadsavtalsrörelsen som har resulterat i lägre löner? Är det Kommunal? Vad är det för avtalsrörelse där facket har förhandlat till sig lägre löner? Vad är det för siffror du kan peka på som visar att lönerna i Sverige har sjunkit? De enda siffror jag kan se – allt detta finns på SCB:s hemsida – visar att lönerna har ökat.

Den andra saken jag skulle vilja påpeka och det andra uttrycket för populism står Jacob Johnson för när han påstår att klassklyftorna har ökat. Tittar vi på det mått som man använder sig av när man ska bestämma klyftorna i samhället, nämligen Gini-koefficienten, kan man konstatera att under den tid som alliansregeringen har suttit vid makten har klassklyftorna minskat. Det är knappt mätbart, men Gini-koefficienten har minskat med 3 procent. När vi hade en socialdemokratiskt ledd regering, stödd av Vänsterpartiet, ökade den med 27 procent, den största ökningen i hela västvärlden under den tiden, mellan 1994 och 2006.

Tittar man på andra siffror, som till exempel disponibel inkomst, kan man konstatera att av de förändringar som har skett under de senaste tre åren är det den tionde rikaste delen av den svenska befolkningen som har fått se den minsta ökningen – observera: den minsta ökningen. Alla grupper i samhället har fått se en ökning, men den minsta ökningen står de rikaste för. Tittar man på de 5 procent rikaste ser man att de har fått en ännu mindre ökning.

Min enkla lilla fråga till Jacob Johnson och också till Leif Jakobsson är: Var har ni fått de här siffrorna ifrån? Ni får jättegärna begära replik på mitt anförande och redogöra för det. Vad kommer den här beskrivningen av? Kan ni inte begära replik på mitt anförande och redogöra för det och för en gångs skull kanske vara lite sanningsenliga och stå upp och ta ansvar för det ni står här och pratar om.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

16 § Punktskatter

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2012/13:SkU19
Punktskatter.

Anf. 157 HANNAH BERGSTEDT (S):

Herr talman! I dag debatterar vi betänkandet kring området punktskatter. Självklart står socialdemokraterna bakom samtliga sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till enbart reservation nr 1.

Jag tänkte börja med att uppehålla mig kring de punktskatter som rör frågan om vår miljö.

Klockan tickar. Tiden går. Den riskerar att rinna ut.

Det är våra barn och våra barnbarn som kommer att få betala för det som vi inte tar ansvar för nu.

Sverige har varit ett föregångsland i klimatfrågan men har väsentligt tappat tempo sedan nuvarande regering tillträdde genom att man har tagit bort styrmedel och investeringar som framgångsrikt har minskat utsläppen. Fler jobb och klimatförbättringar behöver inte stå emot varandra. Satsningar på klimatet ger i stället möjlighet till nya jobb och företag.

Vi socialdemokrater menar att vi behöver en politik som jobbar med långsiktiga spelregler och som använder både styrmedel och stimulanser för att uppnå klimatmålen.

År 2009 beslutade riksdagen om stegvis förändrade energi- och koldioxidskattesatser fram till 2015 för att minska utsläppen av växthusgas. Det var ett viktigt beslut och är i linje med den politik som vi önskar driva, men det räcker inte.

Det finns flera exempel på undantag och subventioner som inte kommer att vara hållbara när vi närmar oss den tidpunkt när riksdagens klimatmål ska vara uppfyllda. Regeringen säger själv att det finns behov av ytterligare förändringar, till och med att nedsättningen av koldioxidskatten på sikt ska slopas. Vi håller med, men undrar: Var är planen?

De borgerliga ledamöterna i utskottet tror att regeringen jobbar med en plan och tycker att det räcker. Men tror gör man i kyrkan. Självklart vill vi i riksdagen *veta* vilka överväganden regeringen gör och se en handlingsplan när det gäller att komma framåt i frågan om att trappa av de miljöskadliga subventionerna.

På vår dörr knacker också intressenter i form av näringar, organisationer, allmänhet och företagare som också gärna vill veta vad regeringen vill göra, så vi är inte ensamma.

Otydligheten skapar oro. Det går knappt att tala om klimatpolitik och klimatskatter utan att frågan ställs: Vad händer med jobben inom industrin och inom jord- och skogsbruket? Med 8 procent arbetslöshet i landet finns det all anledning att vara orolig. Omställningen för att uppnå klimatmålen måste bli en del av lösningen i stället för att ses som ett problem som ökar på arbetslösheten.

Det behövs tydliga mål utifrån höga ambitioner och konkreta handlingsplaner. I dag tvekar många investerare och företag när de känner sig osäkra på spelreglerna. Vi riskerar därmed att hamna efter och att gå miste om både arbetstillfällen och en möjlighet att ställa om klimatet.

Det har i alla tider varit svårt och komplicerat med omställning. Men jag brukar säga att stenåldern inte tog slut för att stenarna tog slut, utan det var för att man skaffade sig bättre och smartare lösningar. Vi socialdemokrater har lyssnat och vill föra en politik för långsiktighet och med tydliga spelregler. Det är för att företagen ska våga göra de nödvändiga investeringar som är så väsentliga för att Sverige ska kunna ställa om och ligga i framkant. Så knyts klimat- och jobbpolitik ihop.

Våra transporter står för 40 procent av utsläppen. Med målsättningen om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030 är det inte minst viktigt med beskattning av såväl bränsle som förmånsbeskattning av tjänstebilar. I arbetet med att minska utsläppen från personbilstrafiken är alternativa bränslen mycket viktiga.

Sverige har en god infrastruktur för etanol, och infrastrukturen för fordonsgas har byggts ut successivt. För att utvecklingen på förnybara drivmedel ska fortsätta behövs också en omställning i den svenska bilparken.

Sedan regeringen tog bort reduktionen av förmånsvärdesbeskattningen på etanolbilar och avskaffade miljöbilspremien har regeringen kommit allt längre bort från sitt mål om en fossiloberoende fordonsflotta, och försäljningen av miljöbilar faller.

Vårt förslag om införandet av ett nytt miljöbilssystem premierar energieffektiva personbilar, och de som inte är det får i stället vara med och betala. Det är ett system som jobbar med både styrning och stimulanter.

När vi utformar förslag vill vi gärna väga in olika behov och konstruera dem för att komma åt så många utmaningar som möjligt. Vägslitageavgiften är ett sådant exempel.

Lastbilstransporter är nödvändiga för att samhället över huvud taget ska fungera. Den svenska åkerinäringen håller på att utplånas medan regeringen bara tittar på, precis som med sjöfarten som vi nyss har diskuterat. Regelbrott sker som äventyrar arbetsmiljön, och förare arbetar under närmast livegna förhållanden. Oseriösa aktörer utnyttjar arbetskraft med hjälp av falskt egenföretagande och lönedumpning. Det är inte ovanligt att dessa chaufförer med dåliga anställningsvillkor får bo och övernatta i bilarna i väntan på en körning.

Förslaget om en avståndsbaserad vägslitageavgift innebär både ansvar för klimatet och förbättrade villkor för den svenska åkerinäringen och för dem som kör. I dagsläget råder en snedvriden konkurrens, vilken slår ut seriösa aktörer på marknaden som följer kollektivavtal, regler och lagar. Det vill vi med den konstruktionen motverka.

Själv kommer jag från ett län där det på många håll inte finns något rimligt alternativ till lastbilstransporter, och jag har därför haft särskilda skäl att lyssna till behoven från våra näringar. I samtal med både åkerinäringen och skogsindustrin påtalas behovet av investeringar för en utbyggnad av infrastrukturen för utökad kapacitet på järnväg och för bättre och säkrare vägar samt för skogsindustrin som specifikt efterfrågar tjäl-säkrade vägar. Det är ett behov som har uppstått ur ändrade leverans- och körmönster och som därmed har ökat belastningen på vägnätet. För oss socialdemokrater är ett införande av en vägslitageavgift en åtgärd för att förbättra för miljön samt en insats för seriösa åkeriföretag och arbetsvillkor som möjliggör godstransporter i svensk regi.

Motionsbetänkandet omfattar inte bara förslag som berör klimatet utan även våra levnadsvanor. Alla människor som levt nära en människa med alkoholproblem inser vikten av att jobba med en politik som syftar till att begränsa alkoholkonsumtionen och dess skadeverkningar. Många lever med en nära anhörig som har alkoholproblem, och än fler svenskar påverkas genom att de har en vän eller kollega som har problem med alkohol.

Skatt på alkohol och tobak syftar till att påverka konsumtionen. Vi socialdemokrater har i vår budget vågat höja skatten på alkohol. Det är ett förslag som Kristdemokraterna och Maria Larsson lade fram våren 2011 – men svek. Inte heller vill regeringen göra något åt de orimligt höga införselkvoterna.

Även skatt på cigaretter omfattas av betänkandet. Sverige har ett mål på folkhälsoområdet för att minska antalet rökare, framför allt antalet nya rökare. En ny rapport visar att det står tämligen stilla och att vi inte kommer att nå målet om en halvering av antalet unga som röker.

Vidare missbrukas det svenska regelverket för betalning av punktskatter på ett sätt som innebär att staten går miste om hundratals miljoner kronor i skatteintäkter. Cigaretter importeras lagligt men säljs vidare utan att skatt betalas in.

Reglerna för punktskattebetalningar bör därför ändras, och det elektroniska övervakningssystemet EMCS bör tillämpas för förflyttningar även inom landet. Systemet skulle försvåra brottsligheten, men här passar regeringen och väljer i stället att låta denna övervakning upphöra vid Sveriges gräns.

Vi socialdemokrater vill använda skatterna för att investera i framtidens jobb, finansiera den generella välfärden samt ta ansvar för klimatet och folkhälsan.

(Applåder)

Anf. 158 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Vi fortsätter att debattera skatter. Det är något som låter trist. Om jag berättar detta för mina kompisar säger de: Oj, vad är detta?

Egentligen handlar denna debatt om mod. Den handlar om modet att förändra samhället. Innan jag blir alltför engagerad i detta ska jag passa på att yrka bifall till reservation nr 9 om trafikskatter – vägsplitageavgift, kilometerskatt. Det finns många namn för detta.

Det handlar alltså om modet att våga förändra och ta ansvar för framtiden. Punktskatterna handlar om modet att ta ansvar för framtiden, om vi i Sveriges riksdag vågar ta ansvar för att inte subventionera saker som är klimatskadliga. Vågar vi ta höjd och genomföra koldioxidbeskattningen, såsom Anders Borg för några år sedan när det var på modet menade att det var det mest effektiva sättet att styra miljön och konsumtionen? Han sade faktiskt så. Men vågar han det? Han visar ju inte det.

Vågar vi ta ansvar för klimatet? Vågar vi se att till exempel diesel ur ett historiskt perspektiv är på tok för underbeskattad jämfört med bensin? Vi hade helt andra skatteregler förr i tiden för diesel. Eller titta på flyget. Vi subventionerar flyget. Det är vi och våra barn och barnbarn som kommer att få betala den riktiga kostnaden, den nota som kommer med klimatförändringarna, med ökade försäkringskostnader, översvämningar och så vidare.

Vågar vi ta ansvaret? Det är det som Miljöpartiets motioner på detta område handlar om. Vi står naturligtvis bakom alla våra motioner, även om jag för tids vinnande yrkar bifall bara till en reservation.

Diskussionen handlar om den här regeringens dolda subventioner. Det är dolda subventioner som kommer att betalas på ett eller annat sätt eftersom ingenting är gratis. Det finns inga gratis luncher. Jag tror att det är Anders Borg som brukar säga så, men han agerar inte därefter. Då är det viktigt att till exempel ta upp frågan om en kilometerskatt, lastbils-skatt eller vägslitageavgift. Vågar vi skapa ett system i det här landet som skulle främja att alla åkerier betalar samma kostnad för det de förbrukar, den väg de sliter på, de koldioxidutsläpp de förorsakar?

Samtidigt är det här motioner där vi från Miljöpartiets sida har fördjupat oss mycket i att i detalj klargöra att vi inte avser att belasta näringen med omotiverade kostnader. Enskilda vägar är undantagna. Det är tydligt att de vägar där det inte finns alternativ ska ha lägre kostnader. Där det finns alternativ i form av järnväg ska de ha högre kostnader, för där finns det klimatbättre transportsätt.

När man tittar på helheten ser man att det går ganska bra. När jag pratar med åkerinäringen är de på allvar intresserade av detta. De ser också att deras kolleger i till exempel Tyskland, där man har infört ett liknande system och som man bygger ut allteftersom, tycker att det fungerar bra. Detta land regeras av en kristdemokratisk regering. Det är inte De gröna som har infört det här, utan det är faktiskt en kristdemokratisk-liberal regering.

Det är inte fråga om att det är blockgränser i politiken. Jag skulle snarare säga att det är förnuftsgränser och modgränser som gör att man vågar eller inte vågar. Man vågar hoppa över sin egen skugga för man inser att verkligheten kräver detta.

Det är det som Sveriges framtid kräver – en ny regering som har modet att se till att vi inte har några gratis klimatluncher i Sverige och se till att vi kan ge till exempel våra åkeriägare reella, konkurrensneutrala förutsättningar som gör att de kan konkurrera med utländska åkerier på samma villkor. Det är det som det handlar om – det ska vara samma villkor. Det ska inte gå att smussa undan från den ena eller andra sidan. Det är det som statsmakterna borde ta ansvar för i stället för att skylla ifrån sig.

Miljöpartiets förslag på denna punkt handlar i stor utsträckning om att se till att den som orsakar klimatutsläpp ska betala för sig, när det gäller både bränsle och resor och där man inte betalar hela sin kostnad. Vi ska naturligtvis också se till att till exempel lastbilar betalar för vägslitage.

Jag kan lägga till att det finns en motion därutöver som handlar om trängselskatten. Jag trodde att vi skulle få lokal beslutanderätt över trängselskatten, men det verkar fortfarande inte vara så att Alliansen kan komma dithän att man lokalt får bestämma över denna. Varför inte detta? Är det så att ni i Alliansen absolut vill se till att Förbifart Stockholm bestäms från riksdagen i stället för lokalt? Det undrar jag över, och jag skulle gärna ha ett svar.

Med dessa ord, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 9. Jag hoppas att vi äntligen får en regering som tar ansvar för att alla betalar sina kostnader när det gäller klimatförändringarna.

Anf. 159 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! Punktskatter men också befrielse från punktskatter kan vara effektiva styrmedel för att påverka handelsmönster och investeringar. Men de tenderar också att bli mer och mer komplexa när de kompletteras med nya tillägg för att motverka eller gynna en viss utveckling. Efter en längre tid kan de framstå som lapptäcken av svårförståeliga lagar, som ibland till och med kan motverka varandra.

Jag skulle kunna upprepa de citat från Kungliga Vetenskapsakademiens energiutskott som jag tog upp i debatten om föregående betänkande även när det handlar om energiskatt på elkraft.

Det undantag som finns för energiskatt på el producerad vid vindkraftverk av en producent som inte yrkesmässigt levererar el är ännu ett exempel på en skattesubvention för vindkraften. Denna lagparagraf ”upptäcktes” för snart tio år sedan och har sedan prövats i flera fall av Skatteverket, som avgivit flera ställningstaganden, vilket nu inneburit en praxis på området.

Nu kan man säga att antalet användare av detta ”kryphål” exploderar då alla vill undgå energiskatten på 29,3 öre per kilowattimme. Som exempel kan nämnas min egen hemkommun Kalmar, som beslutat investera i två vindkraftverk på vardera två megawatt. Enligt uppgift har region Skåne tagit beslut om att investera i tio vindkraftverk. Listan kan i dag göras väldigt lång på kommuner, regioner och företag som äger vindkraftverk eller beslutat om investeringar. Skattebortfallet av energiskatt torde vara väldigt stort.

I mitt anförande tidigare tog jag upp subventioner till vindkraften i form av fastighetsavgiften och anförde en mer harmoniserad fastighets-skatt mellan de olika energislagen. Skattebefrielsen från energiskatt för vindkraft är ännu ett exempel på en subvention till vindkraften som snedvrider konkurrensen ännu mer mellan de olika energislagen.

Tillsammans med elcertifikatsavgifter skapar dessa skattesubventioner för vindkraften starka incitament för investeringar i denna elproduktion, vilket ofrånkomligen kommer att leda till nya utmaningar och påfrestningar på vårt elkraftnät och krav på tillgång till mer reglerkraft, med stora kostnader för elkonsumenter och skattebetalare som följd.

I detta sammanhang får vi även avvakta den utredning om nettodebitering som ska presenteras före sommaren, inte minst den oberoende del av utredningen där utredaren ska se över vem som ska vara skattskyldig för energiskatt på el.

Vi inom Sverigedemokraterna får säkert anledning att återkomma under nästa riksdagsår med motioner angående dessa skattesubventioner.

Herr talman! Enligt LRF produceras i dag mindre än hälften av vår livsmedelsförsörjning i Sverige. I dag får vi nästan dagligen signaler om den svåra ekonomiska situation som råder inom jordbrukssektorn, inte minst hos våra mjölkbönder. Åtminstone vi som lever på landet och läser landsortstidningar får ta del av detta ganska ofta. En av förklaringarna till detta är kostnadsläget för våra lantbrukare. Drivmedelskostnaderna är en viktig komponent i denna ekvation där punktskatterna påverkar negativt.

En annan näring som lider av det höga kostnadsläget i Sverige är skogsföretagen. Det gröna guldet i våra skogar är väldigt viktigt för vår stora basnäring av skogsindustri och förädling av trädråvaran men givetvis också för massa- och pappersindustrin. Det är då viktigt att skogs-

råvaran når fram till industrierna till rimliga och konkurrenskraftiga kostnader.

Regeringen har beslutat att fram till 2015 minska återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner från 2:10 kronor per liter till 90 öre per liter. Regeringen har även beslutat att generellt höja energiskatten på diesel med totalt 40 öre per liter i två steg.

Dessa kostnadspåslag kommer på en femårsperiod att kosta mer än en halv miljard kronor per år för jord- och skogsbrukssektorn. Med tanke på jordbrukets lönsamhetsproblem är detta ett problematiskt beslut som riskerar att ytterligare driva jordbruket ut från Sverige.

Därför vill vi återställa återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner till 2:10 kronor per liter för att förbättra den svenska konkurrensnivån inom dessa näringar.

Herr talman! En annan punktskatt som kan ifrågasättas är den på snus, eller rättare sagt nivån på punktskatten. Denna punktskatt har höjts rejält under de senaste åren. Sedan 2006 har skatten på snus ökat med 210 procent.

Tyvärr har ju nu även EU gett sig på snuset och försöker komma med sina pekpinningar om vilka smaktillsatser som ska tillåtas i snuset, men jag hoppas att en enig riksdag kan hålla dessa pekpinningar borta från snuset och att vi så småningom även kan exportera snus till länderna inom EU.

Det positiva med snus är att det är ett bra alternativ för många som försöker sluta röka. I dag finns det många olika substitut för rökningen, som nikotintuggummi eller nikotinplåster. Undersökningar har visat att det absolut vanligaste substitutet till cigaretter för män som försöker sluta röka är snus. Det har även blivit alltmer vanligt att kvinnor snusar, och det kanske är en effekt på samma grunder.

Det är också det sätt som har bäst verkningsgrad när det gäller att sluta röka. När det gäller män väljer mer än hälften av dem som söker ett alternativ till cigaretter just snus. Av dessa lyckas hela 70 procent sluta röka. Som jämförelse kan nämnas att bara 16 procent väljer nikotintuggummi, och av dessa klarar bara 40 procent att sluta med cigaretter. Siffrorna för nikotinplåster är ännu sämre.

Snus kan alltså med andra ord vara en bra ersättning för cigaretter. Därför vill vi se till att det också finns ett ekonomiskt incitament för att gå över till snus genom att punktskatten på snus alltid hålls på en lägre nivå än skatten på cigaretter. Det ska helt enkelt vara billigare att snusa än att röka.

Herr talman! Till sist vill jag även ge mitt stöd till ett förslag som knappast kan komma att kosta så mycket för statskassan när det gäller veteranbilshobbyn. Fordon som är 30 år eller äldre och inte används yrkesmässigt är i dag befriade från fordonsskatt. För att göra det mer enhetligt vill vi att även husvagnar ska omfattas av befrielse från fordonsskatt.

Därmed vill jag yrka bifall till reservation 7.

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Anf. 160 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Punktskatterna är en del av konsumtionsskatterna och inbringade 2011 ca 123 miljarder till statskassan. Mätt som andel av de

totala skatteintäkterna ligger punktskatterna relativt konstant runt 8 procent – en begränsad men likafullt avsevärd intäktskälla.

Punktskatterna domineras av energiskatterna, som samma år uppgick till 70 miljarder, följt av skatten på alkohol och tobak med knappa 25 miljarder medan den tredje största inkomsten kom från beskattningen av vägtrafiken med dryga 15 miljarder.

Miljöskatterna, det vill säga främst energiskatterna, har ju stor betydelse för klimatomställningen. Det kan som bakgrund vara intressant att se hur miljöskatterna i Sverige ligger jämfört med andra länder och hur de har utvecklats över tid. Enligt en sammanställning från riksdagens utredningstjänst motsvarade Sveriges miljöskatter 2008 knappt 3 procent av bnp, vilket i och för sig är bland de högre bland de jämförda länderna i OECD men samtidigt väsentligt lägre än i till exempel Danmark och Nederländerna, där miljöskatterna låg på mellan 4 och 5 procent av bnp. Det är också värt att notera att miljöskatternas andel av bnp i Sverige har sjunkit något, från ca 3 procent under 1990-talet till ca 2,7 procent under senare år.

Herr talman! Dagens betänkande behandlar olika motioner från allmänna motionstiden inom en rad olika områden vad gäller punktskatter. Jag tänker i detta inlägg bara ta upp två frågor.

Låt mig börja med skatten på drivmedel, som är en central fråga inte minst när det gäller våra ambitioner att fasa ut användningen av fossila bränslen som bensin och diesel. Här går vi ju för övrigt i väntans tider och väntar på den utredning som regeringen har tillsatt om en fossiloberoende fordonsflotta, som väl ska presenteras under året.

Nu minskar glädjande nog bensin användningen ganska tydligt, eller med knappa 30 procent sedan år 2000. Däremot har användningen av diesel ökat med nästan 50 procent under samma tid. Den samlade fossilbränsleanvändningen för fordon är därmed i princip oförändrad sedan år 2000. Här ligger naturligtvis en enorm utmaning om vi ska nå regeringens mål om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Vi har stått och stampat under dryga 10 år, och vi har bra drygt 15 år på oss.

Ett problem mot bakgrund av den ökande användningen av diesel är den låga energiskatten på diesel i jämförelse med skatten på bensin. Visserligen höjdes dieselskatten med 20 öre litern vid årsskiftet, men fler steg måste tas under kommande år, och från Vänsterpartiets sida är det vår principiella hållning att bensin och diesel ska beskattas utifrån de utsläpp av fossil koldioxid som de genererar respektive sitt energiinnehåll. I dag har ju diesel en lägre beskattning relative sitt energiinnehåll än bensin har. Det ska bli spännande att se vad utredningen respektive regeringen kommer fram till.

Från Vänsterpartiets sida anser vi att skatten på koldioxid bör höjas för att bibehålla pressen på en omställning till förnybara bränslen. Priset vid pump har de senaste åren legat ungefär konstant i fast penningvärde. Vi vill därför höja bensin- och dieselskatterna varje år fram till 2015 genom en höjning av koldioxidskatten med 7 öre per år.

Herr talman! På grund av långa avstånd i glesbygden kan generellt höjda kostnader för att använda motorfordon bli en börda när tillgången till kollektivtrafik och service är dålig. Fungerande transporter är en livsnödvändighet för både enskilda och företag, och det bästa är om merparten av resorna kan lösas genom kollektiva transporter.

Vi föreslår en mycket omfattande satsning på kollektivtrafik och järnväg. Dessa satsningar innebär att en större andel av trafiksatsningarna tilldelas de trafikslag som människor med låga inkomster är i störst behov av. Den kollektiva trafiken är den som i största möjliga mån leder till en förbättrad miljö och till att fler människor kan öka sin frihet att förflytta sig. För att specifikt förbättra kollektivtrafiken på landsbygden avsätter vi 2 ½ miljard kronor under 2013–2015 för att gynna kollektivtrafik i glesbygd.

Fordonsskatten är i dag nedsatt i 34 kommuner i sju skogslän i inlandet med 384 kronor, men vi vill i vårt förslag sänka den med ytterligare 400 kronor för att kompensera för ökade drivmedelsskatter. Det skulle innebära en minskad intäkt för staten med ca 60 miljoner kronor.

En annan viktig åtgärd är att stödja utvecklingen av efterkonvertering av äldre bilar. Låginkomsttagare har i högre grad äldre bilar, och kvinnor har i högre grad äldre bilar än män. Vi vill införa en konverteringspremie för byte från bensin till etanol, biogas eller el inom en budgetram på 400 miljoner kronor. Premien bör vara 5 000 kronor för byte från bensin till etanol och ca 10 000 kronor för byte till biogas och el. Vi vill att stödet utformas så att det dras av mot fordonsskatten. Det skulle betyda att man under tre till fyra år är befriad från fordonsskatt.

Med detta yrkar jag bifall till vår reservation nr 6.

En annan fråga som jag anser måste lösas för att komma till rätta med utsläppen från fossila bränslen är att flygbränsle är undantaget från beskattning. Det är helt oacceptabelt om man ska ha en likvärdig beskattning på transporter. Rimligtvis måste flygresor belastas med minst samma beskattning som till exempel vanliga fordonstransporter med bil. Jag har låtit riksdagens utredningstjänst räkna på detta och vad det skulle kunna innebära i ökade biljettpriser. Nu har man från RUT:s sida inte kunnat räkna på konsekvenserna av en momsbeläggning av flygbränsle av olika skattetekniska skäl, men om man nöjer sig med att flygbränsle ska beskattas med koldioxidskatt och energiskatt skulle enligt räkneexemplet en tur- och returresa till New York bli dryga 2 000 kronor dyrare eller ca 25 procent på dagens lågprisbiljetter, medan en tur- och returresa till Luleå skulle bli ca 450 kronor dyrare, motsvarande 15 procent, och en tur- och returresa till London ca 650 kronor dyrare, vilket är ca 20 procents fördyrning av en lågprisbiljett. Omvänt kan man uttrycka det som att flygresor egentligen är subventionerade med dessa belopp, som egentligen är större eftersom momsen som sagt inte är inberäknad.

I övrigt står jag naturligtvis bakom Vänsterpartiets reservationer men avstår för tids vinnande från att yrka bifall.

Anf. 161 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkande SkU19 *Punktskatter*.

För mig som moderat och boende i en liten stad i Norrlands inland är det viktigt att skattepolitiken skapar förutsättningar för jobb, företagsamhet och utvecklingsmöjligheter i hela Sverige. I motsats till detta finns Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som vill försvåra för oss landsbygdsbor.

I detta motionsbetänkande föreslås bland annat kilometerskatt för tunga lastbilar, återinförande av handelsgödselskatt, höjd skatt på bensin

och diesel – förslag som med all tydlighet visar på de rödgröna partiernas landsbygdsfientliga politik.

En kilometerskatt straffar dem som bor i ett län med långa avstånd, som jag gör. Det är vi som får betala för att Sverige är ett avlångt land.

Först drabbas åkerierna utanför storstäderna, som redan i dag har små marginaler. I förlängningen drabbas både du och jag av dyrare transporter med ökade kostnader för mjölk och våra varor som följd.

Det är en skatt som också skulle slå hårt på den för oss så viktiga skogsnäringen, något som främst hotar våra jobb i många delar av landet.

Skatten på handelsgödsel är ytterligare ett exempel på hur tre partier som inte kan komma överens om de vill regera tillsammans eller någonting kan enas om en skatt som slår hårt mot landsbygden. Det är en skatt som i praktiken är riktad mot bara en enda grupp människor i vårt land, nämligen Sveriges bönder.

Jordbruket är en viktig näring för Sverige. Våra bönder producerar mat av hög kvalitet och är inte betjänta av att få ytterligare 300 miljoner i extra skatt.

Landsbygden är beroende av goda villkor för företagande och att det ska vara enkelt att anställa. Miljöskatter är viktiga styrmedel, men samtidigt är det viktigt att skatter och regler utformas så att det är möjligt att leva i hela vårt land.

Alliansen gör det genom reformer som stärker Sverige långsiktigt och genom att göra Sverige attraktivare att investera i. Så blir jobben fler, och så skapar man ett sammanhållet Sverige där även den västernorrländska eller jämtska bonden ska kunna leva på goda villkor.

En politik för fler jobb tjänar alla på. Men den utmanas av de olika oppositionspartiernas skatteförslag som försvårar för företagande och människor i hela landet.

Herr talman! I betänkandet finns i år, liksom förra året, en gemensam reservation från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet om att de vill införa en kilometerskatt för tunga lastbilar. I fjolårets betänkande anförde de här tre partierna att den tunga trafiken står för ett betydande slitage på det svenska vägsystemet. De anförde även att kilometerskatten hade betydelse för klimatpolitiken. Vidare fanns det en argumentation om att det gynnade de svenska åkarna.

I årets reservation nämns ingenting om slitaget på vägarna, däremot att det har en konkurrensutjämnande effekt gentemot åkare från andra europeiska länder. Det har vi en eurovinjett till i dag.

Vägslitageavgiften ska även differentieras utifrån fordonets miljöpåverkan, det vill säga en lastbil med låg miljöpåverkan ska betala lägre skatt än en med hög miljöpåverkan. Min fundering är då: Vad vill ni ha? Ska det vara en vägslitageavgift? Eller ska det vara en miljöavgift? Eller handlar det rätt och slätt bara om att ni inte gillar lastbilar eller åkerinäringen, eftersom ni vill lägga så mycket skatt som möjligt på dem?

I reservationen nämns också att det finns anledning att se över om det inte kan införas en bonus som främjar omställningen till alternativa bränslen. Sliter inte de här bilarna på våra vägar? Just det, det var ju inte en vägslitageavgift, utan det var en miljöavgift. Eller vad var det?

Jag måste medge att ni förvirrar med ert velande mellan åren och de olika förslagen när det rätt och slätt är åkerinäringen ni vill sätta åt.

Fast som jag nämnde tidigare finns det inte några marginaler i åkerinärningen att ta dessa fördrjade kostnader från. Då kommer det att läggas över på oss konsumenter med dyrare mat. Det kommer att innebära försämrad konkurrens för en stor del av vår industri. Och vad det innebär utgår jag från att alla vet: jo, färre arbetstillfällen.

Jag måste också fråga Socialdemokraterna om en sak. I reservationen nämns Danmark som införare av en kilometerskatt. Nu har den socialdemokratiska regeringen i Danmark backat och kommit fram till att man inte vill ha en kilometerskatt. Man har lagt den på sopplatsen, som det står. Jag är jättedålig på danska. Men jag kan läsa danska.

Man har kommit fram till att det här inte var någon bra skatt. Man anser att man har långa avstånd i Danmark. Vad har vi då i Sverige?

Den är alltså lagd i sopkorgen. Därför skulle det vara intressant att veta: Håller Socialdemokraterna i Sverige med sina danska partikamrater?

När det gäller transporter är järnvägar många gånger inte ett alternativ, då nio av tio lastbilstransporter är kortare än 30 mil och åtta av tio är under 10 mil. Då är det bara lastbilen som gäller.

Tre av oppositionspartierna, S, V och MP, har också en gemensam reservation gällande trängselskatten. De vill bland annat att inflytandet över intäkterna ska ligga på den regionala och lokala nivån. Mats Pertoft nämnde det och ville höra vad vi egentligen tycker.

Det finns en utredning som kom i februari, *Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon*. Där är utredaren väldigt tydlig med att intäkterna fortsättningsvis ska tillfalla staten, då det är staten som har det absolut största ansvaret för att planera, bygga och driva väginfrakturen.

Herr talman! Det finns även en reservation från Miljöpartiet och ett särskilt yttrande från Vänstern gällande en eventuell gruvskatt. Men det har min kollega Johan Johansson tidigare i dag debatterat på ett väldigt bra sätt. Därför tänker jag inte lägga någon mer tid på det.

Sedan tror jag att det var Mats Pertoft som nämnde miljöbilspremien och att den plockades bort. Vi har i stället infört att man befrias från fordonsskatten i fem år om en bil uppfyller vissa krav. Det är egentligen mycket bättre. För miljöbilspremien gick många gånger till etanolbilar, och i vissa lägen när etanolen var dyrare än bensinen körde man på bensin. Då var ju inte den bilen speciellt mycket miljövänligare än innan. Därför är det bättre att man befrias från fordonsskatten när fordonen släpper ut mindre än ett visst antal gram.

(Applåder)

Anf. 162 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Jag tänkte ta upp problematiken med att fossilbränsleanvändningen på fordonssidan inte minskar, även om bensinanvändningen har minskat ganska kraftigt eller avsevärt sedan år 2000. Det är nästan 30 procent, som jag sade i mitt anförande.

Men samtidigt har dieselanvändningen ökat med 50 procent. Så det är ungefär lika mycket som tidigare.

Jag hoppas och tror att även regeringen jobbar för att fasa ut fossilbränsleanvändningen. Men ni vill tydligen inte använda egentliga styr-

medel. Ni vill till exempel inte höja koldioxidskatten eller energiskatten ytterligare, om jag förstår det rätt.

Jag skulle vilja att Lena Asplund utvecklar hur Alliansen ser på detta. Hur ska man kunna minska detta om man inte vill använda några styrmedel? Vi pratar ju om att förorenaren ska betala. Och här har vi en väldigt förorening, så att säga, i form av fossil koldioxid som kommer från användningen av bensin och diesel. Mängderna minskar inte. Det måste till åtgärder. Ni avvisar till exempel ytterligare något höjda bensin- och dieselskatter. Hur ska ni nå målet, Lena Asplund?

Anf. 163 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med koldioxidskattefrågan. När alliansregeringen tog över 2006 var koldioxidskatten 90 öre. I dag är den 105 öre. Det är en höjning på 15 öre.

Man kan titta på det historiskt. Jag tror att den infördes 1994 eller 1993. Koldioxidskatten var rätt jämn fram till 2001. Den ökade lite grann. Mellan 2001 och 2004 gick koldioxidskatten som en raket uppåt. Men mellan 2004 och 2006, när Vänsterpartiet och Miljöpartiet hade inflytande på den socialdemokratiska regeringen, låg den stilla.

Det här är någonting som har varit lite olika under åren. Och vi har höjt den.

När det gäller att få ned den fossila bränsleförbrukningen tittar regeringen på och kommer så småningom att införa en kvotplikt där man får in mer låginblandning. Det är ett väldigt bra sätt, tycker jag, att minska andelen bensin och diesel.

Jag har tyvärr inte de siffror som Jacob Johnson redovisar. Jag förstår att priset på diesel har ökat på grund av att det säljs många fler dieselmotorer. Däremot drar en dieselmotor betydligt mindre, speciellt de nya dieselmotorerna. Jag har en liten, snål dieselmotor som ligger på ungefär 0,4 i förbrukning. Det borde göra att det blir en minskning. Men jag kan inte se varför det inte har skett en minskning totalt, för det borde ha blivit det.

Anf. 164 JACOB JOHNSON (V) replik:

Herr talman! Energibeskattningen på diesel är lägre relativt energiinnehållet än på bensin. Vore det inte rimligt, Lena Asplund, att man i ett enhetligt skattesystem har den principen att till exempel fossila bränslen ska beskattas efter sitt energiinnehåll? En anledning till den ökade dieselanvändningen är naturligtvis att det är väsentligt billigare per kilometer att köra diesel.

Vore det inte rimligt att beskatta egentligen enligt de diskussioner som pågår i EU om energispardirektivet, utifrån energiinnehåll? Hur ser regeringen och Moderaterna på den frågan?

Anf. 165 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Jag tror att det är ungefär 80 öre som det skiljer mellan bensin och diesel, efter den senaste höjningen den 1 januari 2013. Innan var det nog 1 krona, och nu skiljer det 80 öre. Sedan har vi ett bränsletilllägg på 2:33 kronor, så fordonsskatten på en dieselmotor är högre.

Jag ser inte någon anledning att höja dieselskatten ännu mer. Jag tror inte att det är en bra väg att höja skatten på diesel 80 öre. Det skulle fördyra väldigt mycket för många människor att ta sig till och från jobbet.

Det är ju så det är på landsbygden. Det var därför jag i mitt anförande sade att jag tycker att ni är landsbygdsfientliga. Vi behöver bilen.

Även Jacob Johnson måste väl hålla med om att kollektivtrafik på landsbygd inte alltid är till fyllest. Man kan inte sitta och köra en tom buss. Det måste vara helt vansinnigt jämfört med att man åker bil i stället.

Jag tror att de flesta gärna skulle vilja att det fanns en kollektivtrafik som fungerade. Men när ett område är glest befolkat och när folk åker på olika tider är det inte så lätt. Det är suveränt med tunnelbanan. Det finns inget bättre än att gå ned och ta tunnelbanan, skulle jag vilja säga. Den kommer var sjätte eller tionde minut.

Men det kan man inte göra om man ska åka mellan Sollefteå och Näsåker, mellan Näsåker och Ramsele eller så, utan då måste man ta sin bil. Bussarna passar skoltiderna. Annars finns det ingen lönsamhet.

Men jag förstår att Vänsterpartiet vill subventionera kollektivtrafiken hårt genom att höja skatterna för vanliga människor i stället. Men det tycker jag inte är så bra utgångsläge.

Anf. 166 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Lena Asplund diskuterar att vi inte ska göra det dyrare för vanliga människor. Jag kan hålla med om att vi i alla fall ska undvika att göra det dyrare för människor som bor på landsbygden till exempel, som jag.

Problemet är bara vilka alternativ det ska finnas för människor på landsbygden när bensin och diesel blir för dyrt. Då pratar jag inte om skatter utan om marknaden. Det är marknaden som gör det för dyrt.

I dag kan vi välja mellan två alternativ. Marknaden kommer att se till att priserna stiger antingen därför att oljan riskerar att ta slut eller därför att den blir så dyr att utvinna. Då är frågan: Vilket bränsle ska människorna på landsbygden, som du och jag, köra på, om vi inte i god tid ser till att de bränslena, de alternativen, finns – de må heta etanol, biogas, el eller något annat? Om man bor väldigt långt från närmaste butik är elen än så länge väldigt dyr.

Vad ska man göra då? Med er politik kommer man inte att ha några alternativ. Det är problemet! Er skattepolitik är en enda stor dimridå. Ni låtsas som om solen skiner hela tiden, när vi faktiskt ser att marknadens priser på olja stiger. Ni bygger inte alternativen. Det var det vi gjorde före 2006 – vi försökte bygga alternativen. De var inte perfekta – men de var på G. Sedan dess har de avstannat.

Anf. 167 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Det finns alternativa bränslen, och det händer mycket. Det vet Mats Pertoft också. Det har hänt otroligt mycket bara under de senaste tio åren inom fordonsindustrin, med laddhybrider, elbilar och andra hybrider. De är dyra i dag, men priset kommer säkert att sjunka.

Men man måste ta det i en takt så att människor har råd. Det går inte att göra som Miljöpartiet, när man vill höja koldioxidskatten samtidigt som marknaden gör att bensin- och dieselpiserna drivs upp. Nu har det lugnat ned sig lite grann. Ett tag steg priserna väldigt mycket, när det var oroligt i vissa delar av världen. Nu är det lite lugnare ett tag. Sedan kommer säkert oron tillbaka, och så stiger priserna.

Man måste göra det i en takt så att alla hinner med och så att man klarar av det. Marknaden ställer om sig fort – det ser vi. När man tog bort fordonsskatten de första fem åren och satte en koldioxidnivå, då anpassade sig marknaden rätt fort till de 104 gram som det var. Nu är det en annan nivå satt, och marknaden anpassar sig.

Det är klart att marknaden kommer att anpassa sig efter vad konsumenterna vill ha. Men det måste ske på rätt sätt och i en takt som är okej, så att man har råd. Bor man på landsbygd har man ofta behov av två bilar. Det måste alltså få ta lite tid.

Med den politik som regeringen har och med den takten har man sett att vi inte får hasta fram utan får ta det försiktigt.

Anf. 168 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag noterar nu att det är marknaden, företagen, som efterlyser starkare tag, kraftigare regleringar från regeringens sida och att det är alliansregeringen som fejar ur.

Jag måste gå in på lastbilsskatten också. Lena Asplund hänvisar till Eurovinjettsystemet som alternativet för att klara av detta med utländska åkare. Men problemet är att det systemet håller på att kollapsa. Holland har sagt att de inte längre vill sköta det. Det kommer helt enkelt inte att finnas kvar.

Vad har Alliansen för alternativ i de frågorna? Hur ska ni klara av att reglera detta med att utländska åkare också är med och betalar när de nyttjar det svenska vägnätet, så att de inte får betydligt lägre kostnader än svenska åkerier?

Vårt förslag om kilometerskatt eller vägslitageavgift, vad man nu kallar det, handlar just om att skapa ett långsiktigt hållbart system som optimerar transporterna – inte förbjuder, som Alliansen vill låta påskina – för största möjliga miljönytta, samtidigt som det är mycket mer effektivt.

Sedan finns det en vrångbild som Alliansen målar upp av att vi skulle förbjuda ett och annat, men det är inte vad det handlar om.

Anf. 169 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! I Eurovinjettsystemet ingår i dag Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Sverige. Sedan har andra länder olika typer av skatter. Det kan vara avståndsbaserat eller ett vanligt uttag. Det finns också några länder som inte har någonting: Malta, Cypern och Storbritannien, fast Storbritannien höll på att titta lite på det här.

Från Moderaterna har vi hela tiden sagt att om vi får något gemensamt för hela EU, då har vi det marknadsneutralt och konkurrensneutralt, och då kan också vi titta på det – men inte som det ser ut i dag. Det finns en mängd olika system. Det finns inga system som är lika.

Därför känns det i dag, med våra långa avstånd, inte klokt att göra detta. Åkerinäringen är inte ett dugg intresserad av det, som någon sade, om det inte sker på lika villkor i hela EU – då kan man fundera på det.

Det är det vi håller på att titta på. Vi får se vad som händer framöver. Jag är inte omöjlig. Det kommer kanske någon gång framöver något slags skatt för tunga transporter. Om det ska vara avståndsbaserat och kallas kilometerskatt vet jag inte, för då har det inte med utsläppen att göra. Det är väl utsläppen som man ska beskatta på ett annat sätt.

Innan vi har kommit fram till något bra tycker jag att det – för Sveriges åkerinäring, för Sveriges konsumenter och för Sveriges jobb – får vara kvar som det är just nu.

Prot. 2012/13:81
20 mars

Punktskatter

Anf. 170 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Herr talman! Som jag tidigare sade kommer jag från ett län med långa avstånd, nämligen från Norrbotten. Min egen bakgrund är att jag kommer från en familj som är verksam inom jord- och skogsbrukssektorn. Detta gör naturligtvis att jag har ganska god insikt i den problematik som det innebär. Det gör mig också extra angelägen om att hitta lösningar.

När jag har varit ute och träffat representanter från näringarna i länet har vi haft ett mycket bra samtal. De som jobbar och driver företag är väl medvetna om behovet av omställning och därför mycket intresserade av att föra ett samtal om deras förutsättningar. De inser att det kommer att behövas åtgärder. Jag kan säga att de inte har haft hälften så högt tonläge som Lena Asplund har.

Jag har träffat Transport men också åkerinäringen. De lyfter fram frågor om hoten att konkurreras ut av åkerinäringar som inte kör med sjysta villkor. Det är dåligt för de svenska företagen, för villkoren för dem som jobbar och för trafiksäkerheten.

Vidare tar de upp behovet av bättre vägar och säkrare uppställningsplatser. Det är en del av det som vi vill använda vägslitageavgiften till.

Vägslitageavgiften med rätt utformning kan skapa en bättre neutralitet mellan olika transportsektorer, göra det möjligt att investera i det som åkerinäringen är tydlig med att man behöver och minska konkurrenskraften från utländska åkare och dem som inte kör med sjysta villkor.

Lena Asplund talar om oron för jobben. Vi ser redan detta problem. Nu undrar jag: Vad tänker Alliansen göra för att minska klimatpåverkan och säkra de svenska jobben?

Anf. 171 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Hannah Bergstedt talar om ej sjysta villkor för åkerinäringen, för utländska åkare och för de svenska åkerierna. Jag håller med. Det är det faktiskt inte. Man missbrukar cabotagereglerna. Detta är en mycket svår fråga. Vad ska vår polis göra egentligen? Det gäller att hinna med allting.

Jag sitter i polisstyrelsen hemma i länet och tar upp dessa frågor rätt ofta. Vad gör ni för att kontrollera att man följer cabotagereglerna? Vad gör ni för att kontrollera att man har betalat sin eurovinjett? Vad gör ni för att kontrollera att fordonen är trafiksäkra, till exempel att de har vinterdäck när så behövs och så vidare. Jag kan inte påstå att jag är alldeles lycklig med alla svar jag får.

Hannah Bergstedt säger också att avgiften ska användas till bättre vägar. Då ska vi vara glada för att vi har en alliansregering som satsar historiskt mycket på infrastruktur och även på vägar.

Jag bor också i ett län med stora avstånd, dock inte så stora som i Norrbotten, det måste jag medge. Men jag har aldrig varit med om att det har gjorts så mycket vägarbeten som under de senaste åren, och vägarna har förbättrats mycket. Nu är Västernorrland lite hårt utsatt på grund av att vi har mycket besvärliga markförhållanden, och det blir ofta nya tjäl-skador. Vägarna håller inte så länge.

Det är klart att vi satsar på bättre vägar. Det gjorde inte den socialdemokratiska regeringen. Det var bara luft i mycket av infrastrukturpropositionerna.

Jag ställer min fråga till Hannah Bergstedt igen. Vad säger ni om danskarnas beslut om att de inte vill ha någon kilometerskatt? De har insett att den nog inte var så bra. Jag hoppas att jag får ett svar nu.

Anf. 172 HANNAH BERGSTEDT (S) replik:

Herr talman! Bara för att danskarna vill ligga i bakvattnet är det ingenting som säger att vi i Sverige vill göra det.

Jag fick inget svar på min fråga. När man lyssnar på Lena Asplund kan man verkligen ställa frågan: Vad vill ni göra för att påverka och minska klimatpåverkan i transportsektorn, och vad vill ni göra för att säkra jobben inom den svenska åkerinäringen?

När man lyssnar på Lena Asplund kan man nästan tro att det är bäst att inte göra någonting alls.

Det största hotet mot klimatet är inte mer politik, utan det är bristen på den. Omställningen är, som sagt, svår. Då krävs det lyhördhet. Samhällen som har legat i framkant i fråga om förändring har alltid gynnats. Stenåldern tog, som sagt, inte slut för att stenarna tog slut utan för att man hittade nya och smartare lösningar.

Lena Asplund lyfter också fram frågan: Kommer detta att kosta? Självklart kommer detta att kosta. Men varför ska vi hymla om det? Allting har ett pris. Frågan är om regeringssidan är villig att betala det pris som det innebär att inte ta ansvar för klimatet och jobben.

En del av regeringens åtgärder är en bit på vägen. Men det största väntar man med till efter 2015, samma år som regeringen säger sig vilja utvärdera de insatser som man har gjort. Känns inte det lite motsägelsefullt?

Men med rådande opinionsläge kan jag förstå att man inte vill ta i dessa stora och svåra utmaningar, utan det är lite grann av att sitta still i båten som gäller. Men det innebär att vi förlorar dyrbar tid som vi inte har.

Varför vill inte regeringen och allianspartierna vara tydliga med vad vi vill åstadkomma så att vi får förutsättningar för att ha sjysta villkor och se till att vi kan ge förutsättningar så att företag som vill investera i klimatomställning vet vart vi är på väg?

Anf. 173 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Hannah Bergstedt säger att det är brist på politik. Om vi hade haft brist på politik, varför beskyller i så fall Socialdemokraterna oss hela tiden för att vi har fel politik? Då kan vi inte ha brist på politik.

Jag undrar var Socialdemokraterna har sin politik. Det är rätt tyst om den.

Vi agerar inte efter opinionssiffror. Just nu är vi mellan val, och vi tar mycket lugnt på dessa opinionssiffror.

Det som är viktigt är att åkerinäringen har en chans att göra några vinster. Man gör inga stora vinster, men på något sätt måste man klara av detta, för annars kan man inte ha en klimatbra fordonsflotta. Man måste byta ut sina lastbilar. Lastbilar blir bättre och bättre klimatomställning. Men man kan inte byta ut bilarna om man beskattar näringen för hårt. Då

måste man helt enkelt lägga ned verksamheten. Det vill vi inte, för då får vi in ännu fler lastbilar som inte är bra klimatmässigt. Många av de lastbilar som kommer in i landet och som kör på våra svenska vägar är inte alldeles bra. De använder ofta en diesel som inte är så bra, lite beroende på vilket land de kommer från. Eurodieseln är i dag helt okej.

Jag tycker, som jag sade till Mats Pertoft om privatbilismen, att man måste göra samma sak här. Åkerinäringen vill verkligen se till att minska utsläppen. Egentligen är det viktigast att gå från diesel till något annat. Men det är svårare med tung trafik. Eller också måste man minska på den mängd drivmedel som en lastbil drar. En lastbil drar mycket bränsle, och det är dyrt med diesel. Kostnaderna för diesel och personal är otroligt stora.

Anf. 174 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Skatteutskottets olika betänkanden utmärks framför allt av att det ena är viktigare än det andra. Likväl skulle jag vilja sätta ett frågetecken i fråga om detta betänkande om punktskatter. Det kanske ändå inte är det mest fascinerande betänkande som vi diskuterar. Jag vet att socialdemokraten Leif Jakobsson är av annan åsikt. Men man kan ha lite delade meningar om denna sak.

Punktskattebetänkandet innefattar många skatter. Det är energi- och koldioxidskatt. Det är skatt på elektrisk kraft. Det är skatt på drivmedel. Det är jordbrukets drivmedelsskatter. Det är skatt på fartygsbränsle. Det är miljöskatter på flyg. Det är fordonsskatt, trängselskatt, alkoholskatt, skatt på privatinförsel av alkohol och tobak samt försäljning i exportbutiker. Det är skatt på handelsgödsel. Det är skatt på bekämpningsmedel. Det är skatt på fluorerade växthusgaser. Det är skatt på avfall som deponeras och skatt på avfallsförbränning. Det är skatt på naturgrus. Det är lotteriskatt, som i detta fall råkar vara en travskatt. Det är skatt på animaliska livsmedel. Det är skatt på socker och fett respektive frukt och grönsaker, samt slutligen en gruvskatt.

Herr talman! Vi är duktiga på skatter i Sverige. Varför tar man ut punktskatter? Det finns två olika anledningar. Den ena är att man vill styra människors beteende. Den andra saken, som vi inte ska bestrida, är att det finns ett behov av att ta ut skatt för att pengarna ska komma i finansministerns och allas vår kassakista för att vi ska kunna använda dem till andra områden. En sådan skatt, som väl är den mest typiska av alla, är stämpelskatten. Den behandlar vi inte här, men det finns inget som helst samband mellan skattens höjd och den tjänst man får för detta. Det är uppenbarligen så. Jag försvarar ändå denna skatt varmt eftersom den bidrar till vår välfärd.

Jag tycker att det var väldigt bra att Jacob Johnson berättade lite om hur mycket dessa skatter inbringar. Jag vill lägga till en sak för den intresserade allmänheten, nämligen att man måste se det på det sättet att mervärdesskatten är den överlägset största konsumtionsskatten. Den står för i storleksordningen 350 miljarder, och som Jacob Johnson sade: Alla andra skatter vi nu diskuterar och som jag har räknat upp, och en del till, står för i storleksordningen 100–125 miljarder. Det är storleksordningen på detta, och det visar vilken stor betydelse utformningen av just mervärdesskatten har för statskassan. De andra skatterna är lite mer styrande.

En av de skatter vi diskuterar är trängselskatten. Det kommer säkert att komma fler synpunkter från Göteborg på detta. Jag vill ändå säga att det är viktigt att notera en sak. Trängselskatten var från början en mycket tydlig miljöskatt. Det var en miljöskatt när den kom 2005, ungefär. Det var Miljöpartiet och Socialdemokraterna som drev igenom den. Numera är det alldeles uppenbart att den inte bara har denna funktion – den har delvis denna funktion, men det är också en finansiell skatt. I Göteborgsfallet är det väldigt uppenbart, men vi kan se det också här i Stockholmsområdet.

Det råder ingen som helst tvekan om att landets finansminister och därmed regeringen ser denna skatt som en möjlighet att finansiera andra strukturåtgärder inom särskilt trafiken. Det speciella fallet är tunnelbanan till Nacka, som det är sagt ska finansieras med trängselskatten. Det kan vara viktigt för oss att veta den glidning som har varit på just detta område.

Låt mig ta upp miljöskatten på flyg. Jag vill gärna instämma i det Jacob Johnson sade – och det gör jag inte alltid – om att flygskatt är någonting vi borde ha. Flyget borde betala sina egna kostnader på miljöområdet. Den utformning Miljöpartiet och Vänsterpartiet har givit detta är dock helt omöjlig. Vi är bundna av 1947 års Chicagokonvention, som förhindrar oss att vidta dessa åtgärder. Om man skulle göra som Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill skulle man driva flygverksamheten ut ur landet och i själva verket förbruka *mer* flygbränsle, eftersom man måste tanka någon annanstans. Det är alltså raka motsatsen till det man syftar till som skulle bli effekten om man gör detta. För att inte tala om skatt på flygplansstolar – det är så tokigt att man fullständigt baxnar.

Jag ska ta upp några andra skatter också men inte bli för långrandig. Mats Pertoft, som dess värre inte befinner sig i kammaren just nu, frågade mig för ungefär tre eller fyra månader sedan vad Folkpartiet tycker om skatten på handelsgödsel. Jag var ganska okunnig på denna punkt då, men dessa fyra månader har gett mig möjlighet att sätta mig in i detta. På denna punkt kunde jag alltså inte ge Mats Pertoft ett bra svar – det är säkert några som minns det – men jag har läst in detta. Vi tycker att det är bra som det är nu. Vi behöver för närvarande ingen skatt på handelsgödsel.

Vi har dock tagit fasta på det förhållandet att den tidigare jordbruksministern Margareta Winberg – inte hon som var på det där mötet, utan den verkliga Margareta Winberg – tillsatte en utredning om verkningarna av skatten på detta. Man kan konstatera att utredningen kom fram till att den hade ganska lite verkningar, av den verkligt speciella anledningen att ingen jordbrukare – jordbruket är den största förbrukaren av handelsgödsel – förbrukar mer handelsgödsel än man behöver. Därför har själva skatten nästan stämpelskattens karaktär för dem som är avnämare av detta. Den bara höjer kostnaderna.

Likväl måste man efter ett antal år utvärdera detta. Det har vi sagt i Folkpartiet, och det har jag lärt mig. Det kan vi säkert vara överens om: Om förbrukningen likväl har gått upp får man se till att kanske korrigera detta. Det är Folkpartiets ståndpunkt, och den ville jag gärna redovisa för kammaren eftersom jag inte alls kunde svara på detta vid det tidigare tillfället.

Jag har ett par saker till. Under en följd av år steg skatterna på elektricitet något alldeles fruktansvärt. Under valåret 2006, då jag också satt i skatteutskottet, hade vi fem olika skattehöjningar på elektricitet. Det är en av de stora vinsterna jag ser, att vi inte längre höjer skatten på elektricitet hela tiden. Det är nämligen ett väldigt effektivt sätt att distribuera energi, och på det sättet är det angeläget att vi har en effektiv distribution av elektricitet och inte ser det som en rent finansiell intäktskälla.

Allra sist: Jag vill inte förlänga debatten, men det är klart att jag i denna situation inte kan undgå att ta upp det förslag till mineralskatt som Vänsterpartiet har ett särskilt yttrande om. Det är en häftig sak. För närvarande är mineralavgiften 2 promille, och den vill man höja till 10 procent. De som kan räkna kan räkna ut hur många gånger man vill höja denna avgift eller skatt. En sådan höjning av skatten kommer att få återverkningar, men jag hoppas att det inte blir någon stor debatt av detta. Vi vet våra positioner.

(Applåder)

Anf. 175 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! I det här betänkandet behandlar vi mängder av motioner, och oppositionen har 22 reservationer. Min företrädare i talarstolen, Gunnar Andrén, redogjorde förtjänstfullt för hela listan med skatter som ingår i betänkandet. Tack!

Här finns alltså verkligen en mängd olika åsikter representerade. Jag kan givetvis inte i mitt anförande kommentera alla. Jag väljer därför att nämna några ord om alkohol- och tobaksskatten, skatt på handelsgödsel, köttskatten, fordonsskatten och förslaget om vägslitageskatt. Det är många bara det.

Herr talman! Socialdemokraterna föreslår en höjning av skatten på alkohol och tobak utifrån folkhälsoskäl, och de tror dessutom att det skulle minska brottsligheten. I denna fråga har jag totalt motsatt uppfattning. Jag tror inte att vi löser varken folkhälsoproblem eller brottslighet genom att höja skatten på alkohol och tobak. Ju högre priset blir på alkohol och tobak i Sverige, desto lönsammare blir det att sälja illegal alkohol i Sverige. Dessutom är våra ungdomar en väldigt utsatt målgrupp för dessa skumma affärer.

Insikten om att det finns stora ekonomiska vinningar i att föra in alkohol och tobak illegalt till Sverige är redan väl etablerad i kriminella kretsar. Den organiserade handeln med illegal alkohol har blivit ett samhällsproblem som har lett till grov organiserad brottslighet. Jag anser att det otroligt stora inflödet av alkohol över gränsen är ett större hot mot folkhälsan än det pris alkoholen har på systembolagshyllan.

Ingen har väl undgått mediernas rapportering om vodkabilarna. De senaste siffrorna angående uteblivna punktskatter som jag har fått från Skatteverket handlade om riktigt stora belopp. En långtradare med 15 000 liter sprit som förs in illegalt ger i undanhållna punktskatter en förtjänst på 3 miljoner kronor för smugglaren. En motsvarande långtradare med 50 000 cigarettlimpor ger 14,2 miljoner i vinst bara genom att de inte punktbeskattas.

Det låter rätt otroligt att man kan komma in i landet med sådana mängder med varor och lyckas undvika beskattning. Men det finns metoder. Bilarna kan genom osanna intyg låtsas vara på väg till ett skatteupp-

lag men försvinna på vägen dit. Det kan också vara flera bilar som chansar på att ta sig in med identiska införselintyg. Den som eventuellt fastnar i kontrollen betalar, medan de andra får full utdelning för sin chansning. Även den som fastnar i polisens eller tullens kontroller kan i slutändan göra vinst på cigarettlasten – med flera miljoner, dessutom, genom att köpa loss lasten då den auktioneras ut och slippa undan skatt eftersom den då anses vara beskattad.

Jag kan inte garantera att en sänkning av skatten på alkohol och tobak skulle lösa problematiken. För att göra det mindre lönsamt att föra in illegala varor skulle vi behöva sänka skatterna till väldigt låga nivåer, vilket givetvis inte är rimligt. Men jag tror definitivt att en skattehöjning skulle fortsätta att urholka Systembolagets monopol och ytterligare öka intresset för illegal handel. Jag anser att frågan kräver en utredning innan vi laborerar med förändrade skattenivåer.

Herr talman! När det gäller Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets förslag om att återinföra skatt på handelsgödsel är jag lika mycket motståndare till det förslaget som alla andra år som frågan har varit uppe till debatt.

De gröna näringarna i Sverige befinner sig i framkant i världen i fråga om miljöhänsyn och djurhållning. Förslaget från S, MP och V om att återinföra skatten på handelsgödsel saknar därför miljömässig logik då det gynnar importerade varor som i de flesta fall produceras med långt större användning av handelsgödsel och med mindre miljöhänsyn än vi har i det svenska jordbruket. Det saknar näringspolitisk logik då skatten ensidigt drabbar näringen i Sverige, vilket gynnar konkurrenter utomlands och leder till att produktion och arbetstillfällen försvinner från Sverige. Och detta sker i ett läge då svensk produktion minskar.

Centerpartiets bestämda uppfattning är att politikens roll måste vara att stärka det svenska lantbrukets konkurrenskraft. Sverige har också redan internationellt sett stränga krav angående kadmiumhalter i handelsgödsel.

Lönsamheten i det svenska jordbruket är redan pressad, och de senaste 25 åren har produktionen minskat med en tredjedel. Importen av mat från andra länder har under samma tid fördubblats. Sverige är nu ett av de länder i Europa som sämst utnyttjar sina åkrars produktionsförmåga. Vår självförsörjning riskerar snart att sjunka under 50 procent.

Så sent som i går kunde man läsa i Svenska Dagbladet att Sveriges livsmedelsförsörjning är den sämsta sedan 30-talet. Vid en krissituation tar maten snabbt slut i hemmen och i butikerna. Med i stort sett samma argument kan jag avfärda Miljöpartiets förslag om skatt på animaliska livsmedel, skatt på boskapsuppfödning och skatt på kraftfoder.

Herr talman! Sedan blev jag faktiskt lite glad över att Vänsterpartiet i år har upptäckt det jag påpekade i budgetdebatten i november förra året – att det redan finns en nedsatt fordonsskatt för ett antal glesbygdskommuner.

I november föreslog Vänsterpartiet att det skulle gälla 35 kommuner. Denna gång nöjer de sig med 34 kommuner. Om man går in på Skatteverkets skatttabeller, som är exakt desamma som de som gällde när frågan var uppe i november, ser man att 36 glesbygdskommuner – inte 34 och inte 35 – redan har en sänkt fordonsskatt och att skatten är sänkt

med 384 kronor. Det var riktigt uppfattat, och det är till och med mer än det grundbelopp som finns för fordonsskatten.

Vänsterpartiets förslag om att sänka fordonsskatten med upp till 400 kronor ytterligare funkade inte förra gången, och det funkar egentligen inte denna gång heller som förslag. Det måste vara svårt att sänka en skatt som redan är borttagen.

Det kanske är dags för Vänsterpartiet att döpa om förslaget om sänkt fordonsskatt till fordonsbidrag. Dessutom är det dyrt för alla dem som är beroende av bilen redan i dag utan Vänsterpartiets skattehöjning på bensin och diesel med 75 öre litern. Jag anser att det är bättre att jobba för miljövänligare bränslen, bränslesnålare bilar och sänkta skatter för gröna alternativ för att både minska utsläppen och hålla nere drivmedelskostnaderna än att föreslå olika kompensatoriska åtgärder som redan är uttömda.

Och så har vi då Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterns vägslitageavgift. Lena Asplund har argumenterat mot detta förslag, och även jag har gjort det i åtskilliga debatter tidigare. Jag frågar mig även denna gång: Vari ligger miljönyttan med skatten på avstånd? Eftersom jag ser fler problem än möjligheter med förslaget avslutar jag med att säga nej tack till en ny skatt på landsbygd.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Anf. 176 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! När jag gick med mitt linkande knä och hämtade betänkandet om punktskatter i förmiddags och slog upp sidan med reservationer kom jag att tänka på det som man brukar kalla för favorit i repris. Så kändes det för mig när jag läste detta betänkandes reservationer. Det enklaste hade varit att kopiera förra årets anförande, för det hade haft samma träffsäkerhet nu som det hade då.

Det handlar i stort sett om energiskattehöjningar, drivmedelshöjningar och alla andra punktskattehöjningar. Det är summan av reservationerna, vilket är märkligt när man i medierna nyligen har noterat att det största oppositionspartiet har lovat inga höjda skatter efter valet. Jag kan tänka mig att man i så fall höjer dem före valet.

Precis som i mitt tidigare anförande i det förra ärendet vill jag lyfta fram vikten av transparens och likvärdighet. Sverige kan inte utmärka sig med högre skatter på motsvarande områden utan att det får påverkan på företag och arbetstillfällen. Riksdagen har fattat beslut som innebär att Sverige går längre än andra motsvarande länder när det gäller energi och drivmedel. Frågan borde inte gälla att ytterligare förverkliga nya mål utan hur vi inom EU kan finna långsiktiga och hållbara lösningar. Att Sverige i dagsläget med världens högsta koldioxidskatt skulle göra förändringar innebär ingenting om inte andra länder också flyttar fram sina positioner. Det får betecknas som smått naivt att tro att ytterligare en svensk tagelskjorta med skatter kommer att ändra andra länders vägval och beteenden, som vi hörde nyligen om Danmark exempelvis.

Däremot är risken stor att vi skenar i väg med en mycket dyr egen lösning i en återvändsgränd med stora kostnader för medborgarna, med litet resultat och med färre företag och arbetstillfällen.

Herr talman! Långsiktighet är även på detta område det viktigaste inslaget. I ett maratonlopp utdelas inga priser efter den första kilometern, utan först när man har kommit i mål 42 kilometer senare. Energipolitik måste ha långsiktiga och hållbara mål som inte lämpar sig för populism utan för dem som vill åstadkomma bestående resultat. Sverige är en mycket liten pusselbit, även om man i denna kammare ibland tycks tro någonting annat. Procentsatser är ibland direkt vilseledande och ger inte en sann bild av helheten.

Det kan nämnas att förra året minskade det sammantagna utsläppet av koldioxid från biltrafiken trots en ökad trafik. En fixering vid olika datum är ointressant för resultatet. Om ett mål som ligger 20 eller 30 år framåt i tiden infrias ett år för tidigt eller två år för sent har bara semantisk betydelse. Däremot kan det vara avgörande för välfärden på vilket sätt man uppnår målen. Det är alltid vist att inte rusa in i orealistiska och oprövade riktningar.

Man kan i och för sig föreslå en flygskatt, som vi hörde här. Men innebär det att det skulle vara färre som skulle flyga från norra Sverige? Eller skulle riksdagsledamöterna från Lappland stanna hemma och inte komma till jobbet? Det kommer ändå att vara nödvändigt för alla att använda vissa färdmedel. Därmed kan man inte hävda att skatten skulle ha en fungerande påverkan på själva utsläppen, utan den är i praktiken fiskal.

En skatt som har varit och är omdiskuterad är skatten på alkohol. Alkohol har funnits sedan urminnes tider. Erfarenheterna har alltid varit desamma. Under världiga former finns det möjlighet till förhöjt välmående medan motsatsen är direkt skadlig. För dem som kan nyttja alkohol på ett kontrollerat sätt uppstår sällan några problem. Men för dem som inte kan det utgör alkohol ett allvarligt hälsoproblem. Det är därför som det finns alkoholskatt.

Kristdemokraterna anser att respekten för riskerna med missbruk måste väga tyngre än önskemål om tillgänglighet och lägre beskattning. Exakt hur regelverk och skattenivåer ska utformas måste avgöras i beaktande av andra inverkanse faktorer.

Det största svenska problemet är inte svenskt utan är den legala kvantiteten av privat införsel från annat EU-land som man får ta med sig. Dagens lagliga volymer överstiger vida all rimlig privatkonsumtion, och arbetet med att ändra EU:s regelverk på området måste fortsätta.

Jag vill också påminna om att ungdomar inte får köpa alkohol oavsett vilket pris den har. Därför måste andra åtgärder vidtas.

Jag är medveten om att det finns olika uppfattningar om hur man i dagsläget bör agera från både politiska partier och näringsföreträdare. Alla de människor som slagits ut på grund av överkonsumtion manar dock till försiktighet även om det vid vissa tillfällen behövs justeringar av regler och skattesatser. Men det måste göras i sitt sammanhang.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag påtala vikten av, som det finns en motion om, att värna fordonshobbyn. Den har stor betydelse för fordonsintresserade. Det är uppskattningsvis en halv miljon svenskar. Den betyder mer för vårt land än vad som de flesta är medvetna om. Det finns en icke liten omsättning av varor och tjänster som ger intäkter till samhället, vilka används för det gemensamma bästa.

Kulturinsatserna är omfattande och åtnjuts av många fler än de direkt engagerade. Vi kan bara titta på skolavslutningar, bröllopstillfällen, och så vidare. Villkoren för fordonshobbyn måste värnas och beaktas när nya regler och förordningar införs. Även på myndighetsnivå, där regelverket ska praktiseras, måste rim och reson beaktas. Exempel på svårförståeliga och orimliga tolkningar och bedömningar är många, jag vill säga otaliga.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Roland Utbult (KD).

Anf. 177 TERES LINDBERG (S):

Herr talman! Jag avser att i mitt anförande i huvudsak uppehålla mig vid frågan om trängselskatter. Det är å andra sidan inte någon okomplicerad fråga.

Före mig här i talarstolen viftade Lena Asplund med den utredning om trängselskatter som presenterades för ungefär en månad sedan. I den föreslås att trängselskatten ska förbli en statlig skatt och att alla väsentliga detaljer även i fortsättningen ska bestämmas av riksdagen.

Utredningen får svidande kritik inte minst från Naturskyddsföreningen, som säger att den hör bäst hemma i pappersåtervinningen. Jag är beredd att instämma. Hela utredningen kan ses som ett beställningsjobb från Finanserna som under inga omständigheter vill överlåta makt, inflytande och beslut åt dem som kan frågorna bäst.

Om detta är man också överens lokalt över partigränserna. Själva uppdraget för utredningen var att lägga fram ett förslag som möjliggjorde för den lokala nivån att själv göra de prioriteringar som behövs.

Vad gör regeringen? Jo, i stället tillsätter den en ny utredning i hopp om att den ska lösa infrastrukturproblemen, bostadsproblemen och kollektivtrafiksproblemen i Stockholm. Man kan inte annat än ana varför. Det är ganska uppenbart att majoritetsföreträdarna i riksdagen helt saknar förtroende för sina lokala och regionala företrädare.

Själva grundproblemet är att det saknas investeringar och att de bromsas i Stockholm. Det hänger ihop med bristen på investeringsmedel. Regeringen och staten vill gärna lägga sig i, men man vill inte låta finansieringsmöjligheterna hamna där de hör hemma.

Vad stockholmarna tyckte och tycker råder det ingen tvekan om. Vid den folkomröstning som hölls 2006 förklarade stockholmarna mycket tydligt att de var beredda att betala trängselskatter, eller miljöstyrande avgifter, som man också kallade det. Men detta var förknippat med att intäkterna skulle gå till vägar och kollektivtrafik.

Regeringen har härvid en skuld till stockholmarna som vackert betalar men inte sett röken av någon förbättrad kollektivtrafik. I stället siar regeringen om att den ska öka skatten för att det ska ge mer intäkter.

Här visas också en grundläggande skillnad mellan blocken. Den här rör till själva synen på skatten, eller avgiften om man så vill. Vi socialdemokrater väljer att se avgiften som ett medel för att styra trafikflödet ur ett miljöperspektiv. Därtill möjliggör den investeringar för att underlätta framkomligheten både i kollektivtrafiken och på vägarna.

Här väljer de borgerliga partierna att i huvudsak se det som en intäkt. För att nå acceptans för trängselskatter – eller miljöavgifter, som jag

mycket heller skulle vilja kalla det – måste de som betalar få se resultat av det. Allt annat är oacceptabelt.

Man får känslan av att regeringen inte är beredd att lägga några investeringar alls i Stockholmsregionen. Snarare får den göra några utspel hit och dit om utbyggnad av tunnelbanan, och sedan tillsätter man några utredningar. Men några spår ser vi inte röken av.

Det gör man samtidigt som man bakbinder de lokalt förtroendevalda och gång på gång trampar dem på tårna. Ta till exempel det nuvarande moderata finansborgarrådet i Stadshuset som under försöksperioden 2002–2006 var den som stod på barrikaden och ledde motståndet mot miljöstyrande avgifter. Sedan blev han överkörd av sin regering som ville permanenta försöket, eftersom högerregeringen inte kunde motstå intäkterna.

Stadshusmoderaterna och stödpartierna biter igen i det sura äpplet och säger: Okej då, permanenta försöket. Inför trängselavgifter. Men då vill vi som vet bäst hur man ska använda pengarna också vara de som bestämmer över dem.

Här blir man blåst en gång till av en regering som inte förstår att huvudstaden är landets tillväxtmotor som just nu går på tomgång för att ingen tror på den politiska förmågan att lösa problemen.

Ett lokalt beslutsfattande skulle kunna få många positiva effekter. Det är inte bara det att det skulle kunna gå betydligt mycket fortare från idé till beslut. Det är inte bara det att det skulle bli bättre framkomlighet både i kollektivtrafiken och på vägarna. Det är inte bara det att stockholmarna skulle slippa stå som packade sillar i överfulla tunnelbanevagnar.

Det skulle också innebära en möjlighet till samplanering av bostäder och kollektivtrafik tillsammans med byggherrar och andra investerare. I stället för som det är nu där man letar russin i kakan skulle man kunna styra den framtida planeringen tillsammans. Det är just vad det handlar om.

Det handlar om aktörers tro på att behövliga investeringar blir av, och regeringen den utreder. Där står lokalpolitikerna och kan inte göra något, eftersom regeringen utreder.

Det man använder intäkterna från trängselskatten till handlar i huvudsak om sådant som staten ändå skulle ha varit med och bidragit till.

För mig handlar det i grunden om tillväxt och framtidstro. Just nu lägger man bostadsprojekt efter bostadsprojekt på is för att man inte litar på att de spårdragningar som man tidigare hade trott skulle ske blir av. De kommer inte till stånd.

Folk vill inte bo på ställen med dåliga kommunikationer. Det betyder inte bara att byggprojekt avstannar utan även att arbetstillfällen uteblir, arbetstillfällen som vi så väl behöver både i Stockholm och i resten av landet. De betyder också att företagets möjligheter att hitta den rätta arbetskraften begränsas eftersom det inte byggs några bostäder. Listan kan göras oändlig. Regeringen visar dock en tydlig ovilja att hålla hjulen snurrande, och det drabbar alla i Sverige.

Jag vet att många vändas över morgondagens votering. Många borgerliga riksdagsledamöter både från Stockholm och från Västra Götalandsregionen kommer att ha svårt att förklara sitt ställningstagande vid morgondagens voteringen när de kommer hem. Jag uppmanar såväl stockholmare som göteborgare: På dem, utkräv svar och ansvar! De före-

träder inte er, utan de företräder en regering som inte vill lösa storstadens problem.

Herr talman! Jag ställer mig bakom samtliga S-reservationer i skatteutskottets betänkande 19 och yrkar bifall till reservation 11.

Prot. 2012/13:81
20 mars

Punktskatter

Anf. 178 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Ibland kan man få intrycket att vi förflyttat oss till Stockholms stadsfullmäktige, en institution som jag aldrig någonsin satt min fot i, utom möjligen som journalist. Det påminner om när Sveriges radio gör *Ekots lördagsintervju* med Filippa Reinfeldt och hela Sverige ska representeras av Stockholms läns landsting. Det kan kännas lite problematiskt på andra håll.

Jag håller naturligtvis med Teres Lindberg i många avseenden. Att vi har en huvudstad som fungerar tycker jag är viktigt, precis som det är viktigt att vi har en Region Syd med Malmö, Köpenhamn och Lund som fungerar och att Göteborg fungerar. Däremot håller jag inte med Teres Lindberg om att denna och tidigare regering inte skulle ha gjort någonting.

Herr talman! Låt mig berätta något om det som har gjorts. Det har gjorts investeringar i Södra länken med ungefär 6 miljarder. De jublade ända borta i Töcksfors, som Runar Patriksson sade, när de fick höra startanslagen. Citybanan är i storleksordningen 16 miljarder, mycket kommer från landstinget och Stockholms stad, Förbifart Stockholm kostar omkring 23,5 miljarder, Norra länken vet jag inte exakt, men jag skulle tippa på ungefär 10 miljarder. När det gäller tunnelbanan till Nacka vet vi inte ännu, men 10–15 miljarder lär den komma att kosta. Det är ganska betydande investeringar även i ett nationellt perspektiv. På den punkten håller jag alltså inte med.

Däremot håller jag med Teres Lindberg om att det är viktigt att vi har en väl fungerande huvudstad, inte minst på järnvägssidan. Citybanan kommer att förbättra situationen från Hudiksvall till Malmö, vill jag påstå.

Anf. 179 TERES LINDBERG (S) replik:

Herr talman! Jag får ta det som en komplimang att jag bidrar till lite drag i riksdagsdebatten när jag kommer från Stockholms stadsfullmäktige. Du har inte helt rätt, Gunnar Andrén, när du hävdar att det skulle vara den borgerliga regeringen som ligger bakom investeringarna och besluten om investeringar beträffande såväl Norra som Södra länken. Det var socialdemokratiska regeringar, en kombination av borgerliga och socialdemokratiska majoriteter i Stadshuset, som stod bakom besluten, inte borgerliga regeringar. Jag vill göra det klart.

Problemet är snarast att regeringen använder trängselskatten som ett motiv för den egeninsats som staten borde ta för de väginvesteringar som staten gör för att underlätta för de statliga vägarna. Stockholm, både kommunen och Stockholms läns landsting, har alltid fått ta en stor del av dessa investeringar, betydligt mer än man behöver göra någon annanstans. Därför är det inte riktigt sjyst mot regionerna att låta trängselskatten utgöra den statliga egenfinansieringen. Här borde stockholmarna och alla de som reser och kör bil i Stockholm få åtnjuta de avgifter man betalar genom att få ett bättre flöde i trafiken.

I synnerhet gäller det kollektivtrafiken. Inte en enda satsning har gjorts. Det är bara prat när det gäller kollektivtrafiksatsningar. Vi har inte sett någonting hittills, mer än utredning på utredning. Och det är inte så att en tunnelbana till Nacka kommer att kunna lösas snabbt, utan det kommer att ta mycket lång tid innan det blir verklighet – om det blir verklighet.

Anf. 180 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag vill absolut inte frånta Socialdemokraterna och många andra partier äran av det som skett. Det har skett i samverkan. Den stora skillnaden är, som Teres Lindberg påpekar, att det har funnits en annan form av finansiering i Stockholmsregionen – statliga bidrag, landstingspengar och pengar från Stockholms stad och kranskommuner ända bort till Eskilstuna. Även de betalar nu till Citybanan. Det är intressant och skiljer sig från förhållandena i andra delar av landet.

Jag håller inte med om att den nuvarande regeringen skulle ha varit särskilt passiv. Det har skett mycket. I stället skulle man kunna fråga sig vad som hände mellan 1871 – jag menar inte att Socialdemokraterna ska ta ansvar för politiken på den tiden – och till dess att man fattade beslut om Citybanan efter 2006. Jag tror inte att det har varit fel på ambitionerna hos Socialdemokraterna under den tiden heller, men det är inte alltid möjligt att komma fram till resultat.

Jag var med i Malmö 1974 när danska Folketinget fattade det första beslutet att bygga Öresundstunneln. Jag var på den tiden på Sydsvenskan och tillstyrkte det starkt. Jag är glad över att andra delar av landet fått bättre kollektivtrafik, bättre möjligheter till samfärdsl. Här har vi sett en utveckling. Jag håller definitivt inte med om att den nuvarande regeringen skulle varit mer passiv än någon annan regering. Det är inte sant, tvärtom visar det sig – vilket Lena Asplund och andra varit inne på – att regeringen satsar kraftigt på att förbättra kollektivtrafiken, vägtrafiken och järnvägstrafiken i Sverige. Dessa resultat kan vi se. Men allt sker inte på en dag, och det duger inte att bara åka flyg över landet.

Anf. 181 TERES LINDBERG (S) replik:

Herr talman! Gunnar Andrén har rätt i att jag inte tänker ta ansvar för det som hände 1871. Jag tänker inte ta ansvar för något som hände före den allmänna rösträttens införande.

Man har satsat på tågtrafik och så vidare, men problemet är att man dubbelbeskattar stockholmarna i det här fallet, som alltså betalar trängselavgifter men inte får tillbaka dessa pengar. Jag tycker inte att det borde vara en skatt, utan snarare borde det vara en avgift som går tillbaka till regionen. Detsamma tycker Gunnar Andréns partiföreträdare i Stads-
huset, Lotta Edholm. Hon säger till och med att i väntan på att den regionaliseras borde den särredovisas så att vi kan se varenda krona. Men vi har en finansminister som inte vill det. Han vill inte att det ska göras för då kommer det att synas hur liten den andel som faktiskt går tillbaka är. Det är problemet.

Trängselskatten borde rimligen gå tillbaka till dem som betalar, både i Stockholm och, självfallet, i Västra Götaland så att pengarna kan användas till det som de behöver användas till. Jag tror inte att vi i riksdagen eller finansministern eller regeringen är bäst lämpade att göra

dessa prioriteringar, utan de borde naturligtvis göras av de lokala och regionala företrädarna i samverkan.
(Applåder)

Prot. 2012/13:81
20 mars

Punktskatter

Anf. 182 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Effektiva trafiksystem är viktiga för miljön men också för tillväxten. I arbetsmarknadsregioner finns ett samband mellan biltrafik och kollektivtrafik. En ineffektiv kollektivtrafik tvingar fram alltför mycket biltrafik. Icke överraskande är det alltså viktigt med långsiktig planering av såväl biltrafik som kollektivtrafik. Investeringarna i trafiksystem är stora, och den valda modellen ligger fast i decennier.

Jag har begärt ordet, herr talman, för att tillstyrka reservation 12, vilket innebär avbrytande av trängselskatten i Göteborg. Reservationen tar inte fasta på trängselskatt generellt i alla tappningar utan gäller specifikt den trängselskatt som nu tas ut i Göteborg.

Trängselskatten i Göteborg är inte enbart en trängselskatt utan mer en medfinansieringsskatt till det västsvenska infrastrukturpaketet. Riksrevisionen har tydligt kritiserat medfinansiering av nationellt viktig infrastruktur, som är en statlig angelägenhet.

Medfinansiering, oavsett om det är från kommunala skatteintäkter eller från punktskatt, som i fallet med trängselskatten i Göteborg, innebär en icke optimal investering i den nationella infrastrukturen. Trängselskatten i Göteborg hänger intimt samman med finansieringen av det västsvenska infrastrukturpaketet.

Det västsvenska infrastrukturpaketet har diskuterats i olika forum som kommuner, Göteborgsregionen, Västra Götalandsregionen och staten. Sverigedemokraterna har varit den enda kritikern. Vi röstade bland annat nej till paketet i dess helhet i Göteborgs kommunfullmäktige.

Vad innehåller då det västsvenska infrastrukturpaketet? Det innehåller en Marieholmsförbindelse som beräknas kosta 3 ½ miljarder kronor. Förbindelsen har två delar, dels en vägtunnel som avlastar och kompletterar den närliggande Tingstadstunneln under Göta älv, dels en ny järnvägsbro över älven.

Paketet innehåller också en ny Götaälvsbro för sammanlagt 3 ½ miljarder kronor, varav 2 kommer från paketet. Därtill innehåller paketet en ny knutpunkt i Gamlestaden och en del justeringar i övrig kollektivtrafik.

Så långt är det bra. Dessa investeringar är helt nödvändiga. Det behövs heller ingen trängselskatt för att finansiera dessa delar.

Men sedan har vi sista delen av det västsvenska infrastrukturpaketet, Västlänken. Västlänken är en tågtunnel som ska underlätta inpendling till Göteborg österifrån. Riksrevisionen är väldigt kritisk till effekten av Västlänken om man ställer den mot vad länken kostar.

Kostnadskalkylen för Västlänken har redan innan den byggts stigit från 14 miljarder kronor till 20 miljarder. Riksrevisionen bedömer att kostnaderna för Västlänken kan stanna på 50 miljarder kronor och att den skulle kunna ersättas med vanliga stombussar. Utan Västlänken behövs ingen trängselskatt.

Det är mot den bakgrunden jag föreslår att trängselskatten i Göteborg avskaffas.

Herr talman! Sverigedemokraterna vill att Västlänken inte byggs. Sverigedemokraterna vill att Göteborg inte förtätas i absoluta centrum

utan i flera kärnor runt om. Sverigedemokraterna vill däremot att en stadsbana i en ring runt Göteborg, skild från övrig trafik och med hög medelhastighet, utreds.

När den nya infrastrukturen är implementerad i Göteborg kan medborgarna kräva att restiderna är ordentligt förkortade, även för resorna i staden.

Jag har angett mina huvudargument till varför vi kan avveckla trängselskatten i Göteborg. Det finns flera andra förstärkande argument för detta.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

17 § Planering och byggande

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2012/13:CU9
Planering och byggande.

Anf. 183 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Då står vi här igen och ska debattera frågorna om planering och byggande, CU9. Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i den delen som handlar om att tillsätta en parlamentarisk PBL-kommitté och yrkar med det också avslag på reservation 1.

Jag yrkar också bifall till reservation 8, Energihushållningskrav vid ny- och tillbyggnad.

Jag kommer i mitt anförande att hålla mig till förslaget om tillkännagivande till regeringen om att tillsätta en parlamentarisk kommitté som ska arbeta med plan- och bygglagen. Vi socialdemokrater menar att denna kommitté bör ges ett brett uppdrag när det gäller att föreslå ändringar i plan- och bygglagstiftningen så att syftet med lagstiftningen uppnås, det vill säga att förenkla och förkorta plan- och byggprocesser. Vi anser också att uppdraget ska omfatta de frågor om regionplanering som regeringen anser ska bli föremål för parlamentariska överväganden.

Vi tycker att det här är en bra idé. Vi delar alltså regeringens syn på att tillsätta en parlamentarisk kommitté som ska utvärdera det nuvarande systemet med regionalplanering i PBL:s sjunde kapitel för att se om regelverket där bör förändras. En bättre regional samordning i planeringen är ju angelägen, inte minst i regioner där bostads- och arbetsmarknaden är helt integrerad. En samordning av bostadsförsörjningen är viktig för att få en fungerande bostadsmarknad. Därför är det också viktigt att detta arbete görs i samma kommittéuppdrag.

Samtliga partier i riksdagen har länge varit överens om att plan- och bygglagen behöver förnyas. Redan 2002 tillsattes en parlamentariskt sammansatt kommitté som hade till uppdrag att se över plan- och bygglagstiftningen och att föreslå de lagändringar som behövdes för att göra lagen mer tidsenlig och mer hanterbar.

Sedan dess har flera utredningsuppdrag genom åren givits till särskilda utredare och myndigheter med inriktning på att ändra den då gällande lagstiftningen.

Vi socialdemokrater hade många synpunkter i den parlamentariska kommitté som då tillsattes, och vi var kritiska mot flera av förslagen. Men 2010 beslutade riksdagen att en ny plan- och bygglag skulle ersätta den gamla, och den nya lagen trädde i kraft den 2 maj 2011.

Som jag sade var vi socialdemokrater kritiska till flera delar av lagstiftningen. Vi menade också att den nya lagen hade sådana brister att det vore klokt att skjuta upp införandet av lagen och i stället tillsätta en parlamentarisk kommitté som gemensamt och över partigränserna skulle se över och jobba fram en lagstiftning som vi kunde enas om. Vi nådde ingen framgång i vår kritik, och lagen trädde i kraft som planerat.

Efter det datumet, den 2 maj 2011, har regeringen tillsatt sammanlagt elva utredningar eller regeringsuppdrag som egentligen har kommit till i syfte att mildra, laga och lappa de delar av lagen som regeringen nu insåg inte fungerade.

Jag kan bara konstatera att prestige var viktigare för regeringen än att skapa en lagstiftning som fungerar, som har ett helhetsperspektiv och som framför allt kan hålla under en lång följd av år. Det är naturligtvis av yttersta vikt att en lagstiftning ser till samhällsutvecklingen i stort såväl som till den enskilde.

Vad är det då som inte fungerar?

Herr talman! Vi har i diskussioner med utskottet talat om vad som är det ena eller det andra. Därför väljer jag att plocka fram saker ur lagstiftningen som vi menar inte fungerar eller har fungerat.

Syftet var alltså att förenkla och förkorta hanteringen av såväl bygglovsförfarande som förenklingar i detaljplaner, hur handläggning av överklaganden ska gå till och hur sanktionsavgifter ska hanteras. Dessa förändringar skulle förenkla och förkorta för samtliga inblandade, det vill säga privatpersoner, kommuner och länsstyrelser.

Vi kan alla i dag konstatera att dessa syften inte har uppnåtts. Regeringen insåg också det på ett tidigt stadium, men i stället för att tillsätta den parlamentariska kommitté som vi har efterlyst har man valt att under tiden från lagens ikraftträdande i stället tillsätta elva olika utredningar och uppdrag som i olika delar av nya plan- och bygglagen antingen ska kartlägga eller göra en översyn, analysera, redovisa, utreda behov, utvärdera och så vidare.

Till det här kommer också detaljer som i sammanhanget kan tyckas små och obetydliga, men som kommuner och privatpersoner finner mycket besvärande och försvårande i byggprocessen.

Jag vill nämna några. Det gäller alltifrån att i den nya lagen har kommunerna getts informationsplikt till grannfastigheterna vid bygglovsgivning. Det går inte att överpröva eller ens ha synpunkter på informationen; kommunerna ska informera om att det ska byggas. Men faktum är att det har inneburit att bygglovshandläggarna sitter i telefon och förklarar för medborgare att detta bara var information och att det inte finns någon möjlighet för dessa personer att ändra det beslut som byggnämnden har fattat. Det här tar värdefull tid för tjänstemännen, och det känns onödigt. Regeringen säger att det är alltid bra med information. Nej, jag tycker inte det i det här fallet.

Nytt i plan- och bygglagen är också kontrollansvariga. Att vara kontrollansvarig innebär att man ska ha ett slags certifikat som ska säkerställa kompetens för att godkänna nybyggnationer. Tidigare fanns kvali-

tetsansvariga som inte hade samma dignitet. Det är också den som ska bygga som är skyldig att hitta, anlita och bekosta den kontrollansvarige och dennes arbete. Hur många kontrollansvariga skulle det finnas enligt den nya lagen? Man beräknade från början att det handlade om 8 000 kontrollansvariga. Siffran har därefter ändrats under tiden sedan lagen sattes i sjön. För något halvår sedan trodde bostadsministern att det kunde röra sig om 4 000, men han visste inte säkert.

Efter drygt ett år med nya lagen fanns strax under 3 000 kontrollansvariga. Det har inneburit att riksdagen har fattat ytterligare ett beslut om förlängd övergångstid för att få fram dessa kontrollansvariga. Konsekvenserna av detta innebär att i vissa kommuner kan väntetiden bli lång innan man får starta ett bygge. I andra kommuner har man inte lyckats skaka fram kontrollansvariga, och därför blir inte reglerna likvärdiga i alla kommuner. Det kan inte heller vara bra.

För några dagar sedan gick jag in på Boverkets hemsida för att se hur det ser ut med kontrollansvariga i min hemkommun. Döm om min förvåning när det visade sig att listan på kontrollansvariga låg i bokstavsordning, inte kommunvis eller länsvis utan bara i bokstavsordning. Där fanns 2 500–3 000 namn att gå igenom. Det tog en ansenlig tid innan jag hittade 13 kontrollansvariga för min kommun. Det här känns oerhört oprofessionellt av Boverket. Jag tycker att det är slarvigt handlagt. Det kan tyckas vara små saker, men för dem som söker bygglov och är i färd med att bygga är det här irritationsmoment som tar tid.

Sanktionsavgifterna är ett annat område som är ett totalt misslyckande, och de är oerhört slarvigt hanterade av regeringen. Reglerna om sanktionsavgifter utformades inte bara slarvigt utan visade också att det fanns stora kunskapsbrister om hur olika vårt land ser ut. Detta har regeringen så småningom upptäckt, och vi kommer snart att få ett nytt förslag om hur sanktionsavgifterna ska hanteras i framtiden.

Ingen av de kommuner jag har pratat med säger att nya plan- och bygglagen har nått sitt syfte, det vill säga förenklat och förkortat byggprocesserna. I stället tar handläggningen längre tid, och den är krångligare. Privatpersoner ringer till mig och är mäkta irriterade och upprörda. Det är inte smickrande att höra vad de anser om riksdagens kapacitet att stifta nya lagar, framför allt plan- och bygglagen. Det är sådant som skapar politikerförakt.

Herr talman! Partierna var, som jag sade från början, eniga om att en ny modern plan- och bygglag behövdes. Vi socialdemokrater står fast vid det, men det är viktigt att det finns ett helhetstänkande i en ny lagstiftning. Detaljer i en lagstiftning är en del av helheten, och fungerar det inte på det sättet innebär det naturligtvis att resultatet inte blir bra. Helheten uteblir.

Därför menar vi att det är så viktigt med en parlamentariskt tillsatt kommitté som får ta alla delar i beaktande. Jag är orolig för att alla dessa uppdrag och utredningar är så utformade att vi ändå inte stiftar en lag som är bra och ger en helhet utan blir ett lapptäcke av olika lösningar.

Jag vill också säga några ord om strandskyddet. På det sättet strandskyddet har förändrats innebär det för många kommuner ingen som helst utveckling. Det är en förbudslag, och den ger ingen tillväxt. Jag är helt införstådd med att vissa områden redan är överretablerade, bland annat vid kustlinjer och i vissa särskilt attraktiva turist- och fritidsområden.

Men det finns stora områden som skulle kunna bebyggas utan att riskera de värden vi värnar om.

Förra näringsministern Maud Olofsson talade varmt om hur de nya reglerna skulle ge många kommuner möjligheter att växa och frodas med hjälp av nya strandskyddsregler.

Jag kommer från Skellefteå. Skellefteå kommun har ungefär 1 400 sjöar och vattendrag. Om man lättade på strandskyddsreglerna skulle det ge utvecklingsmöjligheter för områden med befolkningsminskning och utarmning. Arjeplog är en avfolkningsbygd i Norrbotten med mer än 8 000 sjöar och vattendrag, och Arjeplog skulle kunna få helt nya förutsättningar att vända befolkningsutvecklingen. Pajala är en liten kommun också i Norrbotten som står inför stora förändringar i och med den gruvverksamhet som växer fram. Pajala skulle få större möjligheter att locka människor att bo i kommunen om man fick ta några av de tusentals områden runt sjöarna i kommunen och göra dem till attraktiva bostadsområden.

Sedan kom den nya stora möjligheten LIS, landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Den gav inte heller de möjligheter som vi trodde den skulle ge. Det innebär att alla partier som egentligen säger sig vilja att hela Sverige ska leva i stället har skapat restriktioner, vilket betyder att det i princip är omöjligt att utveckla sådana områden. Som om inte det räckte vet vi alla att tolkningarna av lagstiftningen i de olika delarna varierar. Det säger också något om hur lagen är formulerad.

Herr talman! Med en parlamentariskt sammansatt kommitté ökar chanserna att vi får en modernare, enklare och mer tillförlitlig lagstiftning som håller ihop och som blir en viktig faktor för samhällsutveckling och ökat bostadsbyggande. Ett mycket stort antal enskilda människor och företag är beroende av en förutsägbar lagstiftning som inte riskerar att ändras efter varje val. Just därför behövs en plan- och bygglag som har en så bred politisk förankring som möjligt. Det kommer att ge förutsättningar för en lagstiftning som kan hålla under lång tid framöver.

Anf. 184 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Jag konstaterar att det finns både debattvilja och engagemang, trots att timmen är slagen sen och det är mörkt utanför fönstren. Det är bra och fullt begripligt med tanke på vilka frågor vi diskuterar. I det land som just nu urbaniseras snabbast i hela den utvecklade världen är det naturligt att man för både många och långa debatter om hur det ska bli lättare och gå fortare att bygga bostäder. Det är i grund och botten vad den här debatten handlar om.

I den stad vi befinner oss i nu – en av Europas snabbast växande regioner – är det inte bara politiker som pratar om plan- och bygglagen. Det gör alla andra också. Det är journalister, studenter, nyinflyttade och de som redan bor här och som undrar vad som byggs på andra sidan gatan.

Det är inte bara i Stockholm som den frågan är aktuell. Den är aktuell över hela Sverige. Samma debatt finns i våra andra storstäder, och inte bara där utan också i andra tillväxtorter och i universitets- och högskolestäderna runt om i Sverige. Man kanske inte alltid använder orden plan- och bygglagen när man talar om grundfrågan. Man talar om hur man kan försöka se till att det blir enklare och går snabbare att bygga. Nästan alla man talar med tycker sig ha en idé om hur det kan gå till.

På det sättet tror jag inte att vi är så ensamma om att klockan 21 en onsdagskväll sitta och diskutera plan- och bygglagen. Man gör detta överallt, och det är naturligt i ett läge där många söker bostad och många rör på sig. Människor flyttar. Man flyttar till jobb. Man flyttar till studier. Regioner utvecklas. Städer växer. Allt detta är i grund och botten någonting oerhört positivt. Det är ett dynamiskt samhälle. Jag kan konstatera att en alliansregering tar precis de beslut som är nödvändiga för att det här ska kunna fungera.

Den nya plan- och bygglagen är ett exempel på det. Det är viktigt att komma ihåg att det har gått knappt två år sedan lagen trädde i kraft. Vi vet också att det var ett omfattande utredningsarbete som ledde fram till att riksdagen fattade beslut om lagen.

Intressant i sammanhanget, vilket jag tycker att man måste nämna när man framför allt har lyssnat på företrädare för det största oppositionspartiet, är att det var en så omfattande utredning, att den höll på så länge och att det var en socialdemokratisk regering som tillsatte utredningen. Det var en socialdemokratisk regering som skrev direktiven. Det kanske är viktigt att komma ihåg det när man lyssnar på föregående talare.

I dagens betänkande behandlar vi frågor kopplade till planering och byggande i ganska bred bemärkelse. Det är en lång rad motioner och en lång rad yrkanden, och för all del en lång rad reservationer. Det finns olika uppfattningar, och så ska det naturligtvis vara i ett parlament. Låt mig ändå, herr talman, uppehålla mig lite grann just vid frågan om olika uppfattningar.

När man lyssnar till en sådan här debatt är det naturligt att man känner: Här verkar de ju vara ganska överens om vad som är problemet. Det tror jag också att vi är, åtminstone när det gäller färdriktningen. Det finns rimligtvis ingen i denna kammare som tycker att det ska bli svårare och krångligare att bygga. Även om det mot förmodan nu skulle finnas någon som tycker det är det inte riktigt så de politiska slagorden brukar formuleras. I stället talar vi alla om behovet av förenklingar. Vi vill ha en snabbare process. Vi vill ha en enklare bygg- och planprocess. Politiker vill det, bostadsbyggare vill det och bostadssökande vill det definitivt. Men det finns uppenbarligen olika prioriteringar, och politiken har betydelse i det sammanhanget.

I det betänkande som vi diskuterar i dag ska man komma ihåg vad det är som händer. Det är socialdemokrater, sverigedemokrater, miljöpartister och vänsterpartister som går samman och säger att det nu är dags att brett utreda förändringar av plan- och bygglagen, alltså den lag som trädde i kraft för knappt två år sedan. Den är, som sagt, inte speciellt gammal men ska göras om och ska gås igenom helt och hållet. Detta motiverar man med några korthuggna formuleringar om att lagen ska moderniseras och förenklas.

Det låter ju bra. Men vad det handlar om i verkligheten är att vi vet hur det brukar vara. Man har väldigt korta förklaringar till varför det ska göras, men man blir så lockad när man lyckas samla ihop denna majoritet mot regeringen att det spelar mindre roll vad frågan handlar om i sak. På det sättet är det tråkigt att man försöker reducera frågor som är helt centrala på detta område till ett politiskt spel som handlar mer om att samla politiska poäng än om att förändra saker och ting i verkligheten.

Vill man, herr talman, förändra saker och ting i verkligheten finns det sätt att göra det på. Ett sätt är naturligtvis att grundligt och seriöst gå igenom vilka förändringar man vill göra, vilka förbättringar man tror är nödvändiga och vilka förtydliganden som krävs i lagen. Det är precis det vi har gjort löpande sedan den nya lagen trädde i kraft. Det visar, tycker jag, att det finns en bred vilja att förbättra, just för att medvetenheten finns om att det är mycket kvar att göra och vi är öppna för att göra det.

Det visar inte minst alla de utredningar som regeringen har tillsatt, som Katarina Köhler också talade om. Från Alliansens sida är det, som sagt, inte mindre än elva olika utredningar och myndighetsuppdrag med i grund och botten ett enda syfte: förenkla, förtydliga, förbättra. Så arbetar en seriös regering som är beredd att vända på varenda sten för att öka bostadsbyggandet.

Dessa utredningar beskrivs på ett bra sätt i betänkandet, och fakta går igenom. Här finns reglerna för studentbostäder som vi ofta talar om när vi diskuterar bostadsbristen på våra högskoleorter. Här finns Byggkravsutredningen och diskussionen om tekniska särkrav, som ofta framhålls när man diskuterar med byggare som säger: Det här skulle kunna göra att det blir billigare och går snabbare. Här finns bullerfrågor, som man ibland pratar om som ett sätt att stoppa upp och där reglerna om buller gör att ljud tolkas olika beroende på om det är en färja eller en spårvagn som orsakar dem.

Ja, här finns en lång rad av dessa diskussioner. Det är alltså saker och ting som precis har utretts eller som man just nu sitter och går igenom. Det är förslag som antingen har lämnats eller kommer att levereras under våren. Vi är redo att agera allteftersom förslagen kommer och allteftersom vi ser vilka möjligheter det finns att de innebär förtydliganden, förbättringar och förenklingar.

Vad är då nästa steg om man vill behandla det här seriöst? Ja, det är att den här typen av genomgångar och utredningar förvandlas till propositioner, förvandlas till politik, förvandlas till reformer som vi i riksdagen fattar beslut om. Så gör man förändringar i verkligheten. Det är inte utredningar i sig som leder till några nya bostäder. Det är politiker som tar ansvar, som fattar beslut och som ser till att man vidtar konkreta åtgärder.

Alliansens linje i den delen, herr talman, är väldigt tydlig. Vi går igenom de utmaningar som finns. Vi skaffar den kunskap som behövs. Vi tar fram de förslag till förbättringar som vi tror leder till fler bostäder.

Den opposition som vi möts av här i dag har uppenbarligen en helt annan idé. De vill i stället utreda utredningarna. Det är precis det man föreslår. Det är en ganska udda hållning. Det innebär också, vilket är viktigt att poängtera, en politisk förflyttning, inte minst från det stora oppositionspartiet. Fram till för bara några månader sedan brukade den stora kritiken åtminstone från Socialdemokraterna vara att det utreds för mycket och byggs för lite. Ungefär så brukade det låta.

Jag minns att jag själv för bara några månader sedan stod i denna talarstol och försökte förklara att det är bra att man seriöst utreder och går igenom saker innan man fattar beslut. Då möttes jag av en socialdemokrati som tyckte: Äh, det är väl bara att gå ut och börja bygga – det behöver inte utredas så mycket.

Nu har man uppenbarligen ändrat politik och gillar utredningar väldigt mycket, inte på det sättet att man har några förslag på vad som ska utredas utan att man bara har en allmän önskan om att det ska utredas mer och allra helst av Socialdemokraterna själva. Jag tycker att det är lite olyckligt att oppositionspartierna med den linjen i själva verket riskerar att fördröja det utredningsarbete som redan pågår, när de på nytt vill gå igenom alltihop i en parlamentarisk kommitté.

Herr talman! Missförstå mig inte! Självklart innebär inte alla de elva uppdragen att allting är färdigt. Det finns alltid behov av att gå igenom hur politiken fungerar och vara beredd att göra förändringar. Det gäller särskilt sådant som inte tidigare har varit föremål för någon utredning. Ett bra exempel på det är den som handlar om plan- och bygglagens 7 kap. om regionplanering. I den delen tycker jag att det var väldigt glädjande att bostadsministern nyligen aviserade att det kommer att tillsättas just en parlamentarisk utredning med inriktning på att underlätta regional samverkan och på det sättet skapa fler bostäder.

Vi välkomnar den utredningen, eftersom de bestämmelser som gäller nu i princip har varit desamma under 25 års tid och vi vet att regionernas betydelse har blivit allt större, inte minst när arbetsmarknader växer och växer ihop och bostadsmarknader gör detsamma.

Det är då glädjande att Socialdemokraterna verkar hålla med regeringen om att det är en bra idé att gå igenom den regionala planeringen. Visserligen blir det lite märkligt när regeringen då säger att man vill tillsätta en kommitté och oppositionen ett par veckor senare i ett tillkännagivande säger att regeringen borde tillsätta en kommitté.

Herr talman! Ville man vara elak skulle man kunna säga att det är själva definitionen på ett slag i luften. Jag väljer att i stället tolka det positivt och konstatera att det är bra att Alliansen kan fungera som inspiration för oppositionen i denna del.

Man kan konstatera att det är väldigt mycket som händer, och nästan allting som har tagits upp är de saker som just nu utreds och omsätts i praktisk och verklig politik. Det är så att man bygger. Jag konstaterar att konfliktlinjen här är väldigt tydlig: Alliansen vill bygga bostäder, och oppositionen vill utreda utredningar.

Med de orden yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet under punkterna 2–15.

(Applåder)

Anf. 185 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det lägger sig ett löjets skimmer över diskussionen i de här frågorna. Att säga att ni tar seriöst på dem blir ju fånigt när man hör Oskar Öholm.

Jag har försökt kontrollera och läsa på om lagstiftningen. Redan från början när lagstiftningen kom till insåg regeringen att det var så många brister i den att man vartefter har måst tillsätta nya utredningar och nya uppdrag för att se över beslut som är tagna för väldigt kort tid sedan. Det känns inte speciellt seriöst. Och det blir inte mer seriöst när regeringspartierna försöker få det till att ni har jobbat med det på ett bra sätt.

Jag tror att man får leta länge innan man hittar en ny lagstiftning som är så dåligt förberedd som den här. Vid ett par tillfällen under tidigare

debatter med bostadsminister Attefall eller med hans främsta tjänsteman har man faktiskt sagt: Vi hann inte. Då blir det oerhört konstigt.

Du försöker få det till att oppositionen kom med sitt förslag om en kommittémotion efter att regeringen hade aviserat kommittén med regionplaneringar. Det blir inte mer seriöst av det. Vi har under flera års tid krävt en parlamentariskt tillsatt kommitté för att jobba med just plan- och bygglagen. För två veckor sedan fick vi reda på att regeringen nu aviserade en ny kommitté.

Anf. 186 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Herr talman! Det är inte utan att man kan tycka att detta blir ganska intressant. Det är väl ett tecken på självkritik från Socialdemokraternas sida om man säger att detta var en dåligt förberedd lagstiftning, men man utelämnar att det var en S-regering som tillsatte den långa utredning som ledde fram till förberedelserna för lagen. Det var en S-regering som skrev direktiven till den utredning som var dåligt förberedd, hävdar nu Katarina Köhler.

Jag välkomnar att man idkar en del självkritik. Det är väl viktigt att göra det. Jag kan inte tolka hennes inlägg på något annat sätt.

Vi kan nog vara överens om att det finns brister och saker och ting som vi behöver rätta till. Det finns saker och ting som måste ses över. Det är i grund och botten en ganska normal hållning när man ser hur verkligheten fungerar. Man måste vara beredd att göra förändringar.

Hur hanterar man då det från vår sida? Vi är väldigt tydliga. Vi är beredda att vända på varenda sten. Vi är beredda att tillsätta utredningar och gå igenom vad som är problemet och vilka förändringar som måste göras.

I stället för att välkomna detta säger Katarina Köhler att utredningarna inte räcker. Utredningarna handlar ju om precis de problem som Katarina Köhler tar upp, men i stället vill hon utreda själva utredningarna en gång till. Jag kan inte tolka tillkännagivandet på annat sätt.

Vem är det som efterfrågar de här utredningarna? Vem är det som kräver att de måste göras? Jag läste ett pressmeddelande från Anders Lago på HSB som var jätteintressant. Han sade: Vad som behövs nu är egentligen inte fler utredningar av hur vi ska få fart på byggandet, utan vi behöver konkreta förslag från regeringen. Anders Lago är ju en person som Katarina Köhler och andra socialdemokrater annars brukar hålla med, så min motfråga blir: Varför har Anders Lago fel när han säger att det inte behövs fler utredningar utan att det behövs konkreta beslut? Det vore intressant att höra vad Socialdemokraterna säger om det.

Anf. 187 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Du sade i ditt anförande, Oskar Öholm, att det här är en komplicerad lagstiftning. Det håller jag med om. Det är en väldigt stor och komplicerad lagstiftning, men min slutsats av det är precis det motsatta till vad regeringen har gjort. Ni har ju vägrat att ta in kunskap och synpunkter från de andra partierna.

Det är helt riktigt att S-regeringen tog initiativ till att förändra plan- och bygglagen, men sedan 2006 har vi haft en annan regering. I arbetet från den tiden har vi påtalat när vi har sett brister, och vi har haft många synpunkter. Vi har ända från det att den nya regeringen tillträdde tyckt att

en sammansatt parlamentarisk kommitté där alla partier är med skulle ge förutsättningar för en lagstiftning som vi alla kan stå för. Det har regeringen vägrat.

I stället har man ägnat tid åt att lappa och laga, och det har blivit mer och mer av ett lapptäcke. Inte kan väl du heller säga att alla kommuner ute i landet och alla privatpersoner som vill bygga och förändra sina liv har fått det lättare med den här lagstiftningen? Vi är oroliga för att det kommer att fortsätta på det här sättet. Varför är ni då så prestigebundna att ni inte kan gå med på att sätta er i en parlamentarisk grupp och göra om och göra rätt, så att det blir en lagstiftning som håller både i tid och till sitt innehåll?

Anf. 188 OSKAR ÖHOLM (M) replik:

Herr talman! En viktig poäng kom fram i Katarina Köhlers andra replik här. Det handlar om varför man inte vill släppa in fler och låta andra komma till tals. Det är en ganska märklig hållning ungefär en och en halv vecka efter att bostadsministern har aviserat att han tänker tillsätta just en parlamentarisk utredning för att gå igenom de frågor som i övrigt inte är utredda än. När det gäller regionplanering har man ju inte gjort någon bred översyn. Det är man beredd att göra nu. Man är beredd att diskutera det med alla andra också.

Sedan kommer i stället kritiken från Socialdemokraterna att regeringen måste lyssna mer, för det är en minoritetsregering. Då är det viktigt att poängtera att Katarina Köhler representerar ett parti som mig veterligen inte har suttit i majoritetsregering sedan Erlander var statsminister. Att det ser ut på det sättet är alltså inte helt ovanligt.

Den viktiga poängen är fortsatt vem det är som kräver detta. Att man ska gå igenom och göra förändringar är vi ju alla överens om. Alla förändringar vi diskuterar finns det svart på vitt på. De är listade allihop.

Det vi inte vill göra och som jag heller inte tror att någon tjänar på är att utreda utredningarna en gång till. I den del som gäller regionplanering, som ni också tar upp i ert tillkännagivande, delar vi ju bilden. Regeringen har redan aviserat att det är på väg. Det blir väldigt märkligt att förhålla sig till ett tillkännagivande där man vill utreda saker en gång till. Så skapas ju inte fler bostäder.

Detta gör att konfliktlinjen är tydligare än den har varit på länge. Vi har en alliansregering som levererar konkret politik, går igenom de saker som behöver utredas och vill bygga fler bostäder, och vi har en opposition som bara vill utreda. Sedan blir det upp till väljarna att fundera på vilken av de hållningarna som leder till flest nya bostäder.

Anf. 189 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Den 23 april 1991 lämnade den dåvarande socialdemokratiske bostadsministern Ulf Lönnqvist över en proposition till riksdagen med bland annat förslag till en ny lag om byggnadsgaranti. En månad senare, den 23 maj, var dåvarande bostadsutskottet färdigt med sin beredning och överlämnade betänkandet *Byggnaders inomhusmiljö* till riksdagen.

Efter en mindre ceremoni på grund av att det var Världsmiljödagen den 5 juni inleddes debatten om *Byggnaders inomhusmiljö*. Betänkandet bifölls samma dag. Beslutet innebar en tioårig byggförsäkring. Garantin

omfattade ersättning för att avhjälpa fel i byggnaders konstruktion, fel i material som använts i byggnaden eller fel beroende på själva utförandet. Garantin omfattade även avhjälpandet av de skador som orsakats av felet eller felen.

Efter regeringsskiftet förhalades ikraftträdandet två gånger med olika motivering. Två år senare infördes den byggfelsförsäkring som sedan har förändrats några gånger och även utsatts för ganska omfattande kritik. Det var med den som exempelvis kryphålet utvecklingsfel skapades.

Med tanke på hur många människor som de senaste 20 åren fått både sin hälsa och sin ekonomi totalförstörd på grund av sjuka-hus-skador är det ganska intressant att läsa såväl riksdagsprotokollet från den 5 juni 1991 som en del annat som då sades. Jag tänker återkomma till det.

I civilutskottets betänkande 9 om planering och byggande är faktiskt 30 av de totalt 69 yrkanden som behandlas förslag från Miljöpartiet. Det innebär att jag skulle behöva en talartid på betydligt mer än 30 minuter för att hinna beröra alla dessa yrkanden. För att bespara kammaren en del tid tänkte jag därför i huvudsak hålla mig till frågan om byggfel och så kallade sjuka hus. För tids vinning yrkar jag bifall enbart till reservation 11 men står självfallet bakom alla de övriga yrkanden som Miljöpartiet har.

Jag yrkar också avslag på reservation 1, om det nu skulle vara någon som yrkar bifall till den, eftersom behovet är väldigt stort av ett samlat grepp när det gäller plan- och bygglagen.

Den extremt spretiga hantering som regeringen har valt och som vi har hört om i de tidigare replikskiftena när det gäller frågorna kring PBL avslöjar egentligen bara hur oerhört splittrad regeringen rimligtvis måste vara i centrala delar när det gäller samhällsbyggnadsfrågor.

Det är allvarligt på ett område där behovet av ett brett förankrat beslut är väldigt stort, ett beslut som kan skapa den verkliga långsiktigheten, som är oerhört nödvändig på det här området.

Jag tycker att det replikskifte som har varit nu är ganska tydligt. Det visar att vi har en opposition som faktiskt vill göra någonting. Här har vi en opposition som faktiskt vill se till att vi kan bygga, och så har vi en regering som inte vill. Man säger att man vill vara öppen och samarbeta, men man vill inte att någon annan ska delta, utan man ska sköta arbetet själv.

Det handlar inte om att utreda, som Oskar Öholm försöker påvisa. Det handlar om att samordna. Det är det som det är fråga om, att få alla dessa olika pusselbitar att falla på plats så att vi får någonting som fungerar i verkligheten. Det är just det vi vill, att det ska fungera på riktigt.

Med tanke på hur det parlamentariska läget ser ut i riksdagen och hur det förmodligen kommer att se ut även efter nästa val är förslaget från oppositionen eller den utskottsmajoritet som vi har när det gäller just den här punkten både konstruktivt och, som jag kan se det, den enda framkomliga vägen för att vi ska få en verklighet där de som är satta att hantera lagstiftningen faktiskt kan få den att fungera.

Herr talman! Trots att det var ett antal av riksdagens dåvarande oppositionspartier som under 1980-talet drev frågan om åtgärder mot sjuka-hus-sjukan, som den kallades på den tiden, kan man inte påstå att regeringspartiet på den tiden, Socialdemokraterna, var helt passivt.

Jag har nämligen läst två anföranden som dåvarande bostadsminister Ulf Lönnqvist höll under september och oktober 1990 kring frågan om sjuka hus, dels på Bleck och Plåts kongress, dels på ett möte med Sverige VVS-inspektörer.

22 år efter riksdagsbehandlingen av förslaget sitter vi med facit i handen. Vi vet att massor av människor har fått både hälsan och ekonomin totalt förstörda och att många dagligen fortfarande plågas av orimligt undermåliga inomhusmiljöer, hemma eller på jobbet. Då kan det vara väldigt intressant att påminna sig om hur man beskrev problematiken på den tiden.

Jag tänkte därför, herr talman, börja med några citat från den dåvarande bostadsministern och även från en del av de riksdagsledamöter som deltog i debatten den 5 juni 1991.

Bostadsministern beskriver på Bleck och Plåts kongress verkligheten med två exempel:

Richard, två år gammal, bor i ett av husen i Dalens bostadsområde. Han har aldrig varit riktigt frisk. Han är ett av hundratals barn som har typiska sjuka-hus-symtom, säger läkarna. Ständiga slemhinneirritationer och infektioner. Andningsbesvär. Familjens trerumslägenhet ligger på nedre botten. Ekparketten är svartfläckig, det typiska tecknet på så kallad ammoniakavgång från flytspacklet därunder. Det känns en stickande lukt.

Helga och Emil är 83 och 82 år gamla. De bor i servicehuset Kastanjen, ett trivsamt och välplanerat hus till det yttre. Vi trodde att vi hade flyttat in i himmelriket, säger Helga. Men både hon och Emil har fått andningsbesvär. Näsan är alltid täppt. Ibland känner jag mig snurrig i huvudet, säger Emil.

En hälsoenkät som har gjorts på personalen i servicehuset talar sitt tydliga språk. Bara en bråkdel av personalen hade tidigare haft astmatiska besvär, men i Kastanjen har många drabbats av luftvägsinfektioner, trötthet, att det är tungt i huvudet, illamående, klåda, sveda i ögonen, täppt och rinnande näsa och så vidare. Så radas symtomen på varandra.

Bostadsministern hänvisar även till den då aktuella allergiutredningen, som konstaterade att ungefär 2 miljoner människor i Sverige hade allergiska besvär eller någon annan form av överkänslighet som man kunde koppla till den undermåliga inomhusmiljön.

Vilka orsaker var det då som den dåvarande socialdemokratiska bostadsministern kunde se till de här problemen?

Det handlade inte enbart om flytspackel, utan om andra tekniska brister, om bristande byggmetoder, om hälsovådliga ämnen som bildas av kombinationer av olika byggmaterial som påverkar varandra och inte minst om skador som grundar sig på fukt.

Man kan även av bostadsministrernas anförande konstatera att kunskapen fanns redan då, 1990, om alla de tusentals nya ämnen som tidigare inte hade existerat i inomhusluften och som tillkommit sedan nya moderna byggmaterial började införas i byggandet under 60-talet. Det handlar i första hand om nya ytmaterial och olika former av plaster som introducerades i snabb takt. Redan då beskrev bostadsministern bostadsbyggandet som en fullskalig experimentverkstad där de boende ovetandes fungerade som försökskaniner.

Så här långt är det bostadsministrarnas verklighetsbeskrivning från hösten 1990 på Bleck och Plåts kongress.

Om nu detta, herr talman, var den socialdemokratiska bevekelsegrunden för att föreslå ett tioårigt heltäckande ansvar för den som producerar en bostad för att bostaden inte ska ha någon negativ hälsopåverkan kan man fundera på: Hur resonerade de övriga politiska partierna i dåtidens riksdag?

Den stora konflikten stod mellan moderater och centerpartister. Moderaterna ville då, precis som i dag, överlämna allting till marknaden, medan Centerpartiet och de övriga riksdagspartierna såg att reglering i någon form ändå var det enda sättet att tvinga marknadens aktörer att ta ett sådant här ansvar.

Med tanke på att många partier i dagens riksdag faktiskt fullständigt ignorerar frågan om inomhusmiljöns betydelse för medborgarnas hälsa tycker jag att det kan vara intressant att påminna er om vad era respektive företrädare sade i den aktuella kammardebatten.

Centerpartiets företrädare avfärdade Moderaternas förslag som ett rent plagiat av ett förslag från Byggtreprenörerna och menade att man i stället borde gå längre än regeringen och stödja Vänsterpartiets förslag om att gå vidare och låta kraven även omfatta daghem, skolor och kontorslokaler. Tillsammans med Vänsterpartiet föreslog även Centerpartiet att den då väldigt spretiga, precis som i dag, lagstiftningen kring boende-frågor skulle samlas i en särskild bomiljölag – det tycker jag att ni ska ta upp – efter förebild från arbetsmiljölagstiftningen. Det var väl ingen dum idé.

Folkpartisten Siw Persson är kanske den som har det högsta tonläget i kammardebatten. Så här inleder hon sitt anförande:

”Herr talman! Sjuka hus, fukt, mögel, dåligt fungerande ventilations-system, ventilationssystem som inte alls fungerar, klassrum där luften efter mindre än en halvtimme är sämre än i skyddsrum, huvudvärk, trötthet, allergier m.m. Barn, ungdomar och gamla – och över huvud taget alltför många människor – far illa av att vistas inomhus.”

Hon hävdar att byggföretagen systematiskt åsidosätter kvaliteten när de bygger och säger exempelvis så här:

”De attityder som vi har måste alltså ändras, och de problem som finns måste vi ta på allvar. Det måste bli ett slut på allt experimenterande med våra bostäder och lokaler.”

Lyssna nu! ”Experiment skall utföras i laboratorier.” Så säger hon.

Även Folkpartiet kritiserar Moderaterna, om än inte i samma hårda tonläge som Centerpartiet. Sedan övergår de till att prata om ventilations-system. Särskilt pekar folkpartisten på behovet av teknik för bättre luftkvalitet i sovrummen.

Vänsterpartisten Jan Strömdahls anförande är kanske det som jag läser med störst behållning, inte bara därför att det innehåller flera konkreta exempel på problem utan även därför att han ger väldigt ingående beskrivningar av hur man såg på de möjliga lösningarna då. Flera av de övriga debattörerna hänvisar även till Vänsterpartiet och Jan Strömdahl, vilket jag tror innebär att det var Vänsterpartiet som då var det parti som hade fördjupat sig mest i inomhusmiljöfrågorna.

Jan Strömdahl beskriver det då mest kända exemplet på sjuka hus, som om det skulle vara ett nybyggt daghem där de flesta i personalen

hade drabbats av missfall. Han nämner även Enskededalen, som jag tror kanske än i dag är ett av de mest omskrivna skandalområdena när det gäller sjuka hus.

Jag skulle, herr talman, kunna underhålla kammaren länge med Strömdahls målande beskrivningar och finurliga formuleringar. Men för att inte bli alltför långgrandig nöjer jag mig med en detalj från debatten som så här i backspeglarna, med den erfarenhet som vi har i dag, kanske är den intressantaste, tycker jag i alla fall, nämligen frågan om hur långvarigt ett ansvar borde vara.

Ni som har lyssnat noga har hört att regeringens förslag var att man skulle införa ett tioårigt ansvar för dem som bygger. Vänsterpartiet hade motionerat om 15 år och Miljöpartiet om 25 år, naturligtvis. Jan Strömdahl argumenterade emellertid i sitt anförande för en 20-årig period som en rimlig kompromiss.

Argumentationen som både Vänsterpartiet och miljöpartisten Kjell Dahlström använde var olika exempel på problemmaterial där det hade tagit ungefär tio år innan man hade insett att materialen var skadliga. Tio år skulle därför vara i kortaste laget, tyckte man.

Självklart måste jag sedan säga några ord om vad Miljöpartiet föreslog i debatten. Miljöpartiet ansåg att den som sökte efter information om byggmaterialens egenskaper inte borde bli hänvisad till kemikalielagstiftningen – det är en för de flesta ganska svårgenomtränglig materia. Miljöpartiet ville införa en husprovning efter modell från bilprovningen. Man ville också införa ett 25-årigt hälsoansvar för den som bygger, man ville införa tuffare krav när det gällde radon, och man ville i likhet med Vänsterpartiet införa en byggfuktavgift, liksom att utöka ansvaret så att det gällde även andra lokaler än bostäder.

Kjell Dahlström är skåning och hänvisade till att skåningarna förr i världen visste hur man byggde för att skydda sig mot klimatets härjningar, och så beskrev han hur det moderna byggandet trotsar alla dessa erfarenheter.

Det är väldigt mycket intressanta saker som avhandlas i debatten. Jag kan verkligen rekommendera er, om ni är intresserade av hur det kommer sig att vi bygger som vi gör, att läsa debatten. Det är väldigt nyttigt med ett 22-årigt perspektiv, att läsa om hur man resonerade då.

Vad är det då vi har åstadkommit sedan dess? Eller kanske rättare sagt: Vad är det vi *inte* har åstadkommit på dessa 22 år? Det kan man läsa om i det aktuella betänkandet, CU9, om man studerar majoritetens redovisning och motiven för att avslå de förslag som behandlas.

I civilutskottets betänkande redovisas de 22 årens återkommande utredningar och justeringar av lagstiftningen kring konsumenternas skydd mot hälsoskador och ekonomiska skador på grund av dåligt byggd miljö. Trots det är det förmodligen fler människor som lider av undermålig inomhusmiljö i dag än på 1980-talet. Vi har alltså, trots den insikt som jag ändå tycker att debatten 1991 präglades av, fortsatt att bygga hälsovådligt.

Min bild av Sverige och våra välfärdssystem är att polisen, ambulansen, räddningstjänsten, miljöinspektören, arbetsmiljöinspektören, djurskyddsinspektören och så vidare reagerar och till och med ingriper när de kommer till en plats där det är problem.

Visst händer det att man avstår från att försöka släcka ett hus som brinner och inriktar sig på att försöka hindra elden att sprida sig till de intilliggande byggnaderna. Men man hjälper naturligtvis de som är instängda att komma ut om man kan, utan att fråga om de vill bli räddade eller om de möjligen har varit ovarsamma med elden och kanske kan anses ha anstiftat branden. Lika självklart tar ambulanspersonalen hand om de skadade vid en bilolycka utan att fråga om armen var bruten före olyckan.

Vi vet att det finns exempel på miljöinspektörer som gör vad de kan för att följa lagen och ställer tuffa krav på dem som släpper ut föroreningar men som tyvärr får sparken från jobbet för att de vågade stå på lagstiftarens sida. Och det finns exempel på stadsarkitekter och kulturan-svariga på länsstyrelser som också har fått sparken därför att de har försökt rädda byggnader som enligt gällande lagstiftning inte får rivas.

Men trots sådana plumpar i protokollet förväntar vi – lagstiftarna – oss i huvudsak att våra myndigheter, tjänstemän och kommunala förvaltningar ska säkerställa att de demokratiskt tagna besluten följs.

När det gäller den byggda miljön tycks det emellertid inte spela någon större roll vad riksdag och regering anser om kvalitet. Årtionde efter årtionde går, och riksdag efter riksdag, liksom regering efter regering, uttalar betydelsen av att det som byggs inte får skada hälsan för dem som ska verka och bo i det byggda. Men inte blir det bättre – snarare sämre. Är det rimligt att ha det på det viset?

Flera rättsfall under dessa mer än 20 år – liksom det nyligen omtalade rättsfall som ni säkert kommer ihåg som handlade om enstegstätade fasader – pekar tydligt på att den som bygger inte anses ha något ansvar på grund av den olämpliga byggmetoden om en stor del av byggbranschen tillämpar metoden under en viss tid. En metod blir alltså godkänd enbart därför att den används.

Tänk er tanken att alla kunder i affärerna skulle sluta betala för varorna! Skulle det då bli en erkänd metod för att handla bara för att alla använder sig av den? Jag brukar använda mig av exemplet med fortkörning. Blir det lagligt att köra för fort om tillräckligt många kör för fort?

Som den byggfelsförsäkring vi har är konstruerad är det helt okej om det som byggs inte fungerar, bara tillräckligt många hinner använda metoden innan det upptäcks att den inte fungerar. Det är nämligen tillåtet att kalla sådant för utvecklingsfel, och enligt lagen är det tillåtet att göra utvecklingsfel – åtminstone enligt domstolspraxis så här långt – utan att ta något ansvar.

Tänk bara tanken om det var sådana regler som gällde för flyg- eller bilindustrin!

Som det uttrycktes i kammaren redan 1991: ”Experiment skall utföras i laboratorier.” Byggindustrin satsar mindre än 1 promille av sin omsättning på forskning och utveckling. Andra branscher lägger 2–7 procent av omsättningen på forskning och utveckling. Läkemedelsindustrin är ett specialfall med mer än 12 procent.

Kanske, herr talman, är det en överdrift, men det brukar sägas att vi i genomsnitt vistas 90 procent av veckans timmar inomhus, varav 70 procent i bostaden. Det varierar säkert över livet. Men det gör ändå att frågan om kvaliteten på inomhusmiljön är en av de viktigaste hälsofrågorna.

Trots det lyser riksdagsledamöter med sin frånvaro på seminarier i det ämnet.

Hur har då problemet med de sjuka husen sett ut sedan 1991? Det är inte bara hus med enstegstätade fasader som har haft problem.

Vi har exempelvis haft ett antal fuktskadade polishus runt om i landet, där problemen har varit så svåra att stora, starka poliser krupit ut ur husen på alla fyra för att rädda sig undan gifterna. Trots upprepade saneringar tvingades man exempelvis till slut ge upp i Kalmar och bygga ett nytt polishus.

Vi har sjukhusen i Malmö och Karlstad, där luftfuktigheten var så hög på vissa avdelningar att det rann vatten på väggarna och man fick riva och bygga om hela block av sjukhuset.

Vi har gymnasieskolan i Piteå, som renoverades på ett väldigt misslyckat sätt efter en brand. Resultatet blev ett statistiskt orimligt högt antal cancerfall, 17 i stället för 4 på 16 år, vilket hade varit rimligt med den personalstyrka som fanns där.

Vi har förvaltningshuset i Söderhamn, där till och med miljöchefen till slut fick erkänna att han kunde använda sitt arbetsrum bara några få timmar per dag för att stå ut. Där hade man fyra fem gånger så många cancerfall som det vore statistiskt rimligt med den personalstyrkan.

Sedan har vi Skarpnäck söder om Stockholm, där många lägenheter har sanerats, flera av dem utan någon som helst framgång.

Listan kan göras väldigt lång. Exemplet på sjuka hus tycks aldrig ta slut. Börjar man fråga finns det nästan ingen ort i landet som inte har egna exempel. På universitetet i Umeå har man gjort långtidsstudier för att se vad som händer med personer som drabbas. Jag lovar er: Det är ingen rolig läsning.

Men som vanligt är motiveringen till att regeringspartierna avstyrker de förslag som läggs att ett stort antal utredningar pågår. Man kan faktiskt undra varför. Vad är det vi inte vet? Är det inte dags att i stället inse att det handlar om att våga, att politiken måste våga sätta ned foten?

Den byggda miljön representerar enorma värden, tusentals miljarder. Att erkänna och åtgärda kostar därför självklart väldigt mycket pengar, och visst kan frågor om skadestånd fälla även stora bolag. Men människors hälsa är faktiskt viktigare än så.

I tidigare debatter här i kammaren om planering och byggande har jag lagt tyngdpunkten på betydelsen av att ta ökad hänsyn till det förändrade klimatet när man planerar och bygger. Att jag nu i den här debatten inte tar upp den frågan innebär naturligtvis inte att den frågan är mindre viktig för Miljöpartiet.

På liknande sätt förhåller det sig med förslag om transportplanering, kollektivtrafik, cykelfrågor, buller och energihushållning, som betänkan-det också behandlar. Det är självklart viktiga frågor, och jag borde naturligtvis ha ägnat ett antal minuter åt vart och ett av dessa ämnen.

Herr talman! Jag anser att frågan om inomhusmiljön och dess betydelse för folkhälsan är så viktig att jag valde att göra på detta sätt, alltså att visa på 22 år av misslyckanden samt att försöka beskriva följderna av politiskt ointresse eller politisk oförmåga, om man så vill. Det kanske är det som det handlar om.

Vi har i dag i vårt samhälle en mycket omfattande skoldebatt där partierna tävlar om att komma med ständigt nya förslag för att eleverna i den svenska skolan ska bli de bästa, eller i alla fall nästan de bästa, i världen.

Tänk om den effektivaste åtgärden är att se till att ventilationen i skollokaler blir så effektiv att eleverna slipper huvudvärk, illamående, klåda, andningsbesvär, nästäppa och så vidare och i stället verkligen kan koncentrera sig och få riktiga förutsättningar för att kunna ta sig an en arbetsuppgift.

Barn som har vuxit upp i kemikaliemolnen vet inte ens hur ett friskt huvud känns. Situationen är så dålig att vi inte kan skylla på barnen när det gäller skolan. Massor av skollokaler är i dag så skadade att de borde klassas som sanitär olägenhet och stängas. Närmare hälften av alla skolbarn har i dag hälsoproblem på grund av hälsovådliga bostäder eller hälsovådliga arbetsmiljöer.

Herr talman! Jag inser att jag inte kan få riksdagens stöd för de förslag som finns i betänkandet. Det är mycket långt kvar tills vi får höra företrädare från alla partier tala så engagerat om inomhusmiljöfrågor som de gjorde för 22 år sedan. Det beklagar jag.

Men jag uppmanar er ledamöter att gå på föreläsningar om inomhusmiljö, till exempel den 30 maj. Lyssna på skyddsombuden i skolorna, prata med miljöinspektörerna och saneringsföretagen. Lär av exempel från andra länder, exempelvis Finland, Holland och USA där man erkänner problemen och lägger ned stora pengar på åtgärder.

Anf. 190 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Jag får börja med att tacka Jan Lindholm för en intressant återblick.

Sedan vill jag instämma i Oskar Öholms anförande. Nu diskuterar vi åter plan- och bygglagen. Det gör vi, som någon sade, varje år. Det är inte så konstigt eftersom det handlar om en process som de flesta indirekt eller direkt är engagerade i. Det handlar om en öppen process, och det handlar om en avvägningslag där det är en demokratisk och rättssäker process som många någon gång i sitt liv har deltagit i.

Dessutom finns kopplingen som har nämnts här, nämligen att en bra och fungerande plan- och bygglag är en förutsättning för att det ska byggas i den omfattning som behövs i landet.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet under punkterna 2–15 och avslag på reservationerna 2–11.

Herr talman! Efter en lång process som startade med tillsättandet av en parlamentarisk kommitté 2002 trädde en ny plan- och bygglag i kraft den 2 maj 2011, det vill säga för knappt två år sedan. Det är naturligtvis, som har nämnts här, en mycket komplex lagstiftning. När man gör en sådan stor förändring är det förpliktande att man följer upp att detta fungerar som vi har avsett när vi fattade beslutet.

I syfte att ytterligare förbättra och förfina lagstiftningen har regeringen därför sedan lagen trädde i kraft gett ett antal uppdrag till särskilda utredare och myndigheter. Det finns en ganska lång lista, och den finns med i betänkandet. Det handlar om tillämpning av tekniska egenskapskrav. Det handlar om genomförande av detaljplaner, inte minst i form av exploateringsavtal. Det handlar om kommunala markanvisningar. Det handlar om behovet av konsumentskydd vid småhusbyggande. Det hand-

lar om hur man ska kunna förkorta plan- och byggprocesserna ännu mer, se över detaljplan och bygglov och möjligheten att använda enkelt planförfarande som en metod. Sedan handlar det om regelverk vid byggande av student- och ungdomsbostäder. Där finns det en speciell bristsituation i många städer.

En annan viktig punkt är att man ska få till en samordning mellan PBL och miljöbalken, alltså tillstånd enligt PBL och tillsyn enligt miljöbalken så att de går i takt, speciellt när det gäller buller. När det gäller buller vill man få fram vägledning. Det finns många statliga myndigheter som är inblandade i just bullerfrågan, och staten måste gå i takt i dessa frågor. Oskar Öholm tog här upp att man bedömer buller olika beroende på till exempel vilka källa det är.

Till detta kan man nu lägga den avsikt som regeringen har meddelat om att man vill tillsätta en parlamentarisk kommitté under våren för att utvärdera system för regionplanering i plan- och bygglagen, det vill säga kap. 7. Det har man inte tittat på förut. I de områden där det är stort tryck på byggande har man sett att detta kan vara ett problem, inte minst i Stockholmsregionen.

Herr talman! Varför räknar jag upp allt detta? Jo, det är för att ge en klar bild av att regeringen gör en massa saker för att utveckla plan- och bygglagen just med syftet att få den att fungera utan krångel och samtidigt garantera och säkra öppna och demokratiska processer och rätts-säkerhet. Det handlar mycket i plan- och bygglagen om att man faktiskt säkrar de demokratiska processerna och rättssäkerheten. Effektiviteten har alltså ibland ett pris just på den punkten.

Herr talman! Den samlade oppositionen i lite olika nyanser – Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna – föreslår i betänkandet ett tillkännagivande om att en parlamentarisk kommitté ska tillsättas igen, nu med ett brett uppdrag att föreslå ändringar i PBL som kan leda till en snabbare och enklare plan- och byggprocess. På något sätt känns det som att vi då ska börja om. Så kan vi egentligen inte arbeta. Vi har arbetat sedan 2002 och ändå satt en lag i sjön för två år sedan.

I den motion som Socialdemokraterna har väckt och som ligger till grund för detta tillkännagivande beskrivs detta uppdrag i mycket sväpande ordalag. Det sägs att lagen ska moderniseras, förenklas och förtydligas. Det är väl bra, och det är ett gott syfte.

Men Folkpartiet och övriga allianspartier ifrågasätter om det verkligen är ändamålsenligt att tillsätta en sådan kommitté utan klart formulerade uppgifter. År 2002 hade man en klart formulerad uppgift att man skulle se över hela plan- och bygglagen. Det kan väl ändå inte vara det som man nu menar. Då kommer detta att pågå ytterligare ett antal år.

Katarina Köhler lyfte fram ett antal frågor där det inte fungerar. Det är bara att hålla med om att det finns en del som inte fungerar. Men jag kunde egentligen inte notera och identifiera någon som inte är uppmärksam och som finns med i dessa utredningar där man jobbar vidare. Då kan arbetsmetoden inte vara att backa.

För närvarande borde rimligen det lämpligaste vara att utifrån de utredningsresultat som nu finns på bordet och som kommer att finnas på bordet utan dröjsmål ta fram förslag till förändringar, remissbehandla dem och sedan gå vidare med lagstiftning.

Det är inte någon speciellt kvalificerad gissning att en parlamentarisk kommitté i detta läge kommer att fördröja denna process i årtal. Vad ska man annars göra om man ska ha ett brett uppdrag att se över allt detta i detta läge?

Detta innebär absolut inte att det inte framgent kan dyka upp frågor, som den aktuella frågan om regional planering, där en parlamentarisk utsedd kommitté är en alldeles utmärkt arbetsform just med syfte att få en bred politisk förankring som nämns i reservationen. Det finns tillfällen då det är en bra metod. Men arbetsmetoden får aldrig bli ett självändamål, så att den blir det viktiga och inte resultatet.

Ibland är en parlamentarisk kommitté mycket bra i dessa beslutsprocesser, men ibland är det inte lämpligt. Just i detta läge har vi haft en parlamentarisk kommitté som har jobbat under många år och tagit fram lagstiftning för knappt två år sedan. Nu pågår en process för att rätta till och förfina sådant som inte riktigt fungerar. Då är en parlamentarisk kommitté inte en lämplig arbetsform.

Herr talman! I betänkandet behandlas också ett antal motioner som handlar om samhällets anpassning till klimatförändringar som kan ske. Det är mycket viktiga motioner. Precis som Jan Lindholm sade är detta någonting som vi naturligtvis ska diskutera.

Dessa motioner har resulterat i ett antal reservationer med krav på regelförändringar eller regelskärpningar. Jag vet inte riktigt vad man ska kalla det. Men det är i alla fall förändringar.

Jag vill dock påstå att plan- och bygglagen är väldigt ändamålsenlig på denna punkt sedan regelverket ändrades från den 1 januari 2008. Det är ett regelverk som sedan fördes över till den nya lagen, som gäller från den 2 maj 2011. Det står väldigt tydligt i 2 kap. att enligt plan- och bygglagen ska hänsyn tas till bland annat miljö- och klimataspekter. Man införde alltså det väldigt tydligt. Bebyggelse ska lokaliseras till mark lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat risken för olyckor, översvämning och erosion. Det var det som infördes då, just när det gäller ökade vattennivåer och sådant.

Kommunen har alltså en väldigt viktig roll att faktiskt ta hänsyn till detta. Om det sedan inte görs överallt är det en tillsynsfråga, och här har länsstyrelserna en viktig roll. När kommunen och länsstyrelsen diskuterar både översiktsplaner och detaljplaner är det en av länsstyrelsens huvuduppgifter att se till att man följer detta. Man ska verka för att det inte kommer till bebyggelse som bland annat skulle kunna utsättas för översvämning och erosion. Det finns olycksrisk och hälsa och sådant också, men just översvämning och erosion nämns väldigt specifikt.

Över huvud taget när det är kommunala beslut har länsstyrelsen rätt att överpröva den typen av beslut. Jag vill alltså påstå att lagstiftning finns på plats just när det gäller klimatanpassning. Sedan kan man jobba vidare med kompetensfrågor och tillämpningsfrågor i detta, men vi ska inte in och ändra lagstiftningen så fort det inte riktigt fungerar. Man måste ändå göra en analys av var felet ligger. Här är det naturligtvis många statliga myndigheter utöver Boverket som är inblandade. Det är Trafikverket, Naturvårdsverket och även Sjöfartsverket och sådant som jobbar med dessa frågor.

Herr talman! Även planering av cykelvägar tas upp i en reservation. Det är naturligtvis viktigt att cykeltrafiken har en central plats i den

kommunala planeringen; det har ju med den hållbara staden och allt detta att göra. Det är vi också överens om. Det gjordes en forskningsöversikt för ett antal år sedan som visade att en av de nyckellösningar som fanns var att öka förutsättningarna för gång- och cykeltrafiken.

För att man i den kommunala planeringen ska börja ta hänsyn till cykeltrafiken behövs dock inga lagändringar. Det finns naturligtvis inom den plan- och bygglag vi har nu. Det finns alla möjligheter för kommunen att planera för cykelbanor, cykelparkeringar etcetera. Även i den cykelutredning som överlämnades till regeringen i oktober 2012 säger man att det inte finns något skäl att ändra i plan- och bygglagen, just på grund av att kommunerna har bra möjligheter att planera för cykling i dag.

Eftersom vi jobbar med lagstiftning här i riksdagen finns det en tendens att det är den enda lösning vi hela tiden föreslår. Samma sak gäller den reservation om parkeringsnormer och så vidare. Det är också kommunala beslut. Lagen ger kommunen möjligheter att reglera detta, men den säger inte hur man ska reglera det. Vi kan väl en gång för alla konstatera att parkeringsnormer – det kommer upp i riksdagsdebatten gång på gång – är någonting kommunen själv beslutar om. Alla kommuner har det inte. Det är en vägledning man har för sina egna beslut. De är inte rättsligt bindande. Naturligtvis ska man anpassa kravet till vilken typ av bostäder det är och till lokala förutsättningar över huvud taget.

Även där fungerar alltså plan- och bygglagen om man hanterar den riktigt. Det finns många saker som egentligen fungerar bra men där det kommer upp gång på gång att vi ska ändra i lagstiftningen, och jag anser att det inte alls är nödvändigt. Det finns saker som inte fungerar – Katarina Köhler lyfte till exempel fram detta med sanktionsavgifter, och det är bara att konstatera att det inte fungerade. Det finns dock ingen anledning att tillsätta en kommitté; det är ett uppmärksammat problem som är på väg att få en förändring. Så är det nog egentligen på punkt efter punkt som har tagits upp tidigare i debatten.

Anf. 191 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Jag befinner mig på en bostadsturné där jag har förmånen att resa runt och träffa fastighetsägare, byggföretag och samhällsplanerare i små och stora kommuner i hela landet. Det är intressant att höra deras synpunkter på det som ska diskuteras här i kväll – den nya och förenklade plan- och bygglagen, byggbromsen som ligger på och vad det är som gör att det ofta tar så lång tid att gå från idé till färdiga lägenheter och hus.

Om man läser den motion som ligger bakom majoritetens förslag till tillkännagivande får man lätt intrycket att nya plan- och bygglagen ensam bär skulden till att det byggs så få bostäder. Bostadsbyggandet har dock under lång tid med få undantag varit lågt i jämförelse med de andra nordiska länderna och i jämförelse med vad det hade behövt vara. Hur enkel ska en plan- och bygglag behöva vara för att inte i debatter som denna ständigt utpekas som det stora hindret mot bostadsbyggandet? Det är ju en fråga man skulle kunna ställa till dem som redan nu, mindre än två år efter att den nya lagen har trätt i kraft, säger att lagen behöver reformeras och förändras.

Exakt vad är det som ska förändras och i vilken omfattning får vi liksom inte reda på, trots att jag vid upprepade tillfällen redan under beredningen av dessa frågor i utskottet ställde just den frågan till ledamöterna från Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Nu tog Katarina Köhler upp några av exemplen, men alla dessa finns ju med i det regeringen har aviserat att man redan arbetar med, har arbetat med eller kommer att arbeta med.

Herr talman! Hur lite lag kan man ha och ändå åstadkomma en god bebyggd miljö, rättssäkerhet, demokratiskt inflytande och medborgarförankring samtidigt som man bibehåller och stärker ett kommunalt självbestämmande över både markanvändning och bostadsförsörjning? Utan kommunala planer blir nämligen ingenting byggt. Det kanske är så att planering är någonting som är underskattat och att vi i stället för att beklaga oss borde uppskatta den efter förtjänst. Plan- och bygglagen har en funktion att fylla, men visst behövs det fortfarande förändringar.

Den är dock ingenting man ändrar och anpassar efter de för tillfället rådande omständigheterna och den aktuella debatten, och den är ingenting man passar på att ifrågasätta därför att det plötsligt uppstår en möjlighet att vinna en votering om ett knippe riksdagsmotioner i kammaren. Det är klart att det skapar oro bland fastighetsägare och byggföretag när de utredningar och förslag som måste genomföras ska processas ytterligare en gång genom en grupp riksdagspolitiker som ska utreda sådant som Oskar Öholm säger redan har utretts.

Jag tycker för min del att vi som sitter här har tillräckligt många möten att gå på och att det bästa kanske vore om vi gav oss ut i landet för att ta reda på hur det verkligen ser ut. Långsiktighet och förutsägbarhet, inte minst från politikens sida, är viktigt. Ett flerfamiljshus som byggs i dag skrivs av på 66 år, har en fastighetsägare berättat för mig. Det motsvarar 17 mandatperioder. En normalt snårig planprocess på tio år kan sträcka sig över fyra mandatperioder, vilket är lika långt som hållbarheten borde kunna vara i en kommunal översiktsplan.

Från min tid i Kungsbacka kommun, som är en kommun med 77 000 invånare och som växer med drygt 1 000 personer om året, har jag fått lära mig att den översiktliga planeringen är den viktigaste och att det bara skapar problem när partier plötsligt börjar svaja och inte följer vad de kommit överens om när man har diskuterat igenom och antagit översiktsplanen. Att vi i riksdagen också respekterar byggbranschens och fastighetsägarnas vädjan nationellt om långsiktighet och stabila förutsättningar blir ju än viktigare, speciellt som vi just har gått igenom en väldigt omfattande reformering, förändring och förenkling av plan- och bygglagen.

Herr talman! Kommunernas planberedskap, deras översiktsplanering och deras ambitioner när det gäller bostadsförsörjning och hållbart byggande borde lyftas fram som goda exempel lite oftare och inte ständigt klagas och klankas på. Förutsatt att kommunerna tar sitt ansvar och gör vad de kan är det upp till byggföretagen att leverera. Många kommuner jag besöker har planer och kan visa att det faktiskt finns en stor efterfrågan på bostäder utan att de stora byggföretagen visar kommunerna något nämnvärt intresse. I stället är det de mindre byggföretagen och hustillverkarna som står för bostadsbyggandet där, ofta till mycket låga kostnader.

Det finns kommuner med mindre än en timmes pendlingsavstånd från Stockholms city som inte har brist på bostäder utan som tvärtom har outhyrda lägenheter och ett svagt intresse för att bygga över huvud taget. Skillnaden i förutsättningar för bostadsbyggande i olika delar av landet är ganska stor. Vi behöver inte röra oss över så stora avstånd för att se dessa skillnader.

Det är lätt att använda Storstockholm som riksligare för bostadspolitik, men för Centerpartiet ligger det också en möjlighet i att se hela landet utvecklas och få sin beskärda del av utvecklingen. Det är i Småortssverige, utanför storstadsregionen som vi är mest beroende av små byggföretag med en stor lokal förankring för att vi ska kunna få lov att bygga de småhus, villor och lägenheter som det finns människor som är beredda att köpa och hyra.

Det är inte utan oro för vilken effekt det får på de små byggföretagen som vi ser att en majoritet i riksdagen på förslag från Socialdemokraterna nu har röstat igenom en obligatorisk månadsrapportering i byggbranschen. Detta är ingenting som småföretagen har frågat efter. Däremot är det de som kommer att drabbas hårdast av nya pålagor och regler kring hur de ska sköta sitt företag.

Herr talman! Regeringens initiativ att låta en parlamentarisk kommitté komma med förslag på hur vi ska åstadkomma en bättre regional planering för bostadsbyggandet är välkommet. Det är inom detta område som vi ser de kvarvarande problemen, och det är det sjunde kapitlet i plan- och bygglagen som det återstår att föreslå förändringar inom. Centerpartiet ser här möjligheter för de mindre kommunerna att samverka mer i sitt planarbete och för hur befolkningstrycket mot storstäderna ska kunna spilla över på fler kommuner runt omkring i storstadsregionerna.

Det är genialiskt att just detta utreds i en parlamentarisk kommitté eftersom många av de kommuner som berörs av detta samlade grepp på den regionala planeringen har olika majoriteter. En del är socialdemokratiskt styrda, och andra är alliansstyrda. Flera kommuner har andra majoriteter. Det är viktigt att på detta sätt få en samsyn över de politiska gränserna just när det gäller det regionala samarbetet.

Den nu gällande plan- och bygglagen har det som tidigare sagts tagit minst tio år att jobba fram, och det finns förbättringsmöjligheter – därom är vi överens. Felaktigheter kan rättas till. Kravet på kontrollansvariga har kritiserats och förskjuts i tiden trots att detta med kvalitet i byggandet är någonting som inte minst Jan Lindholm tog upp som viktigt. Vi behöver komma i kapp med möjligheterna att rekrytera kontrollansvariga. Byggsanktionsavgifterna kommer att sänkas; det har regeringen redan aviserat.

Regeringen ger nu en mängd uppdrag och begär in rapporter. Det är ingenting som ska kritiseras. Det är positivt att det görs förbättringar.

Herr talman! Ursäkta om jag lägger till ytterligare någon minuts talar-tid. Om man läser igenom betänkandet kan man se vad det är man vill göra. I punkt 1 vill man kartlägga, i punkt 2 göra en översyn, i punkt 3 beskriva och utvärdera, i punkt 4 kartlägga och analysera, i punkt 5 redovisa, i punkt 6 utvärdera, i punkt 7 utreda behovet av bestämmelser, i punkt 8 förenkla och förkorta, i punkt 9 se över med ett regelverk, i punkt 10 föreslå nya eller ändrade bestämmelser, i punkt 11 utarbeta vägledande underlag och slutligen i punkt 12 se över regionplaneringen.

Det är alltså en mängd olika nivåer och dignitet på uppdragen. Vi får lätt en känsla av att mängden uppdrag innebär att vi ändå gör en total översyn av plan- och bygglagen. Så är det inte alls. Det handlar om att skapa ett smörjmedel, att kartlägga och att se var behoven finns av både de små och de kanske lite större förändringarna.

Ju större osäkerhet som råder, desto större risk är det att det tar tvärstopp i bostadsbyggandet. I stället för att ta ställning för vart och ett av de eventuella förbättringsförslag som kan komma på ett smörgåsbord vill Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet tillsammans med Sverigedemokraterna lägga alltihop i en stor gryta och röra om. Den aviserade parlamentariska kommittén om regional planering är specifik och angelägen. Det andra kan vi inte riktigt ta ställning till, för vi förstår inte vad det handlar om.

Det oppositionen nu i stället vill ha är en löst sammansatt konklav ur vilken den samlade byggbranschen ska avvakta att den vita röken kommer upp ur skorstenen utan att kunna förutse vad det är som händer. Det är ett forum för kohandel kring de olika lösningar som var och en och tillsammans syftar till att åstadkomma just det alla vill, nämligen att förenkla, förtydliga och snabba upp.

Herr talman! Jag tror vi begår ett kardinalfel om vi tror att denna grupp kommer att åstadkomma underverk för bostadsbyggandet.

Herr talman! Det beskrivs som ett hinder i bostadsbyggandet att det finns en uppsjö av lokala krav som har sin grund i kommunala beslut – så kallade särkrav. Ofta görs jämförelser med bilindustrin som förs fram som ett föredöme när det gäller att utveckla koncept och modeller och att ha en långsiktig produktutveckling som syftar till kostnadseffektivitet och låga kostnader för den som ska köpa produkten.

Det finns likheter och skillnader mellan bilindustrin och byggindustrin. Bilindustrin är global. Ända sedan 60-talet har delstaten Kalifornien haft särskilda krav på emissioner på de biltillverkare som ska sälja sina bilar på deras marknad. Det gäller inte bara bilar, utan det gäller allt från gräsklippare till utegrillar, för övrigt. Jag har läst någonstans att Kalifornien är världens sjunde största ekonomi, men eftersom bilindustrin är global och byggbranschen är nationell är det ändå lite relevant att jämföra Kalifornien och kraven på biltillverkning med Sverige och kraven på byggandet. Det vore i så fall som om Örebro, som är landets till invånarantalet sjunde största kommun, skulle ställa krav på sina byggnader när det gäller energieffektivitet som alla andra kommuner och byggföretag fick anpassa sig till.

Låt oss inte göra denna fråga om särkrav mer komplicerad än den behöver vara. Utredningen har med stor förtjänst satt fingret på ett problem som går att lösa om alla hjälps åt, inklusive de myndigheter som ska hantera byggkrav och energihushållning. Jag talar då om Boverket och Energimyndigheten. Det finns ingen anledning att stoppa de byggföretag, stora och små, eller för den delen kommuner, som ligger i framkant både när det gäller koncepttänk och klimatpåverkan.

En parkeringsplats i ett garage lägger ytterligare 300 000 kronor till byggkostnaden på varje lägenhet i ett flerfamiljshus. I en av motionerna tas parkeringsfrågan upp. Jag ser inte heller här någon anledning att skicka pekpinna på kommunerna om att de ska införa någon stopplag mot detta. Det skulle vara mig helt främmande att förespråka nationella

parkeringsnormer. Men jag finner det lite märkligt att inte denna fråga har uppmärksamats mer när vi diskuterar faktorer som driver upp kostnaderna för bostadsbyggandet.

Herr talman! Jag inser att det är lätt att lämna ämnet och börja prata byggkostnader och inte planering och byggande. Jag tycker sammanfattningsvis att vi i huvudsak har en väl fungerande och väl genomarbetad plan- och bygglag. De människor ute i kommunerna som har att tolka lagen upplever att den har blivit tydligare och mer välskriven, men att den också ålägger bygglovsavdelningarna mer uppgifter.

I gengäld menar jag att det borde ges en större frihet till byggföretagen och deras konsulter när det gäller att kunna utforma planerna och att de inom ramen för en väl genomarbetad översiktsplan med en god hållbarhet borde ges en större frihet att utforma detaljplanerna. Sedan har kommunerna dessa att besluta om och stämma av gentemot sina egna översiktsplaner. Det finns egentligen inga hinder för det i dag. Men kommunerna jobbar olika. Många kommuner jobbar så här, och andra kommuner är mer detaljstyrande. Det behövs ett förändrat synsätt, speciellt som jag ser en utveckling mot en effektivare byggbransch, där man jagar kostnader med hjälp av metoder, processtänkande, lean production, koncept och produkter.

Kostnadsutvecklingen i byggindustrin har sedan 70-talet varit mer än dubbelt så stor som konsumentprisindex. En ny tv-apparat har under 30 år haft en prisutveckling som är lika med noll, kan man säga. Samtidigt är utvecklingstakten när det gäller just tv-apparater mycket hög – från en svartvit analog tjock-tv till en platt digital-tv med HDMI och många kanaler. Priset till konsument är trots detta fortfarande ungefär 6 000 kronor. Med denna prisutveckling skulle samma tv-apparat, om vi hade följt byggkostnadsindex, kosta 46 000 kronor. Om den hade följt konsumentprisindex hade den kostat 18 000 kronor.

Det ankommer kanske inte på oss i den här debatten att värdera kostnadseffektiviteten inom byggsektorn. Men vi ser ett mer industriellt byggande. Det är välkommet, speciellt om det förenar hållbarhet med mångfald i utbudet, låga boendekostnader och goda sociala miljöer för människor.

Några pekpinnar mot kommuner i det här fallet behövs inte, men en uppmaning att vara följsamma och lyhörda inför byggföretagens önskemål är viktigt att rikta till kommunala tjänstemän och politiker.

Centerpartiet vill se regelförenklingar och en större frihet att lokalt kunna anpassa bostadsbyggandet utan pekpinnar från staten. Överdriven regeltolkning på kommunal nivå är ett större problem. Det löser vi inte här.

Vi måste på alla nivåer, och även här i riksdagen, vara ett föredöme och inte införa fler regler än vad vi tar bort.

(Applåder)

Anf. 192 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att säga till Ola Johansson att vi inte för ett ögonblick tror att våra klagomål på hur plan- och bygglagen fungerar skulle vara det enda hindret mot ett bostadsbyggande. Du ska inte för ett ögonblick tro att det är på det sättet, och vi har heller inte med ett ord sagt det.

Sedan vill jag säga något både till Moderaterna och också till dig i Centerpartiet. Jag trodde först att ni bara inte ville förstå. Men jag börjar tro att det är så att ni inte förstår vad vi säger.

Det är inte alls ovanligt att man tillsätter kommittéer vid stora komplicerade förändringar i lagstiftningar för att få en bred uppgörelse och brett jobba med frågorna så att vi till slut får en heltäckande lagstiftning där de allra flesta är nöjda.

Det är också så att i en sådan kommitté som vi talar om är det kommittén som i sitt arbete ska se över lagstiftningen och se vad som behöver göras för att förbättra.

Att jag tog upp många exempel på vad som inte har fungerat och som man tillsatt utredningar och givit i uppdrag att förändra och titta på innebär inte att det är vad vi ska göra igen. Jag förstår nu att ni faktiskt inte förstår, men det är inte ovanligt.

Jag tycker att ni är nonchalanta och fräcka som raljerar över oppositionens vilja att få en fungerande lagstiftning på PBL:s område. Oppositionen vill vara med och ta ansvar för att vi ska få en bra lagstiftning. Varför vill ni inte det?

Anf. 193 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Katarina Köhler. Det är lite svårt att tolka detta. Jag drog slutsatsen i mitt anförande att er argumentation går ut på att plan- och bygglagen är det enda och stora hindret mot bostadsbyggande.

När Katarina Köhler avslutar sin frågeställning till mig påstår hon att vi har en dåligt fungerande plan- och bygglag. I mitt anförande försökte jag beskriva att även om det finns problem med plan- och bygglagens tillämpning i många delar, och det finns ett ständigt behov av att göra översyner och förbättringar, har vi i huvudsak en väl fungerande plan- och bygglag.

Den har blivit enklare att tolka och ställa krav på snabbare handläggningstider vid till exempel bygglovsansökningar. Man har inrättat funktioner med kontrollansvariga. Det kritiserar visserligen, eftersom det är svårt att få tillgång till den funktionen i plan- och byggförvaltningarna i kommunerna. Men den syftar ändå till att säkerställa en god bebyggelse. Det är inte något dåligt. Det är tvärtom någonting bra.

När det gäller de specifika förslagen på vad kommittén ska syssla med efterlyser jag fortfarande en beskrivning. Det borde för en byggföretagare och en fastighetsägare kännas väldigt osäkert när en parlamentarisk kommitté tillsätts för att överpröva ett stort antal redan kända och väl motiverade större och mindre förändringsförslag. Det blir som om hela havet stormar. Det skapar en enorm osäkerhet.

När det tillsätts en väl definierad parlamentarisk kommitté som ska se över ett så angeläget område som den regionala planeringen finns det inte med förrän först i efterhand i den lista som Socialdemokraterna sätter upp.

Anf. 194 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Om du, Ola Johansson, på dina resor runt om i landet, som du nu säger att du är på, skulle lyssna på kommunernas handläggare och tjänstemän och på människor som drabbats av det som vi påstår fortfarande inte fungerar i plan- och bygglagen tror jag att du skulle

ändra uppfattning. Det är alldeles uppenbart att vi har olika verklighetsbilder.

Det är viktigt att processerna känns demokratiska. Nu talar jag om kommunernas arbete. Dialogen är viktig. Man har bland annat infört nya begrepp som enkelt planförfarande. Man talar om samråd på olika sätt som man inte har gjort förut, planbesked och sådana saker.

Det fungerar inte bra. Det säger kommuner, och det säger också statliga myndigheter. Det säger till exempel Trafikverket, andra statliga myndigheter och kommunerna. När det gäller vägbyggen, järnvägar och andra sådana stora projekt fungerar det inte.

Lyssnar man inte kan man fortsätta att leva i bubblan och tro att det fungerar. Ni säger alla tre som varit uppe i debatten hittills att det finns brister och att det finns sådant som inte fungerar.

Ta ansvar gentemot väljarna och de människor som jobbar med dessa frågor och säg: Då tillsätter vi en kommitté där vi tillsammans ska komma fram till vad som inte fungerar. Det handlar om hur vi tillsammans kan göra så att vi får en lagstiftning som fungerar.

Anf. 195 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! När vi diskuterar vad som är bekymmer kan vi nämna någonting som vi inte har tagit upp i diskussionen över huvud taget. Det är detta med instansordningen när det gäller överklagandeprocessen. Vilka är det som kan räknas till sakägarkretsen, och så vidare?

Det vi upplever att vi har störst problem med – och där kanske vi är överens, Katarina Köhler – är de frågor som har att göra med vad som händer efter att planprocessen är färdig och ett beslut ska vinna laga kraft.

Problemet är egentligen alla skrivkunniga medborgare som i och för sig utnyttjar sin medborgerliga rättighet att kunna klaga och överklaga beslut. Det är också lätt att kritisera. Men det är inte så lätt att bestämma vem som ska ha rätt och inte ha rätt att vara sakägare.

Regeringen har fattat beslut om att ge resurser för myndigheter, mark- och miljödomstolar och länsstyrelser för att kunna handlägga dessa ärenden på snabbare sätt.

Man har också aviserat att man kommer att se över instansordningskedjan för plan- och bygglovsärenden och eventuellt ta bort någon del i kedjan.

Jag menar att det kommer att ge betydligt större effekt än de små men angelägna förändringar som vi här diskuterar och som ni vill tillsätta en parlamentarisk kommitté för.

Anf. 196 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Timmen är sen. Det bjuder mig egentligen emot att begära replik, men det var svårt att låta bli.

Det gläder mig väldigt att Ola Johansson tydligen delar vår uppfattning när det gäller särkraven. Det är skönt att det är någon i alliansregeringen som är kritisk till det förslaget.

Vi ser att det är ett alldeles felaktigt sätt att tvinga företagen att bygga sämre än de kan och tvinga kommunerna att inte se till att man bygger som man vill i kommunen när det gäller energikrav utan att man kan få in gökäg i den kommunala planeringen.

Det är jättebra. Jag uppfattade att Ola Johansson även delar vår uppfattning beträffande P-normen. Det är mycket bra att någon gör det. Vi ser det som en kostnadsdrivande sak. Därför vill vi inte att kommunerna ska kunna lägga så stora P-normer som de har, för att vi får just den effekten. Genom att göra så och vara lite kärvare blir det enklare att få kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik och annat att fungera.

Ola Johansson talade om långsiktigheten, och jag tycker att det är viktigt att komma med en liten kommentar till det. Det är inte så att vi från Miljöpartiets sida vill börja om från början. Om ni i Alliansen och regeringen vill beskriva det som hela havet stormar är det naturligtvis upp till er att göra det, men då är det också ni som skapar osäkerheten, inte vi. Vi vill se till att regelverken genomförs. Det handlar om genomförande.

Ska vi kunna genomföra något som verkligen blir långsiktigt hållbart – vi har trots allt ett ganska svagt regeringsinnehav – måste vi tänka på att det även ska hålla efter nästa val. Vi menar att det parlamentariska läget är sådant att vi måste samarbeta om vi ska få långsiktigt hållbara regelverk för byggande. Ska man investera långsiktigt måste det också vara långsiktigt, och då måste vi samarbeta. Därför behövs en kommitté för genomförandet. Vår ledamot i den tidigare PBL-kommittén tycker att det här är katastrofalt.

Anf. 197 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Det gläder mig att vi har samsyn i principfrågan. Däremot var jag väldigt tydlig i mitt anförande med att vi inte tänker föreslå någon stopplag mot parkeringsnormer och inte heller mot något som har att göra med energieffektivitet i byggnader. Det är oss främmande att göra den typen av regleringar i det kommunala självstyret. Mycket av den typen av statliga regleringar, antingen det gäller den ena eller andra aspekten av det kommunala planerandet och byggandet, kännetecknar ju i hög grad också Miljöpartiets politik. Jag har därför lite svårt att se hur en miljöpartistisk plan- och bygglag skulle bli så mycket enklare än den vi har i dag, snarare tvärtom.

När det gäller digniteten på den ytterligare parlamentariska kommittén, den som alltså föreslås utöver den som regeringen redan har aviserat och som gäller ett så stort, brett och angeläget område som den regionala planeringen i förhållande till kommunernas planmonopol, har jag svårt att se ett sådant behov. Det var därför jag beskrev de elva punkterna där de flesta är ren kartläggning, det vill säga att undersöka hur det ser ut och hur det tillämpas, för att sedan eventuellt återkomma med något förslag. Det låter som om de elva förslagen innebär stora och radikala förändringar av en väl fungerande plan- och bygglag. Så är det inte.

Det skapar ytterligare osäkerhet i byggindustrin om det förespeglas att en sådan kommitté ska ha stor påverkan både på det kortsiktiga och det långsiktiga arbetet med plan- och bygglagen. Det ser jag som den stora risken, att det inte kommer att slås in en enda spik förrän det råder klarhet om vad kommittén egentligen kommer att syssla med.

Anf. 198 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Ja, vad var det för något? Jag kan bara konstatera att vi strävar efter långsiktighet. Uppenbarligen talar man varmt om det från

allianspartiernas sida. Man talar om att bjuda in, som det sades tidigare, men när det kommer till kritan är man inte intresserad. Man är inte intresserad av att skapa en process som har förutsättningar att leda till långsiktighet. Man är inte intresserad av en process där vi kan få bred majoritet i riksdagen. Det är ju där besluten ska fattas. De ska inte fattas i Regeringskansliet, utan de ska fattas i riksdagen. Vi måste därför skapa en process som förutsätter att det går att komma dit.

När det gäller de kommunala delarna så visst, vi har uppenbarligen samma ambitioner, men vi har olika syn på hur man kommer dit. Vi menar att det behövs lagstiftning från riksdagens sida som ger kommunerna råg i ryggen för att kunna stå emot de kommersiella intressena. Det är inte så enkelt på den kommunala nivån. Jag har lång erfarenhet som kommunpolitiker. Jag har hållit på med det i 16 år och vet hur svårt det är när man inte har tydlig lagstiftning i ryggen. Av praktisk erfarenhet tycker vi så. Vi har mycket erfarenhet fast vi är ett ungt parti.

Anf. 199 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Långsiktigheten ligger ju också i den långa process som har föregått den nu gällande plan- och bygglagen. Som jag nämnde, och som flera andra talare också nämnt, har den inte varit i kraft i mer än knappt två år. Det är naturligt att en plan- och bygglag när den träder i kraft kräver en hel del informations- och utbildningsinsatser. Det kräver att kommunerna har den personalstyrka som behövs för att möta de utmaningar som finns. Det förutsätter alltså viss långsiktighet innan man går in och gör några större utvärderingar av saker och ting.

Låt mig påminna om det som tidigare har sagts, nämligen att den nuvarande plan- och bygglagen initierades efter utredningar som tillsattes 2002 och som presenterade sina betänkanden under den tidigare regeringen, som stöddes av Miljöpartiet. Den första propositionen presenterades redan före eller under 2006. Sedan har arbetet fortsatt utifrån det som gjordes tidigare. Ingen kan väl påstå att en sådan process inte har ett brett parlamentariskt stöd i beredningsgången.

Anf. 200 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Jag avser inte att förlänga debatten mer än nödvändigt utan kommer att fatta mig kort.

Avsikten med plan- och bygglagen som riksdagen beslutade om 2010 var att hanteringen av plan- och bygglagsärendena skulle effektiviseras och bli snabbare. Dock finns det brister i lagen, och av den anledningen anser Sverigedemokraterna att en kommitté bör tillsättas med syfte att se över PBL. Att kommittén tar hjälp av personer med unik kompetens inom PBL, och också är med i verksamheten ute på fältet, ser vi givetvis som en självklarhet. Kommittén bör således även ha i uppdrag att se över det nuvarande systemet med regionplanering i plan- och bygglagen. Den bör få mandat att föreslå nya lagändringar för att en snabbare och effektivare plan- och byggprocess ska kunna bli verklighet.

Med anledning av detta tittar vi också på möjligheten att tillsätta en icke-parlamentarisk utredning, men för att en PBL-kommitté snarast möjligt ska bli verklighet väljer Sverigedemokraterna att stödja utskottets förslag till beslut och avstyrka samtliga reservationer i betänkandet.

Grunden till Sverigedemokraternas ställningstagande handlar om en vilja till minskad byråkrati, färre instanser samt minskat pappersarbete. Genom att föra samman instanser eller digitalisera olika processer skulle arbetet kunna förbättras avsevärt.

Prot. 2012/13:81
20 mars

*Planering och
byggande*

Anf. 201 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Klockan är mycket, men det finns mycket kvar att säga. En hel del har redan sagts, och jag instämmer därför i vad Katarina Köhler från Socialdemokraterna och Jan Lindholm från Miljöpartiet sagt när de grundligt beskrivit två av de punkter som jag hade tänkt ta upp. För tids vinnande ska jag inte upprepa det utan yrkar avslag på reservation 1 och bifall till majoritetens förslag gällande tillsättning av en parlamentarisk kommitté för att utreda möjligheten till förbättring och förenkling av plan- och bygglagen.

Det är intressant att lyssna på allianspartierna när de talar så väl om det kommunala självstyret och säger att det är viktigt att vi inte står här och bestämmer över det. Jag reagerade lite grann på det som Ola Johansson sade. Jag undrar om det verkligen, som han föreslår, är demokratiskt att lämna över allt till byggherrarna som ska komma med förslag och att kommunerna sedan ska fatta beslut. Jag undrar om det verkligen är demokrati. Demokratin bygger på att allt inte handlar om lagstiftning. Det finns lagstiftning som på många områden oftast är bra men som inte följs, eller så finns det lagstiftning, till exempel den hyreslag som kom förra året, som tolkas på helt olika sätt beroende på vilka som har majoritet i kommunerna. I till exempel rödgröna kommuner tolkar man det på ett helt annat sätt. Det gäller också själva plan- och bygglagen. Vi har insett att den är krånglig, att den är problematisk på många punkter, att det tar tid och så vidare. Därför behövs det en helhetssyn. Så blir det inte när det är en minoritetsregering.

Det gör heller inte saken enklare när det inte finns en bostadspolitisk strategi. Då är det enklare att ha tolv utredningar i rad där det gäller att titta närmare på det ena och det andra. Kontentan är att det hela läggs på olika utredningar i stället för att man tar till vara den politiska muskeln och får bukt med de problem som finns.

Där säger vi att det behövs en helhetssyn. Samtliga partier behövs för att det här ska bli bra i framtiden. Vi kan inte se att det kommer att bli bättre i morgon, men det kommer att bli bra om det finns en samsyn och om det finns ansvar. Ansvaret måste ändå ligga hos politikerna.

Här lyfts också Vänsterpartiets förslag fram. Det gäller cykel- och kollektivtrafiken som inte bara ger möjlighet till bättre hälsa för såväl yngre som äldre utan också minskade koldioxidutsläpp och en förbättring av klimatet. Det är ett hett område och en väldigt viktig debatt i svensk politik. Där är det ett problem att lagen tydligt och klart säger att det ska finnas parkeringsplats. Vänsterpartiet vill lyfta bort begreppet parkering och vill helt enkelt ha begreppet lasta på och lasta av. Där blir det mycket mer neutralt.

Bygger man ett område med nya bostäder är det viktigt att se till att det finns cykelparkering. Många bostadsområden där det bor studenter och det är väldigt nära till bra kollektivtrafik behöver inte ha bilparkering. Därför är det bra att se till att det finns cykelställ. Det är också vik-

tigt att se till att bygga vägar och framkomlighet med cykel. Det är en framtid för Sverige ur både hälso- och miljöaspekter.

Det finns också en hel del problem kring sjuka hus, som Jan Lindholm har gått igenom ganska grundligt. Det är också en del av Vänsterpartiets motion, där vi har lagt fram förslag om den här problematiken som faktiskt har drabbat många. Både ur ett hälsoperspektiv och ur en samhällsekonomisk aspekt är det väldigt viktigt att vi politiker för en gångs skull inser att det här problemet finns där.

Javisst, många tycker att det var två decennier sedan, men faktiskt hör vi väldigt ofta i inslag på nyheterna att man beskriver problematiken att många barn på dagis fortfarande har problem. Många arbetsplatser, men också många av våra egna bostäder genererar tyvärr dålig hälsa, astma och allergi på grund av att det ställs väldigt olika krav på de byggmaterial som man använder. Därför är det viktigt att vi verkligen förstår vad forskningen säger, men också, precis som Jan Lindholm var inne på, att vi lyssnar på olika människor som har drabbats av den här problematiken och för en gångs skull lyfter det här problemet ur skolorna, dagisen, våra bostäder och så vidare.

En annan viktig fråga handlar helt enkelt om energihushållning. Här gäller det både nybyggnation och ombyggnation. Där har regeringen inga planer och ingen strategi för att nå EU-direktivets mål, att man ska minska koldioxidutsläppen och energianvändningen drastiskt till 2020. Men redan 2018 måste man börja i offentliga lokaler. Då är frågan: Vad har vi i Sverige egentligen för strategi? Vad finns det för politik som stöder det här förslaget?

Tiden börjar faktiskt rinna, och vi vet att klimathotet är en av de största utmaningarna både internationellt och här hemma. Därför måste vi ta ansvar. Vi vet att 40 procent av all den energi som används i dag används inom byggnation. Ombyggnation pratar man inte alls om. Regeringen har helt enkelt överlåtit den här frågan på andra att fatta beslut om. Vi har varken statliga stöd eller någon strategi för minskning av energi eller energihushållning i så kallade nollenergihus. Det vet vi också är möjligt. Det är billigare. Vi har många exempel i Stockholm och i andra delar av landet. Det går faktiskt att göra i nybyggnation. Det kanske är lite svårare med energieffektivisering vid ombyggnation. Men där finns det också olika sätt, till exempel med solceller och solpaneler, att hjälpa till med energihushållningen. Det är en av hjärtefrågorna för Vänsterpartiet som helt enkelt vill samla en politisk kraft kring de här frågorna.

Nu är min talartid ute, och jag vill avslutningsvis yrka bifall till reservationerna 9 och 11, men självklart står jag bakom samtliga reservationer i betänkandet där Vänsterpartiet finns med.

Anf. 202 ROLAND UTBULT (KD):

Herr talman! Nu är det sent, och snart är det tidigt. Vi har hört många kloka inslag i debatten i dag. Jag är glad att jag får vara en del av det här utskottet. Jag har varit med här i ett par veckor nu, och det känns väldigt inspirerande, ska jag säga.

I plan- och bygglagens inledande portalparagraf stadgas följande:

”Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala

levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna.”

I denna beslutande församling är tanken på kommande generationer särskilt viktig. Frågor om planering och byggande blir ofta alldeles för teknokratiska, trots att det i allra högsta grad handlar om människors verklighet. Att ha en bostad, en plats att kalla sitt hem och där man känner trygghet, tillhör en människas grundläggande behov och rättigheter.

Jag vill börja där regeringspartierna och oppositionen skiljer sig åt. Det handlar om den parlamentariska kommitté som alla har varit inne på i kväll och som oppositionen absolut vill ha. Den ska då enligt uppgift föreslå ändringar i plan- och bygglagstiftningen som ”kan leda till en snabbare och enklare plan- och byggprocess”. Den tilltänkta kommittén, som oppositionen vill att det ska beslutas om här i kammaren, ska dessutom ”omfatta de frågor om regionplanering som regeringen anser bör bli föremål för parlamentariska överväganden”.

I ett pressmeddelande från Socialdepartementet den 26 februari i år aviserade regeringen att en parlamentarisk kommitté kommer att tillsättas som ska utvärdera det nuvarande systemet med regionplanering i plan- och bygglagens 7 kap. och även se över om regelverket behöver förändras. Enligt det pressmeddelandet kommer kommittén att tillsättas under våren och avsluta sitt arbete i början av nästa mandatperiod.

Varför ytterligare en kommitté, när vi med stor förväntan ser fram emot resultatet av regeringens utredningar? Den främsta orsaken till att skapa denna ytterligare kommitté som oppositionen vill ha är, enligt oppositionen, att få fram en enklare och snabbare plan- och byggprocess. Oppositionen har också svårt att tackla det faktum att arbetet redan är i gång. Man ser positivt på regeringens initiativ men vill ändå skapa denna ytterligare kommitté.

Bostäder byggs inte på en dag, utan det krävs långsiktighet. Den senaste parlamentariska kommitténs utredning tog tre år att slutföra. Resultatet blir att man fördröjer berednings- och lagstiftningsarbetet genom att på nytt behandla pågående eller redan behandlade utredningsinsatser. Ola Johansson tog upp de elva uppdragen som regeringen har aktiverat.

Länsstyrelserna arbetar med att korta handläggningstiderna för överklagade ärenden enligt plan- och bygglagen. Mellan 2013 och 2016 ger regeringen länsstyrelserna 30 miljoner kronor extra per år för att korta handläggningstiderna, öka förutsägbarheten och minska variationen mellan länen. Mark- och miljödomstolarna får 10 miljoner kronor årligen för åren 2013 och 2014 för att korta sina handläggningstider av ärenden inom plan- och bygglagen.

Herr talman! En viktig fråga bland många i betänkandet är klimatfrågan, inte minst i kommunernas arbete med den fysiska planeringen på olika nivåer. Vi har också Klimatanpassningsportalen, som elva myndigheter står bakom. Den arbetar precis som det låter med att förmedla kunskap om sårbarheter i en framtid där konsekvenserna av ett förändrat klimat kan bli ytterst kännbara. Jag minns att jag som lärare på 1970-talet sade till mina elever att det inte är krig som är det största hotet mot vår framtid utan det är klimatförändringarna.

Ett annat område som betänkandet tar upp är samordning mellan kommuner av trafikplanering och annan samhällsplanering med koppling till klimatarbetet. Här har länsstyrelserna – och det har också andra sagt

här – en viktig roll att stötta kommunerna när de samarbetar om översikts- och detaljplaner. En del i trafiksystemet är cykel- och kollektivtrafiken. Den måste givetvis beaktas i kommunernas detaljplanearbete.

Buller är ett problem för den som drabbas av det. Det handlar om en god eller dålig miljö. Det finns många former av buller, från trafik, från hamnar, från industrier med mera. Det kan också göra att samordningen mellan olika myndigheter ofta behöver förbättras. Det görs en del från regeringens sida också på det här området med bland annat ett par utredningar.

Herr talman! I nästan 20 år har vi i Sverige byggt hälften så många lägenheter som våra nordiska grannländer. Det är något som tar tid att hämta igen. Bostadsbyggandet ökar nu kraftigt från den låga nivå som blev följd av finanskrisen. År 2012 byggdes det lika många bostäder som det byggdes 2004. Skillnaden är att nu betalar inte skattebetalarna för bostadsbyggandet genom miljarder i årliga subventioner som ändå inte rådde bot på problemen. De pengarna används nu på ett bättre sätt.

Regeringen sätter långsiktigt stabila villkor för bostadspolitiken i främsta rummet och arbetar för bättre förutsättningar för byggande och en smidigare bostadsmarknad. Att steg för steg ta itu med de problem som finns och att arbeta långsiktigt kännetecknar en ansvarsfull bostadspolitik. För den som saknar en sådan bostadspolitik återstår bara subventioner.

(Applåder)

Anf. 203 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Tack för möjligheten att få lov att hålla ett kort anförande med anledning av att Amineh Kakabaveh hänvisade till mig. Det var av hänsyn till Roland Utbults möjligheter att hålla sitt anförande.

Vad är felet som de kommuner gör som redan i dag anlitar konsulter, och de byggföretag och markägare som har egna planer och egna idéer om hur de vill använda sin egen mark, för att utarbeta de dokument som behövs för att planen ska antas och klubbas i byggnadsnämnden och kommunfullmäktige?

Hur ska denna kommun bemannas? Hur mycket personal ska anställas på de kommunala byggnadsnämnderna och plankontoren för att klara av allt kartritande och detaljplanerande som krävs för att möta alla de planförfrågningar som kommer in?

Dessa frågor skulle jag ha ställt till Amineh Kakabaveh om hon hade stannat kvar i kammaren. Tyvärr har hon gått.

En översiktsplan är en sammanställning av hur en kommun har tänkt sig att använda den mark som finns inom kommunens gränser. Det kan vara bostäder och verksamheter. Det kan också vara bestämmelser som anger hur man inte får lov att använda marken, vilken mark som ska skyddas som åkermark eller som natur- eller kulturmiljöer. Det är en beskrivning av hur privata markägare kan använda sin mark eller inte använda sin mark.

Eftersom vi lever i ett land där inte all mark ägs av staten och kommunerna utan även av privata markägare är det viktigt att också ta hänsyn till vad markägarna har för önskemål, framför allt om de har som önskemål att använda sin mark för att bygga bostäder.

Civilutskottet besökte Norge för nästan två år sedan. Det jag beskriver är den modell som man arbetar med i Norge. Byggföretag, fastighetsägare och markägare har ett större ansvar för att utarbeta planer än vad de har i Sverige. Kommunens insats är att godkänna planen.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)

Prot. 2012/13:81
20 mars

*Planering och
byggande*

18 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2012/13:86 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Jamaica

2012/13:87 Informationsutbytesavtal med Seychellerna

2012/13:88 Informationsutbytesavtal med Panama

2012/13:92 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Filippinerna, å andra sidan

2012/13:106 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Socialistiska republiken Vietnam, å andra sidan

Motion

med anledning av prop. 2012/13:85 Naturgasfrågor

2012/13:N11 av Anna Hagwall (SD)

19 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 20 mars

2012/13:338 Ekonomisk politik för förhårdade

av *Peter Persson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:339 Löfte om ersättning till ålfiskare

av *Jan-Olof Larsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:340 Medborgarlön

av *Patrik Björck* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:341 Trafikverkets fiberinfrastruktur

av *Annika Lillemets* (MP)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2012/13:342 Kunskapen om skogens betydelse

av *Isak From* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

- 2012/13:343 Järnvägens punktlighet**
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
- 2012/13:344 Rätt till ledsagarservice**
av *Jasenko Omanovic* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)
- 2012/13:345 Fruimport**
av *Monica Green* (S)
till statsrådet Maria Arnholm (FP)
- 2012/13:346 Utbildning till arbete**
av *Peter Persson* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 mars.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 mars

- 2012/13:409 Skolinspektionens hantering av fristående skolors ansökningar om förändrad utbildningsverksamhet**
av *Peter Rådberg* (MP)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)
- 2012/13:410 Utredningar utifrån Panaxia**
av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)
- 2012/13:411 Ny lag om ekonomiska föreningar**
av *Christer Adelsbo* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)
- 2012/13:412 Åtgärder mot rökning bland unga**
av *Lennart Axelsson* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)
- 2012/13:413 Indragna subventioner till medicin mot prostatacancer**
av *Katarina Köhler* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 mars.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 20 mars

2012/13:372 Förstörande av tjänliga livsmedel

av *Johan Löfstrand* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:375 Säkerheter vid undersökningstillstånd

av *Maria Lundqvist-Brömster* (FP)

till näringsminister Annie Lööf (C)

2012/13:376 Lantbrukets utveckling

av *Peter Hultqvist* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:378 Södertörnsleden

av *Meeri Wasberg* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:379 Forskningsresultat kring betygens uppmuntrande funktion

av *Mats Pertoft* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:380 Hur elevers prestationsångest påverkar betygen

av *Mats Pertoft* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:382 Äldres ekonomiska situation

av *Christina Oskarsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:384 Redovisningscentraler

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

2012/13:385 Utvisning av asylsökande som har konverterat till kristendomen

av *Lars Eriksson* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:386 Europadomstolens ställningstagande till utvisning av kristna till Iran

av *Lars Eriksson* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:388 Infrastrukturen i Mälardalen

av *Olle Thorell* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:393 Nationellt luftfartsmuseum på Skavsta

av *Caroline Helmersson Olsson* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2012/13:394 Syriska kvotflyktingar

av *Robert Halef* (KD)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:395 Förslaget om att återinföra möjligheten att läsa upp betyg på komvux

av *Gustav Fridolin* (MP)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:396 Behov av förlängt stöd för unga vuxna

av *Agneta Luttröpp* (MP)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:398 Upprustning av riksväg 76 för arbetspendling

av *Agneta Gille* (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

2012/13:401 Rätt till personlig assistans

av *Lennart Axelsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 mars.

22 § Kammaren åtskildes kl. 22.57.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med 8 § anf. 28 (delvis),

av talmannen därefter till och med 9 § anf. 58 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 93 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 13 § anf. 120 (delvis),

av talmannen därefter till och med 15 § anf. 132 (delvis),

av tredje vice talmannen därefter till och med 15 § anf. 155 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 183 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Förnyad bordläggning.....	3
6 § Subsidiaritet och proportionalitet	3
Konstitutionsutskottets utlåtande 2012/13:KU14	3
Anf. 1 BILLY GUSTAFSSON (S).....	3
Anf. 2 LARS ELINDERSON (M)	5
Anf. 3 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	7
Anf. 4 BILLY GUSTAFSSON (S) replik	8
Anf. 5 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	8
Anf. 6 BILLY GUSTAFSSON (S) replik	9
Anf. 7 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	9
(Beslut fattades under 12 §.).....	9
7 § Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen och de nationella parlamenten	10
Konstitutionsutskottets utlåtande 2012/13:KU15	10
Anf. 8 BILLY GUSTAFSSON (S).....	10
Anf. 9 KARL SIGFRID (M)	11
(Beslut fattades under 12 §.).....	12
8 § Högskolan	13
Utbildningsutskottets betänkande 2012/13:UbU8	13
Anf. 10 LOUISE MALMSTRÖM (S).....	13
Anf. 11 JABAR AMIN (MP)	15
Anf. 12 RICHARD JOMSHOF (SD).....	17
Anf. 13 BETTY MALMBERG (M).....	18
Anf. 14 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	21
Anf. 15 BETTY MALMBERG (M) replik.....	21
Anf. 16 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	21
Anf. 17 BETTY MALMBERG (M) replik.....	22
Anf. 18 ROGER HADDAD (FP).....	22
Anf. 19 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	24
Anf. 20 ROGER HADDAD (FP) replik.....	25
Anf. 21 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	25
Anf. 22 ROGER HADDAD (FP) replik.....	26
Anf. 23 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	26
Anf. 24 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	29
Anf. 25 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	30
Anf. 26 LOUISE MALMSTRÖM (S) replik	30
Anf. 27 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik	30
Anf. 28 YVONNE ANDERSSON (KD).....	31
(Beslut fattades under 12 §.).....	33
9 § Klimatpolitik m.m.....	33

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2012/13: MJU11	33
Anf. 29 SARA KARLSSON (S)	33
Anf. 30 HELENA LEANDER (MP)	36
Anf. 31 JOSEF FRANSSON (SD)	39
Anf. 32 JENS HOLM (V)	41
Anf. 33 LARS HJÄLMERED (M)	43
Anf. 34 HELENA LEANDER (MP) replik	45
Anf. 35 LARS HJÄLMERED (M) replik	46
Anf. 36 HELENA LEANDER (MP) replik	46
Anf. 37 LARS HJÄLMERED (M) replik	47
Anf. 38 JENS HOLM (V) replik	47
Anf. 39 LARS HJÄLMERED (M) replik	48
Anf. 40 JENS HOLM (V) replik	48
Anf. 41 LARS HJÄLMERED (M) replik	49
Anf. 42 SARA KARLSSON (S) replik	50
Anf. 43 LARS HJÄLMERED (M) replik	50
Anf. 44 SARA KARLSSON (S) replik	51
Anf. 45 LARS HJÄLMERED (M) replik	51
Anf. 46 ANITA BRODÉN (FP)	52
Anf. 47 HELENA LEANDER (MP) replik	55
Anf. 48 ANITA BRODÉN (FP) replik	55
Anf. 49 HELENA LEANDER (MP) replik	56
Anf. 50 ANITA BRODÉN (FP) replik	56
Anf. 51 JENS HOLM (V) replik	57
Anf. 52 ANITA BRODÉN (FP) replik	57
Anf. 53 JENS HOLM (V) replik	58
Anf. 54 ANITA BRODÉN (FP) replik	58
Anf. 55 ROGER TIEFENSEE (C)	59
Anf. 56 JENS HOLM (V) replik	61
Anf. 57 ROGER TIEFENSEE (C) replik	62
Anf. 58 JENS HOLM (V) replik	62
Anf. 59 ROGER TIEFENSEE (C) replik	63
Anf. 60 HELENA LEANDER (MP) replik	63
Anf. 61 ROGER TIEFENSEE (C) replik	64
Anf. 62 HELENA LEANDER (MP) replik	64
Anf. 63 ROGER TIEFENSEE (C) replik	65
Anf. 64 SARA KARLSSON (S) replik	65
Anf. 65 ROGER TIEFENSEE (C) replik	65
Anf. 66 SARA KARLSSON (S) replik	66
Anf. 67 ROGER TIEFENSEE (C) replik	66
Anf. 68 IRENE OSKARSSON (KD)	66
Anf. 69 HELENA LEANDER (MP) replik	68
Anf. 70 IRENE OSKARSSON (KD) replik	69
Anf. 71 HELENA LEANDER (MP) replik	69
Anf. 72 IRENE OSKARSSON (KD) replik	70
(Beslut fattades under 12 §.)	70
10 § Mineralpolitiska frågor	70
Näringsutskottets betänkande 2012/13: NU14	70
Anf. 73 KARIN ÅSTRÖM (S)	70

Anf. 74 JONAS ERIKSSON (MP).....	72
Anf. 75 ANNA HAGWALL (SD)	75
Anf. 76 KENT PERSSON (V)	77
Anf. 77 JOHAN JOHANSSON (M)	80
Anf. 78 KENT PERSSON (V) replik	83
Anf. 79 JOHAN JOHANSSON (M) replik	83
Anf. 80 KENT PERSSON (V) replik	83
Anf. 81 JOHAN JOHANSSON (M) replik	84
Anf. 82 KARIN ÅSTRÖM (S) replik.....	84
Anf. 83 JOHAN JOHANSSON (M) replik	84
Anf. 84 KARIN ÅSTRÖM (S) replik.....	85
Anf. 85 JOHAN JOHANSSON (M) replik	85
Anf. 86 EVA FLYBORG (FP).....	86
Anf. 87 KENT PERSSON (V) replik	88
Anf. 88 EVA FLYBORG (FP) replik.....	89
Anf. 89 KENT PERSSON (V) replik	89
Anf. 90 EVA FLYBORG (FP) replik.....	90
Anf. 91 KARIN ÅSTRÖM (S) replik.....	90
Anf. 92 EVA FLYBORG (FP) replik.....	90
Anf. 93 KARIN ÅSTRÖM (S) replik.....	91
Anf. 94 EVA FLYBORG (FP) replik.....	91
Anf. 95 HELENA LINDAHL (C).....	92
Anf. 96 KENT PERSSON (V) replik	95
Anf. 97 HELENA LINDAHL (C) replik.....	95
Anf. 98 KENT PERSSON (V) replik	95
Anf. 99 HELENA LINDAHL (C) replik.....	96
Anf. 100 KARIN ÅSTRÖM (S) replik.....	96
Anf. 101 HELENA LINDAHL (C) replik.....	97
Anf. 102 KARIN ÅSTRÖM (S) replik.....	97
Anf. 103 HELENA LINDAHL (C) replik.....	98
Anf. 104 MATS ODELL (KD)	98
Anf. 105 KARIN ÅSTRÖM (S) replik.....	100
Anf. 106 MATS ODELL (KD) replik	101
Anf. 107 KARIN ÅSTRÖM (S) replik.....	101
Anf. 108 MATS ODELL (KD) replik	102
Anf. 109 LISE NORDIN (MP).....	102
(forts. 13 §).....	104
Ajournering.....	104
Återupptagna förhandlingar	104
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 14 mars	104
KrU5 Kultur och fritid för barn och unga.....	104
KrU6 Kultur för alla	106
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
 sammanträde.....	107
KU14 Subsidiaritet och proportionalitet.....	107
KU15 Förbindelserna mellan Europeiska kommissionen	
och de nationella parlamenten	107
UbU8 Högskolan.....	107

MJU11 Klimatpolitik m.m.	109
13 § (forts. från 10 §) Mineralpolitiska frågor (forts. NU14).....	111
Anf. 110 JOHAN JOHANSSON (M) replik.....	111
Anf. 111 LISE NORDIN (MP) replik.....	111
Anf. 112 JOHAN JOHANSSON (M) replik.....	112
Anf. 113 LISE NORDIN (MP) replik.....	112
Anf. 114 JENS HOLM (V).....	112
Anf. 115 JOHAN JOHANSSON (M) replik.....	113
Anf. 116 JENS HOLM (V) replik.....	114
Anf. 117 JOHAN JOHANSSON (M) replik.....	114
Anf. 118 JENS HOLM (V) replik.....	115
Anf. 119 SVEN-ERIK BUCHT (S).....	115
Anf. 120 MATS ODELL (KD) replik.....	118
Anf. 121 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik.....	119
Anf. 122 MATS ODELL (KD) replik.....	119
Anf. 123 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik.....	120
Anf. 124 JOHAN JOHANSSON (M) replik.....	120
Anf. 125 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik.....	121
Anf. 126 JOHAN JOHANSSON (M) replik.....	121
Anf. 127 SVEN-ERIK BUCHT (S) replik.....	122
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)	122
14 § Konkurrenspolitiska frågor.....	122
Näringsutskottets betänkande 2012/13:NU15	122
(Beslut skulle fattas den 21 mars.)	122
15 § Beskattning av företag, kapital och fastighet	122
Skatteutskottets betänkande 2012/13:SkU17	122
Anf. 128 LEIF JAKOBSSON (S)	122
Anf. 129 MATS PERTOFT (MP).....	125
Anf. 130 THORALF ALFSSON (SD).....	126
Anf. 131 JACOB JOHNSON (V)	128
Anf. 132 ULF BERG (M)	130
Anf. 133 LEIF JAKOBSSON (S) replik	133
Anf. 134 ULF BERG (M) replik	133
Anf. 135 LEIF JAKOBSSON (S) replik	134
Anf. 136 ULF BERG (M) replik.....	134
Anf. 137 MATS PERTOFT (MP) replik.....	135
Anf. 138 ULF BERG (M) replik.....	135
Anf. 139 MATS PERTOFT (MP) replik.....	136
Anf. 140 ULF BERG (M) replik.....	136
Anf. 141 JACOB JOHNSON (V) replik	137
Anf. 142 ULF BERG (M) replik.....	137
Anf. 143 JACOB JOHNSON (V) replik	138
Anf. 144 ULF BERG (M) replik.....	138
Anf. 145 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	139
Anf. 146 JACOB JOHNSON (V) replik.....	141
Anf. 147 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	142
Anf. 148 JACOB JOHNSON (V) replik.....	142
Anf. 149 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik.....	142

Anf. 150 LEIF JAKOBSSON (S) replik	143
Anf. 151 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	143
Anf. 152 LEIF JAKOBSSON (S) replik	144
Anf. 153 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	144
Anf. 154 KARIN NILSSON (C)	145
Anf. 155 LARS GUSTAFSSON (KD).....	147
Anf. 156 FREDRIK SCHULTE (M).....	148
(Beslut skulle fattas den 21 mars.).....	149
16 § Punktskatter	150
Skatteutskottets betänkande 2012/13:SkU19	150
Anf. 157 HANNAH BERGSTEDT (S).....	150
Anf. 158 MATS PERTOFT (MP)	152
Anf. 159 THORALF ALFSSON (SD)	154
Anf. 160 JACOB JOHNSON (V).....	155
Anf. 161 LENA ASPLUND (M).....	157
Anf. 162 JACOB JOHNSON (V) replik	159
Anf. 163 LENA ASPLUND (M) replik	160
Anf. 164 JACOB JOHNSON (V) replik	160
Anf. 165 LENA ASPLUND (M) replik	160
Anf. 166 MATS PERTOFT (MP) replik	161
Anf. 167 LENA ASPLUND (M) replik	161
Anf. 168 MATS PERTOFT (MP) replik	162
Anf. 169 LENA ASPLUND (M) replik	162
Anf. 170 HANNAH BERGSTEDT (S) replik.....	163
Anf. 171 LENA ASPLUND (M) replik	163
Anf. 172 HANNAH BERGSTEDT (S) replik.....	164
Anf. 173 LENA ASPLUND (M) replik	164
Anf. 174 GUNNAR ANDRÉN (FP)	165
Anf. 175 KARIN NILSSON (C)	167
Anf. 176 LARS GUSTAFSSON (KD).....	169
Anf. 177 TERES LINDBERG (S).....	171
Anf. 178 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	173
Anf. 179 TERES LINDBERG (S) replik	173
Anf. 180 GUNNAR ANDRÉN (FP) replik	174
Anf. 181 TERES LINDBERG (S) replik	174
Anf. 182 MIKAEL JANSSON (SD)	175
(Beslut skulle fattas den 21 mars.).....	176
17 § Planering och byggande	176
Civilutskottets betänkande 2012/13:CU9	176
Anf. 183 KATARINA KÖHLER (S)	176
Anf. 184 OSKAR ÖHOLM (M).....	179
Anf. 185 KATARINA KÖHLER (S) replik	182
Anf. 186 OSKAR ÖHOLM (M) replik	183
Anf. 187 KATARINA KÖHLER (S) replik	183
Anf. 188 OSKAR ÖHOLM (M) replik	184
Anf. 189 JAN LINDHOLM (MP).....	184
Anf. 190 LARS TYSKLIND (FP).....	191
Anf. 191 OLA JOHANSSON (C)	194

Anf. 192	KATARINA KÖHLER (S) replik.....	198
Anf. 193	OLA JOHANSSON (C) replik.....	199
Anf. 194	KATARINA KÖHLER (S) replik.....	199
Anf. 195	OLA JOHANSSON (C) replik.....	200
Anf. 196	JAN LINDHOLM (MP) replik	200
Anf. 197	OLA JOHANSSON (C) replik.....	201
Anf. 198	JAN LINDHOLM (MP) replik	201
Anf. 199	OLA JOHANSSON (C) replik.....	202
Anf. 200	MARKUS WIECHEL (SD).....	202
Anf. 201	AMINEH KAKABAVEH (V).....	203
Anf. 202	ROLAND UTBULT (KD).....	204
Anf. 203	OLA JOHANSSON (C).....	206
	(Beslut skulle fattas den 21 mars.)	207
18 §	Bordläggning.....	207
19 §	Anmälan om interpellationer	207
20 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	208
21 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	209
22 §	Kammaren åtskildes kl. 22.57.	210

Tryck: Elanders, Vällingby 2013